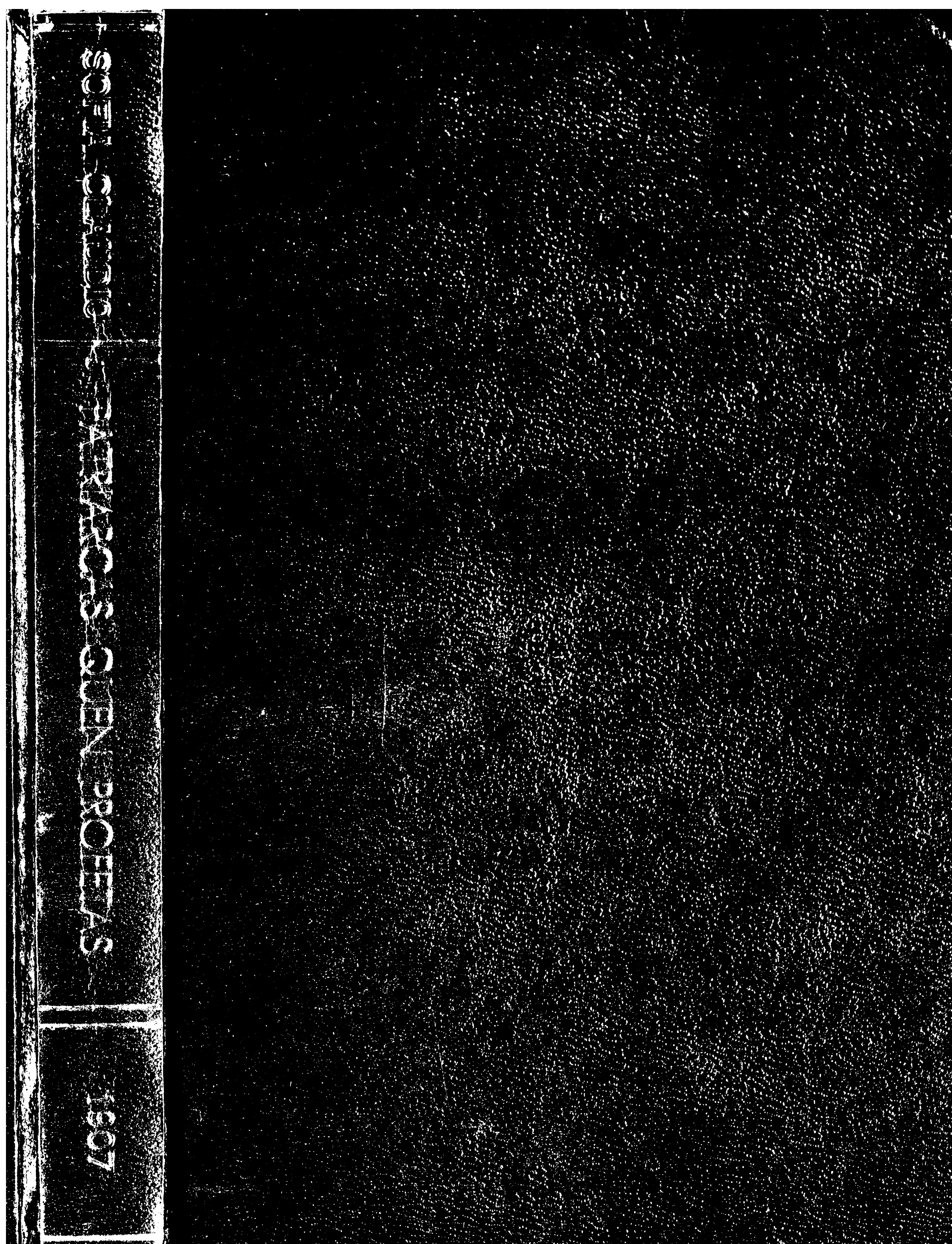
Claudio, Sofia

Patriarcas quem profetas

PATRIARCAS QUIEN PROFETAS
1907

PATRIARCAS

QUEN

PROFETAS

PASION

oenno panagbiag ingana idi yooli sadi lañgit ni Apo tayo á Jesucristo quen panangyoli daguiti Angeles sadi lañgit quen apo tay á Santa Maria Virgen.

INURNOS NI

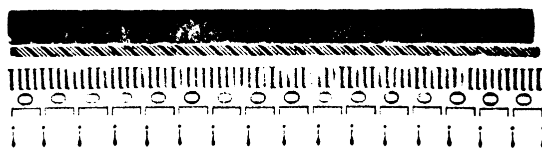
Sofia Claudio.

Año—1907.

Imp. del P.e Justo Claudio.

Calasiao, Pangasinan.

Patriarcas quen Profetas.

¡Oh naayat á Dios Espíritu Santo!
umaymo silaoan toy panunot co
tapno masurotac ti panañgibalicasco
cadagti gayagayec á panañgipalaoagco
cadaguiti agcacapateg unay á saó.
Sica nga pudno á naicaycaysa
iti Mannacabalinamin á Dios Ama
quen iti met Dios Anac á nañgina
ipalubosmo ti panangsaritac comá
iti daydayaoen á Historia Santa.

Ruguiac ita ti panañgibalicasco
ñga idi damoen ti mamarsua ti Dios Apo
immona á pinaaddana ti lañgit á nañgato
quen toy dagá ñga piman yan tayo
agraman linas-odda uray ditay ammo.
Toy lubong nacumotan idi iti sipñget na
ñgem idi quinona ti Dios: aglaoag ca
naisacnap ti laoag inguet sayaat na
ta saan á napudot, saan á nabara
ta saan pay á init daydi mañgioará.
Iso metten daydi panangruguí
á nagsina ti aldao quen rabi-i,
iti maicadua ñga aldao, firmamento á nasudi
ti naaramid iti pannacabalin á mangnibinibi
ti Apo tayo ñga Dios á managñgaasi.
Nailasin met daguiti taao,
iti met dagá rimmusing limtuñgao
daguiti roroot, caycayo qñ dadduma pay
á itataudda amin ti nacascasdaao
iti daydi maicatlo ñga aldao.
Idi maicapat ñga aldao pinarsuana
ti init, bulan, bituen quen planeta
tapno daguiti aldao qñ rabi-i ipatoda
castamet á daguiti pannagnada

ti pagbilañgan iti tiempo ñga cona.
Idi maicalima ñga aldao quinonana:
tumaod daguiti agayayám iti dagá
agraman banos, animales nadumaduma;
iti met tañgatang dagti tumatayab agparangda
quet iti danum ican qñ amin á lames da.
Idi maicanem ñga aldao imbilinna
ñga amin á roro-ot, caycayo nadumaduma,
castamet dagti tumatayab qñ banos á cona
pataudendan dagti sabsabong qñ bungbuñga
agraman annac ñga putotenda.
Quet idi malpas á maaramid daguitan
á ti dagá, danum quen tañgatang
naparamenanda amin á naarcosan
iso met daydi panamarsua, panamaaddanan
iti tao á inaramidna á ladaoanna piman.
Binuquelna ti baguí ti tao iti dagá
quet iti rupa ti tao cas impuyotna
ti espíritu á naganentay iti cararua--- (1)
quet nanipod idin adda biag na
á mamaggunay cadaguiti ricna na.
Misterio daytoy á ditay maaoatan,
ñgem utang tay la unay á pacasdaaoan
ta iti panagtipon ti baguí qñ cararua, di pangduaan,
ni laeng Apo Dios á maymaysa ti aquingapoan
quet itoy panagtipon: biag ti pangnaganan.
Ni Apo Dios iti paraiso insaadna
ti naingasatan á tao á pinarsuana
tapno iso ti aglac-ám iti sagudayna
daydi naalinoñganong unay á dagá
á nacatiponan daguiti nam-áy qñ guin-áoa.
Iti daydi paraiso addada á naisaad
amin daguiti maquita á macaparagsac,
castamet daguiti cacanen á macapasalu-át,
quencuana saan á naricna ti bannog qñ rigat
oenno aniaman á macaalimuteng iti biag.
Iti tengñga toy paraiso tumpoar tumboac
ti maysa ñga ubbog á nacaay-ayát
quet manipod dita agbinglay ñga agcapat
cadaguiti carayan á mangsay-ác
cadaguiti mulmula tapno inda nasayacsac.

(1) Inspirabit in faciem ejus spiraculum vitae, Genesis-cap-2,-v,-7.

Carayan Phison ti nagan daydi maysa
á manglicmot iti Hevilath á dagá
iso ti taudan ti balitoc á carammaysa
castamet ti carbunclo quen cornerina,
batbató daguitoy á inguet pateg da.
Gehón met daydi nagan
ti maicadua cadaguiti carayan
quet iso ti mangsibog manalioanoan
iti amin á dagá á masacopan
ti Ethiopia ñga inggana ita mañgegan.
Ti nagan daydi maicatlo cadacuada
iso ti carayan Tigris á masarsarita
ñga agturong cadaguiti Assyrios á cona
tapno ipaayna ti sagneb cadacuada
quet iti nacaro á ticag dida agsagaba.
Ti maicapat cadagtoy carayan á sarsaritaec
iso ti agdindinamag á Euphrates
á ti danum na adayo á macaited
iti aniaman la coma ñga sagubanet
ta nacaparsuaanna ñga saguday met.
Iti las-od daytoy paraiso á nacatiponan
daguittoy guin-áoa á ditoy dagá malacám
iso ti quinayat ti Dios á iti tao nañgisaadan
tapno taripatoenna quen pangnanaman
iti sam-it ditoy á pagbiagan.
Quinona ti Dios iti tao: sioaoayaca
á mañgan iti cayatmo ñga buñga
cadaguiti adda ditoy á inca maquita,
ñgem maiparit quenca ti maysa
á dimo pañgalaan laeng iti buñga na.
No labsiñgem toy á iparitco
dinto bumurong á ni patay lac-amemto,
castamet ti ipapanaomonto itoy disso
ta dusa ti suquir mo iti bilinco
á mangted quenca iti parabor ñga ado.
Iti saclang ni Adan inna pinadatag
amin daguiti banos quen tumatayab
tapno maiparañgarang maibatad
ti panagturay na ñga sicacanatad
cadaguiti parsua, aoan quet labas.
Quet idi ñga malpas amin daguita
quinona ti Dios: di nalaing no ti tao maymaysa,
maipaay ñga yaramidan iti cadua na

ñga umasasping met la quencuana
tapno adda piman catactacunaynayna.
Pinaturog dita ti Dios ni Adan
sana innala ti maysa á paragpagnan
quet pinagbalinna daydi ñga tulang
á baguí ti baba-i á capipintasan
quet sana inted á cadua na piman.
Idi macari-ing ni Adan maquitana
daytoy baba-i á inted ti Dios quencuana,
dagos laeng met á nabigbigna
á nagtaod idi naaoan á tulangna
iti macatiguid piman á bacrang na.
Ti batog ti puso ni Adan ñga ama
ti nañgalaan ti Dios iti inaramidna
ñga baguí daydi asaoa ñga intedna
tapno nalaoag á ti lalaqui utangna
ñga ayayaten, dungduñgoen ti asaoa na.
Saan ñga iti olo ti inna nañgalaan
iti inaramidna ñga asaoa ni Adan
ta ti baba-i saanna á carbeñgan
á iso ti nangnangrona á pagraeman
daguiti agasaoa ñga manacman.
Ti Dios dina met pinarsua ni Eva
iti saca ni Adan á nañgalaanna comá
tapno ti lalaqui dina ipapan á tagabona
ti innala oenno inaoatna ñga asaoa
no dina duñgduñgoen á catacunaynayna
Daguiti agasaoa no nagcasardan
utañgda ti agtimpuyog, agcaycaysan
ta dua da ñga in nagcamañg,
ñgem maymaysa á bagui ti cayarigan
ti panagbiagda, manipod iti daytan.
Gapona ñga iti Santo á Libro mabasa:
"ti lalaqui bay-annanto da ama qñ ina na (')
tapno maquitiponto qñ asaoa na
qt maymaysanto ti panagbiagda"
ta maymaysa da ñgaruden á dua.
Casta daydi panagbiag á siurnos
daguidi inmona cadatay á nagputot
á iso da amatay ñga Adan á naanos

(') Relinquet homo patrem suum, et matrem, et adhaerebit uxori suae--Genesis-cap-2.º-v.24.

qñ ni mt inatay á Eva á sililicmot
cadaguidi guináoa á inted ti Dios.
Lacámenda ti nam-ay á nasam-it
ñga polos di nalaocan iti pait,
ñgem quiltayen ti sairo á naulpit
gapo iti apalna á sigagayebgueb
cadaguiti parabor ti Dios á nasalindeg.
Ti naapal á sairo limmugan iti uleg
qt iti arpad ni Eva immasideg
naquisaó iti naanat, naulimec
tapno maal-lilaona ti macañgeg
iti panañgiculbona á nacaal-alinguec.
Idi maquitana ni Eva idi paraiso
ñga agbuybuya cadagdi nacaayayo
á mulmula á naruay agtatabono
qt macadanon iti daydi maiparit á cayo
immadani daydi nadaoel á sairo.
Quinonana quen ina tay á Eva:
¿apaya á dica pumuros á mañgala
iti daytoy nasam-it unay á buñga
tapno lacamen ti imasna
á macapennec cadaguiti ricna?
Ni Eva dagos á simmungbat met:
dayta á buñga cadacam maiparit
quet ti Dios Apo ñga napateg
imbilinna unay, unay iti naiñget
á dimi canen iti uray apagbassit.
Iti pay unay nangrona
á itedna cadacamto á dusa
no mañgancam iti dayta á buñga
lacamenminto aoan ibuburongna
ni patay cano á inguet cana.
Simmungbat manen daydi demonio
¡ay Eva! dica pay aya ammo
ti pañgiparitanna piman cadacayo
iti pannañgan iti buñga toy cayo?
agsipod iti paidam na á napalalo.
Ipaidamna cadacay ti talugading
ta saanna ñgarod á duaduaen
á no mañgancay itoy buñga á sasaoen
dagus ñga agbalincay á diosen
ñga macaammo met iti isoamin.

Diyo patpatien ti imbagana
á matay cay ñga aoan sama
no macapañgan cay iti buñga
daytoy cayo á narangpaya
ta pañgululbodna cadacay dayta.
Ni Eva á nacatimod itoy saó
á nasicap unay á pañgayayo
nagmayeng á mumingming idi cayo
ta nacaayayat unay ñga agpayso
daguidi buñga na á macapaalino.
Agsipod iti di pumanao ni Eva
naaoatan daydi demonio á masulisogna
quet iti casdi pabilguenna
daydi panamaessemna á mañgala
iti daydi macasabidong á buñga.
Ni nalapit á Eva dina naturayan
ti di pimmuros iti daydi buñgan
quet dinagosna met á quinnan,
sana met inyalaan á initdan
daydi asaoa na, casimpuñgalan.
Apagcaanda daguidi buñga
á imparit ti Dios cadacuada
naglucaten daguiti mata da
qt iso met daydi pannacaquitada
á lamolamo daguiti baguida.
Simrec ti bain cadacuada
iti casdi á quinalamolamoda
gapo na ñga nañgalada't pinagbidangda
cadaguidi bolbolong ti higuera
ñga dadacquel nasaracanda.
Quet idinto ta madlaodan
ñga ni Apo Dios agparang
dinagos da Eva quen Adan
ti in naglemmeng idi casamecan
daguidi cayocayo ñga samusam.
Ni Apo Dios ta naayat ñga Ama
ni Adan piman inayabanna:
¿apaya ñga iti saclangco umadayoca?
simmungbat ni Adan: bain co't naiduma
ta silalamoac ñga agdadata.
Quinona ti Dios quen Adan:
¿asino ti nañgibagá qũ nacaammoam
á silalamoca no diça coma nañgan

iti buñga ti cayo á naigunamgunam
ti dica panangsaguid apagapaman?
Ni ama tay ñga Adan simmungbat:
ti baba-i á intedmo á caduac
iti buñga toy cayo pinacan nac
diac met nagquitaquit á immaoat
ta inalasco met no pabainac.
Ni Apo Dios simmañgo quen Eva
quinonana ¿apaya pay met á casta?
ni Eva simmungbat a di nagamañgá:
oen ta dayta uleg inulbodnac itay cua
quet nañganac ñga agpayso iti bunga.
Quinona ni Apo Dios idi uleg:
gapo iti casta á inca inaramid,
mailunodca á naiduma't daques
cadaguiti agayayam á naruguit,
supapac ta nacaro ñga gulib.
Daytoy baba-i quen sica
cancanayoncayto ñga agguranggura
daguitinto putputot mo qñ putputot na
castanto met ti surotenda
ta dusa dayta ulpit á nacana.
Isonto met ti mañgibaddec
ita olom á nacaararieo
ta dayta aramidmo ti mabales,
manañgiculbo ca á mañgirebreb
iti di agannad qca á dumñgeg.
Sica, baba-i, á nasaluñgasing,
dusa met á inca lacamen
ti naruay á tooc á sagabaem
no agsicogca quen pasñgayem
daguiti annac mo á parnuayem.
Sica met, Adan, gapo iti suquir mo
iti cacaisona la ñga bilin co,
gapo quenca, ti dagá mailunodto
taraon quen guinaoam dina itedto
no dica teggueden iti ling-et mo.
Ti paguel quen rigat á nadaguinsen
cancanayonto ditoy dagá á sagabaem
inggana iti matayca ñga agsubli mt lñg
iti naggapuam á dagá dica duaduaen
quet dinto maibabaoi toy á queddeng.
Idi maisaó ti Dios ti casta

initdanna ida iti lalat á túnica
iso á pinagcaoes, pinagpaganauayda
daguiti immona unay ñga amma
daguiti tattao ditoy rabao ti dagá.
Quet idinto ta casta dan
idi paraiso pinaruarna idan
ta gapo idi basolda dida caicarian
ti agtaeng pay la ñga aglacam
iti sam-it daydi disso á naisagudayan.
Tapno idi paraiso dida macasublin
pinagbantay ti Dios ti maysa á Querubin,
á iti espada ñga apoy si-igguem,
quet macasugat iti nacabutbuteng
iti umaridacdac á umadani laeng.
Nagpatingga ditan á naquiltay
daydi aoan pada't sam-itna ñga nam-ay,
da Adan quen Eva á di lñg guimaoay
iti daydi panañgulbod á naulpit unay
ti sairo á nangted tooc á di agsarday.

Idi adda dan iti ruar daydi paraiso
da Adan quen Eva ñga amma tayo
iso ti sipodnan á nainao qñ timmao
daguidi annac da á pinatubo
quet lal-laqui daguidi nagsasaruno.

Cain ti nagan daydi inaona
quet daytoy idi mayanacda
nagyaman daydi ama quen ina
iti Dios Apo á namarsua
ta adda piman liolioa da.

Abel ti nagan daydi maicadua
cadaguidi annac da Adan quen Eva
nasingpet, nagaguet, natalna
quet agayoan cadaguidi diñgoenda
ta ni Cain agmulmula iti dagá.

Casta ti aramid quen talaan
daguidi inaona nga annac ni Adan
ta iti ruar daydi paraiso piman aoan
daydi nasam-it á nam-ay á sangsañgitan
daguidi nacapucao á naitebbang.

Quet idi aldaoen á mabaybayag
ta nasuroc á sañgagasot taoenen ti napalabas
adda naaramid á datdatlag
á mabasa iti Sagrada á Surat
á iso daytoy ita sumaridat:

Ni Cain nañgidaton iti Dios
cadaguidi inapitna quen pinuros
ta cadaoyan piman á naicascasigod
ti panagyaman ti tao iti Namarsua, namataod
tanda ti panagraem á siannugot.

Ni Abel indatonna met iti Namarsua
ti casasayaatan cadaguidi taraquenna,
quet ti Apo tay á Dios á siquiquita
iti dalos ti puso ti tunggal maysa
daton ni Abel ti siayat á inaoatna.

Cona ti nasantoan á Surat
á ti Dios dina impangpañgag
daydi indaton ni Cain á pagayat
gapona á sililiday toy, cas nasugat
iti pannacabain á dina maisacad.

Sirurubrob ti pungtot qn iucsao na
iti daydi naaramid quencuana,
gapona á ti Dios binabalaona
quinonana: no nadalos ti gapoanam coma
mauraymo met ti gunguna.

Ngem, no daques ti aramid mo,
dinto macatalna ta naquem mo,
sica met laeng ti ocom á mañgipato

no maicari á lacamemto
ti pannacaipateg oenno pannacapáidmo.
Ngem uray aniaman ti sumquen
daques man oenno nalaing
umanayto met la ta naquem
ñga agpili iti cayatem
quet iti sabali dica pabasolen.
Ni Cain nupay casta't nañgegna
á impalaoag ti Dios quencuana
saan la á napunas ti lucsaona
ñgem rimmusing quet ti apal na
iti daydi pannaguday ni cabsat na.
Quet tapno aoan macaquita
iti nadangques á gaguem na
idi pagtatalonan inaoisna
ni Abel ñga apalan guraenna
tapno dita ti pañguloyanna.
Casta á pudno ti inaramid
ni Cain á naiduma't ulpit
pinatayna'n cabsat na ñga agsangsañgit
ñga ti dara na ñga umumquis
dumanon iti nañgato á lañgit.
Idi saludsuden ti Dios quencuana
no adino ti yan ni cabsatna
simmungbat: diac ammo ita,
¿siac ñgamin ti agayoan aya
tá dacquelen, adda naquem na?
Quinona ti Dios ¿ania't inaramidmo?
ti icquis ti dara ni cabsat mo
manipod dagá umasog iti linteg co
quet daytoy á linteg ti mañgipato
iti dusa ñga pilit sagabaemto.
Mailunod ti biagmo ditoy dagá,
daguiti pagnamayamto adayoanda ca
iti pagbannogam aoan inca magunguna,
castamet á dicanto laeng agtalna
aoanto ti paguintecam á paglaiñgam coma.
Ni Cain quinonana ti nagsaó:
dacquel unay ti basol co
aoan namnamac á masaracco
ti pannacapacaoan ti inaramidco
quet umadayoac ditoy arpad mo.
Pumanaoac ditoy á dagá

quet agtaoaoeñgac á di agtalna
ditoy lubong á inguet laoa
bareng macasarac iti parsua
á biagconto coma ti iccatenna.
Simmungbat ti Dios, quet conana:
saanto ñga maaramid ti casta
ta ti agtured á mangpatayto quenca
dinto bumurong laeng á sagabaenna
ti nacaro iti iñget na ñga dusa.
Ti Apo tay á Dios á Mannacabalin
nangted iti pacaammoan qñ Cain
tapno daguiti macasarac inda mailasin
iti panagpayegpeg ti baguina á buyoguen
ti rupa á nacaapaprang, nacabutbuteng.
Iti daya daydi nagasat á paraiso
ti naturong pimanen á disso
ni Cain naranggas unay á tao
quet icuycuyogna laeng iti adino
daydi dusa á inted ti Dios Apo.
Ni Cain, nupay casdi ñga itugtugotna
ti pacaquitaan iti pannacadusa na
adda met la daguidi naputotna,
ñgem caadoan unay cadacuada
daguidi managdacdaques á cona.
Daydi maicatlo ñga anac ni Adan
Seth daydi pangnaganan
manaquem, nasingpet, manacman
maicari á suno ni Abel piman
á nacaited inda nacaliolioaan.
Sañgagasot qt tal-lo polo ti taoen
ni Adan idi ni Seth mayanaquen,
sa simmaruno quencuana met laeng
daguidi dadduma á naruayen,
lal-laqui quen babba-i metten.
Siam á gasot qt tal-lo polo ti taoennan
daydi immona á nagputot á si Adan
idi á matay á in sinangsañgitan
daguidi tattaon á di mabilang
ta pudno ñga idin naruaydan.
Ni Seth agtaoen sañgagasot qt lima
idi ñga ni Enós pinutotna
naruay pay daguidi dadduma,
quet ti dagop dagdi taoenna

siam á gasot, sañgapolo quet dua.
Ni Enós siam á polo ti taoenna
idi ñga ni Cainan putotenna,
quet iti daytoy ado't simmaridat qña
sa natay idi siam á gasot quet lima
ti taoen ni Enós ñga amada.
Pito polo ti taoen ni Cainan
sa ni Malaleel ti pinutotnan
sabali pay met daguidi dadduman
qt idi matay ni Cainan aoan curang
siam á gasot quet sañgapolo ti taoennan.
Ni Malaleel agtaoen innem á polo qt lima
idi ñga ni Jared putotenna
qt idi matay oalo gasot ti taoenna
siam á polo qt lima pay di surocna,
ado pay met ti inyanacda.
Sañgagasot innem á polo quet dua
ti taoen ni Jared idi putotenna
ni Henoc quen dadduma
qt idi matay no ti dagup ti taoenna
siam á gasot innem á polo qt dua.
Innem á polo qt innem ti taoen
ni Henoc idi putotenna ni Matusalem
qñ dadduma pay ñga annac na á manaquem
qt idi agtaoenen á sitatacneng
iti tal-lo gasot innem á polo qt lima, nagaoanen.
Daguiti mamasirib á Padres conada
á ni Henoc sibibiag pay laeng agpapan ita
quet inton canibusanan ti aldao ditoy dagá
umayto can agparang mamagbagá
cadaguiti itneg quen aoan pammati da.
Idi sañgagasot oalo polo qt pito ti taoen
ni napaot unay unay á Matusalem,
ni Lamec daydi inna pinutoten
casta met dagdi dadduma payen,
nagbiag iti canicaoalo gasot pay lñg.
Quet ti nagdagupan taoenna
ni Matusalem idi naurayna't patay na
siam á gasot innem á polo qt siam conana
ti napateg unay á Sagrada Escritura
iti Genesis, iti paset á maicalima.....(1)

(1)—Versiculo 27.

Sañgagasot oalo polo quet dua
ti taoen ni Lamec idi á ni Noe putotenna
iti daytoy simmaruno dagdi cacabsatna
quet idi matay iti dagop ti taoenna
pito gasot, pito polo qt pito aoan curangna.

Ni Noe idi agtaoen lima gasot
iso daydi inna pinangputot
cada Sem, Cam qñ Jafet á masnoc
manaquem quen puso da't sidadalos
iti saclang ni Apo tay á Dios.

Pacapnecan singpet daguitoy á masasaó
isoda la ti napili ti Dios Apo
ñga aoan basolda ñga agpayso
qñ nabona idi layos á nacaro
á pannacapucao amin daguiti tattao.

Ta iti caruay qñ dagsen dan.
daguiti basbasol dagdi putot ni Adan
napilit ni Apo Dios á nañgdusan
iti layos ñga aoan pañgipadpadan
ta daytoy luboñg nalaponos aoan curañg.

Qt idi umasideg á umasideg
daydi dusa á nacaalalinguec
binilin ti Dios ni Noé á nasiñgpet
tapno iruguina ti mañgaramid
iti luganandа á di maarinebneb.

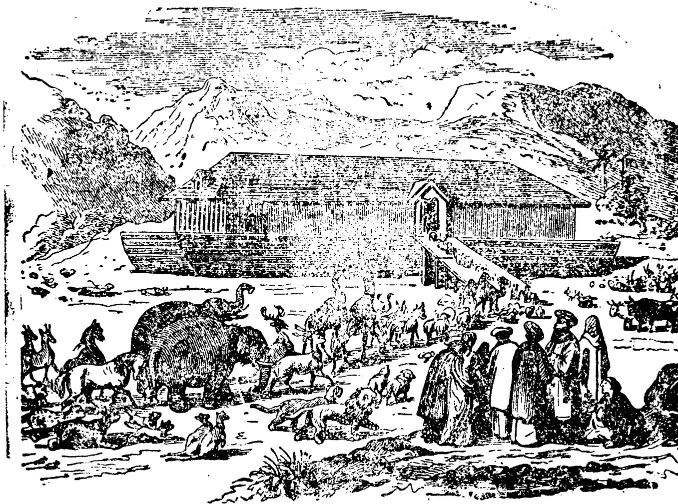
Quinona ti Dios: mañgaramidca
iti dacquel á daoñg oenno arca
á tal-lo gasot á codo ti caatiddogna,
lima polo codo ti caacabana
qt tal-lo polo mt ti lusobna.

Iccamto iti taoa á sercan ti laoag
ti rabaoña agbaccoco á nasayad
tapno di agtaya iti danum ñga agtinnag,
ti ruañganna itinto bacrañgna maisaad
qt tal-lo dagti cadsaaranna, agsasaganad

Umayto ti layos á pacapucaoanda
amin daguiti adda ti rabao ti dagá
qt dacayto la á macalugan iti arca
qñ dagniti ican ti mabonbona
agraman caycayo qñ mulmula.

Cadaguiti banos qñ tumatayab
á umaydanto quenca umarayat
tuñggal caquita incanto umaoat

iti pito pagasaoaan á nalaoag
ta pangganacandantó á uomadoad.
Ngem cadagti umayto ñga animales
á naganen ida iti narnguit
sañgapagasaoaan la ti rumbeng met
á ilnganmo á di maariéc
tapno caputotanda ti di maguped.
Ilugañmonto mt iti daóñg
amin daguiti masapolyo á taraon
tapno iti pagbiag dicayto agtaccon
ta ditayonto ñgad á malacon
inganat iti aguebbas ti danum.
Pagudiananna qca ibilinco
á dacay ñga agasaoa lumugancayo
castamet daguita tal-lo ñga anacyo
qñ asaoada á manugañgyo
lumugancay met á oalo.
Cadaguiti tattao á umarioecoec
dacdacay la á oalo ti pinilic
á maysalacanto mailiclic
iti layos, á dusa, nacaarariec
daguiti tattao á managdañgques

Daytoy daoñg ni Noé oenno arca
iso ti cayarigan ti Sta Iglesia
á daguiti adda iti sidoñgna
isodanto la ti macaala
iti gamgamgamen á Gloria.

Tinuñgpal ni Noé ti bilin ti Dios
qt agtaoeu idin iti innem á gasot
idi nañgrugui ti todo daydi layos
qt daguitoy oalo á pusoda't sidadalos
limmugandan idi arca á nalibnos.
Idi uppat á polo ñga aldao qñ rabi-i
á ti todo canayonen sipod nañgrugui
nalaponos iti danum toy daga á nacacaasi
qt iti patáy aoan la ti nacalisi
no di dagdi adda iti daoñg ni Noé.
Sañgapolo qt lima á codo ti naglaposan
daydi naisapasap á danum á nacalayosan
dagdi bambantay á catatayagan,
sañgagasot qt lima polo ñga aldao á casdinan
á di naguebbas ti danum apagapaman.
Qt idi nalabes dagita ñga aldaoen
ti Apo tayo á Dios mannacabalinamin
inaramidna ñga immay ti añgin
qt daydi mt danum nañgrugnin
á imbas á cas idi puñganay nagsublin.
Maicapito á bulanen idi naisacda
daydi nagasat unay ñga arca
iti rabao ti bantay sadi Armenia
qt idi maicapol·lo á bulanen naquita
daguiti toctoc dagti bantay á dadduma.
Qt idinton ta nacalabas
ti uppat á polo á nagsasaganad
inibbatan ni Noé daydi oác
qt daytoy saan á nagpaquitan á dimmupag
ingana idi danumen ti imñgaat.
Agsipod iti ni oác di laeñg nagsubli
pilit á ti inaramid ni Noé
inibbatanna mt daydi calapati
tapno iso ti mañgted macaipapati
iti casasaad ti dagá no cas agbati.
Ngm gapó iti aoan pagdissoanna
ta silalaponos payla't danum ti dagá
nagsubli mt la iti ruañgan daydi arca
qt ni Noé inoacdayna di imana
ta inaoat inserrecna mt la idi silidna
Idi nalabes ti pito ñga aldaoen
dinupagna á inibbatan man di calapatin
qt daytoy nagsubli iti malem

adda nalañgto á boloñg ti oliva á inna indateñg
nacapnencan ni Noé á ti danum aoaner.
Nupay casdi ñga aon danumen
nagurayda iti pito ñga aldao pay laeñg
tapno ti dagá agmagá á nalaiñg
sa inibbatan man ni Noé daydi calapatin
qt daytoy saan ñga idi arca nagsublin.
Idi casta linoctan ni Noé daydi arca
tapno pennequenna á quitaen ti dagá
no nasayaat met laeñg á namagá
á cas mt la idi cagagapona
qt agpayso aoanen pilaoenna.
Iso metten daydi panañgibagá
ti Dios qñ Noé iti iruruarda
idi daoñg á nagtaeñganda
iso agraman amin á quinaluganna
tapno agpulañgda ñga agbiag iti dagá.
Qt idi macaruarda idi daoñg
inaaamid ni Noé ti maysa á daton
iti Dios á namarsua itoy luboñg
ta yaman ti inda ibuñgaboñg
idi inaoatda ñga parabor.
Ti Dios á nagponiponan imbag
daydi á daton inna mt inaoat
ta naggapo iti nadalos ñga ayat
ni Noé ñga inguet gasat
olidan ti natacneñg ñga agbiag.
Iso met daydi panañgicarin
ti Dios Apo á mannacabalin:
toy dagá diacto dusaen iti layosen
qt toy á cari innacto laglaguipen
no bul-lalayao ti incay mamiñgmiñg.
Maypalubos mt cadacayo
á maipaay iti pacaaruatanyo
amin ñga ayep qñ caycayo
ta naisaganada amin iti tao
no ammona ti manaripato.
Panuñgpalanna innac ibaga
á umadocayto ditoy dagá
ta dacayto ti pagtaudanda
daguiti agoaras qnencuana
ñga agsagrap qñ mañgilalá.

Agpayso ta idi natay ni Noén
agtaoén siam á gasot limapolo na metten,
daguidi annacna á duñgduñgoen
isoda't nagtaodan á sitatacneñg
daguiti tattao, saan á duaduaen.

Isoda ti nagoaras ditoy daga
qt maymaysa idi. ti pagsasaóda
ñga iso pay la daydi tinaoidda
cada Adán qñ Noé ñga amada
qt nalabit á saó ti Hebreo ñgata.

Agsipod iti naggapoda iti daya
qt dagá ti Sennaar ti nagteñgda,
dita ti nagsardeñgan nagtaeñganda
ta nasayaat unay á naquitada
qt panagbiag qña ti nasimpa.

Tuñggal maysa cadacuada
quinonana idi caduana
agaramidtay ladrillo á dagá
ta lutoen iti apoy á nabara
ta agaramidtay Torre á maysa.

Tapno narigat á margaay
daytoy Torre ñga ibuañgay
aruatentay daguiti naruay
á betun ditoy á naysíbay
tapno ti aramiden nalagda unay.

Iti daytoy Torre á masarita
quinonada pay á nayonanda
iti ciudad á bacudanda
iti cavite ñga nalagda
á pacalaglaguipan iti naganda. (1)

Ngem ti mannacabalin á Dios
saanna laeñg á impalubos
daydi panguep á napanunut
daguidi tattao ta dida nasurot
ti panagsasaóda ñga naurnos.

Inaramid ti Dios á nagsisinan
daydi saó da á cadaanan
qt saanda ñga aguinnaaoatan
tapno matuñgday, inda bayán
daydi iganoatda á dina pagayatan.

Iti casta capnecan ñga agpayso
á ti aramiden laeñg ti tao

(1)—Babel ó Babilonia.

no di ipalubos ti Dios Apo
saan la ñga agcurañg ti macaigapo
iti pacatubñgan á mañgtuloyto. (1)
Gapo iti casdi napilitdan
á di sicatda inda binayán
qt castamet á nagsisinadan,
tuñggal 'maysa naquipanapan
iti boñggoy á inna quinaaoatan.
Ita utañg tay unay ñga ammuen
á cadaguidi capututan ni Sem
ni Arfajad daydi nayanaquen
idi calpasan ti dua ñga taoén
idi layos á sapasap, nacabutbeteñg.
Ni Arfajad agtaoen tal-lo polo qt lima
idi ñga ni Salé pinutotna
sa nagbiag pay á sitatalna
iti tal-lo gasot qt tal-lo á taoen na
naruay pay met daguidi annacna.
Ni Salé agtaoen iti tal-lo polo
idi ñga ni Heber timmao
sa uppat á gasot pay qt tal-lo
daydi panagbiagua á masasao
castamet á nagputut pay iti ado.
Ni Heber agtaoen tal-lo polo qt uppat
idi pinutotna ni Faleg á nayanac
sabali pay dagdi naoadoad,
idi uppat á gasot qt tal-lo polo pay ti napalabas
sa natay metten á sigagasat.
Ni Faleg tal-lo polo ti taoenna
idi ñga ni Ren pinutot na
dua gasot qt siam pay ti pinalabasna
sa natay, castamet á naruayda
daguidi dadduma pay ñga annac na.
Tal-lo polo qt dua ti taoen ni Reu
idi ni anac na á Sarúg timmáo
sa nagbiag pay dua gasot qt pito
castamet á mabasa iti Libro
á nacaputot pay la iti ado.
Ni Sarug tal-lo polo di taoenna
idi ñga ni Nacor pinutotna

(1)—Nisi Dominus edificaverit domum in vanum laborabunt qui edificant eam.

sa dua gasot á taoen pay pinalabasna
idi natayen, castamet ñga adoda
dagiti annacna á dadduma
Ni Nacor dua polo qt siam
ti taoenna idi putotennan
ni Tharé á naysagsagudayan
sa iso mt ti nagtandan
daguiti annac na á dadduman.
Qt ti nagdagupan ti taoén na
ni Nacor idi maiccat ti biag na
sañga gasot qt uppat á polo qt oalo, cona
ti napateg á Sagrada Escritura
iti Genesis, paset á maicapol-lo qt maysa. (1)
Ni Taré pito polo ti taoen na.
idi mañgrugui á pototen na
daguidi tal lo ñga annac na
á Nacor ti nagan daydi inaona,
ni naysagudayan ñga Abram ti maycadua
qt ni Arán daydi catlo da.
Ni Aran inna pinutot
ni nasingpet unay á Lot,
ñgem biagna ti saan ñga atiddog
ta ni ama na á Tharé napapaot,
qt naipompon sadi Ur de los Caldeos.
Ni Nacor naquiasaoa
quen manacman unay á Melca
quet maaoatan á nagtaengda
iti daydi met la ñga dagá
á pangpanaoanto ni ama da.
Ni Abram ti met asaoa na
Saraí ñga ti caipapananna
princesa'c cano, reina,
nupay daydi ari sadi Gerara
daytoy á nagan binalioanna.
Ni Tharé innalana ni Abrám
quen ni Lot ñga anac ni Arán
agraman quen Sarai á nasgang
nagturongda sadi Canaán,
nacagtengda't dagá ñga Carran.
Dita daydi nagtaeñganda
quen iso met ti nacatayanna

(1)—Versiculos 24 y25.-Gen-cap-XI.—

ni Tharé idi adda taoen na
á dua gasoten quen lima,
sadi Harán ti nacaitabonanna.

Ngm ni Apo Dios nagparang
quen nagasat ñga Abrám
quinonana: toy á dagá panaoam
ta ipaquitacto ti pagnaedam
á mangted pacairangáyam.

Pagbalinencanto ñga pagtaudanda
daguiti tattao inguet ruayda
nagan monto ti daydayaoenda
castamet á mairamandanto qca
iti pammagasat co á nasadia.

Dagti mangdayao qca innacto pagasaten,
quet daguiti naulpit quen nadaoel
á mangranggas qca, mangdadael
caniac indanto met aoaten
ti pannacadusada á rumbeng.

Ni Abrám aoan quitaquitna
bilin ti Dios ti tinungpalna,
nupay dina ammo daydi dagá
ta nabileg unay ti pammati na
iti Dios Apo á nañgibagá qña.

Gapona ñga pagararigan
ti pammati ni Abraam
agsipod iti dina nagduaduaan
ti naimbag laeng á pagtungpalan
no ni Apo Dios ti mañgidalan.

Pimmanao ñgad iti Haran á dagá
quinacuyogna ni Sarai ñga asaoa na
quen ni met Lot á caanacanna
agraman ubbing quen dingñgoenda
quet sadi Canaán ti tinurongda.

Nagnada quet inda nacagteng
iti disso á Sicár oenno Siquém,
castamet iti Moreh qñ ti nacabutbuteng
á tay-ác ti Vision quen ti naganen
iti "valle de la Muestra" á daydayaoen.

Ditoy nagparang ti Dios qñ Abram
qt quinonana ñga imparañgarang:
daytoy á dagá ñga maquitam
itdecto cadaguiti caputotam
tapno agbiagdanto iti caguinaoaan.

Nagyaman unay iti Apo tay á Dios
ni Abram á olidan iti dalos
qt saan á nagalicacá ñga pulos
iti daydi disso daguidi nadangcoc
ñga adipen ti idolatria qñ demonios.

Idi á nalpas di panagyamanna
napan idi bantay ñga adda iti daya
ti Bethel, disso á naipangrona
ñgem idi á tiempo agnagan Luza
qt ni Abram nagcararag manen dita.

Ngem dita saan pay á nagtaeng
ta nagna á nagpabagatan pay laeng
ta iso daydi inna isisipen
á maipaay cadacuada amin
cadaguidi caduana á siriribin.

Qnet idi tiempo ti mabayag
simquen ti bisin idi ñga saad
quet ni Abram in nagrubuat
á mapan Egipto mangpalabas
iti daydi sagabaen á rigat.

Quet idi ñganñgani sumrecda
idiay Egipto á papananda
quinona ni Abram idi asaoa na:
ammoc unay diac agduadua
ita pintas mo á naipadpaduma.

Daguiti egipcios inton maquitada ca
asaoa na conadanto caniac ñgata,
biagconto dita ti iccatenda
quet sicanto ti itiddada
ñga agbiag ta alaendaca.

Anansata daoatec unay qca
ñga ibagamto la ñga agcabsatta
tapno dayao mo ti maicanaoa
castamet á mailisiac iti peggadna
daytoy biagco ditoy á iccatenda.

Agpayso apagserrecda sadi Egipto
nasirpat piman daguidi tattao
á sayaat ni Sarai ti napalalo
quet daguidi agcacatanóc inda inyammo
idi ari da ñga Faraon á nañgato.

Daytoy ari apaman á natimodna
ti panangdaydayaoda't laing á naiduma
daydi baba-i ñga impadamagda

dinagosna á pinadatag iti saclangna
tapno mapnec idi panañgibagáda.
Idi maquitana á naiparang
ni Sarai á nagpunipunan
iti sayaat ñga apapalan
imbilinna ñga inda qña ruguian
daguiti panañgisagana á cadaoyan.
Ugali sadi Egipto á dagá
á ti maquiasaoa iti ari da
mabayag ñga aldao saganaenda
á ramenan quen digdigosenda
cadaguiti bangbanglo á naiduma.
Maipoon iti raem qñ pammadayaoda
quen Sarai ñga itanócda
nalaos daydi ayat quen dungñgoda
qñ Abram á cabsat daydi ag-reina,
insagotanda't naruay ñga ayep qñ cucua.
Bayat aldao á panañgisagsagana da
quen Sarai ñga asaoaen ti ari comá
intel ti Dios ti nacabutbuteng á dusa
qñ ari Faraon á nacaupay qña
iti daydi sigpenna á pannaquiasaoa.
Casta ti pamuspusan á nabileg
á panangtubeng ti Dios, panañgiliclic
iti daydi ur-uray coma á maaramid
cada Abram qñ Sarai á nasingpet
ta mannacabalin ñgad unay á Lañgit.
Ni Faraon inayabanna ni Abrám
quinonana: ¿apaya á dica imparañgarang
á ni Sarai pudno ñga asaoam
tapno diac coma pinanguep apagapaman
ñga alaec comá ñga paquiasaoaan?
Quet yantañgayen ta casta
á pudno cay gayam ñga agasaoa,
alaem laeng ala ta pumanaoca
tapno dicam met ditoy agságaba
iti itden cadacam ti Dios á dusa.
Sa binilin di ari dagdi iturayanna
á da Abram cuyoguenda ida
agraman tattao quen cucuada
tapno aoan mangranggas cadacuada
idi dalanenda ñga magna.

Sadi Egipto nagluas á pimmanaoda
da Abrám quen Sarai ñga agasaoa
agraman qñ Lot quen tattao-da
di mabilang ti diñgoen quen cucua
á inyaoiddan idiay ili da.

Nagdisso á nagtaeng da Abrám
iti saad ñga adda iti nagbaetan
dagti ciudades á ti pangnaganan
Bethél quen Hai ti nangbañgonan
iti altar á iti Dios nagdatonan.

Daytoy daton á inaramidda
nalaoag á nañgiparañgarañganda
iti dacquel unay á yamanda
cadaguiti parabor á nadumaduma
á impaay ti Dios cadacuada.

Ni Lot á catipon ni Abrám
naruay met á di mabilang
daguidi taraquenna á pagturayan
vacvaca quen dadduma pay
castamet dagti calapao á pagyanan.

Quet agsipod iti casdi á caado da
daguiti pagturayan quen cucua
da Abram qñ Lot á caanacan na
dida mabalinen ti agtipon á cona
iti sangsangcadisso laeng á dagá.

Gapo iti casta masansan idi cua
ñga adda panagsusuusic dagdi tao da
qt da Abrám qñ Lot ta nasingpet da
dida cayat ti aramiden coma
daguidi naruay piman á ubbing da.

Anansata quinona ni Abram:
Lot, daoatec á igunamgunam
ñga aoan coma't daques aniaman
á maaramid á pagsussusican
quet agtulagta no ania ti conam.

Maysa pay ñga alasec
ti mabañgon á panagsususic
cababain cadaguiti macañgeg
aglalo carroba ñga asideg
dagti Cananeo qñ Fereceo ñga itneg.

Naimbag coma no agsinata
quet iti pagayatam agpilica
no aguianca iti catiguid sioaoayaca,

no cayatmo ti canaoan met pada na
ta bilangna pay la iti agcabsatta.
Ni Lot inoarasna ti matana
amin ti iguid ti Jordan quinita na
iti dalan á Segor ti turoñgeana
qt naimatañganna á narnayda
dagti paayas á pagdanuman na.
Ta ti Sodoma qñ Gomorra, agpayso
no idi saan pay á dinusa ti Dios Apo,
naalinoñganoñg á cas idi parayso,
nabuñga á cas idiay Egipto
ti pagbiagan á nacaay-ayo.
Gapo iti casta di nagpanapan
ni Lot pinilina ti iguid ti Jordan
nagpalaod á simmina qñ Abram
qt Sodoma ti inna pinusgan
á pagtaeñgan, pagyanan.
Ngem iti la pagdacsan na
daydi disso á pinilina
nadañgques daguidi nadanonna
ta iti saclañg ti Dios naidumada
iti quinamanagbasol ta naruguit da.
Idi ta ni Lot naisinan
iti dinna ni Abram
á nabati iti dagá ñga Canaán
daytoy manen napagasatan
ti pannaquisaó ti Dios qñan:
Ioacdaymo daguita mata
ta amin ti maquitam á dagá
manipod ditoy yanmo ita
itedconto amin quenca
á daguiti putputotmo taoidenda.
Daguitoy umadodanto unay
á cas cadaguiti darat ti baybay
qt magnaca ta quitaem pay
ti calaoana quen oacday
toy dagá á itdec itay.
Ni Abram inyalisna ti calapao na
qt sadi Mambre ti nagtaeñgan na
iti abay ti ciudad á Hebron á cona
qt nagaramid iti altar á pagdatonan na
iti Dios Apo á nagyamanan na.

Cadaguidi á tiempo saan á nabayag
nagbabacal daguiti ar-ari á nagsusupiat
iti adani unay iti daydi saad
á tinuroñg ni Lot á in agbiag
qt daydi ari á maysa cadaguidi naabac.
Daguidi nañgabac iti pagbabacalan
innalada 'amin á sinamsam
daguiti cucua daguidi inabacdan
castamet á inda quinayaoan
daguiti tattao á natuñgpoñgan.
Cadaguidi cayao nairaman
da Lot á caanacan ni Abran
qt maysa á nacataray di nagtantan
sadi Mambre ti napanannan
ta indamagna di naaramid piman.
Ni Abram idi maammuanna
á ni Lot quinayaoanda
pimmili cadaguidi tattao na
iti tal-lo gasot sañgapolo qt oalo cadacuada
á naguigam iti nabalinda.
Daguidi cabusor sinurotna ida
qt sadi Dan á nagsisinaanda
daguidi pañgen á nasayỳasayya
iso ti nacaabutan cadacuada
ni Abram qñ buyot na.
Dinubsacna ida iti rabi-i
qt iti bacal nagbal-ligui
sinurotna ti cabusor pay quetdi
inggana iti inda nacaadani
sadi Hoba ti Damasco,. sisasadiri.
Ni Abram qñ buyotna
nagbaoiñgdan sadi Sodoma
agraman qñ Lot qñ caduada
castamet daguiti sanicua da
á sinamsam daguidi cabusorda.
Idi tayác á Save ti yandan
simmabat cadacuada á si-iyaman
ti ari ti Sodoma ta naragsacan
idi pannacaparucma iti pagbabacalan
ni ari Codorlahomor qñ caduanan.
Ti ari sadi Salem á ni Malquisedec
insaclañgna qñ Abram á inted
ti arac qñ tinapay á pagpaquired

sana impaay inyaoat met
ti bendicion sacerdotal á napateg.
Oh Abram, quinonana
ti nañgato á Dios ti lañgit qñ dagá
itdenna qca ti pammagasatna,
iso á gapo iti tuloñgna qca
ti cabusor inca ida pinarucma.
Ni Abram nagDios ti agñgina
idi nalaiñg á isasaraboda
qt idi sacerdote iniaoatna
ti apagcapol-lo daydi intogotna
pirác, gameng qñ dadduma.
Sa daydi ari ti Sodoma nagsaó:
Abram, itedmo caniac dagti tao
ta sacop ida ti turayco
qt daguiti dadduman biañg mo
ti pacabatianda á cayatco.
Ni Abram simmungbat dita:
saan diac cayat ti mañgala
iti sañgcabassitan ti bassit coma
tapno dicayto conaén iti ud-udina,
pinabacnañgco ni Abram iti cucua
Isona laeñg coma ñga itedyo
ti quinnan daguitoy tattao
á nagbannog quinacuyogco
qñ ti apagda met á mainumo
da Aner, Escol qñ Mambre á maquitayo.
Idi nalpas á naaramid dagtan
tunggal maysa nagaoid balay nan
quet ni nagasat unay ñga Abram
iti aldao manen á naminsan
naquitana ni Apo Dios á catan-ócan.
Quinona ni Apo Dios quenouana:
Abram, dica agdanag apaganamá
ta siac ti manaclin quenca
aoanto met capadpadna
ti iparabor co á naiduma.
Simmungbat ni Abram: ¡oh Diosco!
¿anianto aya caniac ti itedmo?
matayacton ñga aoan anac co
quet daguiti cucuac ñga ado
taoidento ti anac toy ubing co.

Quinona ti Dios quen Abram:
saanto á ubingmo't agtaoid cucuam
no dinto qt anac mo met la piman
ñga agtaodto cadaguita daram
ti incanto met la pangtedan.
Sana inruar idi balayna:
quitaem ti lañgit, quinonana
no mabalinmo, bilañgem dagti bituenna
ta castanto met ti ruayda
dagti putputotmo á conac quenca.
Pinati ni Abram ti saó ti Dios
ta ammona ñga saan ñga agulbod
ta masirib, mannacabalin ñgarod
á caanoman dinto mañgilood
ta nagponiponan imbag qñ dalos.
Sanapay quinona quencuana:
siac ti Apo'm á nañgala qca
sadi Ur de los Caldeos, malaguipmo ita,
tapno biañgmo ti pacayaoatanna
ti panaguicot iti daytoy á dagá.
Simmoñgbat ditoy ni Abram:
oh Dios co á pagruebaban,
¿anianto aya ti pamigbigan
á cucuacto ñga pagturayan.
daytoy dagá ñga ibagbagam?
Quinona ti Dios pumilica
iti vaca á tal-lo ti taoen na
caldiñg qñ carnero ti caduana
iti maysa met á pagao mañgalaca
casta met ti calapati á nayonda.
Nañgala ñga agpayso ni Abram
qt inucapna ida á padapadan
sana indisso á pinagsidormang
ti gudua quen gudua, agabaydan,
ñgem agsisinada á naoayaan.
Dagti tumatayab á managsippayot
bimmabada á cas mangsipot,
ñgem dida naitured ti dimmuclos
cadaguidi maidaton iti Dios
ta immaripapada á siquiquigtot.
Castada á sipsiputan ni Abram
qt daytoy idi lumnec ti init ditan
immapay ti nasam-it á turog qñan

quen buteñg met á napalaloan
ta sipñget di aoan pañgipadpadan.
Iso daydi paunacaisaó qña
dagtoy sumaridat á sarita:
ammoemon manipud ita
á daguiti putputot monto mapanda
iti sabali á disso á pacaadipnan da.
Bayatto ti uppat á gasot á taoen
agbiagdanto dita ñga paadipen,
ñgem saan á diacto met dusaen
dagta in cadacuada mañgirurumen
sadanto pumanao ditau á babacnañgen.
Quet inton sica met ti matayen
iti calpasan ti ado pay á taoen
incanto tumipon met laeng
cadaguidi sitatalna á napanen
iti naisagana cadaguiti natacneng.
Dagti maadipento á putputot mo
agsublidanto met la ditoy á disso
no mano gasot á taoen ti macalabasto
ta inggana ita di pay met napno
ti quinadangques dagti Amorreo.
Idi limnec ti init nalaos di sipñget nan
qt maysa ñga horno á dumardarang
qñ silao ñga apoy ti naimatañgan
á limmasat idi nagbabaetan
daguidi naucap ñga animal.
Iti daydi ñga aldao intulag ti Dios
quen Abram á olidan iti dalos
á daguiti dagá ñga masacop
ti nagbaetan ti Nilo qñ Eufrates maisagot
cadaguiti annac nanto á pinutot.
Qt idi agtaoen siam á polo qt siam
ni nasingpet á patriarca Abram
ni Apo Dios qña manen nagparang
qt daydi nagan na inna binalioan
iti nasudsudi ti inna caipapanan.
Ti nagan ñga Abraham cayulogapna
ti naidaclan unay ñga ama
ta iso naruayto dagti putotna
adonto ti ari ñga agtaod quencuana
qt agnanayonto á tacunaynayen ti Dios ida.

Quinona pay ti Dios qñ Abraham:
no ni met Sarai ñga asaoam
manipod ita incanto panaganan
iti Sara á caipapananna ti nasgang
á princesa, ina dagti arari á masacbayan.
Iso ñga asaoam pagasatec met
quet innac quencuana ited
ti anac nanto á dungduñgoec,
quencuana agtaodto dagti umarioecoec
á tattao quen arari á napateg.
Panaganamto iti Isaac
á caipapananna ti ragsac
ta iso ñgarod ti mañgipalgac
cadaguiti naruay á pammagasat
ti Dios cadacay á mañgaluad.

TAL-LO NĞA ANGELES.

Nagna ti aldao, qt ni Abraham
iti aldao cano á naminsan
á nacaro ti pudot qñ dagaang
situtugao iti yan ti ruañgan
daydi calapao na á pagtaeñgan.
Qt idi iñgatona bassit dagti matana
adda tal-lo á lal-laqui á naquitana
ñga asideg á cas lumabas qña
qt nagtaray á immadani idi yanda,
nagrucbab á umaoat cadacuada.
Quinonana: señor, no indac padayaoan
iti idadagasyo itoy paglinoñgan
dagta sacsacayo innacto bugoan
qt inton malpascay á mañgan
agtuloycayto met la iti papanan.
Dagdi gangannaet immannugotda
qt ni Abraham quinonana qñ Sara:
iti tal-lo á nasayaat á tinapay mañgaramidca,
qt sa nañgala iti bassit cadagdi vaca
á intedna iti ubing tapno lutoenna.
Nañgala pay cadaguiti sabsabali
á nayon ti inna pinagsañgaili
quet idi á mangmañgan daguidi
nagdulot cadacuada, cas maicari,
ta pinadayaoanna ida á sisusudi.

Idi nalpasda á nañganen quinona
daydi nangnangrona cadagdi sañgailina:
¿adino ti yan ni asaoam á Sara?
simmungbat ni Abraham di nagtungcua:
adda dita calapao oenno tienda..

Quinona di sañgaili: ita umay á taoen
ta agsubliacto ditoy met laeng,
no maipalubos ta in cayto pay magteng
ni Sara ñga asaoam ñga ayayatem
addanto anac nan á dungduñgoen.

Ni Sara idi casta ti matimodnan
nagcataoa iti licod daydi ruañgan
ta quinonana: baquetacon ñga di agcadaoyan
qt aganacacto quet ti conadan?
cas la di nacapappapati daytan.

No ni Apo Dios ti aquinnaquem
aoan ti saan á mabalin
cas napatuloy ñga agpayso daydin
ta ni Sara saan á nabayaguen
ni Isaac inna piman insicuguen.

Dagdi sañgaili idi timmacderda
ñga agturong dalan ti Sodoma
ni Abraham quinuyogna bassit ida
á cas pammalubos cadacuada
qt ti Dios nagsaó quencuana:

Ti quinadangques dagti tattao
iti Sodoma, Gomorrha qñ ciudad pay á tal-lo
rimmaba unayen quet napalalo
gapona ñga iti dusa ñga nacaro
inda sagabaenen á itedco.

Ni Abraham simmungbat met:
Apo, no dusaem ida iti nainget
¿padapadanto aya á di mailiclic
daguiti tattao ñga nasingpet
á cas cadagti managdangques?

No cas adda limapolo á tao
á nasingpet cadaguidiay á disso
dicanto la pacaoanen ida aya Apo?
simmungbat ti Dios: oen, pacaoanecto
no adda la quet nasingpet á limapolo.

Inulitulitan dita ni Abraham
ti dimmaoat á nacurañgan

iti saglilima quet inna naguinggaan
ti sangsañgapolo laeng iti bilang
dagti nasingpet á macaisalacan.
Quinona quen Abraham ti Dios Apo:
daguidiay á ciudades pacaoanecto
á maipoon cadagti nasingpet á sañgapolo
ta casta ñgad ita ti idaodaoatmo
gapo iti ayatmo cadagti tattao.
Idi maisaó ti Dios ti castan
nagpucao idi yan ni Abraham
qt daytoy met in nagpulang
iti saad á inda pagtaeñgan
qñ asaoa na á casimpuñgalan.
Daydi pannaquisarita ni Abraham
mangted cadatay iti pacapnecan
á ti nasingpet inna iti Dios magun-odan
ti caasi á maipalacam
no unnoyen á ganetguetan.
Castamet á iti nasingpet
Dios quencuana ti manalacnib
iti peggad inna laeng ilicliclic
cas maquita tay manen á naaramid
qñ Lot ta icaluya ti Lañgit.

SODOMA QUEN GOMORRHA.

Daguidi Angeles á duan
á immona pimmanao quen Abraham
nagturongda sadi Sodoma á napan
qt ni Lot ñga adda iti iguid ti paguilian
iseserrecda iti malemen ti inna nasiputan.
Agsipod iti ayat á nasursurona
quen Abraham ñga ulitegna
cadaguidi ganggannaet dinaoatna
ñga agdagosda coma iti balay na
into qt no adda daques á mapagtengda.
Dagdi Angeles á tao ti lañgada
daydi quiddao ni Lot inannugotda
qt iti daydi á rabi-i sinañgailina ida
quet iso met daydi pannacaammo da
iti quinamanagbasol dagdi ciudad á limá.
Gapo iti casta iti parbañgon pay lñg
dagdi Angeles sinaritada qñ Lot'en
daydi dusa ñga nacabutbuteng

á inggagarada aoan macatubeng
cadaguidi ciudades á caruruguitauen.
Anansata inda ingunamgunam
á ni Lot, asaoa quen annac nan
singdatenda ti pumanao di agtantan
ta tapno didanto mairaman
iti dusa ñga nacaapaprang.
Ni Lot asaoa quen annacda
dinagosdan ti agganaganá,
dagdi Angeles ni Lot iniggamanda
á guyodenen tapno pumanaoda
ta agtinnaguen ti umay á dusa
Bayat pannagnada á sipapardas
imbilinda á dida tumaliao iti ciudad
uray ania't madlaoda maal-liñgag
ania la quet ta maicanonongda't rigat
cadaguidi madusa iti nacaamamac.
Quet idinto ta nacaadayodan
natimod ti daranodor iti nalicodan
qt daydi asaoa ni Lot timmaliao
qt dagos á nagbalin laeng ditan
á sinin-tao ñga asin á inda pinanaoan....

Sumaraõgising ti init iti daga
idi sumrec da Lot quen annac na
iti ciudad á Segor á quinamangda

idi mangrugui ti pannacauramda
daguidi ciudades á nadusa.
Ni nasingpet á patriarca Abraham
nasapa unay á napan
iti daydi disso á inna naquisaritaan
iti Dios Apo, qt inna tinannaoagan
ti batog ti Sodoma qñ Gomorrha piman
Naquitana ñga agpangpañgato
daguiti naruay á dalipato
ta simgued amin ñga agpayso
daguidi il-ili á dinusa ti Dios Apo
iti apoy á ranggas na ti napalalo.
Ni Lot quen daguidi annac na
nagbutengda idi quinamañganda
anialaquet ta mairaman iti dusa
quet daydi ili á Segor pinanaoanda
quet idi bantay ti napananda.

PANNACAYANAC NI ISAAC.

Daydi incari ti Dios quen Sara
á di bumurong panaganacna
natungpal aoan curangna
idi madanon ti imbagána
á nacataoenen pinalabasna.
Ni Isaac sipod napasñgay
dagdi aquinanac dinungdungñgoda unay
qt nupay sanicua da't naruay
ni inana ti namasoso, cas maipaay,
iti panagtaguibi á nadarisay.
Nalaos daydi dungñgo da,
cadagti naimbag sinursuroanda
sipod pay ubing á maladaga
cas bilin ti Namarsua
iti asino man ñga adda anac na
Gapona ñga sipod pay ubing
ni Isaac manaquemen
ti met tudio na nalaing
inggana idi ñga lacayen
á pagolidanan met iti tacneng.
Quet idi agtaoen duapolo qt lima
ni Isaac ñga anac da Abraham qñ Sara.
pinadas ti Dios ti tudio ni ama na

quet agpayso naiñget aoan pada
daydi imbagana ñga aramidenna.
Quinona ti Dios quen Abraham:
alaem ni Isaac á cailalaam
ta iti bantay Moriah inca ipan
ta isonto qña ti pañgidatonam
ta iti dungñgom toy panggapoan.
Ni Abraham á situtudio siulimec
iti ibaga ti Dios saan á nagquitaquit
iti agsapa unayen sisasalioitoit
iti dua ñga ubbingna inna imbisic:
cayo á tuñgó incay iti jumento ipaaoit.
Sana inayaban daydi anac na
á bugbugtong dungduñgoen na
nagturongdan iti disso á imbagá
ti Dios Apo á nagbilin quencuana
ñga inna patayen daydi idatonna.
Quet idi tal-lo ñga aldao dan
á magmagna sipod idi balay dan
nasaripatpatan ni Abraham
daydi bantay á inda papanan
nagsardengda sana quinonan:
Urayenda cam ditoy á disso
agraman met itoy jumento
ta siac quen toy anac co
incam agdaton quen aglualo,
sadacayto sublian ditoy á disso.
Ni Abraham sitatalec
idi saó ti Dios á impatalgued
maipoon quen Isaac á nasingpet
quet quinonana: tungpalec
ta iso paguñgarennanto met.
Daguidi tuñgó ti daton innalana
á impabaclay quen anac na
quet iso met iniggamanna
ti apoy quen buneng ñga aruatenna
ñga agdaton iti Dios á Namarsua.
Quet idi ñga magmagna da
ni Isaac nagsaó dita:
ama, apoy quen tuñgo incuyogta
qt ti idaton ¿adino ti yanna
ta aoan man á maquita?

Simmungbat met ni Abraham:
anac co, dimo dayta pacadanagan
ta ti Dios itdennanto di agcurang
ti idaton Qña idiay papanan
ta Mannacabalin, di pagduaduaap.

Intuloyda á dua ti nagna
quet idin ñga macadanonda
ni Abraham altar ti inaramidna
sana imparabao quencuana
daydi tuñgo á imbalonda.

Idinto á casta ti naisaganan
pinuñgona á binalod di anac nan,
ni Isaac di la nagsuquir apagapaman
ta tuloc quen tudio na't pagsarmiñgan
daguiti annac quen paiturturayan.

Idi ta iti altar maiparabaona
ti baguí daydi anac á cacaisona
qt linayatannan á patayen, comá
Angel ti Dios ti dagos nagcona:
Abraham, dica iccaten ti biagna.

Dayta anac mo dimo ananoen
iti uray no apagbassit laeng
ta itan capnecac unayen
ti tudiom caniac á denguem;
gapo caniac, ta anac mo dimo pacaoaren.

Timmaliao ni Abraham idi licod na
quet maysa á carnero ti naquitana
á naisalat iti lanot daguidi sara na
isó ti innala ñga indaton na
á sandi ni Isaac á patayenna comá.

Sa quinona di Angel quen Abraham:
ni Apo Dios inna ca bendicionan,
ti carina quenca inna pasingquedan
á daguiti putputotmo dinto mabilang,
nasanicua danto ñga nabacnang.

Maipuonto iti putotmo á maysa
nagasatto dagti pagpagarian ditoy dagá
á gapó laeng iti ayat co quenca
ta ragsac co toy naiduma
iti tudiom caniac á maquita.

Quet idi malpas amin daguitan
nagsubli met la da Abraham
iti daydi inda nangpanaoan
cadaguidi ubbing da, sada napan
sadi Bersabé á pagtaeñgan.
Ni met Abraham naammoanna
á ti asaoa ni Nacor á cabsat na
naruay metten ti nayanacna
á ti nagan daguidi dua:
Hus quen Batuel ñga ama ni Rebeca.

IPAPATAY NI SARA QN PANANĜASAOA NI ISAAC.

Sañgagasot duapolo qt pito ti taoenna
ni Sara idi madanon ti patay na
iti ciudad ñga Arbee oenno Hebron á cona
iti sacop met la ti Canaan á dagá
qt impomponda sadi Het á guinatangda
Quet ni Abraham idi á lumocayen
pinañgasaoana daydi anac na metten
quet daydi ubingna unay á talquen
iso ti inayaban na á pinagcarin
á bilin na daydi inna tungpalen:
Inca sadi Mesopotamia
tapno cadagtay cacabaguiac idiay á dagá
cumita, pumilica cadacuada

iti rumbeng unay ñga asaoa
ni Isaac ta diac cayat ti Cananea.
Ni Eliezer simmungbat:
oen, señor, iti bilinmo agtungpalac
quet dinagosnan ti nañgirubuat
sañgapolo á camello á naimbag
qñ gameng pay ñga agcacasayaat.
Nagturong sadi Mesopotamia
qt ciudad ñga Haran ti tinurongna
iso á pagnaedan ñga ammona
ni Nacor á cabsat ni apo na
quet iti ruar ti ili naguinaná.
Lumnec ti init iti malem
idi macadanon dita macagteng,
horas unay daydi á rumbeng
á panagsacdo da iti inumen
daguiti babba-i sadiay á taeng.
Iti Dios Apo nagcararag
daydi tao ñga naimbag:
caasian nac, Apo, ta isuronac
á pumili iti asaoaen á nasayaat
tay anac ni apoc á nagtalec caniac.
Iti sibay toy bubon addaac
qt umayto sumacdo, pamayac;
dagti babbalasang ditoy ciudad
qt ipalubosmo, Apo, caniac
a ti saraquec matungpoñgac.
Itinto coma cadacuada pagconaac:
iccannac ita danum ta uminomac
quet iso no conana á sumungbat:
uminomca castamet á iccac
dagta camellos mo, daytanto ti pusgac.
Apaman á castoy ti naconana
iti naquem na la á maymaysa
iso metten daydi isusuñgadna
ni nañgayed, nasingpet á Rebeca
anac ni Batuel, apocó ni Nacor qñ Melca.
Balasang á napintas quen nasanicua
napan la sumacdó ta piman cadaoyanda
quet idi nacaalan ta agaoid coma
iso daydi yaasideg met quencuana
ni Eliezer ñga agsapol asaoaen ni apo na.

Napan daytoy qñ Rebeca simmabat
quinonana: pangñgaasim ta uminomac
ni met Rebeca dagos á simmungbat:
oen, señor, mangtedac á siayat
tapno uminumca cas daoatem caniac.
Dinagosna metten á imbabá
daydi malabi idi tacquiagna
ta daydi maqi-inum iniccanna
quet idi ni Eliezer mapainumna
insaganad ti Rebeca ti nagcona:
Daguitoy camellos yo icoac met ida
iti inumenda tapno caasida;
iti danum pay innac mañgala,
agpayso ta daydi danum imbocboona
cadagdi pagpainuman á sisasagana.
Sana dinagos manen ti napan
idi bubon tapno iti danum mañgalan,
quet intedna ñga di laeng nagtantan
cadaguidi camellos á cas naoaoan
iti danum piman á guinaoaan.
Ni Eliezer agpalpaliio á siulimeo
tarigagayanna á maammoan met
no daydi á balasang ti cayat ti Dios á ited
ñga asaoaen ni Isaac á nasingpet
iso á ingunamgunam ni Abraham á nagtalec.
Idi macainom daguidi camellos na
inruarna ñga insagot qñ Rebeca
daguidi gameñg aruaten á intugotna
sañgaparis ñga icao aritos a cona
qñ brazaletes ñga dua.
Quet idinto ta mayaoatna ida
sinaludsudna mt qñ Rebeca
no asino daguiti naganac qña
castamet no idiay balayda
adda mabalin á sañgbayanna.
Ni Rebeca dagos simmoñgbat:
Batuel ti nagan ni amac
dadacquel na mt á namaltuad
da Nacor qñ Melca á napatac
nalaoa toy balay mi, taraon met ti naoadoad.
Ado pay mt ti garami
á canen ti ayep á maycari

rumbeñg unay iti sañgaili
qt no cayatyo umaycay quetdi
aglalo castoyen á rumabi-i.
Ni Eliezer nagyaman unay
iti casdi á inna piman nauray
ta Dios quencuana't nañgtacunaynay
iti daydi intugotna ñga tarigagay
á panañgasaoa ni apo na iti nadarisay.
Daydi manaquem á balasañg
immona á napan idi balay dan
qt dinagosna á imbagá qñ ina nan
daguidi intedda qña á pagyaman
daguidi sañgsañgaili á inna nasaracan.
Ni Laban á cabsat ni Rebeca
sinabetna mt dagdi sañgaili da
qt intedna mt cadacuada
amin daguiti maypaay qñ masapolda
agraman pay cadagdi camellos da.
Inda met ida insaganaan
iti canen á cas cadaoyan
ñgm ni Eliezer conana: diac mañgan
no saanco pay á maiparañgarañg
ti inda caniac ditoy nagbaonan.
Ni Laban qña ti simmuñgbat
quinonana: inca ala yebcas
ti inayam ditoy á guinandat
tapno di maigabay matactac
ti pannacatimod á nalaoag.
Ni Eliezer inggapona't nagsarita
á nañgipalaoag iti casasaad na
á binaon á nagtalcan ni apo na
á nañgidanon iti panañgasaoa
ni Isaac qñ nañgayed á Rebeca.
Nanuñgpalanna, inna imbalicas
señores, no itoy guinagarac
ipaayyo coma á patgandac
dacquelto unay á pagyamanac,
aoanto ti ingga toy ragragsac
Qt no ti napait unay
á panagadi ti incay ipaay
suñgbat yo ti agumac mt itay
tapno agturoñgac á sililiday
iti sabali ñga disso qñ saad pay.

Da Batuel qñ Laban
simmuñgbatda á di nagtantan
cadaguiti pinalaoagmo maaóatan
á ti Dios Apo á catanócan
ti aguinnaquem itoy gagaram.
Saan mt itay á rumbeñg
á ti cayat ti Dios incam suquiren
anansata dimo ala amquen
ti panagadimi ñga ag-oen
ita yunayunaymo á quiddaoen.
Idi castoy ti mañgñgegan
toy ubiñg á binaon ni Abraham
nagpacleb piman iti dagán
ta nagrucbab á nagyaman
iti Dios Apo á pagraeman.
Sana inruar á indatag
dagdi alicamen á balitoc qñ pirac.
qñ caoes pay ñga agcacasayaat
á insagotna qñ Rebeca á nagasat,
castamet qñ ina na qñ cacabsat.
Ti nagrarambac inruguida
inañgayda met daguidi cacabagnianda
qt idi bumañgondan iti agsapa,
ni Eliezer piman agpacada
ñga agbaoíñg balay ni apo na.
Ni ina ni Rebeca qñ cacabsatna
quinonada ñga agtutorda pay coma
iti sañgapolo ñga aldao santo magna
daydi balasañg ñga inasaoada
tapno ipapasda pay ti agdidinna.
Ni Eliezer simmuñgbat:
ni Apo Dios yata pinagasatnac
iti panguep ditoy á guinagarac
daoatec á di coma matactac
ti panagsublic cadaguitay sumga caniac.
Nagtuñgpalan daguiti sarsarita
ni Eliezer innalana ni Rebeca
agraman mt quinacuyogna
á iso daydi nagpaspasoso qña
qñ babbalasañg á ubiñgna.
Dagdi namalubos nag-Dios ti cumuyogda,
¡sapay iti lañgit ta pagasatenna ca

iti manayon á taoen coma agbiagca
qt dagti putputotmonto paruemaenda
daguiti ciudades daguiti cabusor da!
Nagluasdan á napan
iti daydi ili da Abraham
qt idi á malem ñga isusuñgaddan
nairaná á rimmuar iti paguilian
ni Isaac á cas agpadpadaan.
Agpayso idi adayo nasirpatna
daguidi camellos á sacayda
qt idi á macaasidegda qña
sinaludsod mt ni Rebeca
no asino daydi masaracda.
Idi ñga iti balay macagteñgda
qt nalpas la bassiteu á nagsasarita
ni Isaác inte Ina qñ Rebeca
daydi siled ni Sara ñga ina na,
pacapnecan á iso ti aquinbalay á coná. (1)

IPAPATAY NI ABRAHAM.

Ni nagasat á patriarca Abraham
naquiasaoa pay iti sabali piman
qt nagputot met á napagasatan,
ñgem nupay inna ida pinataoidan,
ni met la Isaac daydi naidumaan.
Idi matay nagdagupan ti taoenna
sañgagasot pitopolo quet lima
quet ti nadalos á cararua na
napan naquitipon iti yan da
dagdi nasingpet á natay á immonona.
Daydi bangcayna impomponda
iti nagasat á doble cueva
iti dagá ni Efron á guinatangna
á nacaitabonan ni Sara
ñga ayayatenna unay ñga asaoa.
Ni met Ismaél ñga anac na
idi matay adda met taoen na
sañgagasot tal-lo polo qt pito da
qt dagdi annac na á sañgapolo qt dua
iso da't principes dagdi tribus da.

(1)—Uppat á polo ti taoen ni Isaac idi agasaoa.

Ni Isaac nagdaodaoat iti ado
iti Mannacabalin amin á Dios Apo
ta ni asaoana á Rebeca á nasungdo
saan á naganac la ñga agpayso
iti lasod ti taoen á duapolo.

Idi impaay ti Dios á nagsicog ni Rebeca
nacascasdaao daydi naaramid qña
ta maricnana ñga idi uneg ti tianna
aggubal daguidi dua ñga annac na
quet nalaos daydi dandanag na.

Dinaoat na piman á sinaludsod
iti manangñgasi ñga Apo tay á Dios
quet naibaga qña: á maicasigod
daguiti annac na piman á tumaod
agsinsindanto iti panagpampanunot.

Dagtoy ñga annac inton dumacquelda
agsinnupadidanto iti cayatda
quet itinto pagtungpalan da
daytanto in-inaudi cadacuada
ti mañgituray iti inaona.

Quet idin á mayanacda
daguidi ubbing á dua
ni Esaú daydi immona
á naraber daguidi dotdotna,
quet Jacob daydi adi na.

Dagdi ubbing idi dadacquel dan
daydi inaona naanep iti cabaquiran
mangñganop á calalaiñgan
quet daydi cabsat na agguiyan
cadaguiti calapao á pagtaeñgan.

Ni Esaú dungduñgoen ni ama na
ta caayayona ti agsidá
cadaguidi isangpet á maanopanna
quet ni ina da á Rebeca
ni met Jacob daydi ipangpangrona na.

Ni Jacob nagluto iti naminsan
iti sida á naimas, nananàm
quet ni Esaú dimteng á nabannugan
bisin na pay daydi napalaloan
qt quinonana ti dimmaoat piman:

Iccannac ala ita linutom
ta nalaos daytoy bisincon.
ni Jacob conana: iccanca no ilacom

ti calintegan ti quinaprimogenito'm
tapno siac qña ti aguimaton.
Ni Esaú simmungbat metten:
no siac ta matayac iti bisin
ti quinaprimogenito ¿paganaanoc to payen?
cona ni Jacob: sapataam ñgaroden
tapno panañgilacom ti mapasinquedanen.
Ni Esaú idi nalpas ti pannañgan na
idi tinapay qñ naimas á sidá
pimmanaoen á cas aoan pateg qña
ti quinaprimogenito á inlacona
ta iti saguday daytoy aoan ilalana.
Cadagti saguday á inna napncao
iso ti panagtaod coma ilelengñgao
cadaguiti caputotan na á nasinao
ti Mesias á tumáo coma nacascasdaao
á mañgisalacan iti sañgaluboñgan.
Ni Isaac idi ñga lacay ditan
ta sañgagasot tal-lo polo qt pito ti taoénnan
qt daguiti mata na dida macaquitan
ni anac na ñga Esaú inna inayaban
qt quinonana ñga insaoañg:
Siammoca unay, anac co,
itoy adda á quinalacay co
á diac ammo ti ipapatayco,
inca coma mañganop iti cayatco
ta iti caayayoc á sidá ilutoannacto.
Innacto mt qca ipaay
ti bendicion á nadarisay
ita ta diac pay matay
ta di met ammo't pannacauray
no maladao oenno masacbay.
Ni Esaú napanen nañganop
qt dagdi saó ni ama na á naanos
nañgeg amin idá á natimod
ni ina da mt á nañgipaamocod
qñ doñgdoñgoenna ñga Jacob.
Conana: natimodco á nalaiñg
daguiti sinaó ni amáyo ñga imbilin
qt ti balacadco qca tuñgpalem
tapno sica ti in pagasaten
ni amayo no toy conac surutem.

Iti dua ñga babassit á caldiñg á nasayaat
mañgalaca ta yegmo iti madarás
ta aramidec idá á sidá ñga naimas
sacanto ited qñ amám, di matatac
tapno bendicionna qca ti inna iyaoat.
Agpayso idi malutona daydi sida,
ni Jacob metten quinaoesanna
cadaguiti paganauay ni Esaú ditá,
pinulipolanna ti teñgñged qñ ima
iti lalat daguidi caldiñg á pinatayda.
Daydi sidá qñ tinapay inserrec ni Jacob
qt ni ama da idi inna matimod
timec ni Jacob toy casasaóc
ñgem naapiras na dagti dutdut
ti ima qñ teñgñged ñga atatiddog.
Ni Isaac pay dita nagsaludsod:
¿nagsublica man darás ayá, baroc?
qt simmuñgbat met piman ni Jacob:
oen, ama, naquem ti Apo tay á Dios
addaacon á iti bendicion mo gumon-od.
Ni Isaac quinonana manen:
¿sica ni anac co ñga Esaú mt laeñg?
ni Jacob saan la dita nagarimadeñg
ta bilin ni ina na daydi inna patien
qt simmuñgbat qñ ama na iti oen.
Yasidegmo ñgad ta canen, cona ni Isaac,
tapno bendicion qca toy yaoat,
qt, agpayso, idi pannañganna ti nalpas
anac co ala umadanica caniac
ta uñg-ñgoen qñ agcan nac.
Naaramid ñga agpayso ti casta
qt ni Isaac idi ñga masayopna
ti ayamoom ti caoes daydi anac na
añgot dagdi sabsaboñg qñ buñgbuñga
toy indateñg ni Esaú á mariena.
Anac co ¡¡sapay iti Dios coma
ta itedna qca ti pammagasatna
ipaayna mt coma á iparabor qca
ti todo á masapol ti dagá
tapno taraonyonto ti nadegga!!
Daguiti ilili sicanto ti pagraemanda,
daguitinto gangannaet agrucbabda
mailunodto ti mañgilunod qca

qt daguitinto mañgted qca pammagasatda
gasat to mt coma ti lacámenda!
Idi nalpas ni Isaac ti panañgbendicionna
qt ni Jacob macapanao idi yan na,
ni met Esaú sumrec dita
ta idatagna piman qñ ama na
ti canen qñ sidá á inbilinna.
Nasdaao unay dita ni Isaac
quinonana: ¿asino tay immay caniac
á iti quinnanco nañgidateg?
bendicion co ti innac mt inyaoat
¡tapno lac-amenna ti pammagasat!
Ni Esaú idi mañgñgegna ti casta
nalaos daydi uñget qñ puñgtot na
naguñgor á dina ammo't aramidenna,
sana mt la dinaoat qñ ama na
ti napateg mt la coma á bendicionna.
Quinona quencuana ni Isaac:
ni Jacob inaramatna ti sicap
iti panañgalana iti pammagasat
á itden ni amá iti anac
qt diac ammo tay inaramidna caniac.
Qt no inaoatnan ti bendicion co
¿ania cad pay qca ti maitedco?
nupay casta, inulitan laeñg ni Esaú
tapno bendicionan ni amá na á nasuñgdo
ta gasugasna piman daydi napalalo.
Quinaasian unay ni Isaac
ni Esaú piman á nagdaodaoat
qt inna mt qña inyaoat
daguiti nasam-it á balicas
ti bendicion á pammagasat.
Nupay casta saan á napunas
qñ Esaú ti gura á si guiguil-ayab
iti daydi panañgagao, panañgiccat
ni Jacob idi napateg á pammagasat
qt pammales ti inna insicat.
Daydi gaguem ni Esaú imbagada
qñ nasuñgdo unay á ina da,
qt daytoy apaman á natimodna
dagos metten á ni Jacob inayabanna
qt castoy daydi imbilinna.

Ni Esau insicatna ca á patayen
qt masapol á balacadco't surotem
dica agtantan pumanao ca't ditoyen
balay ni Laban á cabsat co't turoñgem
sadi Mesopotania iti Haran á taeñg.

Dicanto umalis ta agnaedcanto sadiay
ingana iti puñgtut na ti umlay
ni cabsatmo á macauñget la unay
qt sacanto la ditoy umay
no paayaban ca á di magabay.

Iti casta ñga aramiden maliclicanto
ti dacdaques qñ nacaro
á macaited pagleddaañgacto
iti panagguiddan á pannacapucaoco
cadaguiti dua piman ñga annac co.

Idin á maysaonan qñ Jacob ti casta
imbagana mt qñ Isaac ñga asaoana
dagti nasquen á panañgpapanaona
qñ tapno sadi Haran ti pañgasaoaanna
ni Jacob, anac á duñgduñgoenda.

Quinonana pay qñ Isaac:
napalalon daytoy pannacaumac
á maquiludonludon cadaguiti annac
ni Het ditoy ta diac ida cayat
iti cababalinda qñ panagbiag.

NI JACOB MAPAN SADI MESOPOTAMIA.

Idi casta ti maypalaoag ni Rebeca
ni Isaac ni Jacob binilinna:
saanca ditoy á mañgasaoa
ta dicamcayat ti cababalin da
dagtoy taga-Canaan á dagá,

Sadi Mesopotamia ti papanam
inca qñ Batuel ñga amá ni inám
ta mañgasaoaca iti anac ni Laban
ta iti siñgpet da qñ nacman
ni Apo Dios innacayto pagasatan.

Iso ñga mannacabalin ñga Apo
pagasatennacayto cadaguiti putputotmo
rumañg-áy cayto unay á umado,
cadaguiti il-ili agturay cayto
cas incarina qñ Abraham ñga amatayo.

Nagluas ni Jacob á napan
sadi Mesopotamia á balay ni Laban
tapno sadiay ti inna pañgasaoaan
ta dida cayat ti baba-i á taga-Canaan
ta napali-ioda idan á napadasan.
Qt idi ta dalan ti yan ni Jacob
qt nacagteñg iti dinna qñ sacop
ti disso á Luza, naguinana iti bannog
ta rabi-i payen qt macaturog,
nagpuñgan iti bató á inna pinidot.
Qt idi ñga adda piman dita
naquem ti Dios á nagqarparmatá
qt maysa ñga agdan ti naquitana
á naidisso iti daydi dagá á yanna
qt sadi lañgit tucnuenna.

Iti daydi ñga agdan naquitana met
á umuli, umulog daguiti Angeles
qt nagsadagan ni Apo Dios á nagtimec:
Siac ti Dios Apo ni Abraham á nasiñgpet
Dios nac mt ni Isaac á duñgduñgoec.
Daytoy dagá á naturugam
sica qñ putputot mo·t innac pañgtedan,
daguitoy casdanto iti tapoc á di mabilañg
agoarasdanto qt inda sacnapan
ti laud, daya, amianan qñ abagatan.
Amin daguiti tattao ditoy dagá
nagasatdanto maypoon qca
adinontoman á papanam aluadanca

qt iti daytoyto mt la á disso isublica
no madanonto't aldao á rebbeñgna.
Quet idi macariing iti turog na
ni Jacob dagos quinonana:
pudno ñga ti Dios ditoy á disso adda
quet diac la impapan á casta
á nacaal-alinguec aoan pada.
Pudno á daytoy macapaquigtot
ta saan á sabali balay ti Dios
nacaisaadan met á masinonooc
ti ruañgan ti lañgit á nasilnog
ta iso ti yan ti agdanna á balitoc.
Idi bumañgonen iti agsapa
iniggamanna di bató á nagpuñganan na
quet impasdec na iti daydi dagá
á cas monumento oenno altar á cona
quet sana binuyatan iti lana.
Daydi á disso inna pinanaganan
iti: Bethél á ti inna caipapanan:
balay ti Dios á pagaripapaan
ñga daydi nagan na á daan
Luza ta disso á calogoan.
Quen Apo Dios incarina met
á no tacunaynayenna sisasalindeg
qt amin á masapolna inna ited
conana: isonto ti Apo á daydayaoec
á pannacabalin na't di malimed.
Quet daytoy bató á impasdecco,
Balay ti Dios ti nagannanto
quet iti biangna itedconto
ti apagcapol-lo ti maaoatco
á cucua quen gameng co.
Idi maisaó na daguita á carin
nagluas á nagna met laeng
nagturong Mesopotamia oenno Kedém
bañgir ti Eufrates á sarsaritaen
ta iso daydi inna panguepen.
Quet idi adda iti lañgalang
ñga asideguen iti paguilian
naquitana ñga nasaracan
ti bubon á pagpapainuman
qñ carneros á tal-lo ñga arban.

Idi sibay ti bubon adda da
ñga cas laeng aguin-inaná
dagdi pastores quen arban da
tapno panggapoan á pagurayanda
cadaguiti agsangpet á caduada.
Iso di panagsaludsod cadacuada
ni Jacob no adino ti ili da
quet idi ñga: sadi Haran quinonada,
nagsaludsod manen: amammoyo ñgata
ni Laban á ni Nacor ti ama na?
Simmungbat daguidi pastores qña:
oen, amammomi unay ida,
quet naguimtood cadacuada
no casano met, mag-an da,
quen aoan la ti sagubanet da.
Quinonada: nacaradcad da laeng
quet tay anac ni Laban addaydiayen
ta idi adayo cadacuada sumuñgaden
ni napintas unay á Raquel
ta agpaarab met á dumteng.
Ditoy rebbeng tay á imatañgan
ti aramid idi daguiti babacnang
ta dida mabain ñga agtalaan
iti nalaing uray ania man
á di macadadael iti nacman.
Ni Jacob quinonana manen:
mabayag pay met la ti malem
dagta ayoananyo ¿diyo coma painumen
sada man met la agaraben
tapno mabsogda á nalaing?
Quinonada met á sinungbatan:
dicam agpainum pay á cadaoyan
no di omona á matipon daguiti arban
tapno saminto met luctan
dayta bubon á pagsacduan.
Madama pay la ñga agsasarita da
idi á ni Raquel macadinna
quet ni Jacob immadani quencuana
á nagcablaao, cas maicanada
quen nagyaman iti pia da.
Qt idi saan nan á pagduaduaan
á ni Raquel anac ni Laban
daydi bubon inna linuctan

idi bató á calob na piman
ta dagdi carnero inna ida insacdoan.
Idi nalpas á napainum na
dagti acacayen ni casinsin na
nacasangsañgit iti ragsac na
ta piman qt natumpoñgan na
daydi asideg pay á cabaguian na.
Impasinqued na unay dita
ñga iso anac ni Rebeca
á cabsat ni Laban ñga ama na,
ni Raquel metten immona't balay da
ta inyammona daydi cadacuada.
Idi maammoan ti casta ni Laban
inna sinabat ni Jacob iti dalan
ta ragsac na ti napalaloan
ta naquitana ñga nasaracan
ti anac piman ni cabsat nan.
Inaráracop inag-agcanna
ni Jacob á caanacanna
qt impanna idi balayda
ta isó ti pannacabagui itá
daydi ay-ayatenna á cabsatna.
Qt idinto ta inna natimod
ti panguep á nacapataud
iti ipapan dita ni Jacob
quinonana: aguianca ditoy ñgarod
tapno mailisica't iti pannacaituggod.
Asidegta pay la ñga agcabaguian
ta agcabsat ta pay la á maibilang,
anansata inna itay 'carbeñgan
á iliclicca mt iti pagdacsam
tapno diacto qt mairamraman.
Nagbati dita ni Jacob á nagnaed
qt tumuloñg mt á sigaganetguet
cadaguiti aniaman ñga aramid;
qt idi macabulanen ti malabes
ni Laban qña nagtimec.
Quinonana quencuana:
saan á gapo iti agcabaguianta
diac cayat ñga aoan gunguna
ti caaddam ditoy á catiponca,
nalaiñg no ti tañgdanmo inca ibaga.

Daguidi dua ñga annac ni Laban
napintas da ñga babbalasañg
qt ni Jacob inna esman
ni Raquel á naysagudayan
qt castoy daydi insuñgbatnan.
Aguianac qca iti pito á taoen
tapno panañgasaoac ti teggueden
qñ nañgayed unay á Raquel
ta ditoy aoan mabalinco á itden
á isagot coma ñga rumbeñg.
Simmuñgbat mt ni Laban:
alá annugotec dayta conam
ta nalalaiñg la no sican
ti innac quencuana pañgtedan
ñgm iti sabalinto á gumamgam.
Nasuñgpot dagdi pito á taoen
á ni Jacob mt idi laeñg
ti nañgitulag qñ nañgeddeñg
gapona ñga innan daoaten
ni Raquel ñga asaoaen.
Inaramid ni Laban ti dayá
naruay daguidi inañgayna
á naquiragragsac cadacuada
ñgm sicap qñ Jacob ti gapoananda
ta ni mt Lia daydi intedda qña.
Ngem iti daydi á naaramid
ni Jacob aoan basolna uray bassit
ta dina ammo qñ nabigbig
daydi inda quencuana inaramid
ta rabi-i idi qñ nasipñget.
Gapona ñga iti agsapan
sinalañgadna ni Laban
qt daydi inna pacaringgoran
sinurotda mt la á linanañg
qt ni Jacob nagtalnan.
Daytoy ditá nagtaeñg
iti bayat ti duapolo á taoen
qt napaaduna daguiti gameñg
ni catugañganna á sitatacneñg
ta ni Apo Dios qña ti nanacclin.
Qt idinto piman ta castan
imbagana qña ti panagpacadanan
tapno agsublin sadi Canaan

ta conana á daydi á cabayagnan
napucao daydi gura ni cabsatnan.
Agpayso, napatuloy ti ipapanaona
intugotna dagdi annac qñ asaoana
agraman ubbiñg qñ cucuada
ta umalisdan iti pagtaeñganda
á iso ti Canaan á dagá.
Qt idi addada iti dalan
nagbaon qñ Esaú á cabsatnan
ti in dumaoat qña iti pacaoan
qt daytoy inna quetdin insaganan
iti uppat á gasot á tao á quinoyognan.
Idi maamoan ni Jacob ti casta
immay ti danag qñ buteñgna
qt biniñglayna á pinagcadua
dagup daguidi buyotna
tapno dida marapon no maabacda.
Sa iti Dios Apo nagcararag
conana: sica, Apo, incarim caniac
á icaluyanac iti peggad
qt itá urayec á caasiannac
dinacam bayán ditoy á maabac.
Naturogda iti rabi-i iti daydi á tayác
qt sana pinaipan iti bigat
dagti isagotna qñ Esáu á naoadoad
tapno uñgetna la daydi mapunas
qt agcapiada coman ñga agcabsat.
Pinalasatna mt daguidi buyotna
iti daydi carayan Jaboc á masuñgadda,
qt ni Jacob nabati pay á maymaysa
idi bañgir di carayan iso á nacasaracanna
iti Angel, á tao daydi quita na.
Naggabboda itoy Angel á nasarac na
iti daydi nagpatnag aoan nacabuya
quet idi bumigaten ñga agsapa
quinona di Angel: sumardeng ta
ta aglaoaguen quet panaoan ca.
Ni Jacob sinungbatan na met:
di ca palubosan no dimo ited
ti bendicion mo á napateg
ta masapolco á quired
iti umapayto á peggadec.

Daydi Angel nagsaludsod quencuana:
no ania ti adda á nagan na
quet: Jacob ti nagan co quinonana
ta casta caniac ti pañgayabda
sipod ubing'ac pay á maladaga.

Quinona mt qña daydi Angel:
manipod ita, ti nagan mo: Israel,
á caipapanan na ti nabileg, maiñgel
ta daguiti tattao á napuner
saan danto quenca á macabael.

Sana insaruno á inted qña
ti napateg á bendicion na
ta daydi Angel á naquisarita
iso ti pannacabaguí ti Dios á Namarsua
á mangyaoat pammagasat na.

Ditan nagpucao daydi Angel
qt ni Jacob ninaganna iti Fanuél
daydi á disso á naitalugading
á ti cayuloganna: "rupa á daydayaoen
ti Dios á Mannacabalin."

Quet idi itañgad ni Jacob ti mata na
iso metten daydi pannacasirpat na
á sumuñgad ni Esaú qñ cacuyogna
á uppat á gasot á soldados na
ta maquibacal daydi gaguem na.

Ni Jacob oenno Israel ditan
pinagcadua paset na ti buyot nan,
sa immona amin cadacuadan
quet namimpito á nagrucnoy piman,
pañgiparangna't emma quen pacurang.

Ni Esaú idi casta ti maquita na
á panagraem quencuana ni cabsat na
napunas daydi sirurobrob á pungtot na
quet nagtaray á simmabat qña
á immaracop quet naguin-nungñgoda.

Inapuñgolna dita ni cabsatna
qt nagsañgsañgit iti ragsacna
ta ilio nan daydi inna impecsa
qt idi ingñgatona daguiti mata na
daguidi babba-i qñ ubbiñg naquitana.

Nagsaludsod qñ Jacob no asinoda
quet ni Israel sinuñgbatanna:
ti Dios intedna caniac ida

daguidi babba-i qñ ubbing ditan immasidegda
ta nagrucnoy mt á nagcablaaoda.
Ni Esaú nagsaludsod met
no ania daguidi pinaiyonada ñga ayep
qt quinonana ni Jacob: innac qca ited
tapno mapunas coma ñga maepep
dayta lucsaomo qñ uñget.
Ni Esaú conana ti simmuñgbat:
naruay dagti adda á cucuac
umanayda unay iti pacasapulac,
anansata dica mañgmañgted caniac,
cucuam mt la ida á nalaoag.
Ni Jacob quinonana metten:
ti itedco qca dimo coma papaayen,
pammaludas mo ala ti ioacsim,
rupa ti Dios ti innac qca namiñgmiñg
á mañgipaay talna á sitataliñgenñgen.
Gapo iti panañgipapilit ni Jacob
ni Esaú piman immannugot
qt sana quinona insagunod:
ala intay ngad agcucuyog
iti dalanen pay la ñga atiddog.
Cona ni Jacob: señor, saan
ta daguitoy cacuyogco, cas maquitam
ado't ubbiñg qñ ayep á tagtaguianacan
urbon pay daguiti saan á mabilañg
á mataydanto no pannagna ti ganatan.
'Anansata nalaiñg no umonacayo
ta mañgininot cam iti licodanyo
ta daguitay ubbiñg ti yaguirco
inggana mt iti macagteñgcamto
sadi Sair á pagtuñgpalanyo.
Cona ni Esaú: daoatec ñgad itá
á daguiti caduac á dadduma
mabatida á cumuyog qca,
simmuñgbat ni Jacob: diac masapol ida
ta daguita ayatmon umanayda.
Ni Esaú qñ quinacuyognan
sadi Sair nagsublidan,
qt da Jacob nagsardeñgdan

iti disso ñga adda iti nagbaetan (¹)
ti Jaboc qñ carayan Jordan.
Dita ti naggappuanda
idi ñga Salem ti inalisanda
ciudad daguidi Siquimitas dayta
ñga adda iti masacupanna
ti Canaan á dagá.
Asideg ti ciudad ti nagtaeñganda
ta dita ti nañggatañganna
iti disso á nagbalbalayanda,
qt sañgagasot á carnero ti intedna
á sucat oenno bayad daydi á dagá.
Dita mt ti inna nañgbañgonan
iti nañgayed unay ñga altar
á siraraem inda pagdatdatonan
iti Dios Apo á cabilgan
ni Israel á naiñggasatan.

DINA ÑGA ANAC NI LIA.

Iti daydi carrobada á ciudad
á yan daguidi Siquimitas
adda naaramid á rambac
qt naruay daguiti immarayat
ñga agbuya qñ maquiragsac.
Ni Dina ñga agtaoén idin
iti sañgapolo qt lima ó sañgapolo qt innem
naggasugas á napan metten
idinto ta dina coma rebbeñg
ta itneg daguidi á dida duadaen.
Ni Hemor Hevéo, principe daydi á dagá
adda mt baró ñga anac na
á Siquem daydi naganna
qt nasirpatna dita ni Dina
á naytalugadiñg iti pintasna.
Nacayaoan iti imnas ni Dina;
qt idi ñga iti saó dina maala
intarayna dita ñga innala
ta aramatenna ti pilit á mañgasaoa
iti di umanamoñg qña.

(¹) Disso á managan Socoth, quet caipapananna ti tiendas.

Daytoy ti daques á maipacadaoyan
cadagti babba-i aglalo no balasañg
ta iti ipapanda iti pagrarambacan
nalabit á peggad ti inda masaracan
á macapataod nacaro á leddaañg.
Daydi nadamsac á gapoanan
ni Síquem á nagamrang
iso daydi pilit á nacaigapoan
ti pannacairurumen ti paguilian
qt saan la ñga isoda ñga agcacabaguian.
Ta nupay no impalubos mt la qña
ni Jacob qñ cacabsat ni Dina
daydi tarigagay ni Síquem á mañgasaoa
da Simeon qñ Levi dida immingga (1)
no dida binales ti naaramid qñ cabsat da.

ICCATEN NI JACOB DAGUITI BARENG-BARENG A DIOSES A INNALA DAGTI ANNAC NA.

Daydi á panañgpapatay qñ panañgsamsam
dagdi annac ni Jacob á nadañgran
nacaited danag qñ leddaañg
daytoy amá ñga siñgpetna't olidan
qt liniolioa ni Apo Dios piman.
Pinapalubosanna daguiti quinayaoanda,
pinaipulañgna met dagdi sinamsamda
ta quinonana: saan á maicanada
ñga alaen daguiti saan á cucua
ta nadagsen á basol ti casta.
Ti Dios qñ Jacob quinonana
aggunayca ta sadi Betuel mapanca
iso ti pagtaeñgam qt iti altar mañgaramidca;
qt ni Jacob inayabanna
amin ñga annac qñ asaoana.
Agganagana agrubuat cayo
ta sadi Bethel mapantayo
ta intay agdaton iti Dios Apo
qt amin á balitoc qñ icao yo
itedyo caniac ta siac ti macaammo.

---

(1)—Pinapatayda amin á lal-laqui iti ciudad quet sinamsamda amin á cucua, annac quen babba-i.

Agpayso inyaoatda amin qña
daguidi gameñg qñ diosesda
isoda ñga incotcot ni Jacob ida
idi poon ti cayo ñga maysa (1)
ñga aoan qt ti nacaquita.

Qt idin á magnada
aoan ili á di nagbuteñg cadacuada
qt iti casta aoan nacasiñgsiñga
iti bayat ti dinalanda
á nagturoñg sadi Luza.

Dita ti inda nañgbañgonan
iti altar á pagdatonan
tá iso daydi nagparañgan
ti Dios qñ Jacob piman
idi ni Esaú ti inna itarayan.

Dita mt ti nacatayanna
daydi nagpaspasoso qñ Rebeca
qt impomponda ti bangcayna
iti siroc ti cayo á maysa
ñga agnagan iti encina.

Idi naggapo ni Jacob Mesopotamia
nagparang manen ti Dios quencuana
ta dinupag binendicionan na
quet daguitoy sumaridat á sarita
daguidi nalaoag quinonana:

Saanto á Jacob iti masacbayanen
ti nagan mo ñga balbalicsen,
ñgem ninto quetdin Israel
quet ita conac quenca manen
daguitoy incanto laglaguipen:

Siac ti Dios á Mannacabalinamin
umadocayo á sitataliñgenñgen
il-ili, pagpagarian á natacneng
ti iturayan to daguiti putotem
ta agaridanto á daydayaoen.

Ti dagá á inted quen imbagac
cada Abraham quen Isaac
innac met quenca yaoat
quet taoiden to á nabatad
daguiti putputot mo á naoadoad.

Nagpucao á dina naquitan
ni Apo Dios qña á nagparang

(1)—Cayo á terebinto oenno encina.

qt ni Israel dina intantan
binañgonna ti maysa ñga altar
á inna dita nagdatdatonan.
Quet idi á naggapoda dita
nagturongda sadi Efrata
quet idi dalan ti yanda
ni met Raquel naricnana
ti panagparubang ti panaganac na.
Naricot ti panagparubang na
ñgem daydi mammaltot quinonana:
dica agdanag ta diac agduadua
incanto pay met la maquita
daytoy ubing á tumaod qca.
Iti ut-ot. ti panagpasñgay
naquem ti Dios á immapay
ti horas á inna ipapatay
quet idi ñga adda biagna pay
quinonana ñga sililiday:
Daytoy ubing á yanac co
Benoni ti nagannanto
á ti caipapanan toy á saó:
anác daguiti rigatco
ta áyag ñgaroden toy biagco.
Benoni ti nagan daydi ubing,
ñgem binalioan bassit ni Israel
ta quinonana: "Benjamin"
anac na ñga inaudianen
á idumduma na á dungdoñgoen.
Daydi bangcay ni Raquel
intabonda ñga intanem
idi dalan ñga agturong met laeng
sadi Efrata á naganen,
iti pannagna ti aldao: Belen.
Quet iti rabao daydi tanem na
binañgon met ni Jacob quencuana
ti maysa ñga nañgayed á columna,
pacalaglaguipan inggana ita
ta monumento ni Raquel ti nagan na.
Idi naggapoda dita á disso
napanda iti deppaar á macaayayo
á labes ti Torrente del ganado
iti di met la unay adayo
iti Belen á timaoan ni Jesu-Cristo.

Ni Jacob inna met sinarungcaran
ni Isaac, ama na á nagtaudan
idi ciudad ti Arbée ñga yan,
iso á napanan met ni Abraham
á cas gangannaet nagpalpalioaoaan.
Quet idi adda taoennan
á sañgagasot qt oalo polo á nabilang
ni Isaac natay idi quinalacaynan
qt impompon á sinangsañgitan
da Esaú, Jacob qñ annac dan.

JOSE (APALAN QÑ ILACO DA.)

Ni Jacob sadi Canaan nagtaeng
iti disso á cas guinamitan laeng
ni ama na iti aldao á nalabesen
quet iti arpad na á sitatacneng
adda daguidi annac na quen taraquen.
Sañgapolo qt dua dagdi annac na (1)
quet ni José daydi naidumduma
gapona á pinayaramidan na't caoes na
á nataraqui ñga aoan pumada
qt inapalan dagdi cacabsat na.
Daydi apal da natacpalan
iti gura da qñ José á napalaloan
nangrona idi impulongna piman
daydi aramidda á nacasáng
tapno didanto coman sunsunotan.
Quet idinto ta masaritana
daguiti dua á tagtagainepna
á maitanóc saad ti caipapananda
ñgimmenñgen á rimmaba
daydi siseseggued á gura da.
Gapona ñga idi addada
iti pagpaaraban iti ayep da
quet adayo da qñ ama da
cadagti Ismaelitas inlacoda
ni José inguet singpet na.
Quet idinto ta nalacoda
impasaguepsepda daydi tunica na

(1)—Isoda Ruben, Simeon, Levi Judá, Isacar, Zabulon, José, Benjamin, Dan, Neftali, Gad qñ Aser.

iti dara ti calding á pinatayda
sada pinaipan quen ama da:
quitaem toy caoes ni José, pinaconada.
Ni Jacob nalaós ti ladiñgit na
idi casdi piman á naquitana:
nadaóel á banos, quinonana
ti nanglamot qñ José aoan duadua
¡ay-ayac pay ñgarod ñga ama na!
Daguidi guimmatang á Ismaelitas
inlacoda met ni José, nabatad
cadaguiti baniaga á Madianitas
qt daguitoy insursurda di natactac
cadaguiti taga Egipto á napirac.
Ni Putifar á nañgato ti saadna
iti palacio ni Faraon ñga arida
iso ti guimmatang qñ José, nañgala
quet insaadna á pagtalcanna
ñga agayoan idi balay na.
Daytoy metten ti nacaipoonanna
á rimmang-ay amin dagti cucua
ni Putifar á masarsarita
gapo qñ José inguet singpet na
ta Dios ti nanaclin quencuanna.
Ñgem no ti adda ti balay mo
ta nadamsac, managbasol á tao
nalabit unay ti pannacairubo
daguiti cucua quen iganoatmo
ta dusaennaca iti Dios Apo.
Gapona á masápol á pilien
daguiti cadiona quen talquen
tapno ti Dios yadayona ca laeng
iti pannacairubo, pannacairurumen,
quet biag mo met ti inna pagasaten.
Ni José Vendido ti pagarigan
ta saan laeng á binaybay-an
ti dungñgo á nailañgitan,
nupay sinagabana, linac-am
ti umiso ñga pacaguguran.
Iti singpet quen talua na
binuyogan daydi taer na
qt maipoon itoy á rangcapna
sinolisog daydi asaoa ni apo na,
ñgem ti basol inadayoanna.

Quet iti pannacabain piman
daydi baba-i ñga nagaramugam
ni José daydi binal-licognan
á pagpanguep iti nacas-ang
quet pinaipupocda iti pagbalodan.
Ni Putifar saan á nagmalotmoten
iti pudno á nacabasol met laeng,
daydi asaoa na la ti inna pinatin;
daydi naidarum dina nagsalodsodanen
tapno calintegan na mt ti denguen.
Nupay casta idi ta pagbaludanen
ti yan ni José á manaquem
daydi agturay pinilina á talquen;
daguiti ibagana quen iqueddeng
isoda't amianda ñga suroten.
Daytoy iso ti macapanecnec
á ti Dios dina bayán ti nasingpet,
ñgem saranay laeng á nabileg
ti inna quencuana piman ited
tapno mayadayo iti pannacaidadanes.
Agpayso ta naaramid qñ José,
idi pagbalodan nangrugui
ti panagaddangnan á umoli
iti natanóc á saad qñ nasudi
ta mairagpat ton á maicadua iti ari.
Daguidi pinabalod ti ari da
á natanóc ti saadda mt á dua,
iti naminsan á rabi-i, nagtagtagainepda
ni José ti nañgibucsil caipapananda,
qt saan á bimmurong natungpalda.
Iso ti gapona ñga idi aoan asino
á macaibagá iti caipapanan á pudno
dagdi tagtagainep ti ari sadi Egipto
imbaga qñ Faraon daydi Copero . . . . (1)
ti saguday ni José á nasungdo.
Ni ari Faraon dagos pinaalana
idi pagbaludan ni José ta pagsaludsodanna
iti bagas dagdi tinagtagainepna
quet ni José, agpayso, imbágana
iso á nacasdaaoan di ari qñ cosejeros na.
Gapona ni Faraon imbatad na
á iso ti dumna iti turay na

(1)—Copero ti mangted qñ agayoan iti inumen ti ari.

quet amin daydi pagarian na
utang unay á tungpalen da
dagti ibaga ni José cadacuada.
Pinaglugan na iti carroza
ti naarian á palacio na,
pinailibot na cadagti calzada
tapno dàguiti tao maammoan da
daydi natanóc á saad na.

Inyasaoa pay di napateg ñga ari
ni nagasat unay á José
iti nañgayed, napintas á baba-i
agnagan: Aseneth, anac ni Putifare,
natanóc sadi Heliopolis á sacerdote.
Idi saan pay á simmangpet
daguidi taoen á caquirang ti apit
nagpasñgay ni napintas ñga Aseneth
cadagti dua ñga ubbing á nasaguitsiö
á da Efrain quen Manasses.
Quet idi bisinen ti manegdeg
uray pay provincias á caparañget
sadi Egipto inda immasideg
tapno mañgala gumatang da met
iti taraon da á pagpaquired.

Ni Jacob imbaon na met dita
daguidi sañgapolo ñga annac na
ta ni Benjamin á inoodian da
imbati na idi sibay na
á maipoon iti panañgigaga.
Daguidi agcacabsat dida nailasin
á daydi agturay ni quet José'n
daytoy saan na ida á duaduaen,
ñgm quinonana cadacuada laeng
á napan da't Egipto agsisi-im.
Ti nagconaan ni José iti casta
tapno panggapoanda ñga agsarita
iti casasaad da idiay ili da
qt masaludsodna met cadacuada
no casano pay met ni ama na.
Agpayso dagos quinona da:
¡ay, señor! adayo á casta
ñga agsi-im ti immay mi guinagara
no di ti gumatang trigo coma
ta rigat mi sadiay ti naiduma.
Quinona ni José manen ti nagsaó:
oen, casta caniac ti conayo,
ñgem diac ammo ti napaypayso
á casasaad ti panagbiag yo
no nalaing oenno daques cay á tao.
Simmungbat da piman quencuana:
dacam ñga agcacabsat sañgapolo cam qt dua.
tay inaudian mi nabati quen ama
quet daydi cabsat mi á maysa
natay pimanen á immonona.
Cona ni José: diac ammo
ta di maiccat itoy naquem co
ti ilem co unay cadacayo,
anansata ditoy agbaticayo
tapno penquec ti casasaad yo.
Dicay macapanao ditoy pagarian
no di maysa la cadacay ti mapan
á in mañgala itay adi yo á pamatian
no pudno daguita incay insaoang
tapno ilem conto ti maaoan.
Quinonada: señor, no dayta conam
dicam mabalin á ipamuspusan

ta daytay inaudian mi á tarigagayam
ni ama mi dinanto palubusan
ta panangyaguir na ti napalaloan.
Agsipod iti casta ti insungbat da
ni José pinaibalodna amin ida
qt iti maicatlo ñga aldao dita
sana met la pinairuar á casarita
daguidi di macabigbig á cacabsat na.
Quinonana: no naimbag cay á tao
maysa la cadacay ti ibalod co
quet dacay á dadduma incayo
ta incay isangpet sadi ili yo
dagta guinatang yo ditoy á trigo.
Nagtutulag da á nagaannugotan
quet iti biang da á sañgaili á napan
nagsasaó da iti sarita ti Canaan
tapno dagdi macañgeg dida maaoatan
ti saoénda la ñga is-isodan:
Daytoy á maaramid cadatayo
bales daydi intay panañgilaco
iti daydi nagpacpacaasi á cabsat tayo
ta ditay la inisip ñga agpayso
á di malibacan ti Dios Apo.
Nagbanag á ni Simeon ti innala
ni José á imbati pinabalod na,
sana imbilin cadagdi ubbing na
á iccanda iti trigo dagdi supot da
dagdi Hebreos ta guimmatang da.
Imbilinna met á ilasodda
iti supot ti tunggal maysa
ti pirac á inggatang da
castamet á pinabalonan na ida
iti taraon da iti dalan da.
Iti dalan naquita da dagdi piracda
iti uneg ti supot ti tunggal maysa
ñgm nagtuloyda á nagaoid ili da
tapno di met unay sumsumga
daguidi agururay cadacuada.
Idi macasangpet da iti ili da
sinaritada amin quen ama da
daguidi naaramid cadacuada
quet ni Jacob quinonana:
¡iccatenyo man daguiti annacco ayá?

Ni daydi José aoanen,
ni Simeon imbatiyo man sadiayen
sayonto alaen manen ni Benjamin
aoanto la ñgad matda ditoyen
á liolioac itoy quinalacayen.
Idi maibos man ti canendan
baonenna man daguidi annac nan
qt ni Juda quinonana á sipapacurang
no dicam itugot ni Benjamin dicam macapan
sadi Egipto á pagarian.
Isoda quen Ruben nagcarida
á ni Benjamin'to isublida
iti arpad met la ni ama da
quet no saan, into sioaoaya
á mangpatáy cadaguidi annac da.
Ni Jacob, pilit á pinalubosanna
ni Benjamin á quinacuyogda
castamet á mañgalacayo, quinonana
cadaguiti adda ditoy á bungbuñga
ta icablaaoyonto itay señor á nañgina.
Mañgala cay á mañgala met
cadaguiti gapoanan ditoy á nalinis
agraman cadaguiti nasam-it
qñ bangbanglo ñga agcacapateg
ta incayto amin quencuana ited.
Ti met pirac á balonenyo
ducmalenyo daydi impanyo,
castamet quencuana á ipulangyo
daguidi pirac á nasarcanyo
ta intoquet no nariro daydi tao.
Tandaananyo á ti saan á cucua
di rumbeng á ti tao gamdenna
ñga alaen á taguicuaen comá
ta saor quen tacao ti pada na
á basol iti Dios á Namarsua.
Ti dica cucua no igaoidmo
nadagsen iti Dios á basolmo
qt isonto pay quet ti mañgirubo
cadagti cucuam ñgarod á pudno,
oenno macaidadanes iti panagbiagmo.
Binendicionanna dagdi annac na
á mapan agbiroc iti canenda
qt idi á sadi Egipto macagtengda

quet iti saclang ni José agparangda,
daytoy nagragsac ti naquem na.
Quet idi ni Benjamin maquitana
nagsalodsod no iso daydi conada
á inaudian á cabsat da
quet idi ñga: oen, quinonada,
simmungbat: ¡Dios ti agaluad qca!
Idi madanon ti pannañgan
quinayatna ida á quinalanglang
qt indadumana á pinadayaoan
ni Benjamin, nupay inaudian
ta iso ti cabsatna á ca-ina piman.
Imbilin ni José idi mayordomo na
punoem iti trigo daguidiay supot da
ilasodmo mt ti pirac á pinagbayadda
quet iti sopot daydiay inaudianda
icabilmo pay ti paguin-inomac á copa.
Daguidi bilin ni José natungpalda
quet iti agsapan nagluas da
daguidi agaoiden á cacabsatna
qt idi ñga adayo bassiten ti yan da
pinacamacamna idi mayordomo na.
Conam cadacuada á iquel-laat:
ti linacamyo gayam á imbag
daques man ti incay pagsupapac
ta ¿innalayo laeng á linibas
tay paguinoman ni apo á pirac?
Quimmamacam di mayordomo
quet inna cadacuada insaó
daydi imbilin ni José á pangsilo
cadaguidi pagbaoiñgen na á tao
tapno adda ammoda á macaigapo.
Quinamacam ida daydi mayordomo
quet inna cadacuada insaó
daydi aramid á panglibtó
qt dida nagamañgá ñga agpayso
quinonada: no dayta, señor, adayó.
Nupay casta nasaracanda ti copa
iti supot ni Benjamin á inaudianda
gapona naipapilit nagbaoingda
idi balay ni José á naggapoanda
tapno ipalaoagda ti calinteganda.

Idi inda qñ José macadatag
daytoy binabalaona ida á nalaoag
qt ni Judá daydi simmuñgbat:
señor, aoan mabalinmi á isupiat
no dina cam adipenen á nabatad.

Ni José simmuñgbat quinonana:
isona la á cayatco á madusa
ti nacasaracan iti napucao á copa
qt agaoidcay lñg á dadduma
tapno ni amayo saan á sumga.

Ni Judá siraraem nagdaoat
á biañgna coma ti maisucat
ta ni Benjamin iso ti poon ti biag
ni ama da á dacsanggasat
ta idi panaoandan sidadanag.

Caycayatco ñga ditoy mabatiac
á maisandi lñg ñga agrigrigat
ñgm iti inac agsubli qñ amac
ta di maibtoran dagtoy matac
á buyaen ti biag na á maiccat.

Ni José idi mañgegnan ti casta
pinatinan á sibibiag pay ni ama na
qt dina naturayanen panagsañgitna
qt nanipod ditan impadlaona
á isó met la daydi cabsatda.

Inaracopna ida á nagsusublatan
ta ilioda daydi ipecsadan
sana quinona: dicay agtantan
incay alaen ditoy ni ama'n
tapno saad co toy inna capnecan.

Agpayso napatuloy á casta
dagdi cacabsat na inda innala ni ama da
qt ni mt ari Faraon impalubosna
ñga sadi Gessen daydi nagtaeñganda
ni Jacob qñ putputot na. (1)

Qt idi sañgapolo qt pito á taoenen
ti caaddada dita á nagtaeñg
naricna ni Jacob á matayen
qt dagdi annac inna ida binilin
iti rebbeñgda ñga tuñgpalen.

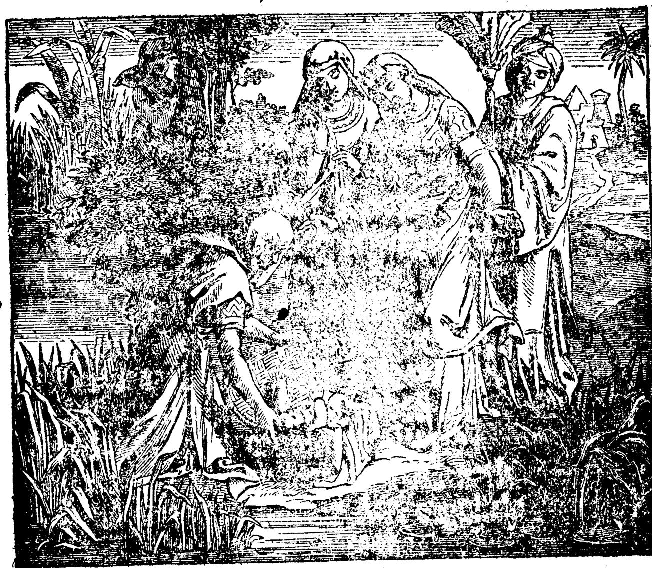
---

(1)—Ti historia ni José Vendido atatiddag ti pannacailanadna itay libro á inurnos ni Rufina Pobres Claudio.

Quen José inna ingunamgunam
á inda ipompon sadi Canaan
ta isó daydi disso á nabendicionan
qñ ammoda mt á nacaitabonan
ti bangcay da Isaac qñ Abraham.
Sañgagasot uppat á polo qt piton
ti taoen ni Jacob ditoy lubong
idi á matay quen impompon
daguidi putputot na ñga adon
idiay disso á guinatañg ni Abraham qñ Efron.
Inda impompon daydi bangcayna
iti daydi saad á Doble-cueva,
sañgo met ii Mambre á dagá
qt idi nalpas pannacaidulinna
nagsubli't Egipto dagdi annac na.
Qt dagdi cacabsat ni José dita
nalaguipda á pinaibaga qña:
imbilin cadacam idi di ama
á daguidi rañggas á impaaymi qca
lipatem á punasen amin coma.
Ni José quinonana mt ti simmuñgbat:
daydi rañggas á impaayyo caniac
pinagbalin ti Dios á nacairagpatac,
gapona ñga bayányon dicay agdanag,
daydi ulpityo itoy biañgcon napunas.
Iti qt unay igunamgunamco
nadalos la coma ti panagbiag tayo
tapno caasianna tay ti Dios Apo
quet inna la coma iadayo
daguiti umapay á pagdacsan tayo
Nanuñgpalanna, imbilin ni Josén
cadagdi cacabsat na ñga ay-ayaten
á ti bañgcayna inda taripatoen
tapno alaendanto't Canaan no agsublin
daguiti putputot da á naruayen.
Sañgagasot sañgapolo dagdi taoenna
ni José idi á maiccat ti biagna
qt sinañgsañgitan dagdi cacabaguianna,
tinaripatoda met daydi bañgcayna
cas imbilinna unay cadacuada.
Dagdi putut ni Jacob naruaydan
idi á ni José matay mt piman

ñgm iti pannagna ti aldao nanayonan
daydi ado unayen á bilañg
qt bileg da met daydi apapalan.
Qt idi nagari sadi Egipto
ti maysa ñga naulpit á tao
castamet á dina ammo
dagdi parabor ni José ñga ado
pinarigatna dagdi Hebreo.
Quinonana cadaguidi taga-Egipto
daguiti Hebreos parigaten tayo
tapno mapucaoda á umagaoto
iti panagturay ditoy dagá tayo
ta itan umadoda la ñga umado.
Daydi ari inna pay imbilin
ñga amin á lal-laqui ñga ubbiñg
no mayanac dagos á papatayen
dagdi mammaltot tapno matubeñg
ti yaado dagti Hebreos idi ili'n.
Daguidi nabilin nagbutengda
á mañgaramid iti casta
quet idi ari nagpambarda
gapona á daytoy napanunot na
á sabali daydi inna ibagá.:
Amin á ubbing á lal-laqui á tumáo
cadagti papasantay á Hebreo
dagusenyo ida á yanodyo
iti carayan ñga agosna't nacaro,
ñgem no baba-i ti mayanac bayányo.
Casta ñga agpayso ti naaramid
ta iti bilin daydi ari á naiñget
aoan laeng ti macaquitaquit
cadagdi Hebreos á silaladiñgit
á putot da Israél á nasingpet.
Quet idi madanon ti panaganac
ni Jocabéd á naiduma't gasat
naisipanna't pamuspusan á naimbag
tapno mailiclic idi peggad
daydi ubing á nasayaat.
Nagaramid coribot á nalagda
á nalaing iti pannacagalagala na
tapno di sumrec ti danum iti uneg na
qt iso daydi nañgilas-odanna
iti daydi ubiñg á maladaga.

Daydi curibot inda impan
iti danum daydi carayan
á maisañgga cadaguidi caoayan
tapno di mayanod, cas cadaoyan,
dagti maipappao uray aniaman.
Iti iguid daydi carayan mt laeñg
iti di ùnay adayo á quitquitaen
nagbantay á mañgpali-io idi ubiñg
daydi cabsat na ñga agtaoen metten (1)
iti sañgapolo á sumuroc payen.
Iti daydi mt la ñga horas nairana
á immulog iti palacio daydi princesa
á quinuyog mt daguidi damas na
qt idi iguid ti carayan napanda
ñga agdigos oenno agpalpalioa.
Idi maquitana daydi curibot
pinaalana á pinaguyod
pinaluctanna met á dagos
qt idi mabuyana daydi lasód
quinonana: daytoy anac dagti Hebreos.

Daydi bilin ti ari ñga ama na
iso daydi nañgatapanna
ñga daydi ubiñg á nasaracna

(1)—Agnagan iti Maria.

anac daguiti Israelita
oenno Hebreo met á cona.
Daydi ubiñg á nalaos ñgayed
nasaracda ñga agsañgsañgit
qt asi qña piman ti simnec
daydi princesa ñga napateg
á madaydayao á Thermuthis. (1)
Ni Maria ñga adda mt idi yandan
idi madlaona ti caasi daydi princesan
quinonana: ¿cayatmo á inca isapulan
iti Hebrea mt la ñga agayoan
qñ mamasoso itoy ubiñg á caasiam?
Simmuñgbat daydi princesa:
oen, inca umayab ala
qt ni Maria inna innala
ni Jocabéd mt la ñga ina na
iso á di nabaybayag dimminna.
Quinona di princesa: aoatem
daytoy yaoat co qca ñga ubing
ayoanam unay á taracnen
ta innacto met quenca itden
ti agas ti bannog mo á rumbeng.
Agpayso innala tinaraquen na
qt idi ta dacquelen toy maladaga
inna inyaoat iti daydi princesa
qt daytoy: Moises ti impanaganna,—(2)
naisalacan iti danum ti caipapanan na.
Qt idi uppat á polo ti taoen nan
ni Moises á nainggasatan
amin á sirib ti Egipto á pagarian
padapada da á naammoan nan
ta rangcap na ti naisagudayan.
Nupay casta pimmanao idi palacio
ta dina cayat á catipon, agpayso,
daguiti itneg qñ nadangques á tao
á di sumurot iti Dios á pudno
á iso daydi pagraeman ti Hebreo.
Napan sadi Madian á dagá
á sacop met laeng ti Arabia
quet dita ti nañgasaoaan na
iti baba-i ñga agnagan Sépora,

(1)—Cona dagti dadduma nga agnagan iti Merris.
(2)—Moises quia de aqua tuli eum -Exodo-cap-2. v, 10.

anac ni Jetro, á sacerdote da.
Talaan na ti agayoan
cadaguidi carnero ni Jetro piman
ta ni Moises pagararigan
iti singpet, emma qñ pacurang
aoan tuspag na apagapaman.
Iti naminsan á naguipaarab
nacadanon iti maysa á saad
ñga Horeb ti nagan na á nabatad
quet dita naquitana á nasarac . (1)
ti cayo á sumsumgued, gumilguilayab.
Ni Moises napali-iona, naimatañgan
á daydi cayo á dumardarang,
nupay seggued na ti napalaloan,
saan met la ñga mauram
qt iso daydi inna pagsiddaaoan.
Anansata quinonana
¿ania daydiay quet ñgata?
umasidegac man quencuana
tapno capnecac ti casasaad na,
quet nagnan á duminna.
Idi ñga adayo pay la't bassit
natimod unay ni Moises
daydi natinggao, nalaoag á timec
á nagcona: dica dítoy umasideg
ta disso daytoy á napateg.
Iccatem dagta zapatos mo
ta pacapnecan panagraem mo
itoy napateg unay á disso
á yan ti nadayag á Dios mo;
sana insaganad daytoy á saó:
Siac ti Dios ni ama'm,
Dios nac met ni Abraham,
Dios nac ni Isaac á catutudioan,
Dios nac ni Jacob á nacaputotam
qñ Dios nac amin ti sañgaluboñgan.—(2)
Idi mañgeg ni Moises ti casta
inabboñgan na daguidi mata na
tanda ti dacquel á raem na
tapno isona la ñga timuden na
ti ibagá ti Dios quencuana.

(1)—Zarza á cayo.
(2)—Amin á parsua.

Tinuloy ti Dios ti nagsaó:
naquitac daguiti tooc á nacaro
á sagabaen ti ili'c sadi Egipto
qt sumneo ti asi'c á napalalo
quet ispalec ida ti panguep co.
Cayatco á yadayo idan
cadagti taga-Egipto á caranggasan
quet ipanco ida sadi Canaan,
disso á naed quen pagtaudan
ti nam-ay qñ guinaoa á di maugotan.
Cayatco á ispalen dagti putot
da Abraham, Isaac qñ Jacob
cadagti agsasamusam á panotooc
daguiti nadaoel unay á Egipcios
tapno capnecan da ti dungñgoc.
Quet umayca ta sica ti baonec
iti saclang ni Faraon á nauñget
tapno alaem quencuana ti ili'c
ta caasiac ñga agsasainnec
iti pannacaadipen na á naiñget.
Ni Moises quinonana't simmungbat:
¡ay! Apo, ¿asino ac aya, asino ac
á mapan qñ Faraon dumatag,

á mangyaon met iti rigat
daguiti cacabsat co á Israelitas?
Simmungbat ti Dios quencuana:
dica agdanag ta tacunaynayeñ ca
adayonto laeng á baybayanca
qt pacapnecam itoy á saoc qca
ti itdecto no matungpal mo dayta.
Inton mailacsidmo iti Egipto
daydiay ili'c á dinungdungñgo
itoy á bantay agdatoncanto
iti Dios á pudno quen nañgato,
talali ti singpet quen tudio.
Ni Moises dita simmungbat:
oen, Apo, iti bilinmo agtungpalac,
ñgem asinonto aya ti ibagac
á nagbaon cadacuada caniac
ta saludsudendanto laeng, pamayac.
Ti Dios quinonana qñ Moises dita:
ibagamto á ti nagbaon quenca
iso ti Dios á pudno maymaysa,
Dios ni Abraham, Isaac ñga anac na
quen ni Jacob inguet gasat na.
Ni Moises quinonana manen:
Apo, saan dacto ñgata á patien,
conadanto á di bumdeng:
ti Dios Apo á daydayaoen
saan á nagparang qca, cas sasaoem.
Quinona ti Dios: ¿ania dayta
ig-iggamam cadaguita ima?
simmungbat ni Moises: maysa á vara,
oenno sarucod ti pastor á cona
ta agacacay carnero ni catugañgan na.
Pinaibbatan ti Dios daydi sarucod
qt uleg ti nagbalinanna á dagos
ni met Moises sinerrec ti quigtot
qt ti Dios, pinapidut na idi ipos
qt nagpulang idi inna casisigod.
Inted ti Dios qñ Moises ti sagudayna
ñgm quinonana pay la Quencuana:
pacaoanennac, Apo, ta daytoy dila
nabedbeddal manen ñga agsarita
ñgm idi saanca pay á naquita.

Quinona ti Dios: saan á dayta ti tubeñgmo
ta ni Aaron á cabsatmo
isonto ti caduam ñga agsaó,
castamet á dicay sinaento
á tacunaynayen iti aramidenyo.
Dayta sarucod alaem met
ta aruatemto no inca agaramid
iti nacascasdaao á mamatalgued
á ti Dios quenca ti nañgted
cadaguiti bilbilin á napateg.
Nagtuñgpal ni Moises á situtudio
nagsubli qñ catugañgan na á Jetro
quinonana: innac sadi Egipto
ta quitaec no sibibiag dagdi cacabsatco
simmuñgbat ni Jetro: ala, oen, incayo.
Ngm idi saanna pay ñga aramiden
daguidi inted qña ti Dios á bilin,
qñ catugañgan na insublina mt lñg
ni asaoa na qñ annac da á ubbiñg
tapno aoan qña't macatubtubeñg.
Ti Dios imbagana qñ Aaron ditan:
rumuarca, inca ala iti lañgalañg
tapno saraquem á di matantan
ni Moises ta adda iti dalan
qt idiay bantay Horeb matumpuñgam.
Quet idi ñga nagsaracda
sinaó ni Moises quencuana
dagti bilin ti Dios á Namarsua
qt nagcuyog da á nápan á dua
iti yan daguidi Israelita.
Impalaoag ni Aaron cadagti Hebreos
amin daguidi imbilin ti Dios
qt ni Moises inna pinataod
dagti naruay á nacaquigquigtot
tapno patien dagdi macasipot.
Agpayso, idi maquita dagdi tao
dagti nacascasdaao ñga ado
á imparañg ni Moises á pudno,
namatida á mañgñgaasi ti Dios Apo
iti daydi casasaad da á pannacairubo.
Nagyaman dagdi Israelita
qt iti Dios nagrucbabda,
siraraem nagdaydayaoenda

ta daydi tooc á sagabaenda
mauraydan ñga agpatingga.
Idi calpasan amin daguitan
ni Moises qñ Aaron nagcuyogdan,
napanda qñ Faraon simmacclañg
impalaoagda qña, imparañgarañg
á daguiti Israelitas palubosauna coma idan.
Ni Faraon simmuñgbat cadacuada
á dina ammo ti Dios da·
castamet ñga aoan pangguepna
á mamalubos iti Israelita
á pumanaoen iti pagturayanna.
Quinona manen dagdi agcabsat:
ti Dios cadacam ti immayab
tapuo incam Qña agcararag
iti imbagana cadacami á saad
tapno mailisicam cadaguiti rigat.
Simmuñgbat di ari cadacuada:
Moises qñ Aaron, bay-anyo ala
tapno daguiti tattao dida masiñgá
cadaguiti aramid á tuñgpalenda
ta casta't nalaiñg á mapapagna.
Imbilinna qt cadagdi agbantay
á salucaganda á pairutan pay
daguidi aramidenda á naruay
ñga cas mt ta idi puñganay
ta casta't rumbeñg qñ maipaay.
Nagasog daguidi Israelitas
iti daydi inda lñg pannacaparigat,
qt iti biañg ni Moises inda imbatad,
señor, maipoon iti incay iti ari dimmatag
pinayadaddana manen toy rigat.
Daydi asog ti Ili qñ Moises,
daytoy iti Dios imbagana met
tapno iso ti mañgipaay bileg
iti pannacatuñgpal ti aramid
á inna quencuana intalec.
Agpayso quinona ti Dios Apo
dicay agdanag ta maquitayonto
á ni Faraon maipapilitto
á pagtalaoenna ditoy Egipto
daguiti igaogaoidna ñga tattao,

Maipapilit laeng á masurot
daydi incaric iti nairot
cada Abraham, Isaac qñ Jacob
á ti ili ni Israel maisagot
cadaguiti guinaoa á natalibagoc.
Anansata ibagam cadagti Israelitas
á mauray dan iti madaras
ti pannacayaonda iti rigat
ditoy Egipto á naranggas,
qt toy queddeng dinto mababás.
Sinarita ni Moises toy carí
ti Dios Apo á manangñgaasi
iti daydi matotooc á ili
ñga asideg dan á mailisi
idi rigat á manappitappi.
Sa ti Dios ñga Apo toy lubong
pinagluasna ñga binaon
iti saclang ni ari Faraon
da Moises quen Aaron
tapno bilinna't inda ibuñgabong.
Ni Moises oalo polo ti taoen nan
qt ni Aaron ta inacna piman
tal-lo pay á taoen ti iuna pañgatioan
idi ñga inda qñ Faraon sumaclang
ñga agaramid ado á pacasdaaoan.
Agpayso idi á maipalaoagda
daguidi bilin ti Dios cadacuada,
quet ni Faraon tapno patienna
pinagbalin ni Moises á uleg di sarocod na
iti saclang di ari qñ iturayanna.
Ni Faraon simmungbat:
dayta aramidmo siammoac
á mabalin met dagti iturayac,
quet dinagosna ti nagpaayab
cadaguiti mamasirib na á masicap.
Ngem ti aramid daguidi Egipcio
linamot met ñga agpayso
daydi vara á naiparangbo
da Moises quen Aaron ta pudno
á binendicionan ti Dios Apo.
Nupay casta ti naimatañgan
ni Faraon á casusuquiran
dina la cayat á palubosan

dagdi taga-Israel á pumanao coman
sadi Egipto ñga pagarian.

Idi imbaga ni Moises iti Dios
ti suñgit ni Faraon á napalaos
imbaon ti Lañgit á nagsasagunod
dagdi saplit á nacaquigquigtot
á pangdusa na cadagdi Egipcios.
Amin á danum daguiti carayan,
bubon quen iti aniaman
nagbalinda amin á daran
quet aoan inda inuman
qt ti oáo da napalaloan.
Maicadua á dusa: limgác
daguiti naruay unay á tucác
iti amin á disso inda nagsacnap
balbalay, paguiddaan, aoan labas
pañganan quen amin á saad.
Ti maicatlo á dusa ti pagarian
ni Faraon á casuñgitan
iso ti nacaro á pannacapuonan
cadagti lamóc ñga aoan pañgipadaan
ti saquit daguiti macagatdan.
Ti maicapat cadaguidi dusa
iso di panagruar á naquita
daguiti ñgilao á ti ranggasda

nacarcaro pay quet adadda
ñgm cadaguidi lamós á sinarunoda.
Maicalima cadaguidi saplit
iso daydi añgol á nacaarariec
daguiti amin á banos quen ayep
ta istay laeng nadaquep
ti Egipto á nadangques.
Quet ti dusa á maicanem
iso daydi nacabutbuteng
á daguiti tattao capten
daguiti letteg á bumrí metten
á di cadacuada mamatacder payen.
Ti dusada á maicapito
iso daydi inna panagtodo
iti natangquen á cas bató
á mangdadael iti trigo
mulmula qñ buñga dagti cayo.
Ti dusa ñga maicaoalon
iso daydi naruay á dudon
á isoda daguiti mañgipongpong
cadaguiti nabona á bulbolong
quen dadduma pay á di nabuslon.
Ti dusa ñga maicasiam
iso di sipñget á napalaloan
ta ti agdinna dida pay agquitan
ñgem nupay casta saan á napabutñgan
ni ari Faraon á cadangcocan.
Gapo iti casdi á suñgit
ni Faraon ñga agquitaquit
iti pagayatan ti Lañgit
binaon ti Dios á naipapilit
ti Angel á mangsaplit.
Iti maymaysa la ñga rabi-i
pinatayna aoan quet nacalisi
cadaguidi inaona ñga anac á lalaqui
daguidi Egipcios á di mamqui
nanipod idi heredero ti ari.
Daguidi Hebreos dida naanano
cadaguidi dusa á inguet caro
qt iti pannacailisida no casano
naquem laeng ti Dios Apo
ta ti madusa dagti la taga-Egipto.

Ngem iti inda pannacailiclic
iti daydi naudi á saplit
iso ti inda iti ruañgan panangoaris
iti dara ti carnero á bassit
á pinatayda itoy á panguep.
Qt daytoy carnero á pinatay da
siboboquel la ñga itono da,
lalaém quen olo dida insina
aoan met tulang á tinumec da
sidaen da aoan itidda da.
No dida maibos á sidaen,
iti caarroba da inda itden,
qt no adda matda pay laeng
pooranda ñga umuguing
tapno di mabangles á madadael.
Sibabariques da á mañgan
nacazapatos met dagti saca dan
sarucod pay ti iggaman dan,
qt no ti tinapay di met nalaocan
iti levadura ñga cadaoyan.
Daydi casdi á pannañgan da
naganen da iti Pascua
pannagna daydi Angel á nangdusa
cadaguidi annac á inaona
daguidi Egipcios á salioaoá.
Daytoy Carnero Pascual
iso ti pudno á caipapanan
ti Cordero á nadiosan
á iti pannacaidaton na intay maisalacan
iti pannacatotooc á nacaapaprang.
Iti napateg á Santisimo Sacramento
aoaten tay mt ti Baguí qñ Dara á pudno
ni naayat ñga Apo tay á Jesucristo
á immay nanubbot cadatayo
iti pannacaadipen tay iti demonio.
Daydi ipapatay á nagguiguiddan
daguidi annac ñga inaonaan
daguidi Egipcios á tungñgang
arimbañgao ti pinarnuaynan
á di ammon ti aridenggan.
Narasay oenno aoan ñgata
ti aoan laeng minatay na
gapona á nalaos quigtot da

daguidi Egipcios á salioaoá
qt ni Faraon naidumduma.
Gapona ñga rabi-i pay laeng
pinaayaban na da Moises'en
quinonana: pumanao cay ditoyen
amin á cucua yo itugotyo metten
tapno aoan cay ditoy á maquita min.
Amin á Egipcios conada met:
pumanao cayon ñga agal-al-leg
tapno di dacay cadacam ti macaited
iti pacapucaoan á nacaarariec
oenno iti patay dicam macaliclic.
Daguidi Israelitas pimmanao da
sadi Egipto á nagtaeñgan da
iti uppat á gasot á taoen adda suroc na;
innem á gasot á ribo ti bilang da
malacsid dagdi babba-i qñ maladaga.
Innala da met á di imbati
daguidi tultulang ni José
cas imbilin na pay la idi
qñ inannugotan met á incari
daguidi Israelitas á naududi.
Nañgayed á luñgon ti nañgilasodan da
cadaguidi tultulang á nañgina
ni José Vendido á nacaipoonan na
daydi ipapan da't Egipto á dagá
daguitoy Hebreos oenno Israelita.

PANAGLASAT DAGUIDI ISRAELITAS ITI TAAO A MAR ROJO.

Ti Dios Apo, á poon ti imbag
tinacunaynayna á di nagressat
dagdi ayayatenna á Israelitas
imbagnosna ida't dalan á naimbag
idi ñga ti Egipto inda nagluas.
Iti aldao linoñganna ida
iti ulep inguet puscolna
ta tapno dida lñg agsagaba
iti pudot ti init á nabara
á mamagricot pannagnada.
No iti mt rabi-i, silao da
ti apoy ñga ti laoagna

cas iti init no tumeñgñga
ñgm saanda qt á maricna
ti pudot á pacaalimoteñganda.
Casta da ñga nacagteñg
iti iguid ti taao á naganen
iti Mar, Rojo á nacabutbuteñg
naguinaná da á nagsardeñg
ta isisipenda ñga rumbeñg.
Ngm ammoen tay pay mt ita
ñga idin ta macaadadayó da-
sadi Egipto á pinanaoanda,
ni Faraon qñ iturayanna
babaoienda daydi pammalubos da.
Gapona á inda sinurot
dagdi pinapanaoda ñga Hebreos
quet innalada ñga intugot
dagup daguidi ejércitos
ti Egipto ñga naruñgsot.
Qt idi ta masaripatpatan ida
daguidi Israelitas á sumurotda
nalaos daydi danagda
qt ni Apo Dios inaramidna
ti nacascasdaao aoan ti pada.
Binilinna ni Moises á baotenna
ti danum daydi taao á sañgsañgoenna
qt nagbisñgay á nagpañgato da
á cas nagsinnuñgbañgir á muralla
qt agparañg ti namagá ñga dagá.
Daytoy á dagá ti nagnaan
daguidi Israelitas á madanagan
qt daydi Angel á nailañgitan
iti mt licod da inna liniñgdan
iti napuscol á ulep á casipñgetan.
Malem mt á sumipñgeten
idi á ni Faraon sumuñgaden
qt narigatda á mailasin
ti dalanenda á nalaiñg
ta daydi ulep ti macaabbeñg.
Rebbeñg tay ñga ammoen met
á daguidi mt la ñga ulep
iso ti silao ñga nasgued
dagdi Israelitas ñga agalalég
iti daydi dalan á nacaal-alinguec.

Qt iti bigat'en ñga agsapa
daguidi Egipcios nacalasodda
iti daydi taao á namagá
ñgm dagdi Israelitas nalasatda
ta impalubos ti Dios á casta.
Iso metten ti panañgioacday
ni Moises á naysagsaguday
idi sarucod á naiparparasay
qt nagpulañg á cas idi puñganay
daguidi danum mt la ti baybay.

Iti casta nalmes á nalaponos
ñga aoan laeñg ti nacalusolos
cadagdi taga Egipto á simmurot
iti daydi buñggoy dagdi Hebreos
ta naquem ti Dios ñgarod.
Iti iguid di baybay á nagsardeñgan
daguidi Israelitas á nainggasatan
iso met la ti nacaidapniran
daguidi Egipcios tapno dagti cucua dan
sagrapen daguidi Israelitas á icutan.
Idi pannacalasat dagti Israelitas iti mar Rojo
nailisidan idi pannacaadipenda iti Egipto;
castamet ti macaaoat iti Santo á Bautismo

mailiclic iti pannacaadipen na iti demonio
qt mabalin ti tao ti mai-Gloria'nto
Nagyaman unay dagdi Israelitas
cadagdi parabor ti Dios á naoadoad
quet ni Moises inna dita imbatad
daguiti canta ti yaman qñ ragsac,
olidan ti nasam-it á balicas..
Qt nanipod idi pannacalasat da
iti daydi taao Rojo á coná,
uppat ápolo á taoen daydi bayagda
á nagna pay inggana't nacadanonda
iti daydi incari ti Dios á papananda.
Nagbayagda iti uppat á polo á taoen
iti daydi pannagnada á naiqueddeñg
ta ni Apo Dios quinayatna á padasen
ti anos da ñga agtudio, siraraem
cadaguidi inna cadacuada imbilin.
Daydi á panaganos qñ panagtudio
inted met ti Dios á tuladen tayo
iti rebbeng tay met á cristiano
cadagti panguep qñ tooc á sagabaentayo
á panggugor cadatay ti Dios Apo.
Ti Gloria ñga agnanayon qñ guináoa
masapol á teggueden tay ditoy dagá
cadaguiti rigat á nadumaduma
satayto apan aoaten ti gunguná
no biag tay ditoy ti in sumina.
Maysa pay á inda nacabayagan
á naglasat iti daydi dalan
dagdi Israelitas á mapan Canaan,
dusa met daydi suquir da't sagpaminsan
cadagdi annong da á pagrebbeñgan.
Naminadó da á nagquitaquit
cadagdi bilin ti Dios á napateg
á pinaibagbagá na qñ Moises
ta dida pinampanunot inisip
ti parabor dagdi milagros á nasam-it.
Iti aldao napuscol á ulep ti linongda
qt no iti rabi-i iso met ti silao da;
biniganbigat agtinnag daydi Maná
á pidutenda laeng á taraonda
á naimas á tinapay ti nanam na. . . . (1)

(1)—Panem de Coelo praestitisti eis....

Iti agsapa pidutenda daydi taraonda
cayarigan met ti taraon ti cararua
á iso ti panagcararag á sireregta
iti Dios Apo á Namarsua
apaman á iti agsapa macari-ingca.
Tapno pacalaglaguipan iti ud-udina
itoy intaraonna cadaguiti Israelita,
imbilin ti Dios á mañgidulin da
iti uneg ti tabernáculo oenno arca
á pangdaydayaoanda Qña iti pateg na.
No aoan danum idi á inumenda
ta naádat oenno aoan masaracda
aramiden ni Moises á mapaadda
ti nasam-it unay á taraonda
uray bató daydi pagubboguen na.
Dagdi zapatos qñ pagananay da
dida narunot oenno dumaan la comá . . . (2)
ta ni Apo Dios casta ti impaayna
cadagdi Israelitas á dinungdungñgona
iti pudno á naipangpangrona.
Insalacanna met ida iti bileg
dagdi cabusor da á nauñget
ta inda la amin pinarmec
iti panañgibagnos á situtured
ni Josué á maiñgel qñ nasingpet.
Sipod panangrugui ti gubat
ni met Moises in agcararag
tapno badang ti Dios ti di agressat
á manaclin quen umarayat
cadagdi maquidañgadang á Israelitas
Casta ti annong ti tao á tuladen
aglalo unay no adda sumquen
á pacaducotan á macairi-ing
iti nasalucag á panagtaclin
iti Dios Apo á mannacabalin ámin.
Ti imbilin ti Dios á pagsupapac
dagdi dungdoñgoen na ñga Israelitas.
cadaguidi naruay á parabor qñ ayat
iso ti panagtungpal da á naimbag
iti linteg á inna sadi Sinai inyaoat.

---

(2)—**Non sunt attrita vestimenta vestra, neç calceamenta pedum vestrorum.**

Daytoy á linteg oenno Bilin na
inted na cadaguidi Israelita
idi maicalimapolo ñga aldao idi ipapanaoda
sadi Egipto piman á naggapoan da
quet c ıstoy daydi panañgiboñgabong na:
Rinuguian na ti naggurrood
iti pudno ñga nacaquigquigtot
castamet á tinimpuyog
dagti quimat quen sal-it agsasarotsot,
qt daydi bantay cas mauram á talipopos.
Iti uni qñ aoeng daguiti trompeta
natipon amin daguidi Israelita
iti babá daydi bantay á imbilinna
aoan sumaguid tapno di madusa
iti quel-laat á ipapatay na.
Iti calpasan dagdi nacabutbuteng
simmublat ti ulimec á siraraém
tapno matimodda á denguen
daydi timec ti Dios ñga agbilin
cadaguitoy saó á sumaridaten:
"Siac ti Apo quen Dios yo
á nangyaon iti nacaadipnanyo
Aoanto ti sabali á Dios á pagraemanyo
no di laeng si-Siac ñga agpayso:
dicayto agsapata't barengbareng iti naganco.
Ngilinenyo ti aldao á sabado,
dayaoenyo da amá quen inayo;
dicay mangpapatay iti tao,
dicay maquiabig ta iparitco,
dicay agtacao, dicay agparsua't pamadaquesyo.
Ti asaoa ti tao dicay tarigagayan
ta nadangques dayta, nacasáng:
ti cucua ti tao dicay met aguman,
dicay met irurumen quen apalan
ti dayao na quen quinabacnang.
Dagtoy á Bilin á masarita
Decálogo ti nagan da,
saó ti griego á ti caipapanan da:
sañgapolo á Bilin ti Dios ida,
quet sada naisurat iti tabla.
Dagta á Bilin nañgeg dagdi Israelitas,
ñgm gapo iti buteng da quen amác,

quiniddao da qñ Moises á dinaoat
á iso la coman ti umamad
cadagdi daddúma pay á maipaaoat.
Agpayso, inayaban ti Dios ni Moises
qt simmang-at idi bantay á nacaalalinguec,
qinnumotan ti napuscol unay á ulep,
uppat á polo ñga aldao na dita á nagnaed
tapno amin á cayat ti Dios inna mañgeg.

Agsipod idi cabayag ni Moises dita
impagarup dagdi Israelitas á binayan na ida
qt iti casta ur-uray ti naisip da
ñga iso daydi panagaramid da
iti "becerro de oro" á nagcararagan da.
Daytoy becerro de oro á masarita
ladaoan á sinin rupa ti vaca
á tinunao á balitoc ti sinucog da
ta timmulad da iti idolatria - - (1)
daguidi itneg á naquitquita da.
Idi umulog ni Moises idi bantay
qt naquitana'n daydi ururay,
pungtot na daydi casta unay,

(1)—Idolatria iso ni panagdaydayao ti aniaman á cas panagdayao qñ Apo Dios.

impnroacna dagdi tabla á nadarisay
quet napispisi da ñga nabingbinglay.
Daydi becerro de oro innala na,
pinuoran na á pinatapoc dita,
sana in'aoc iti danum á impainum na,
quet iti biang ni Aaron imbagá na
daydi basol á nadagsen á gapoanan da.
Quinonana cadagdi caputotan ni Levi'n:
no iti Dios agservi cay pay mt laeng,
ala dagti espadas yo incay ida alaen
tapno dagti nacabasol iti Dios á daydayaoen
quinadangques da ti intay balsen.
Daguidi Levitas nagtungpal da,
quet iti daydi ñga aldao inuloyan da
dagti duapolo qt tal-lo ribo ti bilang da
á pinangbales da iti inaramidda
á maisaluñgasing unay iti Namarsua.
Iti sumaruno ñga aldao iti dayta
napan ni Moises iti Dios naquisarita,
indaodaoat na á nagpacpacaasi Qña
tapno pacaoanenna coma ti ili na
iti daydi nadagsen unay á basol na.
Natinnag ti caasi ti Dios
idi panagdaodaoat á siasog
ni Moises á puso na't sidadalos
ta caasianna piman iti nalaos
daguidi cacabsat na ñga Hebreos.
Pinagaramid na iti dua á tabla
á cas met la cadagdi immona
isoda á nañgisuratan na iti letra
daguiti na-Diosan á Bilin na
tapno annuroten tungpalen ida....
Ni Moises idi bantay immuloguen
cadagdi tabla ti Bilin si-igguem,
daydi rupa na saan á maperreng
ta inted qña ti Dios á talugading,
qt dagdi Israelitas inda siraraem.
Inted ni Moises ti linteg á suroten da,
dinutocan na mt ti disso á pagdatonan da
agraman ramitramit ñga aruaten da
daguidi napusgan á sacerdotes da
quen amin á maipaay cadacuada.

Macaparañgá iti dayag
daydi pagdatonan á saad
ta quencuana rumimatrimat
daguiti balitoc, bató quen pirac,
ñgayed ti aramid quen ceremonias.
Imbilin met ti Dios cadacuada
daguiti aldao á naipangrona
á panagdaydayaoen unay Quencuana
á iso ti napateg unay á Pascua,
Pentecostes qñ fiesta't Tabernaculos á cona.

DAGDI NAPAN NAGOANAOAN.

Idi adda dua á taoen dan
á pimmanao Egipto á pagarian
dagdi Israelitas á putot ni Abraham
immadayó da idi bantay Sinaí ditan,
quet intuloy da daydi pannagna dan.
Ni Moises nagbaon iti sañgapulo qt dua,
maysa á tao tunggal Tribu ó caputotan da,
tapno inda agoanaoan quet pali-ioenda
no casano ti casasaad quen quita
daydi inda pagtungpalan á dagá.
Cadaguidi nabaon á sañgapolo qt dua
adda da á nailaoc cadacuada
da Josué qñ Caleb á manacman da,
dida pimau cas cadagdi dadduma
á saan á nadalos ti panagnacnaquem da.
Napanda ñga agpayso sadi Canaan
quet idi ñga sadiay aggapodan
nañgala da cadagti pacaquitaan
iti buñga ti dagá á pagsiddaaoan
iti degga na á mangted pagbiagan.
Daguiti sañgapolo cadagdi napan
quinonada: naquitami ti Canaan
agpayso ado qña ti pagguinaoaan,
ñgem nabileg á tattao dagti aguian,
ciudades na daguiti nabacodan.
Naquita mi cadacuada
dagti dadacquel á gigantes da,
castay la dudon iti ábay da,
ditayto laeng madaeran ida
qt pucaoendatayto sadiay á dagá.

Daydi ili á casta ti inna mañgeg
dagos á pabasolen da ni Moises:
nalalaing no idiay tayác ditay coma inmalis
oenno sadi Egipto intay coma naguitured
iti rigat oenno patay á naiñget.
Da Josué quen Caleb
á quinacuyog dagdi met
ipapatida ñga ipaquedqued
ti napaypayso á quinañgayed
dagdi ilili qñ ciudades.
Quinonada: dicay agdanag
ta naimatañganmi á naimbag
daguidiay á ilili qñ saad,
dagiti tattao da ditay caamác
ta Diosto cadatay ti mañgaluad.
Daydi ili adadda manen ti rurod na
á macañgeg iti daydi casta
á palaoag da Josué cadacuada
qt cayatda coma á uboren ida
ta ipapandan mañgituggod da.
Quinona ti Dios qñ Moises:
¿caanonto ti pannacaguped
ti cuspag toy ili á nasuñgit?
¿caanonto ti panamatina iti incaric
idinto ta ado't innac pamanecnec?
Sugatec ngarod, idanto,
iti angol á pacapucaoandanto,
qt aramiden canto á palungo
ti dacdacquel ngm daytoy á ilinto,
nabilbileg qn naiparparungbo.
Ngm ni Moises dinaoatna
iti Dios iti pammacaoan na
iti basol daguidi salioaoá,
cas maitucad iti cadacquel na
iti panañgñgaasi ti Dios á naiduma.
Ti Dios intedna ti pammacaoan na,
cas diuaoat ni Moises quencuana,
ñgm pinacunana cadacuada:
iti daytoyto á tay-ac mabatida
daguiti bañgcayyo á padapada.
Isunanto la á malacsid itoy queddeñg
daguiti maladaga qñ ubbiñg;
ñgm dagti agtaoen duapolo qñ nalabesen,

saandanto á macasrec, macagteñg
iti dagá á namayeñgmeñg.
Cadaguiti napan nagoanaoan
cadaguidiay ilili ti Canaan
isonanto la á mapagasatan
da Josué qñ Caleb á manacman
ta nadalos ti puso da á di mañgitebbañg.
Agpayso ta daguidi sañgapolo
á nañgririboc cadaguidi tattao
nadusadan á naiguiddato
ta naurayda iti apagcañito
ti patay da á nañgirubo. . . . . .
Gapo iti apal da iti pateg
daydi tanóc da Aaron qñ Moises
daguidi tao ñga agum da,t namsec,
simmaluñgasiñgda iti linteg
á ni Apo Dios inna inted.
Dua gasot qt limapolo da
qt dagdi nañgigol-lo cadacuada:
Coré, Datán, Abirón ti nagan da
qt iti nalaoag á sarita
cada Moises qñ Aaron quinonada:
Amin daytoy buñggoy tayo
á naggapo sadi Egipto
capututan daguiti sasanto
qt ¿ania aya ti macaigapo
ñga cayatyo á narimrimbao cayo?
Idi mañgñgeg ni Moises ti casta
nagpacleb idi saclañg da;
qt idi timmacder quinonana:
oh dacay á nasaluñgasiñg, ¿ipatoyon sa
á ur uray la ta saad yo ita?
Impalubos ti Dios cadacayo
ñga agayoancay iti tabernaculo,
qt ¿apaya pay la á gamdenyo
ti umagao iti quinasacerdocio
ñga adda iti nañgtedan ti Dios Apo?
Inton bigat iparañgarañgnanto
daguiti pinusganna á napaypayso
iti quinasacerdote á nañgato
tapno saan cayto ñga agmocó
iti inragpatna ñga pudno.

Tuñgal maysa cadacayo
itugotuanto ti incensario
castamet ni Aaron á cabsat co
iti saclang ti Dios Apo
tapno capnecantayto ti pudno.
Iti cabigatan daydi natiponda
iti ruañgan di tabernaculo á nañgina
dagdi duagasot qt limapolo da,
ngm aoan dagdi paluñgoen da
ta nagbatida cadagdi calapao da.
Pinaayaban ni Moises ida,
ñgm ti simmuñgbat quinonada:
"dicam cayat ti mapan dita,"
iti castan, da Moises qñ Aaron napanda
cadagdi tiendas dagdi salicaoá.
Quinona ni Moises idi ili:
cadagti calapaoda dicay umadani
iti aniaman á cucuada dicay mañgeuti
inton mairaman cay quetdi
iti basol da, á iti puñgtot macagargari.
Dagtoy mañgririboc iti talna
no patay á cadaoyan ti malacámda
di nac imbaon ti Namarsua
á mañgibagnos iti ili na.
á duñgduñgoen, ay-ayatenna.
Ngm ti Dios no mañgaramidto ita
iti pagsiddaaoan á nacadidigra
qt agbirri ti dagá á mañgalon-on cadacuada
patiendanto á nacabasolda Qña
á salioánanda ti naquem na.
Apagbalicas ni Moises dagta á saó
nagbirri daydi dagá ñga agpayso
qt inalonónna dagdi tal-lo
ñga iti daydi ririboc nañgigol-lo
agraman cucua da, iñggana't infierno.
Castamet á naiguiddan
ñga apoy daydi nañguram
cadagdi duagasot qt lima polo á nagamrañg
á simmuquir qñ sumalioán
iti quina sacerdote á pagtamdan.
Tapno aoanto'n ti salsalioán
á maararamid to iti casacbayan
binilin ti Dios ni Moises ditan

á dagdi tattao inna ayaban
ta toy sumaridat inda imatañgan:
Tunggal maysa á paluñgo
dagti sañgapolo quet dua á Tribu
sarucod na ti suratam to
saca ilasód ida iti tabernaculo
ta adda aramiden ti Dios Apo.
Ti agsabong sarucod na
iso ti "sumo sacerdote" á pusgan na;
quet, idinto ta tinungpal da
daydi imbagá ti Dios cadacuada,
naaramid aoan curang na.
Iti cabigatan daydi napan da
idi yan ti tabernaculo á nañgina
quet daydi sarucod ni Aaron naquita
á limmasbang, nagsabong, nagbuñga
quet binigbig da unay á casta.
Maysa qñ maysa quinitana met
no daydi sarucod á inna inted
iso met la daydi impulang ni Moises
quet padapada da á napnec
ñga aoan ulbod iti daydi naaramid.
Ni Apo Dios quen Moises quinonana:
dayta sarucod ni Aaron ita
idulin mo met la iti arca
tapno pacalaglaguipanto iti udina
iti saluñgasing dagti Israelita.
Iti panaglabas ti aldao nagteng da
ti adanin á panagpatingga
daydi naoatioat á pannagna
daguiti naruay á Israelita
iti daydi tay-ac á nalaoa.
Quet agsipod iti nagquirang da
iti danum á inumen da
ado manen ti panangbalao da
iti daydi á nauray da
quet ni Apo Dios pabasolenda.
Pinapatitna quen Moises daydi bató
cas inaramid nan á naminanó
qt ni Moises nagtungpal, agpayso:
innalana daydi vara idi tabernaculo
qt inayaban na daguidi tattao.

Nagduadua't bassit ni Moises dita
qt cadagdi Israelitas quinonana:
iti daytoy á bató inguet tangquen na
¿mabalin tay ti mamaruar ñgata
ti danu n á masapol yo ita?

Inoacday na daydi ima na
quet pinatitna iti namindua
daydi bató idi sañgo da
quet idi maicadua'n sa naquita
ti danum á inumenda.

Ni Moises agsipod idi bassit á duadua na
saan á quinayat ti Dios, ta conana:
gapo iti dinac pinati á nagsaó quenca
dicanto macasrec iti dagá
á incaric á ited cadagti Israelita.

Nagna á nagna dagdi Israelitas
quet agsipod iti dida macalasat
cadagdi panglintegan da coma á ciudad
pilit á manglicao da iti naoatioat
quet dida macadanon la't daras.

Naalimuteng da iti casdin
á panaglasat iti mabayaguen,
gapona á cagura da ti Dios manen,
qt ni Moises inda pabasolen
idi utoy da á napalaluanen.

Iso ti gapona á capilitan
á dinusa ti Dios man idan
quet agpayso ñga nagparang
daguidi uleg á di mabilang
á ti cagat da cas apuy á mañguram.

Naruay daguidi quinagat da
á natnatay iti rigat da
gapona á dagdi tattao binabaoi da
daguidi daques á sinasaó da
iti Dios quen Moises á pabasolen da.

Dinaoat da quen Moises
á paituqueng na comá ti uñget
ti Dios Apo á nalinteg
paadayoen na coma daguidi uleg
tapno dida amin maidadanes.

Gapo iti ayat ni Moises idi ili
indaoat na iti Dios á manangñgaasi

ñga inna coma ida ilisi
iti paguel unay á casdi
yata iti basol indan nagbabaoi.
Quinona ti Dios qñ Moises:
agpaaramidca ñgad bi-it
iti bronce á sinin uleg
ta iso ti tanda ñga maited
itoy nacascasdaao ñga maaramid.
Ti cagaten ti uleg á quitaenna
dayta sinin-uleg á bronce ita
dinto maiccat ti biagna
ta dinto cumpet quencuana
ti sabidoñg á pacairubuanna. . . .
Agpayso casta ti naaramid
qt asino man á cagaten ti uleg
patay quencuana ti mailiclic
no quitaenna daydi naibayog met
á sinin-uleg á bronce ni Moises.
Daytoy sinin-uleg á bronce á nacaatipá
iti ipapatay dagdi cumita qña,
ladaoan ni Jesus á naipadeppa
iti cruz á nañgilanzaanda
á ti mamati Qña isalacanna.

PADLES NI PROFETA BALAAN.

Daguidi magmagna á Israelitas
nacadanonda iti saad
á taeng dagdi Moabitas
qt dagtoy sinerrec ti danag
ta naruay ti inda nadamdamag.
Iti teñgñga daydi ñga ili
adda met maysa á lalaqui
á manmadles, cas iti ugali,
daguidi itneg mt piman idi,
ñgm ammona ti Dios á manañgñgaasi.
Qt daydi ari dagti Moabitas
á iso daydi agnagan iti Balac
iti saclañgna inna pinadatag
ni Balaan tapno inna ibatad
daydi quitquitomanna á sicat.
Quinonana: asideg itoy sacopco
daguiti naruay á tattao

á naggapo sadi Egipto
qt ti panguep da diac ammo
no toy pagaria'c rebquendanto.
Anancata umayca ala
tapno inca ilunod ida
tapno mapucaoda á siñgá
ti icutan tayo ñga talna
ditoy pagarian á nañgina.
Iti rabi-i quinona ti Dios qñ Balaan:
daguitoy bilin co imatañgam
ta isonanto la dita á ibagam
ti italucaticco inca isaoañg,
qt daguiti sabsabali bay-am.
Agpayso idi ñga ti ari innalana
ni Balaan á profeta
ta cadagdi tal-lo á bantay impanna
tapno ilunodna dagdi Israelitá
á matannaoaganda idi yanda.
Quinona ni Balaan dita:
¿casano ti panañgilunodco aya
iti saan met á cagura
ti Dios Apo á namarsua
á diac masaluñgasiñg ti cayatna?
Idi castan, naminado daras
á inna piman binalbalicas
dagti saó ñga pammagasat
cadaguidi nabuyana ñga Israelitas,
impadlesna pay daguitoy sumaridat:
"Maquitac, ñgm saan ñga ita:
buybuyaec, ñgm adayó ti yan na:
Qñ Jacob tumaud ti bituen á maysa:
maysa á pagarian á narañgá
ni Israél ti paggapoan na.
Idi mañgeg ni Balac dagtoy á saó
quinonana: innala ca, intugotco
topno ilunodmo dagti cabusor co
qt sabali mt qt ti aramidmo:
agaoidca la ñgaroden idiay balaymo.
Agpayso nagaoid ni Balaan
ñagsinada qñ Balac ditan
ta dina quinayat á inabuloyan
daydi bilin á maisupadi piman
iti ñaquem ti turay á nailañgitan.

NAUDI A BALACAD NI MOISES QUEN IPA-PATAY NA MET.

Idi umasideg qñ Moises ti patay na
quinona ni Apo Dios quencuana:
pusgam ni Josué á sumuno qca
quet ipátay mo qña daguita ima
ta paluñgo toy ili á magmagna.—(1)
Ngem masapol ñga ayabam
daguiti tattao á sumaclang
tapno iti sañgo da amin ibagam
ti panangdutoc mo á calalaoagan
tapno pagraeman da iti casacbayan.
Agpayso inaramid ni Moises ti casta
qt iti daydi ili pay quinonana:
patay caniacon ti cumna
quet diac macapan iti bañgir na
dayta carayan Jordan á cadinna.
Ngem dacayo malasat yo
quet icutan pagtaeñgan yonto
dayta nañgayed unay á disso
á incari unay ti Dios Apo
cada Abraham ñga ama tayo.
Annadanyonto á di paglicodan
ti incari yo á pinasinquedan
á di panangsaluñgasing apaman
iti Dios Apo á pagrucbaban
á dungñgo na la ti di agcurang.
Ni Apo Dios ayaten pagraeman yo
iti isoamin á puso quen cararua yo
agraman met amin á mabalin yo
ta calintegan na ti casta ñga agpayso
ta iso ti nangted iti adda cadacayo.
Laglaguipen yonto la unay
ti inna cadacay panangtaconaynay
iti panaglasat yo itoy tay-ác á naunday
á mapan aglacám iti darisay
dayta disso quen ili á naisaguday.
Iti bayat ti incay pinaglasat
iti dinalan yo ñga naoatioat

(1)—Moyses posuit super eum manus suas. Deuteronomio cap-34-v 9.

ta uppat á polo á taoen ti naglabas
tinaraonan na cay laeng á sisasalucag
ta cas ama á nangdungñgo iti anac.
Imbagnos na cay iti dalan
á rebbeng yo piman á nagnaan
quet saan na cay laeng á binay-an
á inggaga, inyaguir, insalacan
cadaguiti peggad á inyo nasaracan.
Dicay to punasen ita puso yo
daguiti bilbilin na cadacayo
castamet á pampanunoten yo
daguiti caasi na quen dungñgo
á di nagtel-laay inaoatyo.
Daguiti bilbilin na ñga Apo
quen parparabor á linac-amyo
isuro yo ida cadaguiti annac yo
uray adda cay cadagti balbalay yo,
uray dalan, uray no aguidda cayo.
No macariing cay iti bigát
dagusen yo iti Dios ti agcararag
ta incay Quencuana ipaduyacyac
ti panagyaman yo ñga sisasalucag
cadaguiti linacam yo ñga imbag.
Quencuana daoaten yo met
ti inna cadacay panañgiliclic
cadaguiti umapay á nadangques
á macairubo, macaidadanes,
quen tapno iccanna cay mt iti quired.
Dagti Bilin ti Dios no tungpalenyo
nagasat to daguiti balbalay yo,
nagasat to ti dagá á pagmulaañyo,
nagasat to met dagti diñgoenyo
nagasat cayto laeng iti panagbiag yo.
Ngem no saan yo á tungpalen
daguiti nasantoan unay á Bilin,
agdussoor to á incay sagabaen
ti pannacailunod á nacabutbuteng
ti panagbiag yo quen araramiden.
Ti quinapudno daguitoy á ibagá
masacsian ti lañgit quen dagá
quet igunamgunam co á ipangrona
á panunoten yo ti paguimbagan yo comá
qñ paglaiñganto dagti putpotot yo iti udi na.

Innayon pay á quinona ni Moises:
"ni Apo Dios innanto cadacay ited
ti maysa á Profeta á cas caniac met
iso ñga patien yonto á sigaganetguet
daguiti ibagá na á sisasalindeg.

Quet idi calpasan daguita
amin daydi ili binendicion na
sa idi bantay Nebo ti inulianna
iso ti nañgipadaráoan ti Dios qña
iti daydi Canaan á dagá.

Quinona ti Dios quen Moises:
dayta ti dagá ñga incaric
cada Abraham, Isaac, Jacob á nasingpet
iti guiaoa qñ gameng namsec,
ñgem saancanto qña á sumrec.

Nagsiddaao ni Moises á nacabuya
iti quinabacnang daydi á dagá
quet nalaos daydi ragsacna,
nagyaman iti Dios iti ayat na
á nañgisagot piman idi ili na.

Qñ Moises immapay'en ti patay na
ñga nasam-it unay quen natalna,
iti sacop daydi Moab á dagá,
aoan qt aniaman á sinaquitna,
ñgem naquem la ti Dios á casta.

Agtaoen sañgagasot qt duapolo
idi matay ni Moises á nasungdo
iti lasód ti bulan á Febrero
quet naipompon iti daydi disso
ti tay-ac ni Moab á masasaó.

Sañgo ti Fogor á dagá dayta
iti asideg ti bantay Sinaí á cona;
daguidi Israelitas sinangsañgitanda
ti ipapatay ni Moises á naiduma
daguidi sagudayna á naparsua.

Ni Moises iso ti maysa á ladaoan
ni JesuCristo, profeta á cangronaan
agasping ti panagbiagda á nagsiddaaoan,
cas maquita iti dumaraddan
á mailanad ditoy á imatañgan:

Ni Moises imbatadna dagti Bilin ti Dios
qt pinanecnecanna cadagti milagros,

pammadles qñ biag á nadalos,
ti naitalec qña á panañgibagnos
cadaguidi Israelitas á inyaonna iti tooc.
Castamet ni Apotay á Jesu-Cristo
ta pinanecnecanna iti naruay á milagro
daguidi immayna cadatay insuro
á utañg unay á tuñgpalentayo
tapno dinatay adipen ti sairo.
Idi ubbiñg da pay á maladaga
nailisi ti maysa qñ maysa
iti panamagpapatay á pañgdusa
cadaguiti ubbiñg á Israelita
ti maysa ñga ari á nadamca.

ISESERREC DAGDI ISRAELITAS ITI ILI A NAICARI CADA ABRAHAM, ISAAC QN JACOB.

Idi ñga natayen ni Moises
napno ni Josué iti sirib
á binuyogan mt ti bileg,
cas incari qña ti Dios met
tapno matuñgpal daydi panguep.
Dagdi mt Israelitas situtudio da
cadagdi ibaga ni Josué cadacuada
ta piman qt dida agduadua
á iso daydi napusgan á paluñgo da,
suno ni Moises á pagaammoda.
Ni Apo Dios binilinna ni Josué ditan:
umiñgelca ta lasatenyo ti Jordan
ibagnosmo ti ili, dicay agtantan,
saan canto mt á baybayán,
tacunaynayen canto á di agcurang.
Nagtuñgpal ni Josué á siraraem
qt dagdi tatta-o inna ida binilin
balon tay ti intay saganaen,
las-od tal-lo ñga aldao serquen
dayta masuñgad tayo ñga ilien.
Diyo lipaten, ñgm laglaguipenyo
dagdi imbilin ni Moises cadacayo
á daytoy dagá á papanantayo
inted ti Dios á icutantayo
qt dicay agbuteñg iti cabusor yo,

Amin dagdi tattao simmungbat da:
dagup ti ibagam matungpal da
quet matay ti agquitaquit qca
ta ti pudno á turay rebbeng na
á suroten daguiti bilin na.
Ngem quetdi masapol met
daguiti pudno á iñgel quen tured
ti paluñgo á mamatalgued
cadaguiti ibagnos á mañgaramid
cadaguiti iganoat á panguep.
Idi castan nagbaon ni Josué
iti dua á natured á lal-laqui
á mangoanaoan, cas maicari,
iti daydi ciudad ñga adani
á iso ti Jericó á nataraqui.
Daguidi nabaon napanda
qt ti naturóng á nagdagusan da
balay ti baba-i á maysa
ñga Raháb daydi nagan na
qt impato da'n aoan nacaquita.
Nupay casta di agcurang ti tao
á nacasipot cadacuada ñga agpayso
qt dinagosda piman á inyammo
iti daydi ari sadi Jericó
ñga adda gangannaet á dida amammo.
Daydi ari pinaibagana qñ Raháb:
dagti sañgaili inca yaoat
ta umayda agsiim ditoy ciudad
iti adda cadatay á casasaad
tapno rebquenda tay á quel-laat.
Ngm ni Raháb apaman á naalimadamadna
á naammoanda ñga adda sañgaili na
daguitoy dagos á inlemmeñgna ida
idi mapan dagdi agsapol cadacuada,
daguitoy sumaridat á saó quinonana:
Ipudno'c ñga adda immay ditoy balay co
ñgm saanco ñga amammo ida á tao
qt itay nasipñgeten pimmanaoda agpayso,
nimbag qt no ida camacamenyo
ta dida pay la unay ita nacaadayo.
Maysa á dalan ti impatuldona
qt dagdi agsapol napanda,
pagbalioan Jordan daydi tinuroñgda

ta iso ñgata ti impagaropda
á nalablabit paguaanda . . . . .
Idi nasibet dan dagos metten
ni Rahab quinonana cadagiti naglemmeñg
ammoc á ti Dios inna cadacay inteden
daytoy dagá mi qt incam sibubuteñg
ta ti pannacabalin na innacay tacunaynayen.
Naammuanmi á ti Dios Apo
pinagmagana ti Mar Rojo
á nagnaanyo idi aggapocayo
iti daydiay pagarian á Egipto
ta nalaos ti duñgñgo na cadacayo
Naammuanmi pay ti nacaquigquigtot
á pinañgrebbecyo cadagti Amorrheos
qt pinatayyo daguidi naruñgsot
ñga ar-ari á Sehon qñ Og
ta bileg qñ iñgel yo ti sirurucbos.
Idi maammoanmi daguitoy, pudno unay
danag qñ buteñg mi ti immapay
ta isisipenmi á dicam macagaoay
ita dacquel unay á sagudoy
á inted cadacay ti Dios á immapay.
Ti Dios á sarotenyo qñ pagrucbaban
pannacabalinna ti di maquedñgan
lañgit qñ dagá inda pagraeman
iccatenna ti cucua, turay qñ quinabacnañg
qt itedna iti cayatna á pangisagotan.
Daguita á sinaó daydi baba-i,
idinto ta itneg pay la idi,
balicas da unay á nataraqui
á panañgipaduyacyac iti pammati
iti pannacabalin ti Dios á manañgñgaasi
Tuloyen ni Rahab ti agsarita:
sapataanyo iti Dios coma
á toy innac cadacay panañgigaga
castanto ti aramidenyo á di sumama
cadacam amin ñga agaamá.
Iti pudno á tanda mañgtedcayo
á daguitinto biagmi pacaoanenyo
daguitinto met cucua mi baybay-anyo
no dumañon ti iseserrecyo
á mangparucma itoy Jericó.

Dagdi Israelitas simuñgbatda:
patiem unay ti cari mi qca
á dida cay saguiden ñga agaama
qñ aminto pay mt ñga adda
iti uneg ti balaymo qñ alad na.
Qt inton sumrec cami
itoy ciudad á gaguem mi
icabilyonto á pamigbiganmi
itoy balaymo á pacaoanenmi
daytoy uluganmi ita ñga tali.
Nagoyaoyda iti daydi taoa
iti tali á quitana ti color-escarlata
ta daydi balay naidinna iti muralla
iso á bacsayen tapno macaruarda
iti daydi ciudad á panaoanda..
Idi macadanonda qñ Josué
sinaritada amin qña daguidi
quinonada pay: ti Dios á manañgñgaasi
iaoatna cadatay daytoy ili
ta sibubuteñg iti di nacapappapati.
Idi maamoan ti casta ni Josue'n
nagganaganada ñga agrubuaten,
pinanaoanda daydi disso á Setim
ta Jordan daydi inda lasaten
ñgm nacascasdaao toy quitaen:
Cadagdi ñga aldao nairaná
á ti carayan Jordan dacquel ti danum na
qt ni Josué pinayonana daydi Arca
sana imbilin cadagdi nagbaclay qña:
apaman á mabaddecda ti danum sumardeñgda.
Agpayso, daydi bilin tinuñgpalda
qt ti danum daydi carayan á lasatenda
nagpañgato a cas bantay á maysa
qt dagdi danum mt iti bañgir na
nagayosda mt la á nagpababá.
Qt, idinto ta namagá daydi carayanen
nagná dagdi tattao á limmasaten,
immayab ni Josué iti inna bilinen
á sañgapolo qt dua á lal-laqui'n
maysa iti tuñggal Tribú á naganen:
Quinonana cadaguitoy á tao:
agsisinsincay iti alaen á bató
tapno pacalaglaguipanto dagti annac yo

á nagmagá ti carayan á linasat yo
idi umay serquen ti ciudad á Jericó.
Ibagayonto dayta cadagti annac yo
castamet daydi naaaramid cadatayo
idi lasaten tay ti taao á Bermejo—(1)
tapno ammoda ti pannacabalin ti Dios Apo
á utang á pagbutñgan dagti tattao.
Dagti arari daguidi Amorrheos
castamet daguidi Cananeos
idi maammoan da natimod
ti bileg daguidi Hebreos
nalaos ti butèng da qñ quigtot.
Dagtoy Israelitas nagtaeng da
iti daydi disso á Galgalá
rinambaçan da't maicatlo á pascua
iti sacop ti Jericó á yan da
ta iti Dios pagyaman da.
Idi adda da ditan á saad
simmardeñgen ñga agtinnag
daydi Maná á di nagressat
taraon da piman á naglasat
idi naunday unay á tayác.
Nasucatan daydi á taraonda
cadagdi nabánal, naruay á bungbuñga
daydi nalasodandan á dagá,
trigo met ti nasayaat dita
quen cacanen á dadduma.
Ni Josué idi ta láoac ti Jericó ti yan da
adda naquitana á lalaqui idi sañgo na
á siasut daydi espada á igam na
qt inasitgan ni Josué á nagsaludsudan na:
¿adda ca iti bonggoy mi oenno cabusor ca?
Simmungbat quencuana daydi tao:
saan'ac á maysa cadagti cabusor yo
ñgm principe ac dagti ejercito ti Apo
á umay bumadang cadacayo
itoy naiñget á pannaquibacal yo.
Dagti santos Padres conada
á daydi quen Josué nagpaquita
ni Arcangel S. Miguel saan á daduma
ta principe dagti ejercitos quinonana
á binaon ti Dios iti batalla.

(1)—Iso met la ti mar Rojo,

Ngem ti Jericó ciudad á napigsa
siririquep, nabacudan iti nalagda
aoan sumrec quen rumuar qña
gapo idi nalaos á bulseng da
cadaguidi agpanaguem á Israelita.

Quinona qñ Josué ti Dios Apo:
intedco ita ima'm toy Jericó,
inaldao á maminsan licmoten yo
cadagti innem ñga aldao agsasaruno
qt dagti soldados omonada á suroten yo.

Quet inton maicapito ñga aldao'en
mamimpito á incayto licmoten
dayta ciudad quet sacay pagunien
dagti trompetas á macatitileng;
daguiti táo incanto met ida paguicquisen.

Agpayso, idi maaramid dagnita
nagtuang laeng á nagguiguiddan da
daguiti bacod ti ciudad á muralla
quet tunggal maysa ñga Israelita
simrequen idi met la batog na.

Nacascasdaao ñga agpayso
ti pannacatuang ti bacod ti Jericó
ta naquem piman ti Dios Apo

ta no daydi pananglicmot da't naminanó
adayó la umay á iso ti nacaigapo.
 Quet daguitoy á naaramid
isoda unay ti macaipanecnec
á iti Dios Apo aoan nasulit
no pagayatan na oenno inna ited
ti pammalubos na iti panguep.
 Idi ta macasrec dagdi Israelitas
iti daydi nañgayed á ciudad
pinatay da amin á sibibiag
quet isona la piman á labas
dagdi adda iti balay ni Raháb.
 Cadaguidi dua ñga Israelita
á nagdagós, naglemmeng qña
idi inda nagoanaoan iti ili da
quinona ni Josué cadacuada:
tungpalen yo di incari yo á panañgigaga.
 Alaenyo mt ni Raháb qñ cacabaguian na
agraman met amin á cucuada
ta cadaguiti Israelitas agsursuroda
cadaguiti annoñgen ti cumaysa
iti Religion ti Namarsua.
 Sinamsamda daguiti gameng
balitoc, pirac, landoc á patguen,
daydi ciudad sada pincoranen
quet quinona ni Josué á inqueddeng
á caanoman didanto patacderenen.
 Inqueddeng na met ñga amin á gameng
aoan la ti aguilibas ñga aguilemmeng
ta maited da amin ñga aruaten
iti maipaay iti Dios á daydayaoen,
qt mailunod ti sumuquir itoy á bilin.
 Ti nagan ni Josué nanipod idin
nagoarnac á pagquigquigtotanen
daguidi pagpagarian quen il-ilin
ta agpayso, cas qñ Moises á naitalugading
iti inted ti Dios qña á taclin.
 Amin á pagarian á nadalapos da
nadapadap á naparmec da
ta iti bileg ni Josué á magna
aoan quet asino á macasarapa
ta naquem piman ti Dios á casta.

Idi nagtaray dag li Gabaonitas
gapo iti butengda cadagti Israelitas
qt sumalogda iti Bethoron á saad,
dadacquel á batbató ti nagtinnag
cadaguidi cabusor á di agrucbab.

Idi pannaquibacal da á naiñget
cadagdi Amorrheos á nasuñgit
ni Josué pinagtuquengna ti init
iti tengñga ti aldao á manectec
tapno maibos ti cabusor á mararit. . (1)

Iti casta daydi ñga aldao nagbayag
iti bayat tal-lopolo qt innem á horas
ta idi bacalen ti imñgaat,
nagsubli met la dagdi Israelitas
sadi Gálgala á yan daguiti tiendas.

Quet idinto ta naparucmadan
daguiti dagá ti Canaan
inapagapag á nagbibinglayan
daguidi Tribus á sañgapolo qt duan,
cas inçari ti Dios cada Abraham.

Daydi dagá á incari ti Dios
qñ rigat quencuana á pinanggonód
daguidi Israelitas oenno Hebreos,
ladaoan ida ti Gloria á natalibagoc
á ragpaten iti singpet quen anos.

Daydi á dagá á nacaayayat
saan á nagun-od dagdi Israelitas
no di calpasan ti tooc á naoad-oad
qñ pannagna iti pudno naoatioat,
castamet ti tao á iti langit rumagpat.

Quet idinto ta lacay ni Josué'n
tiniponna daguidi annac ti Israel
tapno inna cadacuada itden
daguiti nasayaat unay á bilin
á utangda á tungpalen.

Quinonana: dacay amin naquitayo
dagti nasam-it unay á dungñgo
á imparabor ni Apo Dios cadacayo
ta pinarucmana amin dagti cabusoryo
ñga simmuquir iti calintegan yo.

---

(1)—Stetit itaque sol in medio coeli, et non festinavit occumbere spatio unius diei.-Josue, cap. 10. v. 13.

Itan ta addacayon á sisisimpa
cadagtoy inted ti Dios á dagdagá
salucaganyo á tungpalen ti cayatna
nangrona daguiti pinailanadna
cadaguiti na-Diosan ñga Bilin na.
Caano man diyonto labsiñgen
daguiti intedna ñga bilbilin
tapno biagyonto ti nataliñgenñgen;
dicayto sumurot iti barengbareng
á pammati cadaguiti didiosen.
Dicayto lipaten ñga annongyo
ñga ayaten iti amin á puso yo
iti amin á mabalin qñ cararua yo
ti Mannacabalin amin á Dios Apo
ta iso ti nangted iti amin ñga adda cadacayo.
Iso ti ti nangted iti guinaoa
iso ti nangted laoag qñ toy dagá
iso ti nanacunaynay iti parsua,
isonto met ti mangted iti Gloria
cadaguiti. nadalos ti naquem da.
Aluadanyo ti dicay itutulad
iti aramid daguiti nadamsac
á dida ammo ti Dios á poon ti imbag
qñ dida salucagan ti rumagpat
iti guinaoa ti agnanayon á biag.
Diyo tuladen dagti incay maquita
ñga isona laeng ñga ammoda
dagti macaited namáy ditoy dagá
á dida panunoten ti maicanada
á paguimbagan mt ti cararua.
No sibubuteñgcay qñ Apo Dios
nam-ay yonto ti inna isagot,
dagti cabusor yo dida cayto mapatuloc
iti pannaquidañgadañgyo á nairot
gapo cadagti calinteganyo á nadalos.
Ngm no nasuquir cay Qña
á diyo tuñgpalen ti Bilin na
basol yonto ti dusaen na;
aoanto mt ti incay magunguna
cadagti pagbannuganyo uray ania.
Panuñgpalanna, matnag cayto
iti turay dagti naulpit á tattao
á umagaoto cadagti cucua yo

ta dusanto dagta á sagabaen yo
gapo iti mapagura yo ti Dios Apo.
Quet ni Josué idi maiccat ti biagna
sañgagasot qt sañgapolo ti taoenna,
cas quen José Vendido á Patriarca
quet impomponda daydi bangcay na
sadi Tamnathsaré, rabao ti bantay á maysa.—(1)

PANNACAISAAD DAGUIDI JUECES.

Idi ñga ni Josué natayen,
dagdi Israelitas naimbag da laeng
managtungpal da iti na-Diosan á bilin
bayat sibibiag daguidi panglacayen
á nacasipot cadagdi nacasdaao qñ nacabutbuteng.
Ngem idi ta dagdi lal lacay aoan dan
quet sabali á tattao la ti addan
nanabali met ti aramidaddan,
linipatan da daguidi balacad á nasantoan
da Moises qñ Josué á manaeman.
Ado ti ururay á inararamid dan
naquiasaoa da payen á naquicamang
cadagdi itneg ñga adda iti cabañgibang
daydi disso á inda nagtaeñgan
á tinaoidda qñ patriarca Abraham.
Quet saan la á dagdaguita
daguidi barengbareng á inaramid da
ta timmuladda met iti pammati da
daguidi itneg á naquiasasaoaanda,
Cananeas pay quen daddnma.
Dayta unay ti pagdacsan na
no ti capulpolapol cadindinna
saan á nalaing ti araramiden na
ta ti tao narasi quen nalacá
á maaois met iti maquita na.
Casta daguidi Israelitas
ta nailaoán da á timmultulad
cadaguidi itneg á nagcarcararag
iti saan á pudno á Dios ti imbag
á nangted cararua quen biag.
Gapona á ni Apo Dios dinusa na
daguidi Israelitas á nalipat Qña

(1)—Bantay Efrain, cadarapat ti bantay Gaas.

quet binayanna idan iti ima
daguidi cabusor á nasaracan da
á nañgadadipen cadacuada.
Daytoy á dusa á nadagsen
maatipá met la á sumardeng
no agbabaoi da iti basol mt laeng
quen agpulang da ñga siraraém
quen Apo Dios á daydayeoen.
Casta ti nagteng á panagbiag
daguidi natda ñga Israelitas
pasaráy agraenda iti Dios á siayat,
pasaray inda Quencuana malipat
ñga ado't araramiden da á di naimbag.
No umadayoda qñ Apo Dios idi cua
cadaguidi gangannaet maadipen da;
ñgem no iti Dios á pudno agpulang da
mayaonda met la idi tooc da
gapo iti adda nabileg á paluñgo da.
Ni Apo Dios, cas nadungñgo á ina
á mangdusa iti nacabasol ñga anac na,
ñgem no agbabaoi daytoy iti libtao na
ipulang na met la amin quencuana
dagti nasam-it ñga ayat qñ dungñgo na.
Dagdi Israelitas no agpulangda iti Dios
adda cadacuada idi tumaod
á rumbeng unay á mañgibagnos
iti aramiden da unay á tumutop
quet mayaon da manen iti tooc.
Naganenda idi iti Juez
ti bagnos da, oenno turay á napateg
ñga agayoan cadacuada manerred,
mañgipacat mt cadaguiti linteg,
mangdusa, oenno manggunguna met.
Saan á balañgat oenno aniaman á ramén
ti pangbigbigan da qña ñga agraém,
ñgem dagti qt inda qña mamingming
á panagbiag unay á natacneng,
tured qñ emma á daydayaoen.
Ti disso ñga inda pagtitiponan
á pagbibinnalacadan, pañgocoman
iso ti saad á nasantoan

tapno iti casta maiparañgarang
á ni Apo Dios cadacuada't mañgidalan.
Cadaguidi Jueces ñga agturay da
naipangpangrona á masarsarita
da Otoniel qñ ni maiñgel á Débora,
nupay baba-i daytoy iso daydi casiriban da
á nagtengñgel cadagdi ca-Nacionan da.
Nagturay uppat á polo á taoen
daytoy baba-i á naitaltalugading,
quet gapo iti tured na qñ iñgel
inaonna iti nacaadipnan ni Israel
cadaguidi Cananeos á nadaoel.
Ngem daydi inna panañgabac
cadagdi cabusor á naoadoad
binuyog ti nasgued á cararag
á inna iti Dios pinagdaoat
bayat pannaquidañgadang dagti tropas.
Ni met Gedeon naisagsuday
idi panag-juez na, panagturay
ta nupay tao ñga nanumo unay
inted qña ti Dios á impaay
daguiti talugading á naiparasay.
Idi met la áoay á pagtaeñgan na
agdaldalos iti trigo á canen da
iso ti nañgibagaan ti Angel qña
á pinili ti Dios á mañgicaluya
cadagti Israelitas ñga adipen ti Madianita.
Simmungbat ni Gedeon idi Angel
á daydi ibagá na dina annugoten
inggana iti saan á milagro't inna mamingming
tapno saanna coma á duaduaen
á ti Dios quencuana ti nagbilin.
Agpayso, daydi Angel pinaidisso na
iti rabao ti bató dagdi tinapay dita,
castamet daydi carnero á linuto na
qt apaman á sinaguid na iti vara
timpuar idi bató ti apoy á nacapooran da.
Daytan ti nagturdan ni Gedeon
á nañgaramid, nañgibuñgabong
iti iñgel qñ bileg na á dimmanon
ta rinebba na ti altar dagdi agdaton
qñ Baal á carurod na casimron.

Idi nalpas daytan inna imbagá
cadaguidi pada na ñga Israelita
daydi panañgdutoc ti Dios qña
á iso daydi pinusganna
á mañgyaon cadacuada iti tooc da.
Qt tapno dagtoy dida agduadua
dinaoatna iti Dios á ipalubosna
ti pannacaaramid pacasdaaoanda
qt iso daydi pamatianda qña
á dinutoc ti Dios á paluñgo da.
Agpayso naaramid ti milagro
iti daydi nabbasa á lalat ti carnero,
qt amin á dagá dida nanano;
qt daydi naaramid iti rabi-i á sumaruno
namagá daydi lalat qt iti dagá cas nagtudo.
Tal-lo polo quet dua á ribo
dagdi simrec á soldado,
ñgm pinaquissayan ti Dios Apo
iñggana iti tal-lo gasot á tao
dagdi inaruatna ñga agpayso.
Tal-tal-lo gasot ti quinuyogna
á impan pinañgparmec na
cadagdi naruay á cabusor da
á sañgagasot qt duapolo ribo ti dagup da
dagdi napabuteñg á Madianita.
Nañgabac dagdi tal-tal-lo gasot
tapno ammoentay ñga ni Apo Dios
no naquem na ti mañgipalubos
uray bassit abaquenna't rinibo á soldados
ta iti pannacabalin na aoan macalusolos.
Dagdi Madianitas dida mt nacabalesen,
bayat panagturay ni Gedeon iti uppat á polo á taoen;
ñgm idi ta natay daytoy á lacayen,
simminada man mt qñ Apo Dios'en
dagdi managuindidiam mo á taga Israel.
Nabayag á taoen manen á naadipen da
cadaguidi cabusor á cabañgibañg da
inggana iti nadutoc ñga agturay da
ni Jepté, anac ni Galaad dayta
á naisaguday iñgel qñ bileg na.
Daytoy ti namarucma á siruruñgsot
cadagdi Ammónitas qñ Filisteos
qñ nañgyaon idi pannacatotooc

dagdi Israelitas ta inda napanunot
ti nagpulañg manen qñ Apo Dios.
Ni Jepté nagturay innem á taoen
ta patayna ti nadanunanen
qt simmuno quencuana manen
ni Abesan á taga Betlehem
á pito á taoen inturayan na ti Israel.
Idi natay ni Abesan, sandi na
ni Ahialon á Zabulonita
qt daytoy nagteñna't adadda
ta sañgapolo á taoen inturayanna
dagdi capoonan na á Israelita.
Nagturay met qñ Israel
ni Abdon ñga anac ni Illel
qt idi nalabes ti oalo á taoen
naitabon iti dagá ni Efraim
idi bantay Amalec á naganen.
Idi natay dagtan á Juéces
quimmaron ti quinadañgques
dagdi Israelitas á nasuñgit
ta simmaluñgasiñgda á nagcalís
idi pammati da iti Dios á napateg.
Gapo iti daydi á basolda
binay-an manen ti Dios ida
iti panañgadipen cadacuada
dagdi Filisteos á nadamca
bayat uppat á polo á taoen aoan curañg na.

SAMSON.

Cadaguidi aldao á pannacaadipen
dagdi Israelitas iti uppat á polo á taoen
cadagdi Filisteos á nañgirurumen
adda timmaod man mt laeñgen
á lalaqui naitaltalugadiñg.
Daytoy iso ni Samsón á dagti amma na
nabayag ñga aoan inyanacda
qt idi adanin ti itataó na
Angel ti Dios ti nañgibagá
á dida putputdan dagti booc na.
Daydi Angel inna mt impalaoag
á didanto papainumen iti arac
oenno aniaman á masarac

á macabartec iti agbiag
tapno adayo la iti peggad.
Qt idi ta dacquel'en
ni Samsón á naitalugadiñg
pigsa na daydi nacabutbuteñg,
umanay á pagquigtotan ti naquem
daguiti aglal-lalaqui á tañggaden.
Daydi bileg na á pagdamandamagan
naminado daras á napanecnecan
ta nasansan ñgad á naquidañgadañg
cadagdi Filisteos á nagamrañg
qt abaquen ida ni Samsón uray di aguigam
Iti naminsan aoan gayang na
quen uray no sarucod la comá
nacasarac iti leon á maysa
quet sinarañget iniggamanna
quet inucap linasanglasangna.
Intulocna ti baguina á rineppetda
cadaguiti caoar á nalagda
quet iti bassit á panagcuti na
nagsat daguidi patapat na
quet nalaos daydi siddaaoda.
Naquibacal cadaguiti Filisteo
quet maysa la ñga pañgál ti jumento
ti napidotna á pinagmalo
cadaguidi cabusor na ñga ado
quet nacapatay iti sañgaribo.
Maipoon mt la idi á pannaquibacalna
naricnana iti nalaos á oáo na
qt aoan danum á masaracanna,
gapona, ñga iti Dios dinaoatna
á saranayenna comá idi paguel na.
Ni Apo Dios qña't dimñgeg
qt timboac ti danum á nasam-it
idi sañgi ti jumento á bassit;
daydi oáo na inna pinedped
qt dagos laeng á nacaquired.
Dagdi cabusor na impupocda
iti uneg ti ciudad sadi Gaza
qt daguidi riquep ti ciudad innalana
á impan iti bantay á maysa,
qt daguidi Filisteos aoan nabalinda.

Daydi nacascasdaao á bileg na
á inted ni Apo Dios qña
agtaod cadaguidi booc na
qt ni la Samson á maymaysa
ti macammo itoy á palimedna.

Ngm daydi á palimed ti saguday na
impudnona qñ Dálila ñga asaoa na,
qt daytoy naggulib ta pinutedna
idi matmaturog ni Samson sana imbagá
cadaguidi Filisteos á cailian na.

Gapo iti casta sinublianda á binalod
ni Samson dagdi cabusor na á Filisteos
quet dita saannan á nagursot
dagdi inda quencuana imparaot
ta napucao daydi bileg na ñgarod.

Quet idinto pimanen ta casta
sinuatda daguidi mata na
sada pinagpuspusipos ti tahona . . (1)
tapno pañgtooc, pamarigatda qña
ta dida nabales idi sipipigsa.

Dagdi Filisteos inguet ulpitda
napalalo daydi ragsac da
iti pannacaturayda quencuana
á nabileg unay á cabusorda
á nabayag idin á isicsicatda.

Idi nabayag bassiten naisipda
á iparang quen Dagon á diosenda
daydi dacquel á yaman da
qt maysa ñga aldao quinedñganda
á panagtitipon, panagraragsacda.

Agpayso nagtitiponda iti yan
daydi diosenda á pagcararagan
á cas la quita ti simbaan
qt ni Samson inda mt dita impan
tapno adda dita á inda pagrarabacan.

Ni Samson narurod cadacuada
iti casdi á panangrabrabacda qña,
nangrona cadaguidi aramidenda
á maisaluñgasing quen di maicanada
iti dayag ni Apo Dios á maymaysa.

Nagcararag dita iti Dios Apo:
caicariac ti dusa gapo cadagti basbasolco,

(1)—Pagguiliñgan iti aramiden á bil-laay, harina.

ñgem turdac ti agdaoat badangmo
tapno inda comá aguicaro
dagti mañgirurumen iti Nagan mo.
Itedmo comá caniac pay laeng
daydi bileg co tapno inda ammoen
dayta dacquel á pannacabalin
qt cacanonongda comá á mapucao amin
dayta balimbalinenda á diosen.
Siayatac á mangted itoy biag co
tapno mapatuloy toy sicat co
qt dagti il-ili adda panggapoandanto
á mangdaydayao ita Dayag mo
á utang á pagraeman ti amin á tao.
Idi maisaóna aminen daguita
sipapati quen siinanama,
dagdi dua ñga adigui guinonggon na
quet daydi simbaan narba
quet daguidi tattao natayda.
Natay met dita ni Samson,
ñgem biagda met ti naicanonong
dagdi Filisteos á nacasimron
á bilang da ti tal-lo ribon,
nairaman daguidi agpuspusong.
Maipoon itoy á naaramid dita
cadagdi Filisteos á nadamca
cas la piman napabutñganda,
dagdi Israelitas dida siningsiñga
bayat tal-lo polo á taoen nagsasarunoda.

NOEMI QUEN RUTH.

Cadaguidi aldao á nadaguinsen
á panagturay dagti Jueces qñ Israel
adda daydi inda pannacapagteng
iti nacaro unay á bisin
inggana iti daydi Betlehem.
Gapo iti casdi á paguel da
maysa á lalaqui iti Tribu ni Juda
ñga Elimelec ti nagan na
napan iti sabali á dagá
agraman asaoa qñ annac da.
Daydi asaoa na agnagan Noemi,
nañgayed, naemma, nadarsi,

nasanicua, nabacñang met idi,
dua dagdi annac da á lal-laqui
qt Moab ti naturong da á ili.
Dita ti nagtaeñgan da á pilit
qt idi ta natayen ni Elímelec
nabati ni Noemi á nasingpet
qñ daguidi annac na á bimmileg
iti pannacunaynay ti Lañgit.
Mahalon ti nagan daydi maysa,
Quelion met daydi maicadua
quet cadagti Moabitas naquiasaoa da:
Ruth daydi asaoa ti immona,
qt daydi maicadua agnagan: Orfa.
Idi sañgapolo á taoen ti nalabes
sipod idi ipapatay ni Elímelec
dagdi annac na natay da met
quet ni Noemi inna naisip
ti pumanao ditan á umalis.
Agpayso nagluasen á nagna
ñga agsubli met la idiay ili na
quet quimmuyog met quencuana
dagdi dua á manugang na
ta naayat da qñ catugañgan da.
Quet idi ta dalan ti yanda
quinona ni Noemi cadacuada:
annac co, agsubli cay balay yo alá,
quet ni Apo Dios caasianna cay coma
ta dinanto ilisi cadacay ti tulong na.
Da Orfa dita quen Ruth
sañgitda daydi napalaos
ta yicquisda pay ti agogaog
quinonada: umay cam cumuyog
sadi ili yo, uray natooc.
Quinona man ni Noemi'n:
ti panagsubli yo nalalaing
ta adaddanto á innac tooquen
ño iti rigat co maicanonong cay metten
ta napanglaoac á di mailmeng.
Idi casta ti mañgegda
dagdi dua á manugang na
adadda manen di sañgit da
quet nagbaoing ili ni Orfa,
nagpacada ditan á naquisina.

Ngem no maipapan qñ Ruth
saan laeng á immannugot
idi panañgublag, panamasanod
ni catugañgan na quet nagpagos
á in la quencuana quimmuyog.
Quinonana ti nagbalicas:
iti papanam iso ti papanac,
ti pagtaeñgamto iso ti pagtaeñgac,
iti met Dios mo ti surotac,
aoan sabali sica la ti canonoñgac.
Idi casta ti matimuden
ni Noemi á manaquem
dina sinupiat nray bassiten
daydi icucuyog qña siñgeñgenñgen
ni Ruth, baba-i á natacneng
Idi ta inda macagteng
iti napananda á iso ti Belen
isasangpet da ti nagoarnaquen
cona dagti tattao: ¿daytoy daydi Noemi'n
á intay idi ditoy daydayaoen?
Coná met ni Noemi ti simmungbat:
Noemi diyo la conconá caniac
ta dayta caipapananna ti ragsac,
ta itan pait ti innac napasamac,
aoan anac con, aoanen daydi asaoac.
Mara ti rebbeng co á nagan itan
ta biag co ti pait quen leddaang,
dagdi sanicua qñ liolioac aoandan
idi pumanaoac ditoy á pagtaeñgan,
qt napanglaoacon ñga agpulang.
Cadaguidi aldao á idadateng
da Noemi qñ Ruth sadi Belen
agdama met idi ti anin
quet ni Ruth á manaquem
quinonana qñ Noemi toy denguen:
No itedmo caniac ti palubos
innac iti paganian agpidot
cadaguiti rignas quen mapalasot
dagti agani ta innac natimod
ti cadaoyan ditoy á masursurot.
Agpayso ta sadiay adda linteg
á cadagti balo qñ napanglao maited

ti pannacabalin á pumidot iti naregreg
tapno casda paquipalamaan met
cadaguiti addaan crcua á nasalindeg.
   Simmungbat ni Noemi, quinonana:
oen, anac co, inca laeng alá;
napan ni Ruth qt natumpoñganna
ti paganian ñga daydi maquincucua,
cabaguian ni Elimelec á catugañgan na.
   Booz ti nagan daydi lacuang
á maquincucua idi paganian
qt idi á inna sinarungcaran
nagcablaao cadagti tao, cas cadaoyan,
qt dagtoy quinonada: ilayon ti Dios ta piam.
   Quet idi maquitana dita ni Ruth
inna cadacuada sinaludsod
no asino daydi babai á naanos
á cadagdi naregreg agpidpidot
quinonada: taga Moab á qñ Noemi naquicuyog
Dinaoat na á ti maregreg pidotenna
quet naniped pay itay agsapa
di pay la nagroid agpapan ita
ta naanos, naggaget, naagaoa,
castamet á nasingpet qñ natalna.
   Idi mañgeg ti casta ni Booz
quinonana ditan quen Ruth:
anac co, iti sabali dica mapan agpidot;
cadagta babbalasang co inca cumuyog
iti paganian da tapno dica mabannog.
   Cadaguiti ubbing co innac imbilin
á saanda ca ñga alimutñgen,
no maoao ca, danum ti inda qca itden
no mañganda inda ca met pacanen,
qt nagyaman ni Ruth á siraraem.
   Sana pay qñ Booz quinona:
ti ipaaymo, sor, á casta
itoy gangannaet inguet numona
¿ania aya ti pacaipoonan na
ta parabor dagtay á naiduma?
   Ni Booz inna sinungbatan:
naammoac ti inaramidmo qñ catugañgam
idi á nalpas á natayen ni asaoam,
castamet ti ili á pinaaaoam
naganac qca, qñ cacabaguiam.

Quinayatmo ti immay ditoy ili
idinto ñga dimo pay ammo idi
quet sapay iti Dios á manangñgaasi
ta dinanto la coma queeca ilisi
ti pannacunaynay na, panangsadiri.

Quinona ni Ruth: señor, agyamanao
iti panangliolioam itoy rigat
quet sapay iti Lañgit á maimbag
ta itaguinayonna ta salunát
á mangsaranay iti dacsanggasat.

Idi madanon ti pannañgan
dagdi tattao iti paganian
pinatugao met ni Booz piman
ni Ruth, baba-i á manacman
quet indumduma na á insagotan.

Idi nalpas ti pannañgan da
imbilin na cadagdi ubbing na
gagaraen yo ti mangregreg adadda
iti mabalin ñga pidutenna
tapno di mabain á mañgala.

Quet agpapan pay cayat na quetdi
ti maquilaoc cadacay ñga agani,
bayányo lñg, dicay agununi
tapno adda taraon da á maicari
queu catugañgan na á Noemi.

Iti malemen nagaoid balay da
qt insangpet na qñ catugañgan na
daydi naoadoad á naalana,
qt ni Noemi nagsaludsod qña
no adino ti nagpidutan na.

Impudno na quen catugañgan na
amin ti naaramid quenèuana
qt ni Noemi idi mañgeg na
imbagana á ni Booz cabaguian na
dagdi natayen ñga assaoa da.

Inaldao á mapan ni Ruth
cumuyog cadagdi babbalasang ni Booz
inggana iti panagani ti naungpot
qt nagtungpalan na naquem ti Dios
ti inna pannaquiasaoa, pannaquisinggalot.

Iti pannagna ti tiempo naquiasaoa qñ Booz
quet isoda piman ti namalbot
qñ Obed, ama ni Isai á nangputot

qñ ari David, capoonan ni Jesus
á immay cadatay ditoy lubong nanubbot.
Daydi singpet ni Ruth ti nacaigapo
iti panángasaoa qña á sisusungdo
ti nalaing, nasanicua ñga tao
ta ti Naayat unay á Dios Apo
gungunaan na laeng ti nadalos á puso.

HELI, JUEZ QN SUMO SACERDOTE.

Iti Santo á Libro mabasa
ñga dagdi agturay idi onana
masansan met á isoda
ti ministro ti Dios á cona
no itoy á saad caicarian da.
Casta ti naaramid quen Heli
ta gapo iti saguday na á lalaqui
iso ti agturay iti daydi ili
á quinayat ti Dios á pinili
ta idi singpet na maicari.
Juez ti Israel quet iso metten
ti Sumo Sacerdote á daydayaoen
ñga aguidaton sitatacneng
iti Dios Apo ñga ammoen
ti adda Qña á pannacabalinamin.
Ngem daydi naipatpattaoay
á dayao ni Heli ñga agturay
iso met ti nacapadaques unay
ta dagdi annac na inda impuñganay
daguiti arámid á ur-uray.
Da Ofui queñ Finees
á saadda met ti sacerdotes
isoda ti nágamrang, natured
ñga agaramid iti nacaarariec
iti saclang ti Dios qñ tao met.
Quet ni Heli ñga ama da,
nupay ammona ti aramid da,
saanna la ida ñga dinusa
cas masapol unay comá
tapno maguped ti damsac da.
Binabalaona la ida't bassit
á di met immanay á nangterred
idi panagpalalo da Ofni qñ Finees,

gapona á ti mannacabalin á Lañgit
ti nangdusa ditan á pilit.
Quet bayat panangpalugod
ni Heli cadagdi nadangcóc
adda pinusganen ni Apo Dios
á sumuno quen tumaod
iti daydi saad ni Heli á natanóc.
Daytoy napusgan á suno na
anac ti maysa ñga Levita
iti tribú ni Efraim ti yan na,
qt dagtóy á naganac agpadpada da
á natudio da iti Dios, nasingpet da.
Daydi lalaqui agnagan Elcana,
quet daydi baba-i met: Ana
quet nabayag aoan anac da
iso á macaigapo iti liday na
daytoy baba-i á masarita.
Ni Elcana pagararigan da
iti salucacag panagtungpal na
cadaguiti amin á pagannoñgan na
ta casta't nasingpet á cona,
aoan pangbabalaoan qña.
Ni Ana agsipod tarigagay na
ñga adda met la comá anac na
iti nasgued á cararag iti Dios dinaoatna
ñga limosanna la coma iti maysa
tapno malacsid pacaibainan na.
Cadaoyan daguiti Israelitas
iti mañgababí mangrabrabac
iti baba-i ñga aoanan anac
no adda asaoanan á madamag
ta naganenda ñga dacsanggasat.
Cadagdi cararag ni Ana
impatalguedna iti Dios, incarina
á ti anac á itedna quencuana
manipod to pay ubing idatonna
ñga agservi iti Dios inggana't biag na.
Dinengñgeg ti Dios daydi cararag
quet ni Ana sisasalucag
á nagtungpal nangyaoat
idi ubing á inna inyanac
idi aoan pay taoenna ñga uppat.

Samuel ti impanagan ni Ana
iti daydi ubing á inyanac na:
inted ti Dios,* ti cayulogan dayta,
gapo iti buñga daydi cararag na
iti Dios Apo á Namarsua.

Daydi ubing nayaoat quen Heli
ta iso ñgad ti Sumo Sacerdote.
cas insigod ni Ana ñga incarí
iti Dios Apo á manangñgaasi
tapno iti templo agservi.

Tinaoentaoen á in sarungcaran
dagdi aquinanac á manacman,
iti caoes na inda met itulodan
cas rumbeng, quen caitutupan
ti agservi iti simbaan.

Bayat caadda toy ubing
idi templo á daydayaoen
rumañg-ay mt iti naquem,
nasiñgpet unay á talquen
iti adda á inna mabaelen

Gapo iti siñgpet qñ salucagna
inragpat ti Dios á profeta
idi sañgapolo pay la qt dua
dagdi mabilang á taoen na
sipod idi pannacayanac na.

Agpayso, idi naminsan á rabi-i
matmaturog toy ubiñg á nadarsi
iti di adayo iti yan ni Heli
qt adda nañgegna ñga uni
á ti conana castoy ni:

Samuel, Samuel, cona daydi timec,
qt toy ubiñg dagos bimmañgon mt
idi yan ni Heli immasideg
ta impatona á iso daydi bimmisic
simmuñgbat: bilin mo ti urayec.

Quinona ni Heli qña piman:
saan ca, anac co, á inayaban,
agsublica á maturog ita iddam
qt aoan met ibagac quencan
qt nagtungpal toy ubing á sinanacman.

Quet idinto ta madamdama
nañgegna manen ti nagcona:
Samuel, Samuel, bumañgon ca,

bimmaringcoas di ubing dita
quet napan Heli dimminna.
Quinona: señor, addaytoyac
ta nañgegca ñga immayab,
quet ni Heli simmungbat:
saan, anac co, aoan quinonac
agsublica ita paturogam á saad.
Nagtungpal daydi ubing
naguidda á naturog met laeng,
ñgem pitloen man daydi unin
ti immaoag quen nagri-ing
quet ni Samuel bumañgon manen.
Idi immasideg man quen Heli'n
quinona daytoy á binilin:
anac co, no paguniannaca pay lñg,
conam: adtuyac, Apo, á siraraem
sisasaganaac iti inca saoén.
Agpayso casta ti inaramid ni Samuel,
idi á mañgegna man daydi timequen
qt natimod unay á nalaing
daydi uni á casasamitanen
quinonana: sao'm. Apo, ti innac urayen.
Quinonana: "anac co, Siac ti Dios
ni Israel oenno Jacob,
inayaban ca ta inca itanóc
iti quina-profeta á nadalos
quet tungpalem daguitoy isaoc:
Manipod ita italecco quenca
ti incanto quen Heli ibagá
ti innac cadacuada panangdusa
ta nadangques aoan pada
ti araramiden dagtay annac na.
Dusaec ni Heli iti lioay na
á mangtinggar cadagtay annac na:
ti quina Sumo Sacerdote á saad na
iso laeñgen ti pagpatinggaan na
aoanto ti tumaoid á putot na.
Matay to daguiti putputot na
iti cabannoagan ti taoen da;
ti pagarian á Israel met madusa
ñga aglacam, agsagaba
çadaguiti paguel nadumaduma."

Cadagtoy á saó á nacabutbuteng
naquigtot ni Samuel á ubing,
dina naitured á imbagá qñ Heli'n
quet inturog na dita quetdin
inggana iti agsapa á panagririing.
Iti bigaten nagsaludsod ni Heli
no ania ti nañgeg ni Samuél iti rabi-i
daytoy mt ubiñg saan á nagtiri
sinaritana amin, amin daguidi,
qt aoan inlibacna uray no pisi.
Idi mañgeg ni Heli dita
dagdi sinaó ni Samuel á dusa,
sipapacurañg laeñg á nagcuna:
nacabasolcam nadagsen iti Namarsua
qt calintegan ti Dios iti aramidna.
Iti naDiosan á pangddeng na
aoan macasalungasiñg Qña,
matungpal ti pagayatanna
cadaguiti amin á parsua na
sadi langit man qñ ditoy dagá.
Agpayso natungpal daguita
ta ti Dios impalubosna
á naabac dagti Israelita
iti namindua á pannaquibacalda
cadagti Filisteos á cabusorda.
Canicapat á polo ribo dagti nararit
iti ima ni patay á naulpít
cadaguidi bacal á naiñget
qt nairaman cadaguitoy mt
dagdi annac ni Heli, Ofni qñ Finees.
Ta ti mt nacapananda
iti pagbabacalan dagtoy dua
quinuyogda daydi Arca
á quiniddao dagdi Israelita
idi immona á pannacaabacda.
Impagarop dagdi Israelitas piman
á ti Arca no adda cadacuadan
mañgabacda iti pagbabacalan
á cas sadi Jericó qñ Jordan
á nagaramid nacascasdaaoan.
Dida la napanunot dita
á daydi Arca dina icaluya
dagti managbasol á cagura

dagti linteg á siluluganda
iti uneg daydi nacaidulinanda.
Dacdaques ñgad ti nauraydan
ta dagdi Filisteos idi nañgabacdan
daydi pay Arca inda sinamsam
qt inda inyabay iti diosen dan
ñgem daytoy natnag idi mabigatan.
Binalioan da á insaad manen
iti daydi tugao na met laeng
ñgem natnag man iti nabigatanen
qt nalasanglasang quet ñgaruden,
ta ni Apo Dios ti aquinnaquem.
Qt bayat caadda daydi Arca
iti biang dagdi Filisteos á salioaoá
naruay ti daques á sinagabada
sacsaquit qñ ranggas á naiduma
á naaramid cadagdi mulmula da.
Gapona á naipapilit met laeng
á daydi Arca inda insublin
quet naguian sadi Cariatiarin
inggana iti daydi panagarin
ni David á nañgala siraraem.
Qt ni Heli idi á nadamag na
á natay daguidi annac na
idi pagbabacalan á nacadidigra
quen sinamsam ti cabusor daydi Arca,
naliad idi tugao qt naburac di olo na.
Quet idi á natay ni Helin
agtaoen siam á polo qt oalo metten,
qt idi saad na ñga daydayaoen
simmuno quencuana á nagturayen
ni nasingpet á profeta Samuel.

PROFETA SAMUEL.

Daytoy uppat á polo ti taoen na
idi ñga napusgan ñga agturay da
iti ili daguiti Israelita
quet daguitoy inayabanna ida
quet castoy daydi imbagana:
No cayat yo iti lnmacsid iti tooc
á ipasagaba daguiti Filisteos

masapol ñga agpulang cay iti Dios,
ñgem quetdi incay met agdalos
cadaguiti basbasol yo á nabantot.
Masapol met á iccatenyo
amin, amin daguiti di omemno
á dioses pagcarcararaganyo
á da Baal, Astarot á sinurotyo
á nangted cadacay pannacairubo.
Dagdi Israelitas tinungpalda
dagti bilin ni Samuel cadacuada,
iti Dios Apo nagpulangda
binabaoi da daguidi basbasol da
da Astarot quen Baal binayanda.
Sa quinona pay ni Samuel:
dagup amin ti taga Israel
ayabanyo ida ñga urnoñgen
ta sadi Masfat innac aramiden
ti panañgidaoatco iti Dios á daydayaoen.
Agpayso, daguidi Israelitas
napanda amin sadi Masfat
danum pay ti inda imbuyat
iti saclang ti Dios tapno maibatad
ti panagbabaoi dan á di rabrabac.
Iti daydi ñga aldao dida nañgan
ta panguedda iti pannacapacaoan
dagti basbasol da á babaoien dan
ta iti Dios Apo inda agpulang
quet amin á daques bayandan.
Maipoon iti panagbabaoida
cadaguidi naruay á basol da
inted ti Dios ti caasi na cadacuada,
inabac da metten dagdi cabusor da
ta bileg dan ti naidumduma.
Quet bayat panagtengñgel
ni nasingpet á profeta Samuel
iti pagarian ni Israel
aoan nasagaba da á paguel
ta aoan cabusor á bumael.
Ngem idi ta ni Samuel lacayen
qt dagdi annac na dida tuladen - - (1)
ti singpet na á namagraém

(1)—Joel qñ Abia ti nagan dagdi annac ni Samuel.

dinaoat qña dagdi Israelitas'en
ñga ari coma cadacuada't agturayen.
Quinona dagdi Israelitas qña:
yata castan á lacay ca
cayatmi á iccanna cam coma
iti ari mi ñga agcorona
á cas cadagti pagarian á dadduma.
Ni Samuel dina comá cayat
daydi á inda qña dinaoat,
nupay casta inurayna ti balacad
ti Dios á poon ti imbag
tapno ammona ti inna isungbat.
Agpayso quinona ti Dios qña:
ala annugotem ti daoatenda
ñgem ibagam met cadacuada
ti dacquel á turay ti ari da
ñga dida masaluñgasing ti cayatna.
Cadaguidi ñga aldao adda met
lalaqui ñga agnagan iti Cis
quet adda anac na á nabileg
iti taer na aoan umarñged
cadagdi Israelitas á umarioccoec.
Ni Cis adda napucao ñga ayep na
cadaguiti naganen iti pollina
qt di anac na á Saul binaon na
ñga in agbiroc cadacuada
ta cailalaan na piman ida.
Quinona ni Cis qñ Saul ñga anac na:
mañgalaca iti ubing tay á maysa
ta inca sapulen dagtay pollina
quet agpayso, nagtungpal da,
ti bantay Efraim binacsayda.
Napanda met sadi Salisa,
Salim pay tinurongda
Jemini quen dadduma
qt aoañ la á natumpoñganda
dagdi ayep á birbiroquenda.
Quet idinto ta macagtengda
iti disso á Suf ti nagan na
asideg dayta sadi Ramata
quinona ni Saul idi ubing na:
intan tapno dina ta seggaan ni ama.

Daydi ubing ni Saul simmungbat:
iti daytoy adani á ciudad
adda nasingpet á tao qñ naimbag
quet amin á ibagana qñ ibatad
pudno da ñga maileggac.

Anansata naimbag unay coma
no inta dumaoás quencuana
bareng adda maibagana cadata
á panglacagan iti panguep ta
á panagsápol iti biroquenta.

Simmungbat ni Saul qña:
ala oen, ita conam anamoñgan ca
ñgem ¿casano ti ipapan ita
ta aoan metten ti uray ania
á mabalinta á isarabo dita?

Daydi ubing ni Saul simmungbat:
adda nairaná á cuarta caniac
quet nupay saan á naoadoad
itedtanto laeng á idatag
itay paguimtoodan itoy sicat.

Agpayso, napanda á duan,
ni Samuel inda nasaracan
qt idi maisaóda ti gagara dan
quinona ni Samuel: dicay madanagan
ta dagtay biroquen yo addadan.

Imbati na pay la ida dita
inggana iti sumarono ñga agsapa
quet idi á dida pay agsisina
naruay daguidi imbaga cadacuada
ni Samuel á Profeta.

Quinona pay qñ Saul ni Samuel
á iso ti agari iti Israel,
nupay Tribú na ti saan á dacquel
iso ti napusgan á mangtengñgel
tapno daydi pagarian di madadael.

Qt idinto ta dudua ditan
da Saul qñ Samuel á simminan
daytoy inna daydiay binuyatan
iti Oleo santo á cadaoyan
daguidi sacerdotes idi onanan.

Idi nalpas amin ti castan
ni Saul qñ Samuel nagpacadan

ta agaoid balay ni ama nan
qt idi adda pay la iti dalan
naquitana dagdi imbagá ni Samuel qñan.
Sipod panañgibagá ni Samuel'en
quen Saul nadutoc ñga agarin,
ti puso na napabileg metten
sirib na ti napasinquedanen
ta ni Apo Dios qña't nanaclin.
Ngem nupay nalpas á napusgan
ñga ari ti Israel ni Saul ditan
quinayat ni Samuel á imparang
á iso ti lalaqui á napagasatan
ñga agari iti daydi pagarian.
Inurnongna amin ida
daguidi tattao á Israelita
tapno aoanto la ti pambar da
iti pannacapili ti ari da
no asino ti cayat ti Dios cadacuada.
Inaramid ni Samuél pacapnecanda
iti cayat ti Dios á dutoquenna
cadaguidi Tribus á Israelita
ti tanda ti agari cadacuada
qt Tribu ni Benjamin ti adda gasatna.
Cadagdi putputot ni Benjamin
isoda ti nangquitaanda manen
qt nagdisso iti balay ni Metri'n
ti yan ti maysa ñga agari,n
qt nagtuñgpalan na, ni mt Saul-en.
Sinapolda ni Saul ñga anac
ni Cis, apocó ni Metri á nagasat
qt idinto ta inda nasarac
naquitada ñga aoan qña mañgabac
iti taer qñ quinatayag.
Iso di panagcona ni Samuel
toy pinili ti Dios á maneñgñgel
iti dagup toy ili ni Israel
aoan quencuana ti macadaer
iti quinatayagna qñ puner.
Dagdi Israelitas dita
impuccao dan quinonada:
¡Viva el rey, ti ari agbiag coma
iti taoen á linaclacsa
á sibibileg quen sipipia!

Dinagus met ni Samuel á imbagá
daguiti linteg á tuñgpalenda
ñga iti pagarian maicanada
tapno aoanto la ti pambarda
cadaguiti aldao á ududina.
Daguidi á bilin insuratna iti libro
iso á indulinda idi Tabernaculo
tapno maammoan dagdi tattao
ti pateg mt á napaypayso
ti linteg á tuñgpalendanto.
Qt idi nalpas daguita
pinagaoid ni Samuel ida
tuñggal tao napan balay na
tapno quitaenda't maicanada
cadaguiti assaoa qñ annac da..
Ni Saul nalaiñg ti panagturay na
idi damo qñ di pay nabayag ñga ari da
gapona á dinaydayao dagti Israelita
ta amin dagdi aramidenna
iumanna qñ Samuel á profeta.
Tal-lo ribo dagdi pinilina
á soldados catacunaynayna,
ta dua ribo dagdi adda qña,
sañgaribo qñ Jonatás ñga anac na
ñga adda idi sadi Gabaa.
Daytoy Jonatas naimatañgan
ti tured na iti pagbabacalan
idi quinel-laatna ti nagparañg
cadagti Filisteos á inna inuloyan
qt pinagtarayna dagti dadduman.
Itoy nacascasdaao á inaramidna
isona la piman á cadua na
daydi escudero á pannacaubiñg na,
quimmalay-at da á di nagamañgá
idi bantay á yan daguiti cabusor da.
Ngm maipoon itoy á pannaquigubat
ni maiñgel á principe Jonatas
istay pinapatay ni Saul á nadayag
ta nasaluñgasing daydiay ti pinairacurac
ni ama na ñga ari á nacaamamac.
Ngm daydi á bilin ti ari
saan ñga ammo daydi principe
gapona quinona daydi ili

á pannacatay na't di maicari,
ñgm agyamanda qñ Jonatas quetdi.
Cona ti ili ti nagsaó:
ni Jonatas dina utang ti aguicaro
iti basol á dina mt ammo,
maysa pay oinar-acna ñga agpayso
dagti naruay á cabusor tayo.
Gapo iti casdi á panañgidaoatda
pinacaoan ni Saul ñga ari da
ti biag ni Jouatas ñga anac na
qt daytoy principe intuloyna
ti naquitacunaynay qñ ama na.
Ngm saan á nabayag idin
nacabasol qñ Apo Dios ni Saul'en
ta tinurdanna ti limmabsiñg
iti utañgna la ñga tuñgpalen
tapno dagti aramid coma nalaiñg.
Idi adda ni Sául qñ ejercito na
iti tay-ac sadi Gálgala
ta cadagti Filisteos maquibacalda,
ni profeta Samuel aoan dita
ta adda nasquen á gapona.
Insagana ti ari qñ Samuel
ñga agdaton iti Dios, cas rumbeñg,
no ti bacal dida irugui pay laeñg,
qt daydi profeta inna imbilin
á iti lasód pito ñga aldao inda urayen.
Ni Saul naguray ñga agpayso
iti innem ñga aldao, qt idi maicapito
nasapa á quinonana cadagdi tao:
yegyo ditoy dagti idaton iti Dios Apo
ta siac ti mañgaramid, macaammo.
Agpayso inaramidna ti cayatna
ta napalalo daydi ganat na
tinurdan na á sinalioanan daydi profeta
iti pagrebbeñgan ti casasaad na
gapo iti turay ñga adda qña.
Qt idi taguileppasen ti aramid
daydi profeta iso met á sumañgpet,
binabalaona daydi ari á nagtured
á nañgidaton iti Dios ti linteg
idinto ta di mt sacerdote á napateg.

Ti maicadua á nacalabsiñgan
ni ari Saul iti linteg á pagalagadan
iso daydi panañgilasinna panañggamgam
cadaguidi casasayaatan á samsam
á innalada cadagdi naibac pagbabacalan.
Castamet á pinacaoan na
ti biag ni ari Agag á cabusorda
idinto ta dina rebbeñg á pinacaoan coma
ti biag amin dagdi Amalecita,
cas nasantoan á bilin á inaoatna.
Impambar ni Saul á quinona:
dagti casasayaatan á cucua ti Amalecita
imbatic tapno itinto Dios maidatonda,
qt simmuñgbat ni Samuel: naginñgina
ti tudio ñgm iti daton á idiaya. . . .(1)
Qt agsipod iti suñgit á napalaos
ni Saul á nagsubalit parabor ti Dios
imbatad qña ni Samuel á dinto agpaot
daydi icutanna á quinatanóc
ta sabali á tao ti inna isagot.
Camaudianna, nagsinada
da ari Saul qñ Samuel á profeta
daydiay, nagaoid sadi Gabaá
qt daytoy nagsubli sadi Ramata
qt dida nagdinnan ingga't ipapatay da.
Nupay casta nagturay pay mt laeñg
iti lasód ti mano ñga taoen
ni ari Saul ñgm binaybay-anen
ti asi ti Dios á nataliñgenñgen
qt ur-uray la't inna inararamiden.
Aoan mt asino man ñga anac na
á nacataoid quinaari á nañgina
ta ni Jonatas, Jesuí qñ Melquisua
saan mt á pinusgan ti Dios ida
á sumuno coma qñ ama da.
Qt ni Isboset, nupay inammoda
ñga agturay dagti Tribus á dadduma,
saan á naquem ti Dios á casta
gapona ñga aoan mt intedna qña
á tuloñg qñ tacunaynayna.

---

(1)—Melior est enim obedientia quam victimae. . . .

DAVID PASTOR.

Daydi parabor á sisasalindeg
ti Dios Apo, napaypayso á linteg
pimmanao quen Saul, limmacsid
qt napan nagdisso á nagtalinaed
quen manaquem unay á David.
Daytoy iso daydi caubiñgan da
cadagdi annac ni Isai ñga ama da
iti capoonan oenno Tribú ni Judá
quet sadi Belen á dagá
ti yan ti balay á pagtaeñgan da.
Binaon ti Dios ni profeta Samuel
á inna gagaraen á danonen
á in sapsapoan, cas rumbeng,
ñga ari quen agturay iti Israel
á di quet maammoan ni Saul pay lñg.
Agpayso napan ni Samuel á sisasayod
sadi Belen á in agdaton iti Dios
qt idi adda qñ Isai nagsaludsod
no mano dagti annac na á pinutot
tapno maquitana met ida coma ñgarod.
Ni Isai imparangna á nagsasaruno
daguidi annac na piman á pito——(1)
qt naguimtood ni Samuel iti Dios Apo
no adda cadagdi ti inna tinudó
ti mapusgan ñga agarinto.
Ti Dios imbagana qñ Samuel dita.
ñga aoan cadaguidi maquitana
ti agari á pusgan pagayatan na
ta ni Eliab, nupay napuner ti lañga na,
saan á dayta ti pilien qñ sapulenna.
Gapona nagsaludsod ni Samuel qñ Isaí
no aoan anac nan á sabali
simmungbat: daytay laeñgen inaudi,
ñgem aoan ditoy balay ita quetdi
ta napan naguipaarab ayep mi.
Quinona ni Samuel: paayabam
ta, no aoan ditoy ditay mañgan,

(1)—Eliab, Abinadab, Samma ti nagan dagdi tal·lo á inaona.

qt ni Isaí pinaalana á di nagtantan
daydi anac na ñga paggagamgam
daydi santo profeta á pagraeman.
Quet idi adda ditan ni David
ti Dios inna qñ Samuel intalucatic:
daytoy ubing ita á sangsangpet
iso ti agarinto quen Israel á pinilic,
sapsapoam iti santo oleo á napateg.
Timmacder ni Samuel ñga agpayso
innalana daydi Oleo santo
binucbocanna piman daydi olo
ni David, ubing ñga agtutubo
ñga aoan pay taoenna idi á duapolo.
Ñgem daydi inaramid ni Samuel qña
dina imbagbagá ti caipapananna
qt daguidi nacaquita impatoda
á naimbag laeng ti pacaipuonanna
daydi ñga naimatañganda.
Nanipod idin immapay
quen David á naisagsaguday
quet rangcap na ti pinarang-áy
ti dacquel á tulong quen saranay
ti Dios Espíritu Santo á narayray.
Quet idi nalpasen ti casta
nagaoiden á nagpacada
ni Samuel nagbaoing sadi Ramatá
iso á yan daydi taengna
ta ti nañgibaonan ti Dios natungpalna.
Ni David, nupay inaoatna metten
ti saguday ti innanto panagarin
inurayna la ti aldao á rumbeng
á panaguicotnanto iti taquem
qt daydi quinapastor na intuloyna mt lñg.
Ti nailañgitan á tulong pimmanaoen
iti biang ni Saul á nangruguin
á mairubo quen mairemrem
cadaguiti naruay á barengbareng
á inaramidna inggana't natayen.
Impalubos mt ti Dios á sagabaenna
ti panangtutuoc ti demonio qña . . . (1)
ta masansan á sumiplot iti puso na

(1)—Spiritus Domini recessit á Saul et exagitabat....
Reg. cap 16—v. 14.

ti samuyeng qñ danag á naiduma
á dina masurot nalaing ñga aramidenna.
Gapuna á imbalacad quencuana
daguidi nadinna ñga iturayanna
á naimbag no isapulanda comá
iti nalaing ñga mangtocar iti arpa
tapno mailiolioag ti samuyengna.
Inanamuñgan ni Saul daydi balacad
quinonana: oen, alá ibirucandac
quet pilienyo ñga iyeg caniac
daytay panagtocarna ti nasayaat
tapno ti samuyeng mailiolioag.
Simmungbat ti maysa cadaguidin:
adda naquitac sadi Bethelehem
á managtocar iti arpa á nalaing,
anac ni Isaí daytoy ubing
á sagudayna't naitalugading.
Napigsa, maiñgel qñ nasiglat
mainumo cadagti panguep ti gubát,
nadarsi, naemma ñga agbalbalicas
nataer ti lañgána, rupana ti nasayaat
nasingpet á dina ammo ti agranggas.
Rebbeng tay ñga ammoen met
á ti caipapanan ti nagan á David
iso ti: ayayaten ta nasingpet
puso na ti nadalos á di mañgulpit
iti asino man uray apagbassit.
Nagbaon ni Saul qt pinaibagána
qñ Isaí á ni David ibaonna,
qt daytoy pinarubuatan ni ama na
pinaitedna mt iti daydi ari da
dagti arac, tinapay qñ caldiñg á maysa.
Qt idi ta ni David maisaclañgda
idi ari ñga inguet pateg na
daytoy nalaos di ayat na qña
qt dinutocnapay quetdi á maysa
á paje de armas, nañgato á saad dayta.
Pinaibaga ni Saul qñ Isaí
á ni David iti palacio agbati
iti arpad ti natanóc ñga ari
ta aoid na ti nataraqui
qt dina segseggaan ñga agsubli.

Agpayso no sumiplot idi cua
qñ Saul daydi samuyengna,
mabangaran idi sagabaenna
no ni David ta tocarenna
daydi naisaguday ñga arpa.
Ngem ti nabileg á macaioalin
iti daydi umapay á samuyeng
iso ti panañgidaodaoat met laeng
ni David ta no agtocar inna buyoguen
iti cantana iti Dios á mannacabalinamin
Casta ti aramiden ni David idi
á pangpabang-ar na idi sagabaen ti ari
bayat caadda na dita á nagbati,
ñgm idi cuan napan met la nagsubli
iti sidong ni ama na iti pacni.
Quet idi malabes ti mano á taoen
dagdi Filisteos bacal ti inrubuatda manen
tiniponda dagdi escuadrones á nacabutbuteng
qt nagdissoda cadaguiti beddeng
ti Soco quen Azeca sadi Dommim.
Ni met Saul qñ ti ejercito
daguiti Israelitas ñga ado
nagsardengda á nagpacarso
iti asideg ti tay-ac sadi Terebinto
tapno dagti reales inda agsañgo.
Iti daydi nagbaetan á tay-ac
dagti ejercitos comá ñga aggubat
nagparang ti tao á datdat-lag
á quita na daydi nacaamamac
cas maimatañgan itoy sumaridat:
Daytoy lalaqui á masarita
sañgapolo qt tal-lo dañgan ti caatiddogna
natangquen á cobre daydi morrion na
castamet amin daydi calopcop ti bagui na
manipod olo, tactaquiag quen saca.
Ti cayo ñga uruñgan ti pica na
cas la gurong ti calucmegna,
qt ti landoc daytoy igam na
dagsen ti sañgapolo qt innem á libra qt gudua
ta gigante Goliat daytoy saan á dadnma.
Uppat á polo ñga aldao nagsasaruno
bigat qñ malem, agpayso,
bumabá idi tanáp ñga agsaó

iti mañgeg dagdi ejército
ñga araritenna iti napalalo:
Dacayo ñga adipen á nababá
ni Saul, dicay agduadua
á Filisteo ac á incay maquita.
¿aoan cadacay ti macaitured ñgata
á maquipinnadas caniac iti pigsa?
Ti umay caniac maquidañgadañg
ta biag co ti inna ulc yan
adipendacamto á madadaan;
ñgm no abaquec iti pagbabacalan
dacamto mt ti incay pagrucbaban.
Dagdi Israelitas marurodda
cadagti pañgababí ni Goliat cadacuada
qt cayatda ñga dusaen coma,
ñgm nalaos mt daydi amác da
á maquigasanggasat quencuana.
Cadagdi buyot ni Saul dita
nailaoc dagti tal·lo ñga agcacaca
ñga annac ni Isaí ti Belen á dagá
qt pinabalonan ida ni ama da
iti daydi cabsat á inaudian da.
Ni Isaí binaonna ni David dita:
inca iti pagbabacalan ta quitaem ida
dagtay cacabsat mo ñga adda qña
tapno maammoam no casano da,
mañgalaca mt ibalonmo cadacuada.
Agpayso idinto ta naitalecnan
iti maysa á tao dagdi ayep nan
nagluas iti agsapa á napan
iti yan dagdi inna balonan
iti tay·ac ti Terebinto á managanan.
Qt idi á dumteñg sadi Magala
iso met á ti ejercito agarioaoa
ta iti daydin qt agrubuat da
iti pannaquidañgadañg á cona
cadagdi napusuñg á cabusorda.
Ni David dagdi balon inyaoatna
iti daydi agayoan canen ti tropa,
nagtaray iti yan dagdi maquibatalla,
nagsaludsod no casano dagdi cacabsat na
no nasalunát mt lñg sipipia da.

Madama pay la ni David á maquisasaó
idi ñga agparañg daydi tao
á naggapo iti boñggoy dagdi Filisteo
qt timmanáp á mañgbabain iti nacaro
cadagdi Israelitas á di qña sumañgo.
Nalaos ti buteñg dagdi Israelita
qt maysa cadacuada ti nagcona
¿naquitayo daydiay tao á macaparañgá?
ti macapapatay cano quencuana
asaoaenna tay anac ti ari á inaona.
Maitedto pay á gunguna na
ti pannacapacaoanda nga aga ama
nga agbayad cadagti pagrebbenganda
iti pagarian qn ili nga yanda,
sabalinto ti naruay á cucua.
Amin á tao casta ti sasaoenda
qt ni David quinonana dita:
¿asino daytoy Filisteo á di agamangá
á mangbabain cadagti Israelita
nga aoanla ti macaitured qña?
Dagdi sao ni David naidanonda
iti lapayag ni Saul ñga ari da
qt indatagda iti saclang na,
qt ni David idi á ditan ti yan na
castoy daguidi sinaritana:
Saan ñga agdanag ti asino man
ta siac ti in dumañgadañg
iti dayta Filisteo á nagamrañg;
qt ni Saul quinonana: saan, saan,
dimonto laeñg masarquedan.
Pannaquibacalmo qña ti di rumbeñg
ta sica naganosca pay la ñga ubiñg
qt iso nabileg á di duaduaen
ta incacaubiñganna't naquigubgubaten,
nairuam iti bacal, qt nacabutbuteñg.
Cona ni David: daytoy adipen mo
pinapatayna ti leon qñ oso:
castanto mt ita daytoy Filisteo
á mañgababí itoy ejército
á mamati iti Dios á napaypayso
Daydi ari idi á mañgegna ti casta,
quinonana qñ David: ala ngarod inca;
intedna mt qña dagti igam na

castamet ti morrion qñ cabal dita
á rumbeñg qñ David á maquibatalla.
Idi naicapet ni David daguita
pinadasna á inoatoat ti bagui na,
ñgm iti biañg ni ari Saul quinonana:
dagtoy narigatco ñga aruaten ida
ta diac nairuam cadacuada.
Inucsobna amin ida ditan;
daydi sarucod ti pastor inna iniggaman,
pimmidot lima á bató á calilinisan,
impisocna ida idi zurron nan
qt daydi palittabong insagananan.
Dayta ti igam na á sumarañget
iti daydi gigante á nacaalalinguet
qt dinagosna qña ti immasideg
ta saan laeng ñga agamés
ta ni Apo Dios qña ti mamabileg.
Ni gigante Goliat idi maquitana
á ni David duminna quencuana
naruay daguidi pañgomomsina
ta ubing, napudao, nasayaat á rupa
ñga iti pagbabacalan saan á maicanada.
Quinonana pay: ¿aso ac ti panañgipagarop mo
á sarucod ti umay mo caniac imalo?
icaric cadagti dioses á dayta bangcay mo
cadagti tumatayab ipasidac to
ta patayabec á ipal·ladao iti ñgato.
Ni met David quinonana:
idañgadangmo caniac ti espada,
castamet ti natarumamis á pica
calasag mo pay dayta nalagda,
amin á ramramit mo macadidigra.
Ngem siac umayca sarangten
iti nagan ti Dios ni Israel
á ti ejercito ñga inca la ababien,
ñgem sica agúicaroca ita met laeng
ta patayen ca, olom ti innac putden.
Itoy ñga aldao maquitanto
á iti bangcay daguiti Filisteo
banos qñ tumatayab ti agsidanto
tapno capnecanto daguiti tattao
á ti Dios ni Israel, Dios á pudno.

Dagti tattao indanto met maquita
á saan á espada oenno igam ñga ania
ti pañgabac iti cabusor pamarucma;
ñgem ti bal-ligui ited ti Dios iti cayatna
ta iso ti agturay á pagraeman ti pigsa.
Agsipod iti tumacder ni Goliat
á mapan quen David rumupac,
daytoy nagsiglat met á sumabat
qt maysa á bato ti inrururna t daras
á ipalittabong itoy gigante á nacaamamac.
Agpayso, impusiposna daydi palittabong
qt tinarimaanna ñga inturong
idi muguing ni Goliat á macasimron
quet daytoy saan la ñga bimmurong
napacleb dita ñga nadalupon.
Inabac ni David daydi Filisteo
quet pinatayna iti maymaysa á bató
á impalittabongna ñga agpayso
ta naquem piman ti Dios Apo
á nagbal-ligui daydi nanumo.

Quet ni David idi maquitana
á nalpas daydi gigante á naipadagá
nagtaray á nañgasot iti espada
daydi cabusor á inabacna
quet iso met la ti pinangpotolna qña.
Daguidi Filisteos met ditan
idi maquitada á natay daydi cainglan dan

dagos amin piman á nagtataraydan,
dagdi mt Israelitas quinamatda idan
á pinapatay qñ pinotpotolan.
  Qt idi nagsubli dagdi Israelitas
di naguinanan dagdi Filisteos idi tay-ac
sinamsamda amin á inda nasarac
gameñg, igam qñ pirpirac
qt napalalo cadacuada ti ragsac.
  Idi nalpas amin daguitan
nagsubli dagdi Israelitas iti pagarian
qt no ti rambacda napalaloan
ta nagbal-ligui da ñgad piman
idi naiñget á pagbabacalan.
  Ni Saul ta idin nalipatan na
ni David ta sabalin ti lañga na
sinalsaludsodna á nalaiñg qña
no asino qñ tagaano á dagá
qt ni David imbagána ti ama na.
  Ni principe Jonatas metten
nalaos daydi ayat na qñ Daviden
qt sipod idin inda naggayyem
ñgm nalagda saan á castaensta lñg
daydi panagpagayam da á uladen.
  Cona ti napateg á Escritura
á ti irot ti panagpagayam da
cas nagtipon qt nagbalin á maymaysa
dagdi dua ñga cararua da
da Jonatas qñ David á nañgina.
  Inted pay ni Jonatas qñ David
daydi tunica na ñga napateg
sabali pay dagti dadduma á caoes
agraman espada, pana qñ bariques
oenno pagbitinan ti espada á maisab-it. . . . (1)

GURA NI SAUL QUEN DAVID.

  Daydi á panañgabac ni David
cadaguidi Filisteos á naulpit
pinataodna laeng á pilit
ti ragsac daydi ili á nailiclic
iti pannacairurumen á nasulit.

(1)—Tahalí, cingulo militar.

Amin daguidi paglabasanda
ñga ilili daguiti Israelita
imparangda ti ayat quen ragsacda
quet dagdi babba-i ti nangnangrona
á nañgipaduyacyac naidumduma.

Iti ragsac da ñga napalaloan
cadaguiti cancanta inda binuyugan
qt ipucpuccaoda ñga ulalitan
á ni Saul sañgaribo ti inna inuloyan
ñgm ni David sañgapolo ribo ti pinataynan.

Ti casdi á inoaroarnacda,
nupay di malibac á pudno da
nacaitedda quen Saul iti apal na
qt daytoy pinataodna ti gura na
quen David á inguet gasatna.

Inatap pay ni Saul á dagti tattao
no ni David inda caay-ayo
mabalin unay á salisalanna iti trono,
quet tapno aoan qña mangriro
cayatna no mapucao ni David ñga agpayso.

Daytoy gura ni Saul pinanecnecan
ti saanna laeñgen á pinangtungpal
iti daydi cari na á naiparañgarang
á ti mañgabac qñ Goliat iti dañgadang
iso ti mañgasaoa qñ Merob á nasgang.

Iniccanna ni David iti soldados na
á sañgaribo daydi dagup da
tapno madadaan ida ñga aruatenna
no adda bacal á papananna
cadagdi naruay á cabusor da.

Quet idinto ta ni Micol cayatna
ti maquiasaoa quen David pinaconá
ni Saul á dina cayat ti sab-óng á daduma
no di sañgagasot á olo ti Filisteos á patayenna
tapno maisarac la ni David iti pagpeggadanna.

Daydi cayat ti ari naricot,
ñgem ni David á nacatimod
inna la piman inannugot
tapno panañgasaoana ti magun-ód
qñ princesa Micol á nalibnos.

Agpayso napan ni David iti gubat
quet impalubos ti Dios á nañgabac
gapona ñga idi ari inna indatag.

ti naoadoad á inna pangragpat
iti ina daydi princesa á nadayag.
Nupay sañgagasot la á Filisteos
dagdi sapulen ti ari, á cas sagot,
imparang ni David ti dua gasot,
qt agpayso, ni Saul saan á nagricot,
pannaquiasaoa ni Micol ti inna intuloc.
Ngem daydi á panañgipalubosna
á ni David maquiasaoa iti princesa,
panggapoan ni Saul á mañgidiaya
iti nalacá coma á panangpatayda
itoy tarigagayanna á mapucao comá.
Ngem, nupay casano ti bileg
pagdi panañgirubo, panañgidadanes
ni Saul quen naemma á David,
daytoy naisalsalacan la á nailiclic
ta ni Apo Dios qña ti nanaraoidoid.
Daguidi Filisteos imbuañgayda manen
ti pannaquigubat cadagti Israelitas'en
qt ni ari Saul dita manen nagbilin
á dagti paluñgo ti soldados padapada da amin
á dagti iturayanda inda cuyoguen.
Ni David dita naimatañgan
á iti bayat dagdi pannaquidañgadang
iso ti adadda á nangparucman
cadaguiti cabusor ti pagarian
gapona ñga idin nagdamandamagan.
Iti casta adadda man ñgaroden
daydi nacaro á danag qñ buteng
ni ari Saul qñ naanos á David'en,
gura na met qña daydi rumañgen
ta pannacasalioán na ti casna quitquitaen.
Gapona á ni Saul dina nailmeng ditan
ti panañgibagá na cadagdi inna pagtalcan
ti inda la comá unay panañgipamuspusan
iti pannacatay lñg á di agcurang
ni David tapno aoan inna pagdanagan.
Ngem ni principe Jonatas á nasingpet
ta nadalos ti pannquipagayam na qñ David
iti daytoy inquissiimna daydi panguep,
sana binalacadan ñga aglemmeng met
bayat panañgidaoatna iti ari á siuñget.

Agpayso, casta ti naaramid
iti aoay pimmaing ni David,
ni Jonatas idi met ari immasideg
qt iti napacumbabá unay á timec
quinonana ti nagdaoat á sigaganetguet:
Oh ama'c ñga ari, á napateg,
dimo cad ala rañggasan ni David
ta aoan mt inna inaramid
á uray la coma no bassit á daques
á pañgdusaam coma qña iti naiñget.
Naidaclan unay, unay quetdi
ti imbag á inaramidna iti ili
ta pinapatayna daydi gigante,
qt daytoy pagarian nagbal-ligui
cadagti cabusor na á di mammamqui.
Daydi inaramidna á nacasdaaoan
pudno mt unay naimatañgam
qt ragsacmo daydi napalaloan
ta inispalna daytoy pagarian
iti nalabit pannaca[illegible]c na coman.
Bayat caadda na iti dinnam
aoan inaramidna á nacadañgram,
ñgm isó qt ti naimatañgan
á naminano á nagpeggad ti biagnan
qt adipen mo piman aoan curañg . . . . .
Idi mañgeg ni Saul daguita
á linteg impalaoag ni Jonatas qña
inammona unay á pudno da
qt incari sinapataan na dita
á ni David piman pacaoanenna.
Daytoy pammacaoan á naarian
inyammo ni Jonatas qñ David, di natantan,
qt daytoy naemma qñ nanacman
nagsubli á nagtaeñg iti pagarian
á cas man met la idi cagagaponan.
Saan á nabayag adda man gubaten
cadagdi Filisteos á di agtuqueng
qt ni David iso man mt laeñgen
ti nañgabac, nañgparmequen
cadagdi cabusor ti pagarianen.
Nupay casta, dumecdec man metten
daydi napait unay á samuyeñg
qñ ari Saul ñga adipnen

ti daques á panunot qñ paquinaquem
qt pacailiolioagan na ti sapulen.
Uni ti arpa ñga casamitan
daydi masapol á pañgiliolioagan
qt ni David ti mañgaramid piman,
ñgm ni Saul quinel-laatna á guinayañg
qt no di coma nacalisi ni David nauloyan.
Daydi duros nailansa iti didíñg
iti pigsa ni Saul á nañgigayañgen
qt ni David dita timmarayen,
ta no saan á nacalisi coma, natayen
iti daydi mt la daques á rabi-in.
Pinasurot ni Saul á dagos
cadagti guardias á soldados
tapno teñglenda coma ñga ibalod
ta iti cabigatanna papatayenda á di macalusolos
tapno mapucaoen á inna carurod.
Ni Micol naammoanna ti casdi
á sigpen ni ama na ñga ari
gapona imbagana qñ David á impapati:
no dica pumanao ditoy ita ñga ari,
inton agsapa, patayendaca á di macalisi.
Pinagoyaoyna á nagna idi taoa
ni David tapno maitarayna ti biag na
sa nañgala iti sinintao ñga maysa
á binoñgonna iti lalat ti caldiñg di olona
sana incabil idi paguididdaan ni asaoa na.
Qt idi mapan dagdi guardias á mañgala
quinona ni Micol cadacuada
á ni David saanda ñga maala
ta masaquit qt adda ñga aguididda
qt dagdi nabaon ti ari casta't indanon da.
Ni Saul nagbaon man iti sabalin
qt intedna cadacuada á bilin
á ni David uray siidda inda alaen
tapno di bumuroñg inda papatayen
no iti saclañg ti ari maidateñg.
Dagdi nabaon idi macadanonda
iti balay ni David á gagarada
isona la á nasaracanda idi iddana
ti sinintao oenno bulto á cona
á nabuñgon lalat ti caldiñg di olona.

Gapona á ni Saul nagungtanna
ni Micol ti casdi á inaramidna
á panangrabrabac quen ama na
ta binayanna á pimmanao balay da
¿idinto ta cabusor na unay á cagura?
Simmungat ni Micol á sidadayao:
oen, pudno binay-ac á pimmanao
ta quinonana ñga patayen nac á di masaao
no diac palubosan ta silalagao
qt nabatiac metten ñga agam-amañgao.
Ni David ti ciudad pinanaoanna
qt napan qñ Samuel sadi Ramatá,
qt sinaritana amin itoy profeta
dagti araramiden ni Saul qña
sada nagcuyog á napan iti nagtaeñganda.
Adda mt nacaidamag qñ Saul dita
á ni David napan qñ Samuel Ramata
gapona á ni Saul soldados ti binaonna
á mapan mangtilio qñ David, conana
qt dagdi nabaon sabali mt ti inaramid da.
Idinto ta inda masaracan
dagti agdaydayao iti Dios á pagraeman
dagdi nabaon naquitimpuyogda cadacuadan
quet daydi ari dina mt nauray idan
gapona á sabali man daguiti binilin nan.
Daguitoy apaman á inda nacagteng
iti yan dagdi adda iti Dios agdaydayaoen
timmuladda cadaguidi inda suroten
daydi gagarada inda nalipatanen
ta ni Apo Dios ñgad ti aquinnaquem.
Nagbaon pay la ni Saul iti naminsan
quet idinto ta inna naammoan
á dagdi maicatlo casdi man ti aramiddan
nacauñget unay quet ison ti napan
iti yan da Samuel qñ David á imbagadan.
Nagturong idi impatuldoda qña
quet idi ta dalan pay la ti yan na
rinuguiannan ti nagcanta
agdaydayaoen iti Dios á Namarsua
á cas araramiden daguidi surotenna.
Quet idi macadanon iti yan
daguidi agcarcararag á sinurotnan
inucsobna daguiti caoes á naarian

nagrucbab mt á cas cadagdi daldduman
sipod iti daydi á malem qt nagcabigatan.
Iso daytan ti nacaigapoanna
daydi saó á natimod nagadioára
ñga ¿ni Saul profeta met aya?
ta piman naitimpuyog cadacuada
ta inaramid ti Dios á nalipat idi gura na.
Inliclic ti Dios ni David iti peggad na
á naminado pangtilioan ni Saul comá
qt ni Jonatas di mt agsarday á mañgibagá
iti maipaay qñ David á pacailisian na
ta naquem ti Lañgit á iso ti liolioa na.
Casta ti dacquel á panañgisagot
ti Mannacabalin unay ñga Apo tay á Dios
cadaguiti tao á puso da't nadalos
ta ni David nupay casdi á maituggod
di bumales, ñgm umadayo la ñga sianos
Saan á nagcurang ti oayaoaya na
á mangpatay qñ Saul no cayatna comá
ta iti daydi gucayab á naglemmeñgan da—(1)
simrec ni Saul ta dina ammo ñga adda tao qña
qt idi nacaruar ni Saul ditan sinurotna.
Quinonana á siraraem: oh ari á nañgina
¿apayá á dica sumardeng á mangpassia
itoy adipen mo ñga aoan mt basol na?
pacapnecam iti dalos ti puso na qca
dina ca inanano dita gucayab á yanna.
Nabalinna coma itay á inuloyan
á cas iti panangputedna ita capam
itoy piñgirna ñga ig-iggaman
quet bigbiguem coma á imatañgan
tapno maiccat amin á duaduam.
Panunotem ta imbagada caniac
á oayaoayác daytay á nasayaat
á panangbales coma ita ranggas
ñgem diac inannugatan ta diac cayat
ti agaramid iti saan á naimbag.
Ti daques ñga aramid
gapoan daguiti naulpit
qt ti puso ñga nasam-it
agaoaan na laeng ti mañgiliclic
iti macapataod iti pait.

(1)—Iti langalang sadi Engaddi.

Ni Apo Dios á siquiquita
iti puso ti tunggal maysa
ammona unay ti casasaadda
toy naquemco quen ta puso qca
quet daytoy ti panunotem coma.
Iso cadata á dua ti macaammo
quet sapay Qña ñga agpayso
ta ilisinac la coma ñga yadayo
iti ranggas dayta uñget mo
itoy nababá ñga adipen mo.
Iliclicna met coma dagtoy ima
á mañgaramid daques quenca
ta diac cayat ti mangdamca
iti siasinoman á parsua
aglalo quenca á nagcorona . . . . .
Idi á simmardeng á nagsaó ni David
ni ari Saul dita simmungbat met
quet binuyogan na pay iti sangsañgit
daydi panangbabaoi na iti gulib
á impaayna iti puso á nasam-it.
Quinonana: oh David, diac agduadua
iti dalos ta puso quen cararua
ta aoan aramidmo agpapan ita
no saan laeng á ti mañgipaquita
iti quinaimbagmo á naparsua.
Pacapnecan iti dalos ta puso
inyaoatnac qca itay ti Dios Apo
tapno aramidem coma caniac ti cayatmo,
ñgem sica pinacaoanmo toy biagco
ta ti agranggas dimo cayat á pudno.
Maipoon itoy inaramidmo caniac
iti Dios Apo innac idaodaoat
á gungunaanna cama ti imbag,
yadayona coma iti amin á peggad
qt manayonca mt coma ñga agbiag.
Quet itan ta ammoc unayen
á sicanto ti agari quen Israel
sapataam coma iti Dios á daydayaoen
á uray inton malpasac á matayen
daguiti putputot co dimonto coma ida balsen.
Daytoy á quiddao ni Saul qñ David
inannugotan daytoy á di nagquitaquit,
sinapataan, incarina iti naiñgét

ti dinanto laeng panañgibales
daguiti sagabaenna ñga gulib.
Nagyaman ni Saul iti casta
quet ditan nagsubli iti balayna,
ñgem ni David quen cacuyogna
iti nataltalgued á disso napanda
ta aoan cas la iti agannad conada.
Cadaguidi ñga aldao di nabayaguen
natay met piman ni Samuel'en
quet amin dagdi taga-Israel
sinangsañgitanda á impomponen
sadi Ramatá á nagtaeñganna met laeng.
Saan á nalipatan ti singpetna
daytoy masirib unay á profeta
quen daydi nalinteg á panagturay na
cadaguidi nasuñgit á Israelita
á nañgisursuro iti naglaiñganda.
Ni profeta Samuel ti nangbañgon
iti naintar á panagtitipon
daguiti profetas á mañgisongsong
iti panagdaydayao iti Religion
ti Dios á pudno á Namarsua itoy lubong.
Ni met David napan nagtaeng
iti tayác sadi Faran á nalmeng
qt sadi Maon, disso á napaing
agbiag met unay á sitataliñgenñgen
da Nabal qñ asaoa na ñga Abigail.
Daguidi naruay á cucua da
sadi Carmelo naitanapda,
tal-lo ribo daguiti carnero da,
sañgaribo pay ti calding na
qt sabali pay daguiti dadduma.
Daydi baba-i nagpuniponan
ti sayaat, singpet quen nacman
quet daydi lalaqui napasurocan
iti uyong qñ daques á cadaoyan
qt ni Caleb ti inna nacaputotan.
Idi masapol ni David ti taraonda
nagbaon qñ Nabal ti mañgibagá
yata isoda ti nañgicalcaluya
cadaguidi agranggas iti cucua na
cas mabalinna á saludsoden cadagti ubbing na.

Ngm ni Nabal di pañgted uray ania
ta quinonana á dina amammo ida
qt dagdi binaon ni David nagsublida
qt idinto ta daytoy naammuanna,
mapan qñ Nabal, uppat á gasot ti tao na.
Idi nasibet dagdi binaon ni David
maysa cadagdi ubbiñg ni Nabal met
impadamagna qñ Abigail á nasiñgpet
á daydi asaoa na saan la á nañgted
iti taraon dagti tao á gangannaet.
Imbagana pay á dagdi padaoatan
isoda ti nañgicalcaluya nañgisalacan
cadaguidi agrañggas iti lañgalañg
idi addada ñga agayayoan
cadagdi ayep á di mabilang.
Nupay casta ti panañgigagada cadacami
ni Nabal ñga asaoam di la namqui,
ñgm sica panunotem coma ti maicari
ta inton adda maararamid quetdi
maipoon itay asaoam á di mañgñgaasi.
Idi maaoatan ni Abigail ti castan
dinagosna ti nagrubuat á nañgipan
iti taraon dagdi adda iti lañgalañg
pinaonana dagdi nañguyog á ubbiñg nan
qt simmurot cadacuada á di nagpanapan.
Qt idi ñga agsaracda qñ David
dimsaag idi sacay na á nagal-al-leg
ta dagdi taraon inna ida ited
qt impalaoagna ti aoan á linteg
ni asaoa na cadagdi á nañgiquedqued.
Nagyaman ni David iti ayat na
daydi baba-i á inguet sungdona
á nacailisi iti pagdacsan ni asaoa na,
nupay daytoy dina ammo ti inaramidna
ni Abigail á manaquem, naemma.
Nagaoid ni Abigail idi balay dan
qt napucao dagdi danag nan,
ñgm ni Nabal saan á nabayag idi cuan
immapay mt qña ti pataynan
iso á sinañgsañgitan mt ni asaoa nan.
Iti pannagna ti aldao naquiasaoa
ni Abigail qñ David á nañgina
ta maipalubos ñgarod idi onapa

á ti lalaqui saan la á maymaysa
ti asaoaenna idi no cayatna.
Ti duñgñgo ni David qñ Abigail
naidumduma iti dacquel
ta ti siñgpet na á nataliñgenñgen
iso daydi mamañgenñgen
iti ayat ni asaoa na á natacneñg.
Ni mt Micol inted ni ama na
qñ Falti, anac ni Lais sadi Galim á dagá
gapo iti rurod ni Saul á nacana
qñ David ta di napunas quencuana
daydi naysamay á gura ti poso na.
Qt saan la á datdayta manen
ti aramid ni Saul á panañgirurumen
ta idi maasitganna ni Daviden
cayatna coma man á tel-lañgenen
ta no matiliona inna la papatayen.
Ngm idinto ta adda sadi Gaba-a
da ari Saul ñga iti rabi-i aguinanada
napan ni David qñ Abisai á caanacan na
qt innalada ti pica di ari qñ vaso na
ñga adda idi oloanan daydi iddana.
Nabalinda á pinatay coma idi
daydi nagulib unay ñga ari
ñgm ni David puso na't nasudi
tinubeñgna á pumatay ni Abisaí
iti daydi pannacaoaya da á rabi-i.
Isona la ñga impaquita ni David
ti dalos ti puso na qñ Saul á naulpit
ta iti yanda idi macaadayo't bassit
ngpuccao á nañgriiñg, naguic-icquis
tapno iparañgna daydi vaso qñ pica á nasarumamit.
Idi macadayo iti yan
dagdi matmaturog iti nargaan
rini-ing ida ni David á pinuccaoan
ta impaquitaná cadacuada imparang
daydi innalana á vaso quen gayáng.
Binabalaona daguidi lioay da
á mangialicacá idi ari da
aglalo ni Abner á generalda
qt idi maammoan ni Saul ti casta
nasdaao iti imbag ni David qña.

Quinona ni Saul: David, anac co,
capnecac unay ñga agpayso
iti dalos dayta puso
qt aluadanna ca ti Dios Apo
iti bayat ti panagbiag mo.

Imbaga ni David quencuana
á paalana daguidi cucua na
ta daydi á disso panaoanna,
qt ni met Saul quen cacuyogna
nagaoiddan cadaguiti balbalay da.

Ni David immadayó ditan
ta iti puso na conana piman
addanto la panagquibaltang
toy pannacaliclic á masansan
iti inda caniac panangtel-lang.

Anansa ñgarod ta nalalaing
no umadayoac á pumaing
quet agpayso napan sadi Gerzin
castamet á incuyogna amin
daguidi tattao na á naruayen.

Di met nabayag ñga aldaoen
adda umapay á gubat manen
cadagdi Filisteos á di sumardeng
qt ni Saul inrubuatna metten
daguidi soldados á pinañgenpañgen.

Ditan ti nacadanonan na
ti aldaoen á pannacadusa
ni ari Saul á nadamca
ta cadagdi Filisteos á napigsa
aoan laeñgen ti nabalinanna.

Itoy á gubat napucao amin
dagdi buyot ni Saul á maiñgel
quet iti nacaro pay unayen
natayda met á nairamanen
dagdi tal-lo ñga annac na á ilalaen.

Quet idi ta aoan namnamanan
á macalapsot pay cadagti cabusornan
ta nagagara iti sugat iti pagbabacalan
sa pay di macalusolos iti ima dan
iso mt lñg pinapatayna ti bagui nan. (1)

Natay ni Saul iti daytan
qt ni David idi inna naammoan

(1)—Arripuit itaque Saul gladium, et irruit super eum.

ladiñgit na daydi napalaloan
qt indaodaoatna ti pannacaisalacan
ti cararua ni Saul á dacsagasatan.
Sinangsañgitan mt unay ni David
ti ipapatay ni Jonatas, pagayam na á nasamit
qt idi ta natimodna ti na-Diosan á talucatic
napan sada Hebron á nagnaed
agraman tattao na á umarioecoec.
Ni Abner idi ta ni Saul natayen
immapay ti agum na á dacquel
tapno ti cayatna la ti inna araramiden
intanócna ñga agari iti Israel
ni Isboset á di comá rumbeng.
Daytoy anac ni Saul naurayna
ti pito á taoen á panagarina,
ñgm saan á pinaiturayan qña
daguidi Israelitas á dadduma
ta nagmadi ti Tribú ni Judá.
Daguitoy capututan ni Judá
sigod laeng á binigbigda
á ti pudno ñga ari ti Israelita
ni David saan qt á daduma
cas naipatalgued cadacuada.
Quet idi maicapito á taoenen
á ni Isboset iso daydi arin
matmaturog daytoy á nagteng
daguidi naranggas á di nagbuteng
pinapatayda à di pinacaoanen.
Pinutolda daydi olo ni Isboset
qt sada impan quen ari David
ta impatoda no inna cadacuada ited
ti gungguna da á nangputed
iti turay ti inna cadinnaeg.
Ngm ni nalaing ñga ari David
ta pudno unay á nasingpet
qt ammona ti nadalos á linteg
dinusana iti nacaalalinguec
daguitoy tao ñga nagulib.
Ta conana daques no mapalugodan
daguiti agararamid iti nacasang
ta isodanto ti pagtulantuladan
daguiti tattao á nagamrang
á mangted riri iti paguilian.

Iti ili no saan á iccaten
daguiti nadangques qñ mañgirurumen,
managlipot quen barengbareng
aoanto ti di sidadanag laeng
iti panagbiag á natalingenñgen.

Qt idi á natay ni Isboset'en
amin dagdi Tribú ni Israel
binigbigda amin á siraraem
iti pudno cadacuada ñga ari'n
á iso ni David á natacneng——(1)

Quet idinto ta castan
inagaoaan á pinasingquedan
ni David daydi pagarian
cadaguiti cabusor inna oinalinan
tapno aoan inda pagdanagan.

Pinalisina daguidi Jebuseos
iti daydi bantay Sion á naricot
tapno aoanda á mamagdocot
iti naquem daguiti natacrot
no adda bacal á tumaod.

Dagtoy Jebuseos isoda ti caputotan
ni Jebus ñga anac ni Canaán
á cadagdi aldao ni Saul nabilegdan
á casinnalisal iti guinaoaan
daguiti Israelitas á naruaydan.

Quet idinto ta sisasaganan
daguiti Israelitas á dumañgadang
cadaguidi putputot ni Canaán
inracurac ni David tapno maammoan
daguiti saó ñga pacabulibogan.

Iti asinoman á macaona
ñga macauli iti muralla
ti ciudad á Sion á serquenda
iragpatna á general dagti tropa
ti ejercito daguiti Israelita.

Agpayso daytoy á gasat
naited á nasingsingdat
quen caanacan na ñga Joab
ta iso ti naiduma't siglat
á nacauli di laeng nagamác.

---

(1)—Tal·lo polo ti taoen ni David idi tumugao nga agari qt nagturay iti uppat á polo á taoen.

Ngem saan dita á naguingga
ti pannaquibacal á nacana
ta nupay bal-ligui ti naalada
iti daydi Sion á inagaoda
ado á rigat pay la ti sinagabada.
Idi calpasan ti panañgaoatna
cadagdi embajadores á nadumaduma
á naggapo cadagti pagarian á caarroba
maipoon iti iraragpat ti ari ti Judá
naruay á bacal ti sinañgona.
Dagdi Filisteos idí naammoan da
á dagti pagpagarian á nadumaduma
bigbiguendan ni David iti turayna
insañgoda qña ti ejercito á napigsa
qt sadi Rafaim á tay-ac nagsacnapda.
Iti aldao á sarunoen ti panañgirupirda
iti daydi bacal á nacadidigra
naricna ni David ti nalaos á oaona
nailaoanna á naisaó: ¡amañgan coma
no inumec tay danum sadi Belen ita!
Daydi á tarigagay na dina impapan
ñga adda pannacatungpalna piman
ta iti mapan mañgala capilitan
á lasatenna ti capepeggadan
á yan ti cabusor á caulpitan.
Ngem apaman á natimod
dagti tal lo cadagdi soldados
ti oao ti ari ñga nalaos
dida immamac á pulos
napanda nañgala piman á dagos
Qt idinto ta maisangpetda
daydi danum inguet sam-itna
nasdaao ni David iti ayatda
ñga limmasat iti peggadda
qt castoy piman daydi conana:
Iti daytoy napateg unay á danum
saanac á maicari ñga uminum
qt iti casta utañgco ñga idaton
qñ Apo Dios á namarsua ditoy luboñg
ta iteppelco la daytoy oao con.
Bareñg iti pateg toy idatonco
iti mannacabalin unay á Dios Apo
adda coma bassit á magunodco

á pannacapacaoan dagti basbasol co
ta nadagsen da sapay qt ado.
Agpayso idi bacal ti nairuguin
naricna ti ejército ni Davidén
ti tuloñg ti Dios á nataliñgenñgen
qt dagti cabusor á siñgeñgenñgen
naparucmada ñga nagbuteñg.
Naparmec dagti Filisteos
nagpacumbaba dagti Sirios,
Moabitas qñ Idumeos
iti bileg qñ saguday á macapaquigtot
ni ari David á saranayen ti Dios.
Aoan bacal á nacaabacanna
daytoy igaga ti Dios iti pagdacsan na
gapona á di nabayag á limmaoa
dagdi nasacupan á dagdagá
ni ari David á naidumduma.
Quet idinto ta nasimpa ti turaynan
ñga aoan casanon á pacaringgoran
daguiti tattao iti pagarian
napanunotna ñga quinedñgan
daguiti nadumaduma á paglaiñgan.
Nangrona daguitoy á macapalaing
iti pagturayanna á beddeng
iti panangdutocna á ti Jerusalem
iso ti napaypayso á pagtaeñganen
ti turay ti pagarian ni Israel.
Ti bantay quen alcazar á nabileg
ti ciudad á Sion á napateg
á managanen iti ciudad ni David,
nainayon á naisilpo met
iti Jerusalem á nañgayed.
Iti daytoy ciudad á nagan na
naruay met daguiti pinabañgon na
á balbalay namadaeg quencuana
quet naibartay da iti iguidna
daydi bantay á nacaldissoanna.
Itoy napateg á Jerusalem
iso mt ti inna inqueddeñg
á pacaipanan ñga agtaeñg
daydi Arca santa á daydayaoen
á naigamit idi sadi Cariatiarin.

Maipoon itoy á panguep
binilinna dagti Levitas qñ Sacerdotes
tapno inda alaen á iyeg
ti Arca santa á napateg
qt napanda ñga nagalaleg.
Ngm agsipod iti caadayona
daydi pañgalaanda idi Arca
inlugan qt pinaguyodda
iti carro á nacaipacoan ti vaca
qt daguitoy idi dalan nagculculagtitda.
Daydi Arca santa nagpeggad
á matuañg coma qñ matnag
qt iti casta maysa cadagdi Levitas
tineñgñgelna á siniñgsiñgdat
qt natay ni Oza á quel laat.
Agsipod iti casta á naaramid
immapay ti buteñg qñ David
gapona á daydi Arca inda ingamit
iti balay ni Obededon á Levita mt
qt tal-lo á bulan na dita á nagnaed.
Bayat caadda daydi Arca santa
iti balay á nacaigamitanna
nagaramid ni David iti penitencia
tapno ni Apo Dios ipalubosna
ñga sadi Jerusalem ipanda coma.
Dagti cucua ni Obededon metten
rimmañg-ayda á timmaliñgeñgen
ta maipoon iti panagtaeñg
daydi Arca iti tal-lo á bulan lñg
idi balayna á namayeñgmeñg.
Qt idinto ta ialisda daydi Arca
binaclay dagdi Levita
cas naibilin á pagraemda
iti pateg daydi á saniata
ñga sadi Jerusalem ipanda.
Naruay, nadumaduma á ragsac
dagti naaramid á ramrambac
á pagdaydayao da idi sumuñgad
qt ni ari David á nadayag
ti nañgigul-lo cadaguidi Israelitas.
Cadaguidi nasam-it á canta
dañggayan oenno padaeguenna

iti daydi nailañgitan á sagudayna
ñga mañgtocar iti daydi arpa
á buyoganna idi panaglaglagto na.

Daydi á gapuanan ni ari David
iso ti nalaoag á mañgipanecnec
iti daydi puso na ñga siseseggued
ñga agdaydayao cadaguiti napateg
á saniata, ñga ni Apo Dios ti nangted.
Dinaydayao daydi pagarian
ti anep daydi ari á cadayagan
cadaguiti aramid á nasantoan;
ñgm ni Micol inna impato piman
á macalais iti ari á cañgatoan.
Binabalaona ñga inrabrabac
quen ari David daytoy á balicas:
¡oh! amañgan aya á nagsayaat
ti pannacaammom á mañgibatad
iti panagraem mo iti na-Diosan á Majestad!
Ni ari David á nadalos ti puso na
quinonana laeng quen asaoa na
á ti dayao ti ari á nangrona
iso ti panagraem qñ panagpacumbabá
tapno tuladen met dagti macabuya.

Quet daguitoy ñga aramid
ni nasungdo ñga ari David
guinunggunaan ti Lañgit
ti panagtaudto qña á nasingpet
ti ururayen á Mesias á napateg.
Cadagti putputot na mt lumtuad
daguiti naitalugadiñgan iti gasat
ditoy dagá ta naruayda naoadoad
dagti arari á nagbalbalañgat
inggana iti itataod ti Mesias.
Napanunot dita ni ari David
ti mamatacder simbaan á nadaeg
á maicari comá idi Arca á napateg
ñgem ni Apo Dios inna tiniped
daytoy nalaing unay á panguep.
Daytoy á simbaan naisagana
á ni ari Salomon inguet siribna
isonto ti mangbañgon quencuana
no madanon ti aldaona
á panagturay na iti pagarianna.
Naruay á bacal ti naaramid
qt nupay nacaro da naiñget
nagbal-ligui cadacuada ni David
ta ti mannacabalin á Lañgit
iso qña ti nanaclin, nanarioidoid.
Pinarmecna daguiti Filisteos,
Moabitas quen dagti pay Sirios
innalana dagti naruay á balitoc
qñ Adarezer ñga anac ni Rohob
ta aoan ti di qña timmuloc.
Imparangna mt ti imbag na
cadagti putot ni Saul, cas incarina,
qt agpayso ta ni Mifiboset imbilangna
á cas maysa cadagdi annac na
ñga agtaeng iti palacio qñ calanglangna.
Ngem nupay casdi ti singpet
ni naidamdamag á rey David
pudno ñga saan á malibac met
á maysa ñga tao á sicacaoes
iti nacaparsuaan á quinalap-it.

Iti naminsan ñga aoan aramidna
agtantan-ao iti rabao ti palacio na--(1)
quet idi jardin ti toctoc ti balay á maysa
agdigdigos á natamdagan na
ni Betsabé á naiduma't pintasna.
Qt idinto ta utangna á inaoagan
ti tulong comá á na-Diosan
tapno mailiclic iti pagdacsan
pinaalana quet á pinaayaban
ni Betsabé á inna nagbasolan.
Ngem daydi basol á inaramidna
binabaoi met la á binuyoganna
iti naiñget á panagpenitencia,
sinangsañgitanna unay iti puso na
ñga inggana iti panagbiagna.
Daydi panagbabaoi na iti naiñget
ni profeta Natan ti nañgipalaguip
ta inaoatna iti naasi á Lañgit
ti maysa piman á talucatic
tapno agbabaoi ni ari David.
Dinaoat ni profeta Natan
iti daydi ari á catanócan
á dengguenna coma imatañgan
ti yasugna ñga isaclang
iti colcol ñga adda madangran.
Quinona ni Natan qñ ari David:
adda dua ñga tao á nagsusic
ta daytoy nasanicua rumabõgis
iti cucua ñga bassitusit
daytay napanglao ñga agsangsañgit.
Quet iti ababá á pannarita
daytay bacnang á nasanicua
itay ñga adda dimteng á sañgailina
pinaalana tay carnero á maymaysa
daytay napanglao qt iso ti impasidana.
Daytay napanglao á nacacaasi
nupay agquitaquit ñga agmadi
daytay bacnang á puso na't di mamqui
tay la cayatnan ti naipapati
qt linteg tay napanglao ti napadisi.

(1)—Dagti balbalay dagti Israelitas cadaoyan á nasimpa ti rabao da.

Idi matimod ni David ti casta
immapay ti nalinteg á pungtot na
quet iti nalaoag á saó quinonana:
ti nagaramid casta á panañgirurumenna
patay ti rumbeng á dusa na.

Idi casta ti inna insaoang
dagos á inal-laoat ni profeta Natan:
daytay naranggas á patayna't quinedñgam
sica met laeng ta ti gapoanam....(1)
ulpit quen gulib, dica pagduaduaan.

Agpayso inammo binigbig
ni nasungdo ñga ari David
daydi in quencuana impalaguip
ni profeta Natan á nasingpet
qt nagbabaoi unay iti naiñget.

Dinaoatna idi santo á profeta
á tuloñganna unay comá
á rumagpat iti Namarsua
iti dacquel á panagpacaoanna
cadagti agcacadagsen á basol na.

Panuugpalanna, inna inannugotan
daguiti dusa á quinedñgan
ti Dios Apo á pagrucbaban
ta uray asino á macautang
agbayad iti inna pagrebbeñgan.

Daydi ubing á pinutotna
quen Betsabé á nacailaoananna
natay á dida naatipá
nupay naruay ti inaramatda
á pamuspusan iti pannacaagasna.

Dusa met á di duaduaen
ni ari David daydi isasaluñgasing
ni principe Absalon á umágaoen
iti panagturay á sitataliñgenñgen
ni ama na ñga ari ti Israel.

Agsipod iti tured ni Absalon
iti yan ni David dimmanon
quet toy ari nupay di nagsimron
pimmanao á napan nagturong
iti bañgir ti Jordan á naalinoñganong.

Quet idi lumabas á magna
agraman cadagdi quinacuyogna

(1)—Tu es ille vir, 2.o Reg. cap 12-v. 7.

iti abquir ti bantay á maysa
nagsasaoan, inlunlunod dita
ni Semei ñga iturayanna.
Qt saan la á dayta ti inaramid
daytoy Semei á nagulib
ta inna pay quet naitured
á inobobor ni ari David
qt daytoy saan la á nagtimec.
Amin daguidi masagabana
á rigat qñ gulib nadumaduma
inibtor inaoatna laeng ida
á ited ni Apo Dios á dusa
daguiti naruay á basbasolna.
Cadaguidi quencuana mañgarit
tapno aguni mt comá á bumales
cona daytoy ari á nasingpet:
daydiay á tao pusgan ti Lañgit
á mangdusa caniac á nadangques.
Bayányo lñg tapno maipecsana
ti demdemdemenna á gura
bayándac met ñga agsagaba
iti itden caniac ti Dios á dusa
ta caicariac piman ti casta.
Agpayso, gapo idi pacurang
ni ari David á nagpenitencian
maipoon iti basol na piman
nagunódna mt la ti pammacaoan
ni Apo Dios á pagrucbaban.
Impalubos ti Dios á manangñgaasi
á turay na met la ti nagsubli
ta ni Joab, general á nasudi
nañgabac piman á nagbal-ligui
iti ejercito ni Absalon á napadisi.
Daytoy principe á dacsangasat
daydi nasayaat á bocc na naisalát
iti sañga ti cayo á nasalumpayac
idi agtaray di caballona á nasiglat
qt ditana á guinayang ni Joab.
Ni David idi naammoanna
ti ipapatay daydi anac na
nalaos unay ti ladiñgit na
quet ti adadda á lineddaangna
no di nacapagbabaoi iti basol na.

Idi adda met la á nagpulañgen
ti turay quen pannacabalin
ni ari David á naitalugading
pinacaoanna la ida piman amin
daguidi quencuana simmaluñgasing.
No maipapan qñ Semei quinonanan:
ti Dios Apo innac pinacaoan,
iti turay co innac met impulang
calinteganna mt á pacaoanec idan
dagti nagranggas caniac piman.
Saan á nabayaguen nalaguipna
á maammoan daguiti iturayanna
gapona á pinabilangna qñ Joab ida
qt nasuroc á siam á gasot dagti sisasagana
á maquidañgadang no adda paquibacalanda.
Idi mañgegna daydi bilañg
naquem na daydi naragsacan
qt impagarupna impapan
ñga aoan ti cas quencuanan
á mañgdaeg iti pagbabacalan.
Saanna idi á nalaguip
á ti bal-ligni á nasalindeg
ni lñg Apo Dios ti mañgted
ta iso ñgarod á di malimed
ti ari ti napaypayso á bileg.
Maipoon itoy á cuspag ti puso na
inted ni Apo Dios ti naiñget á dusa
tapno dagti mannacabalin ditoy dagá
agbuteñg qt pacaisisláadan da
ti ipaay ti Lañgit cadacuada.
Binaon ti Dios ni profeta Gad
á mapan qñ David mañgibatad:
agsipod pagpanacquelmo dagti tropas
dusaennaca ti Dios, di mababas,
qt agpilica cadagtoy cunac:
Oenno agbisin dagti iturayam
iti bayat pito á taoen agdadaraddan,
oenno dagti cabusor mo inca ida itarayan
iti lasod ti tal-lo ñga bulan,
oenno adda añgol tal-lo ñga aldao itoy pagariam.
Binigbig inammo ni David ti basol na
qt sipapacurañg nagbabaoianna
castamet á inaoatna sipapacumbaba

ti cayat ti Dios á ited á dusa
qt daydi añgol ti pinilina.
Agpayso á inda nauray
ti añgol á napigsa unay
ta innem á polo ribo dagti natay
qt danag qñ nacaro á liday
ti sinagaba ti reyno á nacaay-ay-ay.
Qt idi maquita ni David ti casta
nagrucbab iti Dios qt dinaoatna:
¡siac, Apo, ti nacabasol Quenca
qt siac la coma mt ti madusa,
qt daytoy pagarian caasiam coma!
Daydi napacurañg á daoatna
á binuyogan ti nabulos á lulua
dineñgñgeg ti Dios qt pinagsardeñgna
daydi añgol á nacadidigra
qt nagyaman iti aoan pada.
Imbaon manen ti Dios qña
ni profeta Gad á mañgibagá
ñga aramiden na ti maicanada
á panagdaton ta maurayna
ti nasam-it unay á talna.
Qt idi ta umasideg qñan
tí ipapatay cas cadaoyan
binigbigna unay á sipapacurañg
dagti parabor á inna linac-am
iti Dios Apo á nacautañgan.
Inammona ti dagsen da
amin dagdi basbasolna
qt iti naisnec á puso binabaoina
tapno pacaoanen ti Dios ida
qt maisalacan mt coma ti cararua na.
Cadagtoy á inna imparañg
adda ñga intay pacapnecan
dagti Salmos á casasam-itan
á cancantaen iti simbaan
sipod pay cadagti Levitas idi onanan.
Uray pay cadagtoy ñga aldao ita
cancantaen mt á sipapacumbaba
dagti sacerdotes ti Iglesia Catolica
castamet á luloaluenda ida
iti innaldaoaldao á rebbeñgda.

Ti natanóc á quinaari na
á nagturay cadagti Israelita
tinaoid mt ni anacna
á ni Salomon á nagadioara
ti sirib qñ quinabacnañgna.
Ni Salomon qña ti simmucat
idi trono ti Israel á nadayag
ta pinaibagá ti Dios qñ Gad
qt iso ti inda inalagad
tapno urnos la ti nacanatad.
Agpayso aoan qt riri
iti pannacaipatugao na ñga ari
ni Salomon á nañgnibinibí
dagti saguday na á maicarí
idi taquem á inguet sudi.
Daytoy á pannacapilina
sinacbayan unay ni ama na
ta pinasapsapoanna ti olo na
iti Oleo santo á nañgina,
tanda ti ari á dutoquenda.
Idi saan pay á matay ni David
tinipon na dagdi agcacapateg
agraman nañgato á principes
ta inna cadacuada ited
dagti bilin á napateg:
Pinanguepco á patacderen
ti balay unay á rumbeñg
iti Dios Apo ñga daydayaoen
qt nalpasco á inurnoñgen
dagti masapol ñga aruaten
tapno aoan coma ti tubeñg.
Ngm ti Dios á nadayag
pinaibagana piman caniac
á saan cano ñga siac
ti mamatuloy itoy iganoat
agsipod iti naquigubgubatac.
Daguiti dara á pinagparucpocco
iti pagbabacalan ñga ado
iso can ita ti lappedco
á mañgbañgon iti templo
á pagnaedan ti Dios Apo.

Ninto Salomon ti mañgbañgon iti dayta
qt paquirdento mt pabilguenna
iso qñ dagti putputot na
no nasalucag ti panagtuñgpalna
cadagti Bilin ti namarsua.
Anansata igunamgunamco
ti panagtuñgpalmonto, anac co,
cadagti Bilin ti Dios Apo
qt iti amin á mabalinmo
ipaaymonto á sisusungdo.
Saanmonto la ñga lipaten
á ti Dios ammona amin
ti adda iti puso qñ naquem
qt aoan caniana ti mailemmeng
á uray no panunot á bassit lñg.
Ti Dios no sapulemto
masansanicua masaracmo,
ñgm no lipatem qt dica ammo
agnanayon á bay-anna canto
ta dusam ñga aguindidiammo.
Ti panagtuñgpal á sisasalucag
cadagti Bilinna á nadayag
iso ti poon qñ mañgileggac
cadaguiti napaypayso á gasat
qñ dayao met ditoy á biag.
Inted mt ni David qñ anac na
dagti balitoc qñ pirac á naruayda
tapno ipaay qt aramidenna
cadagti aruaten á maicanada
iti santo á simbaan á bañgonenna.
Inyaoatna mt qñ Salomon dita
ti nayuged á tuladenna
cas intalucatic ti Dios, conana,
itoy pusoc á nañgisuratanna
qt surotenyo tapno tuloñganna ca.
Sana quinona cadagti tattao:
naidaclan ti aramidenyo
ta ti pacaipaayanna ñga agpayso
saan la á tao, ñgm Dios á pudno
á namarsua qñ nacautañgantayo.
Tiniponco amin á rumbeñg
balitoc, pirac, landoc qñ broncen,
castamet dagti batbató ñga icapeten

agraman caycayo tapno aoan lñg
ti agcurañg á pacatactacanen.
Anansata dacay mt ita
punoenyo ala dagta ima
ti mabalinyo mt á ipaay coma
á idaton yo á siayat Qña
ta Dios ñga aoan capadpadana.
Dagti principes qñ caaduan
á tattao iti pagarian
siayatda á mañgted piman
iti mabalinda ñga incaridan
idi putarenda ñga simbaan.
Gapona á naragsacan ni David
qt quinonana piman á intimec:
daydayaoen unay ti Lañgit
ta dagti inna iti tao inted
ipaay á pagdayao tay met.
Qt sapay coma Qña ñga Apo
ta itaguinayonna coma cadacayo
dayta ayat qñ pannacaammo
ñga agraem iti Dios á pudno
iso á mañgtedto iti gungunayo.
¡Itdem mt coma, ho Dios co,
quen Salomon ñga anac co
ti nasuñgdo unay á puso
tapno sisasalucag á mañgtuñgpalto
cadagti amin á Bilinmo!
Qt idi ta maisaona ti castan
ni ari David á pagdamandamagan,
natayen á sitatalna piman
quet ti cararua na napan
idiay nagasat á Seno ni Abraham.

NI ARI SALOMON.

Idi ta ni ari David natayen
simmuno qña iti turay met laeng
ni Salomon á sitataliñgenñgen
ti panagdayao na, panagraém
iti Dios Apo á Mannacabalinamin.
Nasalucag unay ti panagtungpalna
cadaguiti Bilin ti Dios á Namarsua
cas inyunayunay quencuana
ni ari David ñga ama na

idi asideguen ti ipapatay na.
Idi ta iti trono naisaad
ni ari Salomon á nagasat
ti immona ñga dimmatag
iso ni ina na ñga naimbag
quet siraraem qña á immaoat.
Timmacder idi naarian á tugao na
á napan simmabat quen ina na
quet sana impatugao idi abay na
ta casta ti panañgisuro á itedna
cadagti inanac ñga adda pagsaadanda.
Quet iti naminsan á rabi-i matmaturog
ni ari Salomon á natanóc
nacari-ing piman á nacapuot
quet nagparang qña ni Apo Dios
iso ñga castoy ti inna impatimod:
"Daoatem caniac ti cayatmo
ta inanamaec unay á itdecto;"
simmungbat ni Salomon: oh Dios co,
pinagarim daytoy adipen mo
idinto ta nalapit quen nanumo.
Maysa ac pay la ñga ubing, (1)
aoan ammoc quen padas pay laeng;
anansata ¡inca coma caniac itden
ti pannacaammoc iti linteg á suroten
tapno ammoc á iturayan ti ilim!
¡Silaoam coma toy panunot
tapno mapaglasinco á sidadalos
ti daques á macaituggod
quen ti met imbag á masurot
tapno maicat caniac ti ricot!
Daydi á panagdaoat á sipapacurang
ni ari Salomon á manacman
naayatan ti Dios quet inna pinatgan
ta quinonana ñga sinungbatan
cadaguitoy saó ñga casasamitan:
Agsipod iti dayta ti dinaoatmo
á saan á ti caatiddag coma ti biagmo,
oenno sanicua coma ñga ado
quen panangparucmam iti cabusormo,
aramidecto ti quiniddaomo.

(1)—Duapolo la ti taoen na idi agari,

Siayatac á mangted quenca
iti puso á masirib quen naemma,
ñgem aoanto quenca ti macapada
cadagdi tattao ñga immonona
castanto met cadagti inaodi ñgem sica.
Itdecto met dagti dimo dinaoat,
dayao á siddaaoento ti macadamag
aglalo dagti macapaliio macasirpat,
qt aoanto mt ti macapadpad
iti quinabacnañgmo iti cucua qñ pirac.
Qt no surotem dagti Bilinco
qt siñgpet ni amam ti tulademto
castamet qca ñga ipaayconto
ti manayon unay á biag mo
ta gungunanto dayta tudio.
Ti sirib ni Salomon aoan pañgipadpadan
ta aoan can ti dina lñg naammoan
casasaad qñ saguday ti aniaman
mulmula, ican, ayep qñ agay-ayam
ta inted ti Dios á talungadingna piman.
Aoan nagari á nabacbacnañg ngm iti iso
ta ti balitoc qñ pirac sadi Jerusalem idi cano
naruay da ñga cas cadagti batbató
qt daguidi cucuana ñga ado
nagsiddaaoan dagdi ar-ari qn tattao.
Dipay nabayag panagtugao na
daytoy ari Salomon á masarita
simmaclang da quencuana
dagti babba-i nga dua
á maymaysa ti paguiananda.
Dagtoy babba-i nga dimmatag
agsinsinda iti babassit nga annac
qt daydi maysa inda nasarac
á natayen iti maysa á bigat
qt pagringoranda daydi sibibiag.
Siac ti aquinanac cona di maysa
ta dayta natay iso ti anac dayta;
daydi maysa castamet ti ipapilitna
ngm daguitoy aoan sacsi da
iti daytoy á pagringoranda.
Ti napanunot daydi ari
ta aoan mt ngad macasacsi
conana: no casta nalalaiñg quetdi

no dayta ubing á sibibiag mapisi
tapno pagguduaanyo qt aoan riri.

Daydi pudno nga aquinanac
iti daydi ubing piman á sibibiag
idi pangeddeng ti ari ti inna naaoat
quinonana: no casta, señor, agdaoatac
á panagringor con ti baybay-ac.
Bay-ac la á itedyo quencuanan
dayta ubiñg tapno di aglac-am
iti pannacapisi na ñga quedñgam
ta nacarcaronto ñga leddaañg
ti sagabaec no matay á mapatuloyan.
Daydi met baba-i ñga saan á iso
ti aquinanac idi sibibiag á poon ti riro
quinonana: naimbag, señor, ta napanunotmo
tapno aoan qt ñgarod ti macaigapo
iti panagringgormi itoy saclañgmo.
Daydi ari inguet siribna
ammonan ti pudno ñga iná
cadaguidi babba-i á dua
quet dagos á inoayangna
toy nalinteg á pangñgeddengna:
Dayta baba-i á mañgatipá
iti pannacapisi ta maladaga

iso ti napaypayso ñga ina na
quet iti casta mayaoat qña
ta iso ti adda calinteganna.

Daytoy datdatlag á pangñgeddeng
ni ari Salomon á daydayaoen
nairacurac á nagsidsiddaaoanen
qt dagdi tattao inda nagbuteng
itoy sirib na ti naitalugading.

Pacaquitaan toy iti siribna
ni ari Salomon á naiduma
á inted ni Apo Dios quencuana
maimatañgan no casano da
cadagtoy sumaridat ditoy ita:

Ti nacuneng á di pabalacadan
cadagti mannacaammo qñ manacman
aoan sabali á inna pagtungpalan
no saan la ñga pacairuboan
ta cuspagna ti inna pacaigapoan.

Ti tumipon cadagti masirib
agsiribto met á maipapilit
ta ti cadinna inna maarit
á tumulad quencuana met
ti macapali io, carinnisiris.

Ti nadangques no ayayoenna ca
pagdacsan ti pañgituroñganna qca,
anansata adayoam ti castsa
ta ti tumatayab maadayoanna
ti silo ñga panaoanna.

Ti nasalaoasao á dila
nalabit á masaracanna
ti peggad á pacatnaganna,
ñgem ti tao ñga naemma
adayonto á babalaoenda.

Cagura unay ni Apo Dios
ti tao met á naulbod
nangtona no mañgituggod
iti ilao-ánna ñga itapog
iti pacadangranna á lab-og.

Ti masapulan á sidadalos
uray no bassit á magunód
nalalaingto á napapaot,
ñgem iti adado, naramramóc
no sinaoran quen inulbod,

Ti mangñga asi iti nacaay-ay-ay
caay-ayo ti Dios la unay
isuratnanto iti libro pay
tapno inton inna pannacaipaay
gungunaannanto iti naruay.

No mamacanca iti mabisin
qt no iti mt maoao painumem
dinto bumurong inna qca itden
ti panagbiag á nataliñgenñgen,
gungunanto pay ti urayem.

Daguiti saó ñga nasam-it
parucmaenda ti uñget
quet dagti naimbag ñga aramid
pagayatan unay ti Lañgit
quet asi na qca ti inna ipaoit.

Naruay pay dagti agcacaimbag
á inted ni Salomon á balacad
á saanco ditoy á ilanad,
ñgem iti innac itay insurat
pacaquitaan sirib na á di malibac.

Gapo iti saguday na á nagsiddaaoan
guinagarada qña ti timmalantan
dagdi arari iti sabali á pagarian
quet cadaguitoy maibilang
ni reina Sabá á pagdamandamagan.

Daytoy napintas qñ masirib mt á reyna
idi á napali-io quen naimatañganna
daguiti sirib quen sanicua
ni ari Salomon á guinagarana
dina naturayan ti di nagcona:

Cas diac patpatien idi cua
ti sirib qñ sanicuam á indamagda,
ñgem itan ta innac ida naquita
nacurcurang pay ti panañgidayaoda,
ñgem itoy pudno á casasaadda.

Ti casdi unay á naioaroarnac
á talugading ni Salomon á nagasat
ti ricna na di met la naiguidiat
cadaguiti dadduma ñga sibibiag
cas inna met laeng imbatad.

Gapona no aoan idi ti talaanna
mapan idi aoay á yan ti balayna
quet dita ti pagconconaanna;

amin, amin ñga adda ditoy dagá
pasindayag, ubbao amin oenno asuc da. (1)

PANNACABANGON DAYDI SIMBAAN TI JERUSALEM.

Qt idi maicapat á taoenna
á naipatugao iti pagarian na
ni ari Salomon á narañgá
iso daydi panangbañgonna
iti Simbaan á naidumduma.
Daytoy masasaó á simbaan
naicari á ditoy lubong pagsiddaaoan
ta naicapet qña ti capapatgan
cayo, bato, landoc á casasayaatan
ñga adda idi á natungpuñgan.
Iti uneg di templo nacalopcopan
iti balitoc á casusudian
quet daguiti aruaten á gamigam
sileng ti pirac á pacapuraran
ti adda cadacuada á maimatañgan.
Ti ruar daydi á simbaan
naibutac á pañgidaydayaoan
dagti jaspes á capipintasan
quet no ti ababa á panaritaan
aoan templo á casdi ti pategnan.
Idi bañgonen oenno putarenda
daytoy simbaan á masarsarita
aoan tanupec á nañgeg dita
ta amin á maycapet narucodda
qt curangna la ti pannacaysimpada
Pito á taoen ti bayag na
ti pannacaaramid inggat pannacalpasna
daytoy simbaan á nañgina
ta naipaay amin quencuana
ti nataraqui á pannacabañgonna.
Quet idi nalpasen ñga aoan curang
iso daydi panañgyalisda iti Arca'n
quet no ti rambac napalaloan
ta nagragsac daydi pagarian
iti casdi á naurayda piman.

(1)—Vanitas vanitatum, et omnia vanitas.

Amin daguidi agcacapateg
agraman agcacatanóc á principes
yaman daydi inda inted
quen ari Salomon á masirib
ta daydi simbaanen naaramid.

Di met mabilang ti caado
daguidi naidaton idi templo
ta ammo unay daguidi tattao
á iso ti napateg unay á disso
á pagcararagan iti Dios Apo.

Quet idi á inda maiserrec
daydi Arca santa á napateg
idi simbaan á nañgayed
maysa ñga nacascasdaao á ulep
ti naquita dita á nanglañgep.

Daydi sancta sanctorum á cona
oenno yan ti tabernaculo á nañgina
nacumotan iti pudno á tanda
iti panagragsac ti Lañgit á nacabuya
iti raem dagdi tattao iti Dios da.

Ni ari Salomon á naitalugading
inguiddatona dita ti nagparintumeng
quet iti Dios Apo á daydayaoen
quinonana piman á siraraem
daguitoy sumaridat á denguen:

¡Oh! Dios Apo ni Israel,
aoan Quenca ti umasping
sadi lañgit man quen amin
á disso ti dagá quen yuyeng
ta Namarsua ca á Mannacabalinamin!

No dagti lañgit dida ca malaon
¿casanonto quet toy inaramidcon?
agpayso ñga innac la binañgon
tapno dagti umay qña dumanon
cararag da ti inda Qca idaton.

¡Inanamaec á denguemto
ti agcararag á macapudno
nangrona daguiti tattao
á sumurot á situtudio
cadagti na-Diosan á Bilin mo!

Idi nalpas ni Salomon ti cararag na
ti apoy sadi lañgit bimmabá
á nañguram cadaguidi indatonda

ta iso ti pacapnecan á ti Dios dinengñgegna
ti ararao daguiti nagdaton Quencuana.
Iso daydi guiniddan dagdi Israelitas
ti nagpacleb iti dagá á nagrucbab
quet sipapasnecda á nagcararag
iti Dios á poon ti imbag
tapno tacunaynayenna ida á di agressat.
Quet idí nalpas amin daguita
maysa qñ maysa nagaoid balayna
quet sipuponno iti ragsac ti puso da
ta nalaoag unay inda pannacaquita
iti caasi ti Dios cadacuada.
Nagparañg manen ti Dios Apo
qñ Salomon, ari á nasuñgdo
qt quinonana: natimodco ti cararagmo
pagasatec mt toy simbaan á binañgonmo
castamet dagti umay qña aglualo.
Daguita unay ti pacapnecan
iti pateg daydi ñga Simbaan,
ñgm napatpateg pay mt la ti yan
ti Baguí qñ Dara á naDiosan
ni Apo tay á JesuCristo á Nañgisalacan.
Gapona ñga utañg tay ti siraraem
iti saclañg ni JesuCristo á daydayaoen
cadagti simbaan tay á sitataeñg
iti sidoñg á sitatalingenñgen
ti Iglesia Catolica á natacneñg.
Ni ari Salomon binañgonna met
ti palacio na á naiduma't daég
qt daydi trono na á napateg
nacalopcopan iti marfil á nañgayed
qñ balitoc pay ñga aoan umarñged.
Naiparabao iti innem á taconda
qt cadagtoy mt naidissoda
dagti sinin-leon á sañgapolo qt dua
qt dagtoy balitocda amin á carammaysa
á macapurar cadagti macaquita.
Balitoc mt dagti loñgloñgan
ñga aruatenna iti pañganan
vaso, cubiertos qñ pingan
castamet dagti lamisaan
á inda lñg paguidisdissoan.

Naruay á ciudades ti pinutarna
á pamadaegna iti pagarian na
qt no daydi Jerusalem á taeñgna
napasayaat iti aoan capadpadna
castamet á pinabilegna't naiduma.

Ti sacop daydi turay na
dimmanon Egipto qñ iti India
nadumaduma mt á dagdagá
ti paggapoan dagti saniata
á paipan dagti principes qña.

Ngm daydi á quinabacnañg
sirib qñ gasat na á nagsiddaaoan
nagbanagda ñga aoan inda capapaayan
ta idi á limapolo ti taoen nan
puso qñ naquem na't nacul-laapan.

Dagdi ado ñga nasaracna
á baba-i nacaal-al-lilaoanna
isoda ti nañgdadael quencuana
ta indulidolda á surotenna
ti religion ti tuñggal maysa.

Daydi siribna á nagsaoay
qñ naidaclan á quinaturay
saanda lñg á nacagaoay
á simmurot iti pammati á ururay
dagdi babba-i á naruay.

Idinto ta naisaguday idi
iti siñgpet á mañgnibinibi
naquemna piman ti nagbal-locati
ta binay-anna ti nadalos á pammati
iti pudno á Dios á Manañgñgaasi.

Innem á polo ti taoen na
ni Salomon idi dimteñg ti patayna
ta uppat á polo daydi panagarina
qt sadi Jerusalem ti nacaitabonanna
iti dinna mt la piman ni ama na.

Iti Sagrada á Surat saan á mabasa
no adino ti nagtuñgpalan ti cararua na,
castamet á di nailanad ti panagbabaoina
cadaguidi basbasol á gapoananna,
di na mt pinaracrac dagdi didiosen da.

Daytoy á naaramid qñ Salomon
pagan-annadan ti tao ditoy luboñg,
pilien ti naimbag á catiptipon

tapno di matnag tao á maiduron
iti maisupadi iti Catolica á Religion.

PANNACABINGLAY TI PAGARIAN.

Idi nacabasol ni Salomon'en
binabalao ti Dios metten
quinonana á inqueddeng:
ti panagturay itoy pagarianen
innacto iti anacmo iccaten.
Maysanto cadagti iturayam
ti pangyaoatac itoy pagarian
qt duduanto á tribu ti matdan
á iturayanto ni anacmo á Roboan
ta ni David ti innac pañgigapoan.
Agpayso naaramid á casta:
dagdi putputot ni Abraham nagsisinada
ta daguidi caadoan cadacuada
ni Jeroboan ti ari á bigbiguenda
qt ni mt Roboan dagti dadduma.
Ti naipapilit á nacaigapoan
ti isisina da qñ ari Roboan
daydi saanna á panañgipangag piman
iti yasog dagdi cacailian
á inda coma pacapalaganan.
Quinona dagdi nagasog qña:
nadagsen cadacam ti inaramidna
ni amam ta ado dagdi siñgirenna
á bayadanmi á impapilitna
qt nagbalin cam ñga adipenna.
Quet itan napanunotmi
ti dumaoat panangñgaasi
tapno baoasam coma cadacami
ti bayadan á taguidagsenen mi
tapno ita turaymo agtalinaedcami.
Ni ari Roboan sinungbatanna ida
ñga iti maicatlo ñga aldao agsublida
tapno quitaen quen panunotenna
iti maipaay ñga aramidenna
ti daydi panguep á daoatenda.
Agpayso nagsaludsod, immuman
cadagdi panglacayen á capinnatigmaan
ni Salomon idi iti pagarian

qt imbalacadda á sinanacman
ti rumbeng quen casasayaatan.
Quinonada qñ Roboan ñga ari da:
no denguem dagti inyasogda qca
qt nalaing mt ti pannaquisaom cadacuada
naimbag danto met inggana't inggana,
agnanayonto pay ñga adipenmo ida.
Daguitoy nalaing á balacad
inomsi ida ñga di impañgag
ni ari Roboan á timmulad
cadagti puso da ti di naimbag
á nalablabit unay á masarac.
Ni Roboan naquiuman met dita
cadagdi agtutubo aoan pay padas da
quet daguitoy imbalacadda
á dina annugoten ti daoaten ti ili qña
ta dacdaquesto ti mapapagna.
No itedmo ti daoatenda ita
mapanamnamanto ti puso da
quet into manen no madamdama
sabalinto á quita ti ibagáda
qt pagtungpalanna, aoanto't matda qca.
Ti quet naimbag ñga aramidem
nalaing unay coma no tubñgem
dayta inda ita napaquinaquem
ta dida ca quet balinbalinen
á maysa ñga ari á tuggareng.
Conam cadagta agdaodaoat qca:
no taguidagsenen yo ti imbaga ni ama
ti cayatco cadacayo pay adadda,
naingiñgetto met daguiti dusa
á innacto cadacay ipasagaba.
Idi ta maicatlo ñga aldaoen
dagdi tattao inda nagsublin
iti saclang ti ari tapno inda ammoen
no ania cadacuada ti maiqueddeng
iti daydi imbagadan á daoaten.
Ni ari Roboan insungbatna
daydi imbalacad quencuana
daguidi ubbing á capatadna
ñga isona la ñga ammoda
ti agragragsac quen di agtalna.

Idi castá ti mañgeg dagdi tattao
nagaoidda't balbalay da ñga agpayso
quet sada quinona ti nagsasaó:
no ni Roboan di mañgicancanó
saantay met á pagananó.
Nagtutulagda met ditan
á paglicodanda ni Roboan,
qt quinaycayatda ti pimmanapan
iti turay met ni Jeroboan
á ubing ni Salomon idi cua piman.
Iti turay ni ari Roboan'en
isona la dita á nabatin
ti Tribú ni Judá qñ Benjamin
ta dagdi sañgapolo timmiponen
quen Jeroboan met ñga arin.
Sipodna dita á nabinglayen
daydi pagarian á Israel
quet ti nagan da á pamigbiganen
pagarian á Judá daydi basbassiten,
qt daydi maysa pagarian ni Israel mt lñg
Daydi pagarian á Judá
Jerusalem ti paluñgo na
qt daydi pagarian ni Israel á cona
pinilida met á olo na
daydi ciudad á Samaria.
Daytoy á panagsisina
daguidi daan á Israelita
di nabayag naricnada
ti daques á pinataodna
ti casdi á inaramidda.
Ni Jeroboan napanunotna
á daguidi ñga iturayanna
no sadi Jerusalem ta mapanda
ñga in agcararag idi simbaanda
nalabit á iti turay ni Roboan agsublida.
Gapona nagpaaramid ñga agpayso
iti dua ñga "becerro de oro"
tapno adda pagcararagan dagti tattao
quet tapno dida macaadayo
iniccanna ida iti dua cadisso.
Iti disso á Betel ti inna nañgisaadan
iti maysa á inda pagcararagan
daguiti adda iti abagatan

quet iti deppaar ti amianan
insaadna met sadi Dan.
Quinonana cadaguiti tattao:
addaguita da á quitaenyo
daguiti dioses á cararaganyo
ta isoda ti nañgala cadacayo
idi nacaadipnanyo ñga Egipto.
Anansata saan á masapulen
á mapancay sadi Jerusalem
tapno dicay mabambannoguen
yata pada na met laeng
no agcararagcay la ditoyen.
Casta ti pananggargarina
cadaguidi táo á sinulisogna
ñga agaramid iti idolatria . . . (1)
ta daguidi becerro cararaganda
á cas la Dios á pudno da.
Daguidi met tattao pinatida
ti imbaga ni Jeroboan cadacuada
ta impagaropdan paglaiñganda
daydi panañgilood panañgicaoa
daydi naagum dayao qñ sanicua.
Ni Roboan dina met naanusan
ti casdi á isisinada quencuanan
daguidi Tribus á caadoan
gapona á gubat ti inna intuyang
quen cainnagaona á Jeroboan.
Daytoy Jeroboan á nañgicaoa
cadagti Israelitas á namati qña
linacamna met ti dacquel á dusa
á impaay qña ti Namarsua
á supapac ti damsac na.
Binaon ti Dios quencuana
ti maysa met á profeta
á mangbabalao iti aramidna
qt sana impadles á ti reyno á Juda
tumaodto ni Josias á dayao na.
Ni met Roboan idi natayen
impomponda sadi Jerusalem
quet iti turay na simmono manen

(1)—Idolatria iso ti panagdaydayaoen iti aniaman á cas iti panagdayao iti pudno á Dios.

ni Abiam ñga anac na mt laeng
sa ni Asa, Josapat qñ dadduma payen.
Dagtoy nagarari iti Judá
natnagda mt iti Idolatria
qt daydi ili maisuñgsongda
ñga agaramid mt iti cagura
ti Dios Apo ñga Namarsua.
Nupay casta pasaray mt lñg
adda ibaon ti Dios á mañgiriing
iti utangda unay nga aramiden
á panagbabaoi da, cas rumbeng
cadaguidi gapoanan da á barengbareng.
Daguidi mamagbagá cadacuada
iso daguidi nagasat á profeta
qt cadagdi tattao panecnecanda
iti nacascasdaao ñga aramidenda
á pudno á imbaon ti Dios ida.

PROFETA ELIAS.

Maysa cadagdi á profetas
iso ni nasingpet á Elias
á napan qñ ari Acab
ta inna quencuana imbatad
ti dusa nga nacaamamac.
Daytoy ari Acab á masarita
iso ti naiduma iti ranggas na
naruay pay dagdi pinapatayna
nga sacerdotes quen Levita
á ministros ti namarsua.
Quinona ni Elias quencuana
nga maipoon iti daoelna
di bumurong ti pannacadusana
iti mabayag nga aoan maurayda
á todo qñ linnaao tapno maticagda.
Daguitoy dusa nga imbatad
ni nasingpet á profeta Elias
quinagura unay ni ari Acab
gapona nga idin inna insicat
á biagna daydi inna paiccat.
Agsipod iti casta imbisic ti Dios
qñ profeta Elias á naanos

á lisianna daydi panangituggod
qt mapan pumacni pay la ngarod
sadi Carít tapno dida masurot.
Nagtungpal daydi santo á profeta
qt bayat panagtaengna dita
Oác ti baonen ti Dios qña
á mangipan iti taraonna,
tinapay qñ carne patinayon nga agsapa.
Quet idi nabayag bassit ditan
nagmagá daydi inna pagalalaan
iti danum á inumenna piman
qt ni Apo Dios binaonna á napan
sadi Sarepta, ciudad ti Sidon daytan.
Idi macadanon daydi profeta
cadaguiti ruañgan ti Sarepta
nasaracanna ti baba-i á maysa
ñga iti pagtuñgó agalala
quet ni Elias naquicaasi quencuana.
Dimmaoat tinapay qñ danum á bassit
tapno adda comá inna pamedped
idi bisin qñ oao na á manegdeg
simmungbat di baba-i: aoan maited
ta balbalo quen napanglao met.
Isona la ñga adda idiay balay na
ti bassit ñga aceite qñ harina
iso ñga aramidenna ñga torta
á taraonda ñga dua idi anac na
qt iso ti mabalin á pañgibiñgayanna.
Quinona manen daydi profeta:
agaoidcan ta aramidem ta adda
tapno canec sacanto mañgala
iti aramidemto manen á maysa
ta adda umanay á dua.
Castamet ñga inanamaem
á iti bayat toy gaoat qñ bisin
dicanto maaoanan iti aramidem
á taraon yo itay ubing
ta ni Apo Dios ti aquinnaquem.
Daydi baba-i nagtungpal iti imbagá
ni Elias nasingpet á profeta
quet daytoy amin mt á sinaóna
naaramid ñga aoan curangna,
daydi á balay saan á naaoanan taraonna.

Qt idinto ta nabayag bassiten
nadanon ti ipapatay daydi ubing
quet ni Elias nagdaoat á siraraém
iti caasi ti Dios tapno inna itden
á ti cararua daydi natay agsubli pay lñg. (1)
Agpayso natungpal á casta
ta daydi ubing naguñgar dita
quet nalaos ti yaman qñ ragsac na
daydi silaladiñgit unay á ina na
namati unay ti pateg daydi profeta.
Iti daytoy á panaguñgar maaoat unay
á ti cararua ti tao saan á matay,
ñgem agnanayon qña á sisasamay
daguiti tooc oenno nam-ay
á cadagti gapoananna maipaay.
Idi pumanao ni profeta Elias
sadi Sarepta ñga ciudad
napan iti saclang ni ari Acab
ta binilin ti Dios á dimmupag
á in quencuana dimmatag.
Daytoy ari á nadamca
nalaos unay ti danagna
iti daydi bisin á masagaba
pinasapsapolna daytoy profeta
tapno iti rigat ilisina coma.
Gapona ñga idi inna masirpat
ni nasingpet á profeta Elias
imparupana qña ñga insuñgad
á daydi napalalo á bisin qñ rigat
naipoon iti ipapanao na á nasingdat.
Simmungbat daydi profeta:
saan á siac ti adda basol na
iti rigat toy pagarian á nacana
no di met la quet sica
ta ti Dios inca pinagura.
Ti pudno á Dios binayám
quet ni Baal ti quinarararagam
ta naquem yo ti nacul-laapan
quet iti pay nacalcaldaang
naranodmo toy pagarian.

---

(1)—Lib. 3.° Reg. cap. 17. v. 21. 22.— Reversa est anima pueri intra eum, et revixit.

Nupay catsa no agbabaoicayo
cadagti daques á gapoananyo
mangñgaasi pay mt la ti Dios Apo
na agtitipon dagti tattao sadi Carmelo
qt masapol met ti yaaymo.

Tapno itinto caaddam
dagti maaramidto masacsiam
icuyogmo met á di agcurang
daguiti sacerdotes ni Baal
ta nacascasdaaoto ti maciputan.

Tinungpal á sisasalucag
ni ari Acab á sidadanag
daguidi sinaó ni profeta Elias
tapno sumardeng coman ti rigat
á sagabaenda á di macalasag.

Qt idi addada amin ditan
ni profeta Elias nagparang
conana: ¿caanonto ti incay panagpatinggan
á cas cadagti dua ti inda pagpilayan
á dida la sumorot iti maymaysan?

No Dios á napaypayso
ti pagraeman ñga Apo
iso ñgarod ti surotenyo,
Bilbilinna ti tungpalenyo
tapno aoan basbasol yo.

Ni Baal no patienyo met
á dios á sipuponno iti bileg
iso ñgad ti surotenyo á sitatalgued
ipamaysayo quencuana ti agtaléc
quet iti sabali dicay umasasideg.

Daydi ili saan á nacatimec
iti casdi ñga inna nañgeg
ta ammona unay á linteg
daydi imbagá á sitatalec
ni profeta Elias á napateg.

Daytoy nasantoan á profeta
dinupagna ti nagbitla:
cadaguiti sacerdotes ti Dios á nañgina
ta pinapatay pinucaoyo ida
sisiac laeñgen ti natda.

Dagti profetas ni Baal ammoyo
uppat á gasot da quet limapolo:
iti dua á vaca mangtedcayo

ta pilienda ti inda caayayo
quet ti dida cayat idatonconto.
Tunggal maysa. innanto aoagan
ti Dios na á pagcammatalcan
ta itinto babaan ti apoy á mañguram
iti daton na á maituyang
Dios nanto ti pudno á pagcararagan.
Daydi ili ñga adda dita
sangcatunosda á nagcona:
nasayaat á maaramid dayta
tapno maiparañgarang á mabuya
ti napaypayso ti pagtalcan na.
Dagdi sacerdotes ni Baal inaramiddan
ti altar á inda pagdatonan
sada ingapo ditan ñga ayaban
ni Baal tapno inna pooran
daydi daton da qña á sipapacurang.
Agsapa unay idi iruguida
ti umaoaoag qñ Baal á diosda
qt inggana idi init ti tumengñga
aoan met la ti maurayda
ñga apoy á sadi lañgit bumabá.
Quinona cadacuada ni profeta Elias
á pañguyong oenno pangrabrabac
pigpigsaanyo pay ala ti umaoag
tapno matimodna cay á ipañgag
into quet no matmaturog itoy á horas.
Agpayso ipigpigsada't panagpuccaoda,
ñgem aoan met la ti mauray da;
quet idi ta mumalemen dita
ni Elias daydi ili inayabanna
tapno umasidegda quencuana.
Binañgonna daydi altar
á pañgidissoanna idi idatonnan
qt dagdi tuñgó inna ida pinabocbocan
iti ado á danum tapno mabbasadan
qt narigat pay á sumgued coman.
Quet idinto ta naiparabaona
daguidi intedda á idatonna
iti napigsa á timec inyebcasna
daydi nasgued á cararagna
iti Apo tay á Dios quet quinonana;

¡Oh! Apo qñ Dios ni Abraham,
Isaác quen Jacob á cagasatan,
inca cad ala iparañgarang
á sica ti pudno á pagraeman
qñ Mannacabalin ñga aoan capadam!

Toy daoat co denguem cadi
tapno patienna ca unay toy ili
yata inaramidmo ñga agbabaoi
cadagti gapoanan na á di maicari
ita dacquel ñga ayatmo quen asi.

Idi castan bimmabá á naggapo't lañgit
ti apoy á sidadarang sigagayebgueb
nagdisso á nañguram idi nasamit
á indaton ni Elias á nasingpet
qt aoan natda uray coma no bassit.

Idi ta naquita ti ili daydi casta
nagpaclebda á nagdaydayaoen sipapacumbaba
iti napaypayso á Dios qñ Namarsua
quet sangcatimpuyogda á nagcona
á ti Dios ni Elias, pudno aoan capadpadna.

Daguidi á tattao ti ili ditan
dinaropda dagdi sacerdotes ni Baal
quet inda amin ida binugsotan
quet aoan la ti nabona á nalabasan
cadagdi uppat á gasot qt limapolo ti bilang.

Imbaga met ni profeta Elias
ñga agaoiden ni ari Acab
tapno di mabbasa iti todo á tumaracatac
ta idi nupay tañgatang ti nalaoag,
apagbi it nagulep, danumen ti nagtinnag.

Daguiti bangcag quen amin á dagá
á sacop daydi pagarian ti Israelita
napnecda unay á nabbasa
quet ni Acab idi macagteng balayda
dagdi naaramid sinaritana qñ asaoa na.

Daytoy apaman á natimodna
dagdi sinarita ni Acab quencuana
ado ñga naalás dagdi imbalicasna
inlunlunodna ni Elias quet incarina
á dina inggaan, papapatayna.

Ngem daydi daques á gaguem
toy baba-i á napnoan daoel
saan á napatuloy met laeng

ta ni Elias immadayó metten
qt dagdi agbiroc dida nasapulanen.
Cadagdi aldao á dipay nabayag
daydi ipapanaona iti daydi á saad
qt nauñgayanen iti bannog á di rabrabac
nalaos daydi lidayna á nagdaoat
á no cayat ti Dios uray di comaṅ ágbiag.
Ngem ni Apo Dios inguet asi na
dinagosna met dita á liniolioa
quet binaonna ti Angel quencuana
á nangted iti taraonna
qt sa nagturong idi imbagána.
Uppat á polo ñga aldao qñ rabi-i na
á naglasat sa nacadanon napananna
daydi nagasat unay á profeta
qt bayat dagta aoan naricnana
á bisin quen bannog iti dalan na.
Daydi tinapay á inted quencuana
ti nailañgitan ñga Angel á maysa
cayarigan ti tinapay iti Sagrada Eucaristia
á quired dagti macapudno á cararua
ñga umaoat Qña cas maicanada.
Quet idinto ta macagteng
iti daydi bantay Oreb á naitalugading
naguian iti gucayab á nalmeng
qt casta inna pannacailisi laeng
idi panagpasapol ni reina Jezabel.
Dita ti nagtaeñgan nga agpayso
ni profeta Elias á nasungdo
inggana idi imbagá ti Dios Apo
á inna consagraen ni Eliseo
ñga ag-profeta á nañgato.
Castamet quencuana á naibilin
á sapsapoanna ñga agarin
iti daydi pagarian ni Israel
ni general Jehú á maiñgel
iso á mangparmec cada Acab qñ Jezabel.
Ngem ti pannacaconsagrar ni Jehú
nalmeng á di pay la naammoan dagti tattao
inggana iti pannacayaoatto
ti panagturay na iti reyno
cas naaramid quen David á santo.

Ni Elias idi á ni Eliseo masaracna
agararadoda cadagdi ubbing na;
ñgem apaman á quinonsagra di profeta
napan á nagpacadan queu ama na
qt sipod idin saan quen Elias naquisina.

Cadagdi ñga aldao naaramid
ti maysa ñga nacaladladiñgit
gapoanan daguidi naulpit
Acab quen Jezabel á natangsit
á puso da ti aoan pada iti pait.

Daguitoy agsipod iti ari da
maaramidda la ti caycayatda
pinaparpardaya, pinapapatayda
ni Nabot á di manglaco cadacuada
iti disso á tinaoidna qñ ama na.

Dayta ti nagbaonan ti Dios qñ Elias
á nañgibaga, nañgipaduyacyác
á daydi nagaramid iti ranggas
dinto bumurong ti inna panagbayad
ta lamutento dagti aso iti napatác.

Casta ñga agpayso ti naaramid
idi tal-lo nga taoen ti nalabes
ta ni Acab natay iti gubat á naiñget
á daguidi dara na á nacarugruguit
dinildildilan dagti aso á umarioecoec.

Qt ni Jehú idi arin ti Israel
qt nagturong á napan Jezrahel
tinanaoan ni naulpit á Jezabel
á casta unay ti inna panaguindadacquel
á cas la aoan qña ti macabael.

Idi naquita ni Jehú idi taoa:
itappoacyo, quinonana cadagdi ubbingna
quet agpayso casta ti inaramidda
qt pinayatpayat dagdi cabayo ti baguina
sa linamot dagdi aso iti calzada.

Qt idi ñga paipompon ni Jehú coman
daydi bangcay ni Jezabel á nacalcaldaang
isona la ñga nasaracandan
dagdi ima, saca quen tultulang
ta ti lañgit casta't inna quinedñgan.

Ni profeta Elias idi naammoanna
ti parabor á ited ti Dios quencuana
á panañgalana á sibabagui sicacararua

nalaos daydi panañgilimedna
ta uray qñ Eliseo dina imbagá.
Maipoon itoy á panangilimedna
iti parabor qña ti Namarsua
uray pay qñ Eliseo iliçlicna
qt impanna sadi Galgala
sa castoy daydi quinonana:
Ditoy ti inca ala pagurayan
ta ti Dios adda inna cañiac pangibaonan
á di rumbeng ti caaddam
á macaquita sisasaclang
itoy panguepec á papanan.

PROFETA ELISEO.

Ni Eliséo ta profeta mt
ammonan daydi maaramid
á iti daydi nga aldao, di lumbes,
agpucao ni Elias á nasingpet
gapona á dina sinina uray apagbi-it.
Daytoy á gagar ni Eliseo
impalubos ti Dios Apo
tapno masacsianna ti pudno
qt saán á duaduaen ti tao
ti panagpucao ni Elias á masasaó.
Sinurot oenno quinuyog ditan
ni Eliseo inggana sadi Jordan,
qt madamada la nga agsarsaritan
bimmaet la cadacuadan
ti ulep á inguét rangrang.
Daytoy ulep á pagsiddaaoan
naguininot nagbalin á sininlugan
agraman dua ñga caballos nan
qt ni Elias linaonna ditan
sa nagpañgato iti tañgatang. (')
Ni Eliseo nabati á sileleddaañg
qt ipuccaona pay dagdi asog nan:
¡oh amac! ¡apaya á innac panaoan?
¡casano camto itoy ilim ñgatan
no aoanca á pacasaranayan!

(')—Ni Elias pagarupen dagti santos PP á napan naqquitipon qñ Enóc iti disso á di ammo.

Gapo iti caasi ni Elias qña
intapoacna piman daydi capa na
tapno iso ti mabati á liolioa
ni Eliseo á immaoat nañgilalá
á cas capapatgan á saniata.
Quet daytoy napateg á capa
inaruat ni Eliseo á pinañgaramidna
cadagti nacascasdaao nadumaduma,
maysa cadagtoy idi ta imbaotna
iti danum ti Jordan nagbisñgay á nagnaanna.
Agturong ni Eliseo iti papananna
quet idi ta iti Betel mabatogna
inic-icquisan á rabrabaquen da
dagdi ubbing ñga annac dagti idolatra
á nalabit insuro daguidi amma da.
Daydi á inda panangrabrabac
quen profeta Eliseo á nagasat
nacaalaanda iti ado ñga rigat
ta dua ñga oso cadacuada't nangranggas
á imbaon ti Dios á quel-laat.
Uppat á pulo quet dua ti natay
cadagdi ubbing á di nagraem, di manggaogaoay
idi santo profeta á naalumamay
ta agpayso ñga daques la unay
no ti ubing isuro iti ururay.
Idi adda ni Eliseo sadi Samaria
napan qña ti balo ñga baba-i á maysa
á dumaoat pamuspusanna't pagbayadna
cadagdi di agpabatubat á nacautañganna
qt sinaludsodna no ania ti adda idi balay na.
Simmungbat daydi baba-i á nagcona:
ñga isona laeng ti bassit á lana;
binilin ni Eliseo á buluden na
ti paguiccan lana daguidi carrobana
qt sipapati daydi baba i á nagala.
Immado unay daydi lana
ta amin dagdi paguiccan napnoda
inlaco daydi balo ti dadduma
á nañgalaanna pinagbayadna't utangna
sa ado pay la ti natda quencuana.
Daydi lana ñga immado
cayarigan ti gracia á ited ti Dios Apo,
cas maitucad iti essem ti puso

cadagti ubbao qñ pasindayag ti naquemtayo
cadagti adda ditoy lubong á maquitatayo.

Ti mt cararag ni Eliseo ti nañgipamuspusan
iti pannacaagas ni general Naamán
idi nacaro á lepra á inna nagsaquitan
ta pinagdigosna la iti danum ti carayan
á iso daydiay nagasat á Jordan.

Ti danum á nacaagas qñ Naamán
cayarigan ti Danum á nasacramentoan
á daguiti cristianos inda pacabuniagan
ti bilegna á mangdalos iti cararua piman
maipoon la iti naquem ti Dios á castan.

Ni profeta Eliseo idi á biniroc
daguidi taga-Siria á soldados
tapno alaenda coma ñga ibalod
quinonana cadacuada á inda sumurot
ta dida nailasin ta binulsec ida ti Dios.---(1)

Dida ammo daydi dinalanda
quet idinto ta macaquitada
addadan iti beddeng ti Samaria
ñga yan daguidi cabusorda
quet nalaos daydi danagda.

Nupay casta di impalubos ni Eliseo
á daguidi soldados inda naanano
pinapacánna quet ida ñga agpayso
sada pimmanaoen á immadayo
á napan quen Benadab, ari da á nañgato.

Ni ari Jorán pabasolenna ni Eliseo
cadagdi paguel quen bisin ti reyno
ta mailiclicna coma ida cano
no cayatna coma ti ag-milagro
qt papapatayna iti maysa á soldado.

Ngem idi masibet toy binilinna
nagbal-lucati di naquem na
pinagsublina daydi imbaonna
ta naisipna á nalalaing ñgata
no iso ti maquisaó idi profeta.

Agpayso dimmanon qñ Eliseo
quet impalaoagna ti tooc á nacaro
á sagabaenen daguiti tattao
ta daguiti cabusor ti macaigapo
agsipod iti linacobda ti reyno.

(1)—Percussitque eos Dominus ne viderent.—4—Reg.

Idi mabuya ni Eliseo ti pacurang
ti pannaquisaó qña ni ari Joran
quinonana: ñga dida pagdanagan
ta inton bigat, saan ñga agcurang
agsursurocto amin ti taraondan.

Agpayso idi á mabigatandan
aoan amin daguidi cabusor dan
á nanglicmot idi iti pagarian
ta iti pay la rabi-i nagtataraydan
agsipod iti danag quen buteng dan.

Iti rabi-i natimodda can ti nacaamamac
á calañgiquing ti ejercito á gumubat,
qt iti casta inda piman immatap
á cadaguiti ado á pagarian immayab
daydi linacobda á pinarigat.

Agsipod iti daydi casta
immapay ti buteng cadacuada
qt namagtarayda amin aoan natda
binayanda amin á cucuada
ta biagda la daydin icaluyada.

Cadagta qñ dadduma á nacascasdaao
quinayat ti Dios ni Eliseo á indayao,
ñgem ti cangronaan pay unay
iso daydi nasiputan ti naruay
idi ñga ni Eliseo nalpasen á natay.

Nabayag ñga aldaoen á naipompon ni Eliseo
idi sumrec dagdi daoel da ti nacaro
ñga agranggas iti daydi disso
qt nairana met idi ñga agpayso
ñga adda natay á icali comá dagti tao.

Ngm idi á sumuñgad dagdi caranggasan
nagbuteng dagdi mañgitabon coman
quet daydi bangcay imbacaldan
iti daydi met la nacaipomponan
ni profeta Eliseo á casingpetan.

Apaman la ñga naidinna
daydi bangcay á impal-ladaoda
cadaguidi tultulang daydi profeta
nagungar ñga aoan curangna
daydi natay á impuroacda.

Bimmañgon dita á nagnan
á nagaoid met la idi balay dan
quet iso metten ti nacaammoan

daguidi nacaquita nacaimatang
á daydi á tao natay idin á di pagduaduaan.

PROFETA JONAS.

Idi á ni profeta Eliseo natayen
simmuno quencuana manen
ni profeta Jonás á naitalugading
quet iti pammagbagana á nalaing
saan á cayat dagti Israelitas á patien.
Agsipod iti suñgit daydi ñga ili
cadaguiti cadacuada maipapati
ni Jonás binaon ti Dios iti sabali
quet binilinna á mapan Ninive,
paluñgo ti Asiria á napilpili.
Iti daytoy Ninive á masarita
nagpupunipon amin quencuana
dagti quinadangques nadumaduma
gaponá á pagbaonan ti Dios iti profeta
tapno adda mamagbagá cadacuada.
Quinona ni Apo Dios qñ Jonás:
agal-legca á magna't daras
inca bagbagaan ti Ninive á ciudad
ta quinadaques ñga aoan pumadpad
ti araramiden da dita caniac.
Daydi á imbaga ti Dios qñ Jonás
saan comá daytoy á cayat
ta calicaguman na no agtinnag
ti pangdusa ti Dios á silalayat
iti daydi managbasol á ciudad.
Gapona á ni Jonás pimmanao ditan
qt napan nagsapol iti sasacayan
á inna dita piman luganan
ñga agturong sadi Tarsís oenno España'n
tapno daydi Ninive inna maadayoan.
Ngm idinto ta adda iti tengñga
daydi taao á inguet laoa
nagdauel ti danum iti nagagara
qt daydi sasacayan agpeggad dita
iti nacabutbuteng á pannacarba.
Ni Jonás turog na ti nargaan
iti tucoc unay daydi sasacayan
idi ta danag ti napalaloan

amin daguidi adda á silulugan
ta amin á carga intapoacdan.
Tunggal maysa cadacuada
umaripungsan agdaoat iti dios na
tapno ilisi quet ispalenna ida
iti daoel ti taáo á nacana
á mangpucaoen quen mangrebba.
Rini-ing daydi piloto ni Jonás
quinonana á nangpabaringcoas:
¿apaya á turog mo ti naimas
idinto ta amin á tao sidadanag
maipoon itoy daoel á nacaam-amac?
Bumañgonca, ala ta cumararagca
iti Dios mo bareng macapudnoca
ñga agdaoat panañgiliclicna
itoy napeggad á pannacarba
iti daoel ti taáo á nacana.
daguidi tattao á silulugan
iti daydi agpeggad á sasacayan
quinonada: aramidentay pagguiguinnasatan
tapno isonto ti pacaammoan
no asino't aquimbasol itoy pagpeggadan.
Agpayso casta ti inaramidda
quet ti nagasatan á naquitada
ni Jonás saan á daduma
gapona á daytoy impudnona
daydi nadagsen á basol na.
Quinonana: ala itappoacdac
tapno mailisi cay iti peggad
ta ti nacabasol pudno á siac
qt agpayso, ti daoel ti taao nagtánac
apaman á intappoacda ni Jonás.
Daytoy sinacbab met á dagos
ti dacquel á ican á macapaquigtot
quet tal lo ñga aldao inna linasod
ni Jonas á biag na ti di napugsot
ta naquem ti Apo tay á Dios.
Nasgued unay dita ti panagcararag
ni masasaó á profeta Jonas
gapona á biagna ti di naiccat
qt daydi ican inluana á sicacaradcad
iti iguid ti taao á napalanas.

Dinupag ti Dios á quinona dita
á ni Jonas mapan Ninive mamagbagá
ta ibalacadna ti panagbabaoi da
cadagti naruay á basbasolda,
quet napan ni Jonas, aoan quitaquitna.
Idi ñga Ninive ti magtengna
tinungpalna ti imbilin ti Dios qña
ingunamgunam na ti panagbabaoida
ta no saan: iti lasod ti uppat á polo ñga aldao maurayda
ti nacabutbuteng á pangdusa ti Dios cadacuada.
Daguidi pammagbagá ni Jonas
pinati met dagdi tattao idi ciudad
qt manipod idi ari aoan quet labas
nagbabaoi qñ nagpenitencia da't nalaoag
qt pinacaoan ida ti Dios á impañgag.
Daydi tal-lo ñga aldao á caadda
ni Jonas idi uneg ti ican á nañgala qña
cayarigan ti pannacaitabon ti bangcayna
ni Jesucristo idi ñga incalida
quet naguñgar iti maicatlo ñga aldao na

ARARI TI JUDA, JOSAFAT, ATALIA, JOAS, OZIAS, ACAZ, EZEQUIAS.

Cadagdi nagarari iti Judá
maicari á tandaanan ipangrona
da Josafat, Joas qñ Atalia,
Ozias, Acaz, Ezequias ta inaramidda
ti umiso á panglaguipan cadacuada.
Ni Josafat bayat panagari na
pinunasna amin ti idolatria,
nalinteg á tattao dagti dinutocna
ñga aguimaton qñ catuloñganna
ñga agteñgñgel iti pagarianna.
Cadaguiti amin á ciudades
nagbaon, nañgidisso cadagti agcacasirib
á mañgisuro cadagti linteg
á rebbeñg dagti tattao á suroten met
tapno dida agduadua iti aramid.
Maipoon cadaguitoy á gapoanan
impaay ni Apo Dios á guinungunaan
ta pinañgabacna ñga aoan curañg

cadagti amin á pagbabacalan
á sinarapa daydi pagarian.
Ni Atalia á naiduma't daoel
anac da ari Acab quen Jezabel
pinapatayna á di nagbuteng
daguidi agari comá á rumbeng
iti reino de Judá á natacneng.
Ngem daydi ñga ulpit na
binayadanna met ti nañgina
ta idi innem á taoenen ti panagarina
pinatay daguidi buyot ni Jóyada
qt ni ubing á Joas ti impatugaoda,
Daytoy Joás á masarsarita
apocó mt la ni naulpit ñga Atalia
quet nupay ubing pay á cona
iso ti quinayat dagdi taga-Judá,
qt uppat á polo á taoen ti panagarina.
Naimbag daydi panagturayna
bayat panañgisuro ni Jóyada,
ñgm idi saan á pabalacadanen qña
natnag á quimmanunong iti idolatria
á pinadadaelna amin idi cua.
Cadagdi maudi á taoen ti panagturayna
ni sacerdote Zacarias pinapapatayna
agsipod iti panangbabalao daytoy qña
iti icacanonongna iti idolatria
ta nadagsen á basol iti Dios dayta.
Daydi ulpit na ñga nalaos
di met binayán á dinusa ti Dios
ta linuguban daguidi Asirios
qt dagdi iturayanna á naannugot
natayda amin dita á narubboot.
Daguidi met la cabusorna
sinamsamsamda dagdi cucuana
quet iti di nabayaguen dita
daguidi met la iturayan na
dina inamamsanan pinatayda.
Ni met Ozias idi nagari
aoan imparañgarangna á sabali
no di ti cuspagna á di mamqui
ta nagtengna á salinan pay quetdi
ti rebbeng ti natanóc á sacerdote,

Napan idi iti naminsan
iti napateg unay á simbaan
qt idi agaoenna ti incensario ditan
naiguiddato á nalaponos ti baguí nan
iti saquit á lepra ti pangnaganan.

Quet no ni met ari Acaz
aoan quencuana ti pumadpad
iti quinaulpit quen ranggas
ta daydi pay anac na inna inyaoat
cadaguidi diosen da ñga máag.

Maysa cadaguidi dusa na
idi ñga nadanon ti ipapatayna
saanda ñga impompon ti bangcay na
iti cadaoyan á paguicalian da
cadaguiti matmatay ñga ari da.

Ni anac na ñga Ezequias
idi ta nagari'n á nagbalañgat
naquita á maysa cadaguidi naimbag
á nagturay sadi Jerusalem á nadayag
tá capatimpatigmaanna ni profeta Isaias.

Inted ti Dios á gungunana
ti dacquel á panagbal-ligui na
cadagdi nabileg á cabusorna
ta ni pay Senaquerib inabacna.
idinto ta napuscol daydi ejercito na

Napasnec ti panagdaoatna iti Dios
tapno tulongna coma't inna yannugot
qt agpayso Angel ti bimmaba ngarod
á nangpapatay cadaguidi ejercitos
ti Asiria ñga nacaquigquigtot.

Sañgagasot oalo polo qt lima á ribo
daguidi natay á soldado
ni ari Senaquerib ta dalipato
ti apoy á naggapo sadi ñgato
daydi nangpapatay á nacaro.

Ti pay impaay ti Dios á caasi
qñ Ezequias nalaiñg ñga ari
idi nagsaquit daytoy á istay di macacuti
qt nagdaoat unay á sipapati
iti daydi patay na coma nailisi.

Ni nasiñgpet á profeta Isaías
ti pinusgan ti Dios á nañgidamag

iti sañgapolo qt lima á taoen pay á panagbiag
ni masaquit ñga ari Ezequias
qt nacascasdaao ti inna itoy panañgagas.
Idinto ta dinaoat toy masaquit
ti pamatianna iti inna impatalgued
daydi profeta pinagsublina ti init
ta daydi paghorasan nagsanod apagbibi-it
iti aoan curañgna á sañgapolo ñga ugued.
Idi maicatlo á taoen iti dayta
timmao ni Manasés ñga anac na
iso á nagari simmuno qña
idi agtaoen pay la't sañgapolo qt dua
daytoy nagturay á inguet daoel na.
Maipoon cadagdi nacas-ang ñga aramidna
qñ panagcararag qñ Moloc á dios na
binagbagaan ni Isaias á profeta
qt iso ti nangpapatayan na iti nacana
idinto ta natanóc pay á dara.
Dinusa ti Dios ti ulpit na
ta daydi ari sadi Asiria
idinto ta iti gubat inabacna
quinaoaran á impan Babilonia
qt naiñget á pagbaludan ti nañgipupocanna.
Idi adda á sibabalod ñga agsangsañgit
basbasol na dagdi inna binigbig
qt gapo iti panagbabaoi na ti nasgued
pinacaoan ti Dios qt inaonna met
idi nacaadipnan na ñga naiñget.
Sipodna metten á nagbiag
iti nataliñgenñgen á naidamdamag
idi nacasubli't Judá ñga saad
limapolo qt lima na á nagbalañgat
sa natay á sitatalna quen sigagasat.
Nagari á simmuno quencuana
ni Amon met la ñga anac na
qt daytoy gapo iti quinadangquesna
pinapatay da met la idi palaciona
quet dudua á taoen daydi panagarina.
Ni Josias ñga anac na met laeng
daydi suno na ñga nagari'n
qt napalalo ti imbagna ta manaquem,
saan á simmina qñ Apo Dios á daydayaoen
ta ni Jeremias qña ti namataliñgenñgen.

Dytoy Jeremias á nagan
Dayao ti Dios ti inna caipapanan
qt daydi profeta á naingasatan
impadlesna ti toocto ti pagarian
gapo iti quinadangques da á napalaloan.
Nangrona cadagdi mapagtengda
á pangdusa ti Dios cadacuada
ti ipaay ti ari sadi Babilonia
á ni Nabucodonosor á nacadidigra
á pitopolo á taoen pacaadipnanda.
Inna mt cadacuada impadles
á dagta pitopolo á taoen no malabes
iti Jerusalem macasublidanto met,
ti Simbaan á cadagti cabusor marbec
bañgonendanto mt la á siñgañgayed.
Impadlesna pay á imbatad
ti maipapan iti pannacayanac
panagbiag, panagtotooc qñ ipapatay ti Mesias;
pannacabañgon ti Iglesia á nadayag,
quen dadduma pay á dinto mababás.
Ti turay ni Josias idi natayen
ni anac na á Joacaz met laeng
ti nagtaoid, ñgm gapo iti nadaoel
taltal-lo á bulan ñga nagarin
ta iti daydi ari ti Egipto naadipen.
Ni Joaquin met la á cabsat
ni dacsangasat á Joacaz
iso quencuana ti simmucat
idi quinaarina á nagbalañgat,
qt daytoy Joaquin nalaos ranggas.
Pinapapatay na ni profeta Urias
quet pinooran na dagdi naisurat
á impadles ni Jeremias
agsipod iti dina cayat
á quinadaques na daydi maibatad.
Nagtungpalanna/ inna sinagaba
daguiti tooc á nacadidigra
ta idi maicatlo á taoen ti panagarina
inadipen ni Nabucodonosor á nacaabacanna
qt innalana ñga impan sadi Babilonia.
Ngm idi adda dua á taoenna ditan
natay ni Nabocodonosor piman
qt daydi maicadua itoy á nagan

inaonna ni Joaquin á rinuc-atan,
ñgem tinaoen á buis ti inna bayadan.
Idi nagpulang ñga ari ti Jerusalem
di mt naisislaadan iti uray bassit laeng,
daydi quinadangques na qñ panañgirurumen
sinublianna mt la ñga araramiden
qt casdina á natay á di nagbabaoin.
Impalubos met ti Dios á dusa na
ti dida panañgipompon iti bangcayna
ñgm iti quet lañgalang binayanda
á cas cadaguiti banos ñga agcaioara,
cas impadles ni Jeremias idi cua.
Simmuno qña ni Jeconias
quet ti inda qña panañgisaad
guinura ni Nabucodonosor iti nalaoag
agsipod iti dida qña dinaoat
ti palubos oenno uray no balacad.
Gapona á napan Jerusalem
qt incuyogna ti ejercito á nacabutbuteng
ta ni Jeconias inna iccaten
qt agpayso innalana ñga adipen
sadi Babilonia qn dadduma payen.
Iti quinaari ti Judá inna insaad
daydi oliteg met la ni Jeconias
ñga agnagan iti Sedecias
quet insagana na ñga intulag
á, no agcamali, dusaenna't nacaamamac.
Ni Sedecias agtaoen duapolo qt maysa
idi mangrugui daydi panagturay na
qt ti nagdagupan ti panagarina
sañgapolo qt maysa á taoen aoan surocna
ta naquiltay gapo iti quinadangquesna.
Nacabasol unay quen Apo Dios
qt nadusa met iti nabantut
ta binayanna la ñga impalubos
á simmaluñgasing iti turay á natanóc
ti ari sadi Babilonia á narungsot.
Daytoy ñga isasalungasingna
naaramid idi maicaoalo á taoen ti panagarina
qt idi sumarono á taoen naurayna
ni Nabucodonosor á nañgipan qña
iti ejercito á nanglacob iti pagarianna.

Idi dua ñga taoenda á castan
naricnada ti bisin á pacatoocan
quet' naipapilit inda linuctan
ti nabalinda á dalanen oenno pagnaan
á rumuar iti aoay ti pagarian.

Ngem nupay inda idi naglibas
sinurot daguidi Caldeos ni Sedecias
qt idi ta naquemmegdan inda indatag
qñ Nabucodonosor sadi Reblata á saad
iso á nañgeddeng qña iti nacaamamac.

Pinapapatayna daguidi annac na
iti saclang ni Sedecias ñga ama da
sana met pinasuat dagti mata na
qt sicacaoar á impanna sadi Babilonia
agraman cadagdi iturayanna.

Daydi Jerusalem rinebbecda
pinooranda amin á balbalayda,
daydi palacio ti ari inramanda
castamet daydi simbaan á narañgá
á binañgon ni Salomon á nangina.

Uppat á gasot á taoen qt tal-lo á bulan
oalo pay ñga aldao daydi simbaan
ti panagpaotna á nagsidsiddaaoan
daguiti tattao á nacaimatang
sa napucao ditan á napooran.

Amin met daguiti gameng
ñga adda idi sadi Jerusalem
innala ñga sinamsamen
daguidi buyot á nacabutbuteng
ni Nabucodonosor á nañgirurumen.

Casta ti nauray á banag
daguidi saan á nañgipangpañgag
iti pammagbagá quen balacad
daguidi imbaon á profetas
ti Dios á poon ti imbag.

Pitopolo á taoen ti bayagda
á naadipen sadi Babilonia
daguidi Judios á innala
ni Nabucodonosor á nangrebba
iti daydi Jerusalem á pagarianda.

NAGTUNGPALAN TI REINO DE ISRAEL.

Ti naaramid á pacalaglaguipan
cada Faceas qñ Oseas idi panagturay dan
iso daydi nacalcaldaang
á banag quen nagtungpalan
daydi Israel á pagarian.
Ta idinto ta nadangques da
daguidi Israelitas á naruayda
saan á nagcurang ti profeta
á mamagbagá cadacuada,
aoan la ti panañgipañgagda.
Gapona á ti Dios binayanna ida
á pinarmec daydi ari ti Asiria
á iso ni Teglatfalasar á cona
castamet ni Salmanasar ñga anac na
qt innalada ida't Asiria qñ Media.

TOBIAS.

Quet bayat caadda sadi Asiria
daguidi naadipen á Israelita
nairaman met cadacuada
ni Tobias á inguet singpet na
á Tribú ni Neftali ti nagtaudanna.
Idi adda pay la iti yan
iti daydi Israel á pagarian
di lñg naisungsong napatuladan
cadaguidi nadangques á cadaoyan
daguidi capulpulapolna piman.
Uray no apagbassit laeng
saan piman á simmaluñgasing
cadaguidi nailanad iti Bilin
á tunggal maysa utangna á tungpalen
ta nasingpet ñgarod qñ manaquem.
Quet daydi á dalos ti puso na
aoan la ti namalbalioanna
uray idi addadan sadi Asiria
ta nalagda ti panagbutengna
iti Dios Apo á Namarsua.
Siammo, dina nagduaduaan
á ti tao uray adino ñga yan

aoan sabali á innanto pagtungpalan
no di iti Ocom á na-Diosan
iso ñga di mabalin á liclican.

Impaay ti Dios quencuana
ñga iti daydi piman singpetna
ni ari Salmanasar naayayona
quet innalana á pagtalcan na,
ñgem itdenna met ti gungunana.

Ti oayaoayá ni Tobias ditan
cas met cadagdi iturayan á daan
daydi ari ñga pagrucbaban
ta aoid na ti inna capnecan
ñga panagnaquem na ti cadalosan.

Quet daydi piman á caaddana
iti palacio ti ari á nañgina
naquem ti Dios á iso ti manarapa
cadagti sumquen á pacaducotanda
daguidi nadaquep ñga Israelita.

Agpaysó ta cadagdi dadduma
iccanna ida iti taraonda,
dagdi dadduma met icaoesanna
cas masapol ti tunggal maysa
ta mangñgaasi ñgad ti saadenna.

Cadaguidi macasapol iti pirac
mangted met piman á siayat
á dina quiddaoen ti yaoat
á tuboen dayta á pagsubad
cas nalablabit laeng á masarac.

Maysa cadaguidi nacautang qña
iso daydi Gabelo ti naganna
qt nupay sañgapolo ribo á pisos ti innalana
recibo la ti talgued á intedna
qñ nasingpet á Tobias á nacautañganna.

Quet iti ababá ñga panaritaan,
ni Tobias ti inda pacatumpoñgan
daguidi Israelitas iti daydi á pagarian
iti aniaman piman á pacasapulan
ta aoan sabali á inda taclinan.

Iti unay pacaquitaanen
iti ayat quen asi á nataliñgenñgen
ni Tobias á imbag na't daydayaoen
iso daydi inna araramiden
idi ñga Israelitas ti mairurumen.

Ta idinto ta ni Salmanasar natayen
quet ni Senaquerib ñga anac na ti arin
naabac daytoy qñ Ezequias iti gubaten
daguidi Israelitas ti inna parigaten
cadaguiti tooc á naruay qñ nadagsen.
Dita ti nacaquitaan á sibabatad
iti pudno ñga aoan umartap
iti panangñgaasi ni Tobias
nangrona cadagdi adaddaan iti rigat
bang-ar qñ liolioa ti inna cadacuada iaoat.
Saan na la ñga ited ti masapolda
á pangsaranayna idi paguelda
aguipompon, aguicali pay iti bangcay da
daguidi aoan macasañgo cadacuada
oenno maipoon laeng iti butengda.
Mailanad ditoy á pacaquitaan
daydi naaramid iti naminsan
ta idi ñga madamada ñga mañgan
qt nadamagna ñga adda bangcay á naioalang
timmacder á napan laeng piman.
Dagdi sañgaili qñ cacabaguian na
impalaguipda unay quencuana
daydi bilin ti ari á madusa
iti aguicali iti matay á Israelita
qt inca man sapulen ti peggadmo aya?
Ni nasingpet qñ naasi ñga Tobias
quinonana cadacuada ti simmungbat:
didac tipden cadagta ibagayo á peggad
ta no iti panangñgaasic ti pacatayac
adaddanto unay á pacaigasatac.
Idin ta casta ti maisaóna,
napanen, aoan nacatubeng qña,
napanna innala di bangcay á imbagada
qt impaing na iti di maquitquita
ta inurayna ti nasipñget á panañgicalina.
Quet ni Tobias no nasingpet
daydi anus na naiduma met
ta itoy dacquel á pamanecnec
daydi pammadas á inted
ti Dios Apo á nagpuniponan sirib.
Impalubos ti Dios quencuana
ñga nagbulsec daguiti mata na,
napanglao unay ti nagtungpalan na

quet daguidi naruay á pagayam na
binay-andan iti daydi á casasaadna.
Casta ditoy lubong ti maaramid
no nasanicuaca ado ti umasideg,
ñgem no napanglao ca á inda mabigbig
adayoanda ca á cas la carucuit
ta daydi sam-itmo pinagbalindan á pait.
Nupay casta ti sagabaenna
saan á naglimdo ti puso na
qt conconana idi asaoa qñ anac na:
dicay lumdaang ta toy mapapagna
naquem amin ti Namarsua.
Uray no napanglao ti tao
no sidadalos la quet ti puso
ñga agtalec iti Dios Apo
quet basol quenca ti adayo
nasanicua met la qñ nagasatcanto.
Agaramidca la iti nalaing
tapno iti Dios á Mannacabalinamin
isonto la quenca ti manaclin
iti aniaman á inca mapagteng
qt yadayona canto iti barengbareng.
Imbaon na daydi anac na
á mapan agsiñgir iti pautangna
qt sadi Rages, ciudad ti Media
ti yan ni Gabelo á pañgalaanna
iti pirac piman á napipia.
Agpayso idi ta agrubuat ni Tobias
ñga agsapol caduana ñga agdaliasat
dagos la ñga inna nasarac
ti Angel ti Dios á nadayag
ñga agtutubo ti lañga na á masirpat.
Sinaludsod ni Tobias qña
no asino quen tagaano ñgata
quet simmungbat daydi casasaóna:
maysaac cadaguiti Israelita
qt no adda cayatmo madadaanac qca.
Nagyaman unay ni Tobias
quet quinonana: agdaoatac
ta ibagam comá ita caniac
no ¿ammom ti dalan á nacanatad
ñga agturong sadi Media ñga saad?

Daydi casasaóna simmungbat:
oen ammoc ta nasansan nagnagnaac
dagti daldalanna qt nagdagusac
iti balay ni Gabelo mt á cabsat
á sadi Rages ti taengna ñga saad.
Dacquel ti ragsac ni Tobias dita
qt imbagana amin cada ama na
daydi nalaing á pacaicuyoganna
á mapan sadi Rages á dagá,
quet agpayso napatuloy ti casta.
Da ubing á Tobias napandan
qt ni ina na natda á sileleddaang
conana: no aoan coma daytay pautang
aoan coma ti inna nacaipapilitan
á immadayo ditoy imatang.
Ni lacay á Tobias conana met:
pengdam ala, daguita sangsañgit
ta daytay ubing agsubli iti mabi-it
ta ti Angel ti Dios á nasam-it
dina baybay-an á saranayen, inanamaec.
Ti caadda ti Angel á casigod á cona
á mañgalaluad iti tunggal maysa
ammo pay la dagdi tao idi ugma,
gapona á calintegan ti Iglesia
ti mañgipapati cadatay iti casta.
Da ubing á Tobias nagsardengda
iti paguinanaan á immona á nasaracda
iti dinna ti carayan Tigris á cona,
qt idi napan iti danum mangbuggo idi sacana
sacbaben ti dacquel á ican coma.
Nagbuteng dita ni Tobias
quet daydi Angel inna imbalicas:
tilioem ta asang na saca ibantac;
quet idi naaramid dayta't daras
pinapartina daydi ican á nacaamamác.
Conana: alaem dayta puso na,
apro pay quen dalem na
ta daguitoy á lalaem na
pudno unay á nabilegda
ñga agas iti pacaipaayanda.

Inaramid ni Tobias ti casta
quet dagdi lasag á dadduma
tinunona ida á balon da
quet daguidi dadduma inasinanna
á idanon Rages, ciudad ti Media.
Sinaludsod ni Tobias idi cacuyogna
no ania ti maagasan oenno pacaipaayanda
daguidi lalaem ti ican á pinaidulinna
quet daydi Angel impalaoagna qña
iti castoy sumaridat á pannarita:
No iparabaomo cadagti beggang
ti sangcapirguis ita puso ti ican
ti asoc na paadayoenna á di agcurang
ti aniaman á demonio á pacaranggasan,
uray lalaqui, uray baba-i, dinanto asitgan.
Quet no dayta met apro na
no isapsapo iti mata á busá
umimbagto laeng aoan ibuburongna,
masubliannanto ti panagquita na
ta ti cul-laap na iccatenna.
Idinto ta macaadani da iti ciudad
nagsaludsod manen ni Tobias
no adino ti dagusanda á nasayaat

qt daydi Angel quinonana't simmungbat:
adda cabaguiam ditoy á saad.
Raguel daytoy ti nagan na
quet adda met maysa ñga anac na
bugbugtong daytoy aoan cadua na
quet asaoaem ala ti rebbengna
tapno umay qca daguiti cucuada.
Ni Tobias simmungbat met:
dayta á baba-i, cas innac nañgeg,
naminadó á naquiasaoan ta nañgayed
quet natayda amin apagbibi-it
ta demonio cano ti mañgaramid.
Umamácac á maquiasaoa qña
into quet no maaramidac met á casta
qt siacto ti macadagdag mt iti patayda
dagti dadacquel co ta sisiac ti anac da
á dungdungñgoen quen liolioa.
Daydi Angel quinonana dita:
denguem ta isuroc quenca
no asino ti iturayan ti demonio á cona
ta daguiti nagamrang á maquiasaoa
ñga aoan butengda iti Dios á Namarsua.
Ti demonio iturayanna amin
daguita maquiasaoa á gapo laeng
iti nabileg cadacuada á gartem
á ni Apo Dios dida maláguipen
á cas cadagti banos nga aoanan naquem.
Quet sica inton maasaoam
tal-lo ñga aldao á dimonto dinnaan,
ñgem iti siled isonto ti caduam
ñga agcarcararag á sipapacurang
iti Dios Apo á pagrucbaban.
Iti daydiay umona á rabi-i pooram
dayta puso quen dalem ti ican
tapno ti demonio pumanao ditan,
qt iti maicadua á rabi-i maitiponcan
cadagdi patriarcas á nasantoan.
Iti maicatlo á rabi-i maragpatmo
ti bendicion ti Dios Apo
tapno nagasatto daguiti annac mo
qt dicanto iccaten ti buteng mo,
qñ Apo Dios á dica isinsina ita puso.

Ni Raguel, gapo iti balacad ni Angel Rafaél itedna ni Sara ñga anac, na ñga asaoaen ni Tobias.

Iti balay ni Raguel napanda
qt daytoy napalalo ti ragsac na
á immaoat cadaguitoy dua á sañgaili na
quet apaman á ni Tobias naquitana
dagos á quinonana qñ Ana ñga asaoa na:
¡Amañgan ti panagcaiñgasda ñga agpayso
quen Tobias á casinsin co!
quet ti nagsaludsod inna insaruno
no asino da quen tagaano
ta sigagagar á umammo.
Dinagosda met dita ti naguni
dagtoy dua ñga sangsañgaili
quinonada: tubo á naggapoanmi
iti Tribú señor, ti Neftali
cadagti cautivos ti Ninive.
Ni Raguel nagsaludsod pay cadacuada:
no amammoda ni Tobias á casinsin na
qt daguitoy sangsañgaili quinonada:
amammomi quet adda á sipipia
á pinanaoan mi idiay balay na.
Innayon pay á sinaó daydi Angel:
dayta Tobias á salsaludsudem
anac na daytoy sangsañgcem;
qt idi mañgeg ti casta ni Raguel'en
inapuñgolna ni Tobias á inagcanen.
Quinonana: nagasatca, anac co,
ta ni amam nalaiñg unay á tao;
qt ditan da Ana qñ Sara, agpayso,
ragsac da mt daydi napalalo
ta cabaguian da daydi inda naammo.
Ngm dacquel mt daydi liday da
idi mañgeg qñ madamagda
ti nacaay-ãy-ay á casasaad na
ni ama na á pinanaoanda
á bulsec piman dagti mata na,
Qt idi nalpasdan á nagsasaó
cadagti cadaoyan á panagsasarabo,
nagpapatáy ni Raguel iti carnero
ta rambacanda ñga agpayso
daydi gasat á naiparuñgbo.

Idinto ta ñganñganida mañgan
iso mt daydi panañgibagá ni Tobias ditan
iti tarigagay na comá á mañgasaoan,
qt ni Raguel dina ammo ti isungbatnan....
daydi Angel ti nagsaó quencuanan.
Dayta buteng mo á mañgannugot
iti pannaquiasaoa ta anac mo á pinutot
lacsidem á pagsicoran ta panunot
ta iti daytoy á inna pannaquisinggalot
dinto maaramiden ti nacaquigquigtot.
Cadagti di agbuteng Dios Apo
nalaoag á pagturayan ti demonio,
qt daytoy ita mañgasaoa ita anac mo
nasingpet, naimbag unay á tao
quet saanto la ñga maananó.
Namati ni Raguel cadagtoy á sarita
quet aoan ditan ti quitaquitna
á mañgipalubos iti pannaquiasaoa
daydi bugbugtong ñga anac na
ta nalaing á tao daytoy nasaracda.
Agpayso daydi metten á horas;
nagcasar da Sara quen Tobias
nabañgon met ti rumbeng á surat
á pacapnecan á pudno qñ nalaoag
ñga agasaoadan á sicacanatad,
Inruguida mt iti daytan
ti panagdayá á carambacan
ta inaramidda amin á cadaoyan
á panagraragsac á nasantoan
ta casta ti ugali dagti manacman.
Quet idi nalpas ti panangrabi-ida
nailasin ti siled dagdi capagasaoa
binilin ni Ana daydi anac na
á umiñgel, bumileg ti naquem na
tapno di agbuteng cadagdi naaramid á immona.
Ni Tobias linaglaguipna unay dita
daguidi imbilin ti Angel quencuana,
daydi puso qñ dalem ti ican innalana
quet impuorna ida á pinamasia
iti demonio á mañgidadànes comá.
Sana quinona á imbalacad idi asaoa na:
bumañgonca ta iti Dios agcararagta
qt tal·lo ñga rabi-i casta't aramidenta

ta nasingpet á nalaing dagti amma ta,
qt cadagti itneg qñ nadangques dita pumada.
Agpayso, iti Dios nagcararagda
iti naisnec unay iti puso da,
quinona ni Tobias á sipapacumbaba:
oh Mannacabalin ñga Apo, daydayaoenda ca
ti lañgit, taáo, ubbog, carayan qñ dagá.
Pagrucbabandaca met á daydayaoen
dagup daguiti parsua quen amin
maquita man oenno cadacami nalmeng
ta sica ñgad ti Namarsua Mannacabalinamin
quet ita imbagmo aoan umasping.
Pinarsuam ni Adan iti dagá
quet intedmo quencuana ni Eva
tapno adda casaranay, catacunaynayna
cadaguiti paguel á masagaba
ditoy dagá ti pait quen lulua.
Toy asaoac innac, Apo, aoaten
á saan á maipoon iti gartem
ñgem gapo iti anac to ñga siraraém
ita Nagan mo quen agdaydayaoen
iti agnanayon to Qca dita taeng.
Ni Sara inggunamgunamna met
iti panagdaoat unay á napasnec
iti caasi ti Dios á nabileg
tapno manayonda coma á siquiquired
iti panagayatda Qña iti nasgued.
Quet idinto ta mabigatan da
á caasi ti Dios sisasalunatda
napalalo ti ragragsac dita
da Raguel ñga agasaoa
agraman amin á tattao da.
Quet ni Raguel gapo iti ammona
á ni Tobias mapan Rages á dagá
quiniddaona qña ti panagcarina
á di pay la pumanao idi balayda
inggana iti mano ñga aldao ti palabsenna.
Ni Tobias ta dina met pagduaduaan
á seggaanto unay da amá nan
nagdaoat idi quinacuyogna piman
á iso ti in dumanon coma ñga mapan
sadi Rages tapno ni Gabelo siñgirennan.

Ni Angel Rafael siayat
á napan Rages nagdardaras
qt iti biang ni Gabelo inna imbatad
daydi panguepna á maganganat,
qt ni Gabelo met malalo iti ragsac.
Intedna á dagos daydi inutangna
castamet á quimmuyog pay dita
tapno tumalantan met á maquidayá
iti daydi nagasat á panañgasaoa
tay anac ni Tobias á cabaguian na.
Agpayso idi balay ni Raguel napan
qt nagtengna ni Tobias á mangmañgan,
daytoy timmacder á dagos ditan
á umaoat qñ Gabelo á cabaguian
qt naguinnaguecda á si-ilio piman.
Ni Gabelo agsañgit iti ragsac na
á nacasarac piman nacaquita
qñ Tobias ñga anac daydi nacautañganna,
nagyaman met iti Dios iti naiduma
ta daydi á panagsarac impalubosna.
Quinonana pay quen Tobias:
ti Dios Apo quenca ti mamagasat
ta anacna ca ti tao á naimbag,
nalinteg, nasingpet quen naayat,
manangñgaasi unay iti marigrigat.
Quet daytoy pammagasat qca ti Apo
maisacnap met coma ñga agpayso
itoy asaoam á cadungñgodungñgo
agraman cadagti dadacquel yo
quen amin met á putputotyo.
Itedna met coma amin cadacayo
ti manayon unay á biagyo
qt ipalubosnanto pay coma á maquitayo
daguiti maicamano ñga caputotanyo
á tacunaynayen ti Dios iti agnanayonto.
Quet idinto ta dagdi sisasaclang dita
sinungbatandan iti ¡sapay coma ta casta!
timmugaoda idi lamisaan á pañgananda,
qt nasantoan á ragsac ti adda cadacuada
ta casta daguiti nasingpet ti biagda.
Qt idi aldao á maicasañgapolo qt lima
ñga adda ni Tobias idi balay ni catugañganna
nagpacadan tapno di seggaan da ama na

ta saan á duaduaen sidadanagda
no malabes ti aldao á inqueddengda.
Maysa pay rebbengna met
á inna cadacuada ited
ti nagasat á banag ti panguep
á nagbaonanda qña sadi Rages
nañgrona ti nagcaysa á gupit.
Qt ni Raquel idi matimodna
dagdi pinalaoag ni Tobias cadacuada
naipapilit piman á pinalubosanda
agraman asaoa na ñga anacda
nupay nasaquit ti ipupusay na.
Inyaoatda mt ti cagudua
ti dagup amin dagti cucua
pirac, balitoc, ayep qñ ubbingda
ta inton naquem ti Dios á matayda
taoidendanto pay dagti matda.
Ni Ana binalacadanna mt ni Sara
cas naimbag á ina iti anac na
conana á dayaoenna dagti catugañgan na,
ayayaten duñgduñgoen na ti asaoa na
taripatoenna ti balay qñ cucuada.
Ti agsiñgpet itaguinayonmo
tapno aoan ti panaritaan dagti tattao
iti aoid qñ cababalinmo
ta naalas unay ñga agpayso
no tagtagaltalenda ti aramidmo.
Panuñgpalanna, sapay iti Dios coma
ta cuyoguennacay iti Angel na
tapno iso cadacay ti mañgicanaoa
cadagti umapay á peggad qñ siba
¡iti dalanenyo á magmagna!
Nagluas da ditan á nagna
da Tobias qñ cacuyogna
qt idi ta ñgalay ti dalan ti yanda
daydi Angel qñ Tobias immonada
tapno di sumga dagti agururay cadacuada.
Qt idi ta adanida iti ili'n
quinona daydi Angel qñ Tobiasen:
inton sumañgpetta laglaguipem
á iruarto dayta inca indulin
tapno ti sagudayna sagrapem.

Isapsapomto cadaguitay mata ni ama'm
tapno panagquita na ti agpulang
qt puso nanto unay ti maragsacan
no mabuyana ca maimatañgan
á sicacaoes gasat qñ sarantam.
Agpayso idi á macagtengda
cadagti aquinanac á sumsumga
qt iti Dios Apo nacayamanda
iti isasañgpetda piman á sipipia
immasideg ni Tobias qñ ama na.
Guinosogosan ni Tobias á ububiñg
dagti mata ni ama na, cas naibilin,
iti daydi apo ti ican á naidulin,
qt idi gudua ti horas ti malabesen,
naiccat dagdi colapot, nacaquita metten.
Iti Dios Apo nagyamanda
gapo idi parabor qñ asi na
qt ni Tobias á lacay naidumduma
iti panagdaydayaoen á sipapacumbaba
iti Mannacabalinamin á Namarsua.
Qt idi malabes ti pito ñga aldao ditan
dimteñg mt ni Sara qñ buyotnan
qt no ti ragsac ditan napalaloan
ta da Tobias inda nagmanugang.
iti napintas, nasanicua qñ manacman.
Ni Tobias á ubing impalaoagna
cadaguidi nasungdo ñga amma na
dagta nasam-it á parabor nadumaduma
á impaay daydi Angel á quinacuyogna
qt castoy daydi sinaona cadacuada:
Pudno á dimabalin á bayadan
dagti impaayna no anatopan,
ñgm, ama, daoatec coma ñga ibagam
bareng cayatna ñga aoaten annugotan
ti gudua ti insañgpetco á pagguinaoaan.
Agpayso daydi Angel inayabanda
qt nagdaodaoatda quencuana
ñga, nupay dida mataladán ti ayatna,
ipaayna ñga aoaten coma ti itedda
á gudua amin dagdi indatengda.
Daydi Angel quinonana cadacuada
agyamancay iti Dios ti lañgit qñ dagá
ta adò á parabor cadacay ti inaramidna;

daydayaoenyo á ipaduyacyac ti caasi na
ta nalaing ti panañgiparañgarang cadacuada.
Napateg iti saclang ti Dios Apo
ti panagcararag á buyogan ti ayuno
quet nalalaing pay ñga agpayso
ti pananglimos iti napanglao á tao
ñgem iti panagurnong cucua ñga ado. - - (1)
Ti pananglimos nabileg unay
á macagunód iti pannaranay
ti Dios á caasi na ti narayray
quet mañgilisi iti ur-uray,
mangtedto met agnanayon á nam-ay.
Ngem daguiti agaramid
iti basol quen aniaman á daques
cararua da ti inda met la irebreb
iti tooc á nadagsen qñ nacaalalinguec
ta pacadusaandanto iti naiñget.
Iparañgarangco cadacay ti pudno
quet aoan met itay ti ilimedco:
idi agsangsañgitca ñga aglulualo
qt daguiti natnatay ipomponmo,
indatagco iti Dios dagti cararagmo.
Quet agsipod iti caayayona ca
ti Dios Apo á Namarsua
nasapol pay á pinadasnaca,
imbaon 'nac met á nañgagas qca
ta insuroc ti panamaimbag cadagta mata.
Inlisic pay ni Sara iti pagdacsanna
iti demonio á mañgirubo qña
ta siac ni Angel Rafael, dicay agduadua
maysa cadagti adda iti Dios á nadinna,
catalec na cadagti nasquen á ibilinna.
Idi ta dagtoy á saó naibalicasna
dagdi sisasaclang nalaos ti buteng da
sipapayegpegda á nagpacleb iti dagá
qt daydi Angel quinonana cadacuada:
dicay agbuteng, qt puso yo ti agtalna.
Ti pannaquipagtaengco cadacayo
maypoon iti casta ti bilin ti Dios Apo
naquitadac á nañgan á cas la tao

(1)—Bona est oratio cum jejunio, et elemosyna magis quam thesauros auri recondere c 12 v. 8.

ñgm saanyo á maquita ñga agpayso
ti pudno á taraon á pagpaquiredco.
Iti Dios ala agyamancayo
cadaguiti parabor na cadacayo,
daguiti nacascasdaao á nabuyayo
ioarnacyo ida cadaguiti tattao . . (1)
qt ilanadyo mt tapno diyo malipatanto.
Idi á maysaó na amin daguitan
nagpucaoen á dida naquitan
quet dagosda á nagyaman
iti Dios Apo á pagrucbaban
gapo cadagti parabor á inda linac-am.
Ni Tobias sipod panagpulang ti panagquitana
nagpaot pay laeng ti biagna
iti uppat á polo qt dua á taoen ditoy dagá
quet iti nalaoag á nagdagupanda
sañgagasot sañgapolo quet dua.
Bayat panagbiagna saan á nagtel-laay
ti ayat qñ asi na iti nacaay-ay-ay,
quet idi asideg quencuanan ni patay
idi anacna ingganetguet na unay
daguitoy balacad á nadarisay:
Laglaguipemto unay, anac co,
á ditoy lubong dinto agnanayon ti biagmo
qt iti casta pilit á baybay-amto
dagti gameng qñ oayaoayá á masaracmo
ditoy dagá á mañgilood iti tao.
Daguiti cucua quen ragragsac
ñga addat ditoy dagá á masarac
ubbao da ñga nalacá ñga marsaac
iti pannagna ti aldao ñga aglabas
qt mañgitebbangda iti di agannad.
Ti pudno á pagtungpalan ti tao
iso ti agnanayon á pagtaeñganto,
qt no nadalos qñ nasingpet ti aramidmo,
namáy ñga aoan inggana ti papanamto
á paquiranodamto iti Dios Apo.
Ngem ti nagamrang á di agbuteng
iti Dios Apo ñga daydayaoen
qt agbasol Quencuana á di agbabaoin
aoanto mt sabali ñga inna urayen
no dinto met dusa á mañgirurumen.

(1)—Narrate omnia mirabilia ejus.-Tob. 12 v. 20.

Qt urayto payen no matayac
iti ayat qñ raemmo qñ ina'm dicanto malipat
ta gapo quenca nagsagaba't ado á rigat
sipod ñgininaona ca quen inyanac
agpapan sibibiagca, gapo qca sidadanag.

Daguiti marigrigat badañgam
manglimosca iti ado no ado ti cucuam
qt no napanglao ca, cas pagarigan,
mañgibinglayca bassit iti mabalinam
ta ni Apo Dios ammonanto á batogan.

No iti napanglao caasiam
caasinto met ti Dios ti inca malacam
ñgem no panañgasim ti bayám
urayem á mailisinto met quencan
daguiti parabor á nailañgitan.

Dica met mañgirugui iti aramid
aglalo no nacana ñga panguep
no dimo pay umona á iumán met
iti tao ñga naemma qñ nasingpet
ñga addaan nadalos á sirib.

Ti panangyaoatmo dica itantan
iti gunguna ti mangued maquitangdan
ta dica ammo no inna pagcurañgan
á mangtaraon iti anac na oenno ayoanan
ta napanglao ñgad á dimo pagduaduaan.

Dayta puso quen naquem sidadalos
ñga agtungpal iti cayat ti Dios
iti pacaidayaoanna inca agpanunot,
casta ti ibagayonto mt á ipaamocod
cadagti putputotyo á tumaod.

Quet panungpalan toy balacad co
innac igaec unay ita puso
á dica aramiden iti pada ñga tao
ti dica cayat ñga aramidendanto
á pacadangran met ta biangmo.

Impadles met ni lacay á Tobias
á daguiti cautivos ñga Israelitas
agsoblidanto met laeñgen iti madaras
cas impadto deguidi profetas
á iso da Amos quen Oseas.

Castamet á imbilinna cadacuada
á didanto agbati sadiay á dagá
no mapalubosan dagti Israelita'

á pumanao iti daydi nacacautivoanda
tapnó cadagti itneg mayadayóda.
Quet agpayso ta idi dumteng
ti panagoayaoayá dagdi Israelitas en
ado cadacuada sadiay ti nagbatin
ñgm dagti putot ni Tobias inda nagsublin
idi balay ni catugañganna á lacayen.
Tinaripato ni Tobias ida
iti daydi ñga quinalacayda
quet idi madanon ti patayda
iso ti nacaammo iti pannacaipomponda
qñ nagtaoid met iti amin á cucuada.
Quet idi iso met ti nagteñgan
ti patay á di maliclican
siam á polo quet siam ti taoen nan
quet bayat panagbiagna piman
nasingpet ñga aoan qña nangpilaoan.
Castamet daguidi putputot na
natacneng ti panagbiagda
aoan la ti nacabcabasolanda
iti Dios Apo á Namarsua
qñ cadagdi tattao ditoy dagá.
Ado cadagdi Israelitas ti nabati mt
iti daydi nacaipananda á gangannaet
ta dagdi nalaing biagdan dida immalis
castamet dagdi adayón qñ masulit
iti panagbaoingdan, panagaoid.
Daguidi nagaoid naquitiponda
cadaguidi saan á naipanao ili da
qt nagyamanda iti naurayda
á impaay ni gasat cadacuada
á nam-ay quen panagoayaoayá da.
Nalaiñgen daydi panagbiag da
ta nagbabaoin quet linicudanda
daydi isusurotda iti Idolatria
iso á nacaipoonan dagdi sinagabada
á inted ti Dios á naiñget á dusa.
Qt agsipod iti nalaos á buteng da
á macagutigot pannusa ti Dios cadacuada
naimbag unay daydi panagtungpalda
cadaguiti na-Diosan á Bilin na
cas pinatalguedan ti aramid da.

Dacquel unay á inda pinamaneçnec
ti panagquitaquitda á sibibileg
iti mapan cadacuada pangparmec
á ti panagbiagna cas maysa ñga itneg
ta pulos á di quen Apo Dios agamés.

JUDIT.

Ni Arfajad ñga ari ti Media
ado á pagpagarian ti inturayan na
qt nagaramid ciudad á nalagda
á ninaganna iti Ecbátana
á dinaydayao da iti pigsa.
Ngem ni Nabucodonosor ñga ari
daydi ciudad met á nataraqui
á iso ti madaydayao á Ninive
guinubatna ni Arfajad á napadisi
ta iti bileg ti ejercitona aoan umarñgi.
Daydi metten ti nanipudanna
á ni Nabucodonosor napanunotna - - - (1)
ñga iturayan amin daguiti dagdagá
quet binaonna dagdi ejercitos na
cadagdi ciudad á di agraem qña.
Pinusganna á paluñgo qñ bagnos
daguitoy agcacabileg á ejercitos
ti maysa á general á narungsot
á iso ni Holofernes á cas apoy á sirurobrob
á uramenna amin á inna madalapos.
Daguitoy pagpagarian nadumaduma
ti Siria, Lia quen Cilicia
dida nagàoayan quen nasarapa
ti bileg ti ejercito ñga impagna
ni Holofernes á naiduma't ulpitna.
Daguiti nasaracna á ciudades
aoan cadacuada ti dina rinebbec
quet ti unay nacaalalinguec
aoan diosendan á dina idadanes
ta ni Nabucodonosor ti inna ipapilit.
Daytoy Nabucodonosor á cacuspagan
iso ti cayat ni Holofernes á dios dan
á daydayaoen pagcarcararagan

---

(1)—Ado dagdi nagari á Nabucodonosor ti naganda.

daguiti tattao á inna masaracan
cadagti masalaponna á pagpagarian.
Gapona ñga sidadanag ti naquem
daguiti Israelitas á napabuteng
ta into quet no inna rebquen
daydi ciudad á Jerusalem,
taeng ti templo ñga daydayaoen.
Quet ti natulag daguiti Israelita
agquitaquitda ñga agpacumbabá
cadaguiti ejercito ti Asiria
gapona ñga dagos nagsaganada
iti ado á taraon qñ masapolda.
Castamet á naisnec ti panagcararagda
qñ Apo Dios tapno isalacanna coma ida
iti daydi nacabutbuteng á cabusorda
ta ti nangrona á pagdanaganda
cagura ni Holofernes ti Pammati da.
Ni Eliacin á Suno Sacerdote
inna met cadacuada ipapati
á ti Dios Apo saan á di mangñgaasi
no ti tao basolna ti inna ibabaoi
quen iti dalan ti imbag saan á sumiasi.
Conana: laglaguipenyo ni Moises
á saan ñga igam ti inna pinangparmec
cadaguidi cabusor na ñga umarioecoec
no di iti cararagna ñga nasgued
qñ Apo Dios ñga Ari daguiti bileg.
Quet idi maammoan ni Holofernes
á daguiti Israelitas inda agquitaquit
rimmañgen ti nadaan qña ñga uñget
qt incarina á mapucao qñ marbec
daguiti il-ili da amin á nasuñgit.
Ni Holofernes nagsaludsod qñ Aquior dita
no ania ñga ciudad daydi agquitaquit qña
qt quinonana: daguita á tattao agdaydayaoenda
iti maymaysa á Dios ñga aoan caduana
quet lalaisenda aminen á dadduma.
Ti Dios daguita met la á tattao
iso ti nañgaon cadacuada iti Egipto
linasatda á nagmagá ti mar Rojo,
castamet ti carayan Jordan sadi Jericó
ta dungñgona cadacuada ti napalalo,

Ngem no naruay daguiti dungñgopa
castamet á naiñget ti pangdusa na
no agquitaquit qñ agbasolda Quencuana;
anansata nalaing, sor, no damaguem ida
no simminada ita iti Dios da.

Naguñget dita ni Holofernes
ta inatapna á ni Aquior naquitulag mt
gapona ñga inna pinareppet
sana pinaitulod Betulia á ited
tapno mairamanto no marbec.

Agpayso casta ti inaramidda,
ñgem idi macaadanida iti Betulia
maysa á cayo ti nañgiraquedanda
sada pinanaoan á casdina
quet binocran daguidi Israelita.

Pinayasidegna ñgad ti ejercito na
á sañgagasot qt duapolo ribo ti infanteria,
tal-lopolo qt dua á ribo ti caballeria
sabali pay dagti soldados á nadumaduma
á pangrebbecna can iti Betulia.

Daguitoy naruay á soldados
á damag qñ lañga da ti macapaquigtot
isoda ti immadadani á mañgalicobcob
cadagdi Israelitas piman á siduducot
quen napasnec unay ñga agdaoat iti Dios.

Ni Holofernes idi maquitana
ñga ti danum á taraon ti Betulia
aggapo iti ruar daydi muralla
pinaputedna daydi pannagnana
tapno dagdi adda iti ciudad maparigatanda.

Agpayso idi duapolo ñga aldao ti malabes
á ti danum saan ñga iti ciudad sumrec
naquirang ti inumen ti taon á pilit,
anansata napanda qñ Ozias immasideg
qt quinonada quencuana á sangsangcatimec:

Dagtoy rigatmi á masagaba
sica lñg amin ti gapona
ta cadagti Asirios dica maquicapia
qt aoan mt ñgad manaranay ita
itoy paguel qñ ducot á nacana

Ita ayabam ñgad amin á tao ditoy ciudad
tapno agtitimpuyogcam á mapan dumatag

cadagti cabusor ta ti maadipen naimimbag
ñgm iti maibabaincamto qt ñga agbiag
idinto ñga annac qñ assaoa min pataydan ti nalpas
Lañgit qñ dagá ti macasacsi
qñ ti mt Dios dagdi amma mi
daoatenmi á toy ciudad iaoatmo iti cabusormi
tapno dusaenda cam, iti maitutop iti basolmi
ta nalalaiñg tapno dicam matay iti oao mi.
Idi ta maisaodan iti casta
nagsañgit ti ili ñga nagogaog iti napigsa
qt iti nabayag á horas qñ Apo Dios immaoagda
quinonada: daques cami, nacabasolcam Qca
ñgm agbabaoicamin, caasianna cam, Apo, coma.
Cayatmi, Apo, á sica ti mangdusa cadacami
ta caicarian unay toy quinadangquesmi,
ñgm dina cam coma iaoat cadagti cabusormi
á di agraem Qca qñ di mt mamati
tapno dida cam uyuyaoen á cas natiri.
No dina cam denguen, oh Apo,
dagti cabusor mi conconadanto:
¿adino ti yan ti Dios dagtoy á tao
ta dina mt icanaoa ida á mairubo
idinto ta iso ti pagpanacquelda á di umamo?
Idi nabannogdan ñga agpuccao qñ agsañgsañgit
nagtuquengda ditan á nagulimec,
timmacder ni Ozias á silulua á nagtimec:
cacabsatco, puso tay ala ti bumileg;
iti lima ñga aldao intay pay ala aguitured.
Nalabit á ni Apo Dios caasianna tay pay lñg
ñgm no aoan ti pacabangarantay iti lima ñga aldaoen,
dayta conayo, oen, isonto ti intay aramiden
tapno mapatuloy ti incay mapaquinaquem
qt aoanto mt aniaman á pambaren. . . .
Dagta ñga saó naammoan ni Jodít,
napintas daytoy á baba-i á nabaloan ni Manasés
qt napatac á nasanicua qñ nasingpet,
tal-lo á taoen qt guduan á sipapaing mt
iti uneg ti balay na, iti nañgato á siled,
Qt gapo iti caasi na iti ili
pinaayaban na da Cabri qñ Carmi,
pañglacayen dagtoy á saó da ti mapapati
qt napanda qñ Judit á nasudi,
sa daytoy mt quinonana cadacuada ti naguni;

Ania ñga asog dayta innac nadamag
á inannugotan ni príncipe Ozias
ñga iti cabusor iaoat na toy ciudad
no ti lima ñga aldao aoan umarayat
iti pacaducotan á mañgted danag?

¿Siasino cay aya iti panañgipagarupyo
ñga ni Apo Dios qt padpadasenyo?
agpacumbaba Quencuana lñg ti rebbeñgtayo
qt isonto la á maymaysa ti macaammo
á mañgispal cadatay iti cabusor tayo.

Daguiti basbasol tay Quencuana
utañgtay lñg á babaoyen amin ida,
qt ditay lipaten á no mañgdusa
aramidenna dayta á pañgipalaguipna,
ñgm saan á tapno pucaoenna tay coma.

Castamet á pampanunotentayo
á, nupay dusaennatay iti nacaro,
adadda pay qñ nadagdagsen ti basoltayo,
anansata ditay agsimron iti maurraytayo
ta amin á paguel qñ tooc caicariantayo.

Daguita á saó ni Judit á naslag
imbagá dagti pañglacayen qñ Ozias,
qt daytoy qñ dagdi tao ti ciudad
quinonada qñ Judit á imbatad:
pudno amin daguita imbalicas.

Aoan mabalin á pilaoen
cadaguiti sinaom á sitataliñgenñgen
qt ala inca coma iti Dios daoaten
ti maipaay coma cadatay amin,
sica ta nasingpetca qt inna canto patguen.

Quinona ni Judit cadacuada:
no bigbiguenyo á Dios ti naggapoanna
daguiti innac itay imbitla
ammoenyo met á isonto ti mañgibaga
iti aramidecto á incay maquita.

Quet bayat di pay maaramid
toy adda ita á panguepec
agcararagcay comá á sipapasnec
iti Dios Apo daguiti bileg
tapno mapatuloy co ti sicatec.

Iti ruañgan toy ciudad á nataraqui
aguraycayto iti daytoy á rabi-i
ta cacuyogconto ti ubingco á baba-i,

rumuarcamto á di agtagtagari
qt agcararagcay la iti Dios á Manangñgaasi.
Dicay ituqueng ti panagdaoatyo Qña
inggana iti agsubliac á incay maquita
tapno maragpat tay ti inna panañgicaluya
ñgem dicay agsalsaludsod iti aramidec ñgata
ta ti la aramidto ti mañgibagá.
Ni principe Ozias quinonana:
ni Apo Dios ti manaclin qca
qt ¡sapay coma unay Qña
ta iso cadatay ti mañgicaluya
cadagti cabusor inguet ruay da!
Iti dayta nagaoiddan
qt ni mt Judit á nasgang
napan simrec idi silednan
qt dita manen inruguinan
ti agcararag qñ Apo Dios á sipapacurang.
Nagcararag unay iti napasnec
qt puso qñ matana't sisasañgit . . . . .
ni mt Apo Dios inna dineñgñgeg
daguidi ararao na á nasgued
aramidenna mt ti inna intalucatic.
Idi ammona ti aramidennan
timmacder á sibibileg ti naquem nan,
dagti caoes ti penitencia iniccatnan
ta inna ida dita sinucatan
cadagti agcacapateg á icapetnan.
Inayabanna di balasang á ubingna
tapno caoesan qñ irubuatanna;
idi nacapel-lesen nga aoan curangna
ninayonan pay ni Apo Dios ti pintasna
ta ditan aoan ti pumadpad qña.
Binilinna mt daydi balasangna
á mangala cadagdi balonenda
sada immuloguen idi balay da
qt idi ta iti ruangan ti ciudad nagtengda
nadanonnan da Ozias qñ agcacangina.
Amin dita quencuana á nacabuya
nasdaaoda iti naitalugading á sayaat na
daytoy nagsaoay á init ti Betulia
ngm dida nagsalsaludsod qña,
binaybay-anda laeng á nagna.

Imparañgarangda qt dita á quinona:
ti Dios dagdi amma tayo pabilguenna ca
tapno daguita panguepem maaramidda
qt ti Jerusalem maidayao gapo quenca;
cadaguiti naidaclan singpet maibilangca.

Amin met daguidi sisasaclang dita
sangsangcatunosda piman á nagcona:
¡sapay comá ta casta! ¡sapay coma!
quet ni Judít sicacararag iti Namarsua
rimmuardan iti daydi balasangna.

Iti agbannaoaguen iti agsapa
sumalogda iti bantay á naglasatanda
qt daguiti centinelas asirios simmabatda
sinaludsudda no adino ti naggapoanda
quen no adino met ti papananda.

Ni Judít simmungbat cadacuada:
daguiti Hebreos anac dac á maysa
quet pimmanaoac iti yan da
ta ammoc á dusaenyonto ida
agsipod iti dida cadacay agpacumbaba.

Iso ti gapona ñga innac naisip
ti dumatag quen principe Holofernes
tapno innac quencuana ibisic
dagti adda cadagti Hebreos á palimed
tapno tel-lañgenna ida ñga aoan macapisipis.

Idi matimod daguidi soldados ti saó na
nadaeganda amin á nacabuya
iti daydi datdatlag á sayaatna
conada: iti yaaymo iti principe á nañgina
dayta biag mon inca maicaluya.

Itinto inna quenca pannacabuya
no macadatagca iti saclang na
maayayonto laeng ti puso na
cadaguita sagudaymo á naparsua
á narasay oenno aoan pumadpad qca.

Idi castan inda indatag
qñ Holofernes, general á nadayag
qt iti biang na inda impalaoag
ti panguep quen casasaad
ni Judít á naitalugading pintas.

Ni Judit apaman á macagteñg
iti saclang ni Holofernes á nacabutbuteñg
nagrucbab iti cadaoyanda á panagraém

qt daytoy general dagos á nacayaoanen
cadaguidi mata ni Judit á cas bituen.
Daguidi met oficiales á nacabuya
iti ñgayed ni Judit á naidumduma
quinonada: ¿asino ti di mamateg iti Betulia
no castoy ti pintas dagti babba-i qña?
maipoon cadagtoy maicari á gubaten ida.
Quinona ni Holofernes quen Judit:
dica agdanag iti uray bassit
ta aoan ranggas á maaramid
iti asinoman ñga agraém, agtamed
quen ari Nabucodonosor á napateg.
Dayta ili quenca á namarbit
no saanna comá ñga linalais
daguiti innac qña panañgaois,
caanoman diac aramaten ti bileg
á idañgadangco quen pangrebbec.
Ngem saoem man caniac ala
¿no apayapay á pinanaoam ida
quet ditoy yan mi immayca
idinto ñga dica ñgata agduadua
á cabusor da cam á nacana?
Simmungbat ni Judit á siraraem:
señor, ti rigat á incam sagabaen
iti uneg ta ciudad á rebbequem
iso ti pinanaoac á pilit laeng
tapno diac matay iti oaó quen bisin.
Matoocan daguiti tattao dita
maipoon la iti quinauyongda
ñga agquitaquit maquicappia
iti pannacabalin ñga aoan pumada
ni Nabucodonosor á gapo qca.
Ni Nabucodonosor ti pudno lñg
quen maicari ñga daydayaoen
ditoy dagá ta naitaltalugading
iti saguday na quen pannacabalin
qt mariro ti di quencuana agraem.
Quet agsipod iti siammoac
iti panangñgaasi yo iti agruebab
ita adda cadacayo á dayág
immayac ditoy ita dimmatag
tapno panañgaco yo ti taclinac.

Dagta á binalicas ni Judit á sipapacumbaba
impagarop ni Holofernes á pudno da
qt sisaragsac á simmungbat qña
á naimbag unay ti inaramidna
ta dagti rigat qñ paguel malisianna.

Quinonana pay ñga di agduadua
iti tanóc quen nam-ayna pay iti ili na
ta panecnecan dagti napateg á sanicuana,
gapona á dina paritan ti panaglacamna
iti nasayaat á biag quen oayaoayá.

Pinayaramidanna't nañgayed á tienda
oenno calapao á pannacabalay na
iti dinna met la daydi paguianan na,
castamet ñga aoan pacatipdanna
á sumrec qñ rumuar no cayatna.

Imparang ni Judít ti yaman na
cadagdi namáy á itedna quencuana,
ñgem parabor ñga adadda pay coma
no iti parbañgon macaoayaoayá
ñga mapan agcararag iti Dios na.

Nupay napusong ni Holofernes
inannugotna ti quiddaoen ni Judít,
cadaguidi iturayanna imbilinna met
ñga aoan qñ Judít ti manglapped
iti oaya na iti cayatna ñga aramid

Agpayso aoan mangtiped qña
iti aniaman ñga aramidenna
sumrec quen rumuar idi tienda,
no mañgan daydi balon na ti canenna,
dina met lioayan ti panagluloalona.

Idi maicapat ñga aldaoen ñga adda
ni Judít iti daydi á tienda,
napanunot ni Holofernes ti nagdayá
qt dagdi oficiales naquipangrabi-ida
castamet á ni Judít pinatoconna.

Imbilinna cadaguidi tattao na
á no malpas ti panangrabi-ida
bayánda idan qñ Judít á dudua
ta ninamnamana ñga idin lacamenna
ti ayat ni Judít á ragpatenna.

Napan ni Judít ñga agpayso
idi pañganan daydi general asirio
qt imparangna ti yaman á napalalo

iti pannaquilanglang á naiparungbo
iti tanóc á madaydayao uray adino.

Daguitoy á saó impapan ni Holofernes
ñga maayayo quencuana ni Judít
quet ragsac na daydi gumayebgueb
qt gapo iti casta napalaloanna ti nagbartec
qt binagcatda á impaidda, insimpa met.

Quet idi naisimpadan iti idda na
pinanaoanen daguidi ubbing na
cas imbilinna á insagana cadacuada
quet isona la ñga natda idi tienda na
ni Judít ñga aoan sipar ti oayaoayana.

Ni maiñgel á Judit idi castan
á dudua da idi cas natay iti bartec nan,
nagcararag iti Dios á sipapacurang:
iccannac, Apo, iti turedco tapno mapatuloyan
toy panguep co á mañgaramid pacaidayaoam.

Innalana daydi alfanje á catatadman
á sisasab-it iti oloanan daydi naguiddaan
ni Holofernes á matmaturog aoan ricna nan,
quet pinutolanna á di inamamsanan
daytoy itneg á general á cacuspagan.

Daydi olo á naputol intedna idi balasang na
tapno ipisocna iti uneg ti supot á balonda
sada rimmuar á dua, cas cadaoyanda
quet aoan la ti nangtubeng cadacuada
iti daydi campamento á linasatda.

Nagsiccoda iti daydi tay-ác
quet idi asidegdan iti ciudad
pimmuccao cadaguidi centinelas:
daguita ruañgan incay ida ilucat
ta ni Apo Dios ilisiná tay iti rigat.
Daguidi centinelas idi inda mabigbig
daydi timec á inguet sam-it
ni maiñgel unay á Judít
dinagosda ñga inyammo met
cadagdi agturay ñga agcacapateg.
Daguitoy nagtataray da aminen
castamet dagti lal-laçay qñ ubibbing
ta agpayso seggaanda la unayen
dida pay ninamnaman ñga agsublin
sada linaolao á sinilsilaoanen.
Ni Judít napan dita iti nañgato
quet pinagulimecna daguidi tao
sana insaridat ti nagsaó:
ti Apo tay á Dios daydayaoenyo
ta dina binayan ti nañginama á pudno.
Daydi impatalguedna ñga caasi
á inna quen Israel idi incari
natungpal á napanecnecan itay rabi-i
ta intalaytayna iti ima ti maysa á baba-i
á nangpatáy iti nabileg á cabusor toy ili.
Sana inruar daydi olo ni Holofernes
quinonana: quitaenyo toy nacaarariec
á olo ti general asirio á namagquintayeg
cadaguiti amin á ili quen ciudades
á nagbuteng quencuana á mangrebbec.
Quet ipatalguedco cadacayo, sapataac
sacsic ti Dios itoy á panagsaritac
ti Angel á nailañgitan incaluyanac
ta aoan lñg ti aniaman á nacaananoac
nanipod pimmanaoac ditoy inggana ita nagsubliac.
Iti basol diac laeng naruguitan,
qt iti Dios innac unay pagyamanan
iti peggad innac laeng insalacan
quet dacayo inyo met nalacám
ti oayaoaya yo á incay tinarigagayan.
Dayaoenyo amin ala ti Dios iti ayat na
qñ gapo iti aoan ingga ti caasi na

ta napadas, napnecanyo unay ita
ta inna tay amin incaluya
iti nacaalalinguec unay á siba.
Agpayso, iti Dios nagdaydayaoenda
cadaguiti nasam-it á parabor na
quet sada quen Judít quinona:
ni Apo Dios imbuyatna quenca
daguiti nabileg á pammagasat na.
Intedna quenca ti pannacabalin
ta daguiti cabusor pinucaomo amin;
quet ni Ozias á paluñgo da iti Israel
innayonna met á quinona payen:
anac co, cadagti babba-i sica ti naitalugading.
Daydayaoen tay unay ti Dios Apo
á namarsuá iti amin á pudno,
inturongna ta ima'm á namutol iti olo
ti nabileg á bagnos daguiti cabusor tayo
á nañgigaguem cadatay á mañgirubo.
Daydayaoentay ti Dios ta inaramidna
ñga ta nagan mo aoanto ti inggana
á iracurac daguiti mañgididiaya
cadaguiti nacascasdaao á naquita
quen nagderraaoan á napapagna.
Oen: ni Apo Dios intay daydayaoen
ta iniccanna ca iti bileg ta naquem
ta inispalmo iti rigat toy ili'm
quet saanmo laeng á imbuteng
dayta biag mo iti peggad á di mailmeng.
Daydi ili cas dina laeng maipapas
ti yamanna ñga siraragsac
iti daydi linacamda ñga gasat
á intalaytay ti Dios á inyaoat
qñ Judít á saguday na't aoan umartap.
Nagbaon metten ni principe Ozias
cadaguiti caparañgetda á ciudad
ta inna cadacuada impadamag
daydi nagsaoay unay á gasat
á impaay ti Dios á inda naragpat....
Ni Aquior á nañgipadamag idi iti saó
ni Holofernes á di mamati iti Dios á pudno
idi naimatañgan na ti naaramid saan á nagmocó
iti pannacabalin ti Dios á napaypayso
quet iti pammati ni Judít timmabunó.

Quinonana: ti Dios mo inna ca pinagasat
ta nagan mo agnanayonto á mairacurac
qt dagupto met daguiti macadamag,
idaydayaodanto ti Dios á poon ti imbag
á mañgilisi iti umapay á peggad.
Quinona ni Judít: cacabsat, denguendac ala.
dayta olo ibayogyo iti rabao ta murálla
quet inton sumarañgising ti init iti daya
tunggal maysa alaenna ti igam na
qt rumuarcayto iti ciudad á umariangga.
Saanyonto á ipaypayso ti sumalog
á mapan dumanon iti cabusor á narungsot
ñgem cas cayto la in cadacuada dumarop
ta inton maquitada cayo qñ matimod
indanto ibagá iti agturay da á bagnos.
Qt inton inda masaracan
á ni Holofornes nalpas á naputölan
agbutengdanto qt agtataraydan
qt sacayto mt camaten idan
ta iti pannacabalin yo maiaoatdan.
Agpayso natungpal á naaramid
amin dagti imbagá ni Judit
idi nagtataray dagti cabusor á umarioecoec
quinamat ida dagti Israelitas ingana't lacsid
ti sacop ti Betulia sada nagaoid.
Sinamsamda amin dagti cucua
qt naruay ta di mabilang ti ayep da
castamet dagti gameng qñ saniata
qt aoan ti di bimmacnang ñga Israelita
nangato man qñ nanumo ti biagna.
Dagos mt á napan sadi Betulia
ni Sumo Sacerdote Joacim á nañgina
agraman agturturay iti Jerusalem á naggappoanda
ta ni Judit piman daydi quitaenda
ta naisagsaguday iti ingel á pagsidsiddaaoanda.
Qt idi ñga inaoat ni Judit ida
daguidi naggapo iti adayo á napan qña
quinonada: ti Jerusalem sica ti dayao na
ni Israel sica mt ti ragsac na:
sica ti pacairagpatan ti nacayanacam á dagá. (1)

(1)—Tu gloria Jerusalem: tu letitia Israel: tu honorificentia populi nostri.-Judith cap-15 v 10.

Maingel ta pusom á casca lalaqui á nabileg
á nangpucao iti napusong á mangidadanes
iti ili ti Dios qñ dadduma pay mt
qt dagti baba-i olidandaca iti singpet
dica quinayat ti lalaqui'n idi natay ni Manases. (1)
Maipoon cadaguita á saguday mo
pinabilegnaca unay ti Dios Apo
qt amin mt dagti tattao
agnanayonda ca á daydayaoento
qñ iracracurac ta nagan mo.
Amin dagti tattao dita
á nacatimod cadgta á sarita
inal-laoatda met á quinona:
¡sapay coma iti Dios ta casta!
¡viva Judit, viva viva!
Cadagti gameng dagdi Asirios á innalada
iti bayat ti macabulan ta naruayda
nailasin dagti qñ Holofornes ta isagotda
iti nagsaoay á bileg á namatay qña
ñgem ni Judít intedua iti simbaan ida.
Amin daguiti ilili rinamrambacanda
daytoy nagasat á panagbal-liguida
babba-i, babbalasang qñ ubbing dita
naglibotlibotda cadaguiti calcalzada
á quinuyog dagti naragsac á musica.
Idi nalpas ti ragsac ti Betulia
dagdi taga-Jerusalem inyal-latioda
nga impan met ni Judít tapno mabuya
daguiti saan pay á nacaquita qña
ta nagsidsiddaaoan ti sagudayna.
Ni Judít imbatadna ñga saó
á dagti bumusor iti ili ti Dios Apo
madusadanto amin iti nacaro;
quet dagti macabasol Qña ocomennanto
tapno agnanayon á inda matotoocto. (2)
Nagpaot iti tal-lo á bulan
daguidi ragragsac ti pagarian
maipoon iti bal-ligui á casamitan

(1)—Manases iso daydi asaoa ni Judit.
(2 —Dabit enim ignem, et vormes in carnes sorum, ut nrantur, et sentiant usque in sempiternum. Judith. cap 16 v. 21.

ta ni la Judít á baba-i piman
ti nacaragpat á nagsidsiddaaoan.
Quet idi malpas amin daguita
tunggal maysa nagaoid balay na
nanipod met idin sarsaritaenda
ñga cadaguiti amin á Israelita
iso ti casusudian ti dayao na.
Ti ili idi cua no agrambac
agparang ni Judít á sipupunno't dayag
aoan ti di agdayao qña á sigagasat
ta pudno ñga aoan pilaoen á maibalicas
iti daytoy baba-i ñga agdindinamag.
Impalubosna met ti oayaoaya
quen insagsagutan daydi balasangna
qt ni Judít idi madanon ti patayna
sañgagasot quet lima ti taoenna
pinadayaoan amin ti Israel ti pomponna.
Quet uray idi nalpas á natayen
limmabas ti canicaoalo polo á taoen
ñga aoan cabusor á guimmobaten
iti pagarian ni Judít á Israel,
nagtalnada á sitataliñgenñgen.

PROFETA DANIEL,

Cadaguidi Judios á naipan
á cautivo sadi Babilonia á pagarian
naicuyog met cadacuada piman
ni profeta Ezequiel á casingpetan
á namatpatalgued iti paguimbagan.
Gapona á sianosda laeñg
á naguitured tooc ti adipen
basbasol da mt ti inda binabaoin
ta ni Ezequiel di nagsardeñg
á namagbagá, cas rumbeng.
Saanda mt á immannugot
cadagdi aramid á carurod
ti Mannacabalinamin á Dios
ta ammoda á basol ti nacagutugot
ti nacaipoonan ti inda pannacatooc
Daguiti nañgiparang á nalaing
iti pammatida iti Dios á nataliñgenñgen
iso daguidi uppat á ubbing

á nacapataudanda't natacneng
qt masarsaritada met quen manaquem.
Daguitoy masasaó ñga uppat
iso da Daniel, Ananias, Misael qñ Azarias
quet daydi ari inna ida insaad
iti quinapaje á mayarpad
iti turay na á mamadayag.
Quet nupay imbaga ti ari cadacuada
ñga iti taraon ti palacio ti canenda
daguitoy á uppat aoan cayatda
no saan la ñga ti ibagá
ti linteg ti Dios á surotenda.
Iti pannagna ti aldao naquita
daguiti saguday á naipangrona
ni Daniel ta nagtengna
á daguidi nalimed ammona
ñga uray aoan tao á mañgibaga qña
Ti immona á nacapanecnec
iti saguday na á mangpadles
iso daydi panañgispalna panañgiliclic
iti patay comá á nacaalalinguec
ni Susana, baba-i á nañgayed.
Daytoy á baba-i, nasingpet, napintas
nasanicua met ñga agbiag
qt pinardaya á nagaramid naalas
dagti dua á nagpanguep mangranggas
iti dalos ti quinababa-i na qñ casasaad.
Idi ñga inda patayenen comá
daytoy baba-i á naparpardaya
tinalucatican ti Dios ni Daniel á nañgibagá
ñga aoan basol daydi dusaen da
quet balioanda ti agmalutmot dita.
Agpaiso, rimsua á nagguidiat
ti saó daguidi sacsi á nagpalaoag
gapona ñga isoda ti naisucat
á inobor daguidi tattao iti ciudad
cas iti adda iti linteg á maalagad.
Ti pateg ni Daniel cadagti cailian na
castamet iti biang ti ari ti Babilonia
ta iso laeng ti nacaipalaguip qña
iti daydi nalipatanna á tagtagainepna
quen nañgibucsil met iti caipapanan na.

Quinonana: señor, ti balitoc á olò
ti ladaoan á dacquel á tinagtagainepmo
caipapanan toy pagturayam á imperio
á pagdamandamagan ñga agpayso
ti bileg quen dayao á napalalo.
Ti pirac á taquiag quen barucongna
caipapananto ti icacapoy na
no sabalinton ti agturayna
castanto met iti maicatlo quenca
caipapanan ti bronce á tian qñ luppona
Quet inton maicapat ñga ari'n
aoanto ti macaquitaquit iti naquem
daytoy imperio á nataliñgenñgen
ta iso ti caipapanan ti natangquen
á saca tay ladaoan á sarsaritaen.
Ngem daytay dagá á nailaoc
itay saca na met la ñga landoc
caipapananna ti pannacarpoc
ti bileg toy imperio á macapaquigtot
iti uray asino man ñga agpampanunot.
Agbiñgayto met daguiti turay na
cas caipapanan ti panaglaoc da
daguitay landoc quen dagá
á naquita met la cadaguiti saca
daytoy sinin-tao á nagparang qca.
Panungpalan na maracracto
daguiti nagcadua ñga imperio
ñgem cadacuada adda mabañgonto
á pagarian á nañgatñgato
á ti puñganayna nanumo.
Agpayso natungpal amin daguita
ta iti turay ni Nabucodonosor iti Babilonia
simmucat qña á nagsasarunoda
dagti imperios ti Persia, Grecia qñ Roma
sa nagbilay da Arcadio qñ Honorio dita.
Daguitoy Arcadio quen Honorio
annac ida ni emperador Teodosio
iso á namagsina cadacuada, agpayso,
iti Oriente qñ Occidente á masasaó
ta pinagbalinda ñga dua ti imperio.
Quet idinton ta naracracdan
dagdi imperios quen pagpagarian
turay ni Jesu-Cristo ti maimatañgan

á naisacnap cadacuada á caipapanan
daydi bató á nangtuang iti ladaoan.
Ni Nabucodonosor intedna á gunguna
ni Daniel iti imbag ti panagpadles na
dinutocna á gobernador ti Babilonia
castamet á pinaraboran sinaranayna
daguidi cautivos ñga adda iti sacop na.
Ngm daydi asi á natalibagoc
ni Nabucodonosor cadagdi cautivos
saan mt la piman á nagpaot
ta nagtungpalanna inna impagarop
á ti biangna saan la á tao ñgm Dios.
Gapona nagpaaramid iti balitoc á ladaoan
tapno iso ti inda caniana pagcararagan
qt dagdi Judios agquitaquit da piman
qt dayta ti nañgguraanna cadacuadan
qñ poon ti inna nangdusdusaan.
Iti daytoy nainget unay á bilin
nangrona á nagsagaba pimanen
dagdi tal-lo á cadua ni Daniel
á iso da Anamias, Azarias qñ Misael
ta pinaisebba ida daydi ari á nadaoel
iti horno á sumsumgued iti dacquel.
Ngm dagtoy nadusa ta sitatalecda iti Dios
dida la naanano piman á pulos
ñgm daydi apoy quetdi á sirurubrob
inuramna á pinatay dagdi verdugos
qt ni Nabucodonosor ditan nagquigtot.
Sipod ditan binabaoina ti bilin na
á padayao pacararagan ti ladaoanna
ñgm saan á nabayag mt lng impapilitna
cadaguidi amin á iturayanna
ta buclenna la nga aoan cas qña.
Ngm iti naiñget dinusa ni Apo Dios
ta pinagbalinna á cas maysa nga banos,
iniccatna ti naquemna qñ panunot,
sara daydi olo na ti timmaod
qt nagvacanvaca á napan iti baquir simmucsoc.
Pito nga taoenna á nadusa iti casta
á bulbulong metten daydi arabenna
sa mt la impulang ti Dios idi trono na
qt iniccatna ni Evilmerodac nga anacna
á simmandi qña idi ta baquir ti yanna.

Maipoon iti daydi dusa na á nadagsen
ni Nabucodonosor nagbabaoi qñ sibubuteng,
daydi cuspagna naparucma metten,
simmurot pay iti napaypayso á pammatin
iti Dios nga Apo tay á daydayaoen.

Dagdi simmuno nga arari ti Babilonia
inammoda mt á napateg, cas rebbengna,
ni profeta Daniel ta quinonada
á isiso ti pinili ti Dios á nagtalcanna
cadagti cau-unggan á palimedna.

Pacaquitaan pateg na cadacuada
initdanda iti turay qñ oayaoaya,
anansata cadagdi babilonios inna ibagbagá
iti quinaulbod dagdi didiosenda,
castamet daguidi ministros da.

Ti cangronaan cadagdi pagcarcararaganda
dagdi itneg á taga Babilonia
iso daydi ladaoan ni Bel á paguidatonanda
iti ado á carnero, arac qñ harina
ta itaraonda can iti daydi diosenda.

Ni Daniel pinanecnecanna ti quinatiri na
ti bal-laibo ñga araramidenda
dagdi sacerdotes ni Bel á diosenda
qt idi nga ammo daydi ari'n ti casta
pinapapatayná dagdi nagulbod qña.

Impalubos ti Dios qñ Daniel á profeta
á daydi ladaoan ni Bel maoará
narba mt daydi simbaan na,
castamet ñga pinapatayna
daydi dragon á pagcararaganda.

Maipoon cadaguita á naaramid
dagdi tattao iti ili inda nacauñget
dinaoatda idi ari á ni Daniel inna ited
tapno aramidenda qña ti ibabales,
qt no saan biag na ñga ari ti mararit.

Daydi ari á sibubuteng ni Daniel intedna
qt daguidi tattao impupocda
iti yan dagdi leones á inguet rungsotda
tapno ni Daniel lamutenda dita
cas cadaoyan á maaramid coma.

Ngm daydi á inda inaramid
iso qt ti dacquel á namanecnec

iti dungñgo ti Dios qñ Daniel á nasingpet
ta di inanano dagdi banos á naunget
idinto ta innem ñga aldao dida nangan mt.
Ni Apo Dios binaonna ti Angel á napan
qñ Habacuc nga adda iti pagpaanian
tapno ni Daniel inna balonan
ñgm ni Habacuc dina dayta mabalinan
ta uppat á gasot á legua ti caadayona piman.
Daydi Angel iniggamanna ti booc
daydi agquitaquit ñga Habacuc
qt iti apagcanito naidisso á dagos
idi yan ni Daniel á sipupupoc
iti arpad dagdi leones á narungsot.

Inyaoat ni Habacuc qñ Daniel ti canenna
qt daydi mt la Angel á nañgala
inna impulang ni Daniel idi naggapoanna
iti nasursuroc ñgm añgin ti pardasna
ta naquem piman ti Dios á casta.
Idi mapan ti ari qñ cabadang na
idi yan ni Daniel tapno quitaenda
no adda pay natda á tultulang na,
situtugao quetdin á nasaracanda
iti nagbabaetan dagdi leones á sisisimpa.

Nasdaao daydi ari iti casta
qt ni Daniel ditan pinaruarna
quet naisuno ñgarod quencuana
daguiti nañgigul-lo idi quiborda,
qt apagserrecda linamot dagdi banos ida.
Impadles met ni Daniel ti tiempo
á yaay á itatao ni Jesu-Cristo,
castamet ti pannacaracrac ñga agpayso
ti Jerusalem gapo iti ejercito ni Tito
qñ dinanto panagbuquel á ili'n uray caano.
Ni profeta Daniel met laeng
ti nañgibucsil cadagdi saó á nacabutbuteng
á naquita ni ari Baltasar iti pader (1)
á "Mane, Tecel, Fares," á denguen
ti caipapananda can á di duaduaen:
Ti Mane conana: biag qñ panagari'm
nalpas dan á nabilang qñ naquedñganen,
ti Tecel: madusa ti basolmo á nadagsen
qt ti Fares: dagti sacopmo bingbinglayen
dagti cabusor mo á cangronaan met lñg.
Agpayso daydi á rabi-i nanungpal
ti nacaininacá á biag ni ari Baltasar
ta naquibor daydi pagarian
iti iseserrec dagdi nanglacob qñan
iti nasuroc á macataoen iti daytan.
Innala ti Persia quen Media
daytoy pagarian ni Baltasar á Babilonia
ta da rey Dario qñ Ciro nagtiponda
á nañgiserrec iti ejercito á igubatda
iti daydi imperio á quinalicagumanda.

PROFETA AGEO QN ZACARIAS:
SACERDOTE ESDRAS.

Ni profeta Jeremias impadtona
á dagti nacautivo sadi Babilonia
cadagdi Judios idi pannacaabacda
pitopolo á taoen laeng ti bayagda,
qt ni Daniel castamet daydi conana.
Agpayso, ni Ciro ñga ari ti Persia
talucatic ti Dios ti impañgagna
inayabanna amin á Judios iti sacopna

(1)—Diding.

quinonana ñga sadi Jerusalem agsublida
tapno ti simbaan ti Dios bañgonenda.
Inted met ni Ciro cadacuada
tapno sadi Jerusalem isublida
daguiti ramramit daydi simbaan da
á innala ni Nabucodonosor idi cua
á impanna sadi Babilonia.
Rinibribo dagdi Judios á nagsublin
idiay ili da ñga Jerusalem
ta dagti putot da Simeon qñ Dan mtten
timmipon da ditan met laeng
cadagti annac da Juda qñ Benjamin.
Quet idi adda macataoen dan
inruguida á binañgon ti simbaan
qt dagdi sacerdotes qñ Levitas dida sardayan
ti agcancanta dita agyiyaman
iti caasi Dios ta nacasublida't ili dan.
Idi malabes ti taoen ñga ado
nalpasdan daydi templo
quet ragsacda ti napalalo,
nupay agpayso unay á nanumnumo
ñgm iti daydi qñ Salomón á naiparungbo.
Ni Ageo, nasingpet á profeta
conconana idi ti mangliolioa:
dicay lumdaang ta inton madamdama
ti Mesias á tarigagayan tay ti yaayna
umayton qt toy templo padaeguenna
á nasaysayaatto ñgem iti dadduma.
Castamet ni profeta Zacarias
conana cadacuada á mamasalucag:
ditoy Jerusalem umayto dagti naoadoad
nga agdaton iti Dios á popn ti imbag
quet naquem tay ala ti rumagsac.
Ngannñgani oalopolon á taoen da dita
idi imbilin tí ari ti Persia
á pabaroenda daguiti muralla
daydi Jerusalem á ciudadda
tapno agpulang daydi bileg na.
Dagti Samaritanos dida coma cayat
á mapatuloy daydi á sicat
quet ipagnada coma ti gubat
ñgm dagdi Judios inda iti Lañgit nagcararag
qt agpayso asi na't inda naragpat.

Iti lasod ti limapolo qt dua ñga aldao lñg
nalpas daydi muralla á napatacderen
gapona á dagti Samaritanos inda pinatin
á Dios cadaguidiay ti manaclin
gapona á binayanda daguiti Judios'en.
Daguitoy iti Dios nagyamanda
castamet á naiñget ti cari da
ta binuyoganda pay cadaguiti lua
á nasalucag ti panagtungpalda
cadagti ibagá ni Esdras á sacerdote da.

REŸNA ESTER.

Daydi emperador ti Persia
nalag-an unay ti panagturay na
gapona ñga dagdi Judios naruayda
á nagbati sadi Babilonia
idi nagaoid Jerusalem dagti dadduma.
Casta ti impalubos ti Lañgit
tapno daguidi Babilonios á itneg
pudno á Dios ti inda mabigbig
iti pannacapalpaliioda dita met
cadaguiti Judios á nasingpet.
Quet itoy panguep á nasantoan
quinayat ti Dios á inaramat piman
ti baba-i á naisagsagudayan
á iso ni Ester á nagsiddaaoan (1)
iti pintas na ñga aoan pañgipadpadan.
Daytoy capututan ni Benjamin ti ama na
ta iso ni Abihail á natay á nasapa
qt ni cabsat na á Mardoqueo ti natda
iso ti nagtaraquen qñ nañgisuro qñ Edisa
sipod idi bassit á maladaga.
Ni Ester rimsua á nañgayed á baba-i
ñga aoan quencuana ti umarñgi
gapona ñga iso ti inda napili
ñga asaoaen ni Asuero ñga ari
quet sinunoanna ni reina Vasti.
Ti ari idi ñga ni Ester asaoaenna
dina sinaludsod no Hebrea oenno Amalecita
ta isona la á quinita qñ nagpilianna

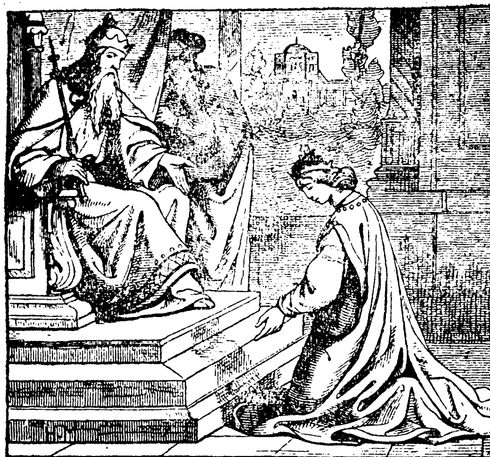
(1)—Ni Ester Edisa ti maysa á nagaana.

daydi nagsaoay á laing qñ pintasna
daytoy Ester ñga aoan capadpadna.
Iti casta daydi ari qñ tattao
dida impapan á caanacan ni Mardoqueo
nupay no daytoy mapmapan iti ruañgan ti palacio
daydi emperador á nañgato
ta di met quen Ester maquisasaó.
Ngem idi nasiiman ni Mardoqueo
ti panaglipot daguiti tao
á mangpatáy quen ari Asuero (1)
dinagosna quen Ester á inyammo
tapno ibagana iti ari á nañgato:
Agpayso idi ta ti ari namalutmotna
no asino daguiti manglipot iti biagna
pinabitayna dagdi nagpanguep á dua
tapno pacaisislaadan ti macaquita
qñ tapno aoan tumultulad cadacuada.
Daytoy naaramid á nacana
cadaguiti libro nailanadda
tapno maquita iti ududina
daydi lipot á nagpeggadan na
ti emperador á nañgina.
Saan á nabayag iti dayta á tiempo
napateg ni Aman iti imperio
ta iso ti catalec unay ni Asuero
qt iti cuspag daydiay á napalalo
pagparintumeñgenna tí malabasanna á tao
Ngem daytoy araramidenna á nacaro
saan la á timmuloc ni Mardoqueo
gapona ñga ni Aman incarina ñga agpayso
á balsen oenno dusaen dagti Judio
ta papapatayna amin ida cano.
Impamuspusanna ti nañgala iti ari'n
iti naiñget unay á bilin
ñga iti aldao á naibaga naiqueddeng
papatayenda daguiti Judios amin
iti sacop ti imperio qt di mababaoin.
Daytoy nacasáng unay á damag
amin á Hebreos inna pinagdanag
gapona ñga ni Mardoqueo inyammona't daras

(1)—Ni ari Asuero iso met la ni Artajerjes á sangagasot duapolo qt pito dagdi estados oenno provincias ti imperio na.

iti caanacanna á reyna tapno iso ti mañgidaoat
iti pannacaibabaoi daydi bilin á nacaamamac.
Agpayso, nupay naricot daydi panguep
incagumaan ni Ester ti nañgaramid
ñgm imbagana qñ Mardoqueo met
á dagti Judios agcararagda iti nasgued
iti Dios Apo tapno caasi ti inna ited
Ni met Ester quen Damas na
nagayuno qñ iti Dios nagcararagda
cas imbilinna quen oliteg na
iti dua á rabi-i qñ aldao á maysa
tapno maragpat da't calicagumanda.
Quet idi malpas amin daguita
incapetna dagti caoes na ñga reyna
sa napan idi ari ñga asaoa na,
ñgem saan á dimmagos idi arpadna
ta iparit ti linteg ti casta.
Daytoy reyna ñga nañgayed
idi yan ti ari saan á simrec,
ñgem nagsardeng idi maquitana met,
qt ni Ester rupa ti ari ti inna nabigbig
á sinecnan napalalo á uñget.
Ni Ester idi inna nasipot
á rupa ti ari daydi sipupongtot
napasag piman dita á dagos
quet sinaranay á sinaclot
daguiti Damas na á nañguyog
Daydi ari apaman á naquitana
á napasag ni Ester á nañgina
timmacder á dagos idi tugao na,
nagbaao metten ti pungtot na
quet nasam-it daydi panagsaóna:
Ester, ¿ania ti naaramid qca?
¿agdanag aya quen agbutengca?
ti bilin ñga aoan caniac macadinna,
no diac pay sapulen ti idadatagna,
dina ca masapasap, mamatica.
Ni Ester nacauñgar bassit dita
quet castoy daydi quinonana:
señor, nasdemanac á nacaquita qca
nabibineg toy pusoc quen ricna
á diac ammo toy mapapagna.

Idi maibalicasnan ti casta
nagcapoy manen daguiti ricnana
quet daydi ari qñ consejeros na
nalaos daydi salucagda
á mamabileg idi capoy ti reyna.
Idi ta nagpulang ti bilegna
nagsaludsod daydi ari quencuana
no ania ti cayatna ñga ibagá
ta ti ari mangted á sisasagana
uray gudua ti pagarian ti daoatenna.
Ni Ester nagdaoat á sipapacurang
á ti ari no inna pagayatan
cacuyogna coma ni Aman
á mapan quencuana maquipañgan
iti siled á inna nagsaganaan.

Ti ari dinagosna á pinaayaban
ni ministro na ñga Aman
conana: ibagayo á umay mañgan
iti nalpas ñga insaganan
ni reyna Ester á nasgang.
Agpayso natungpal á casta
qt idi nalpas ti pannañganda
daydi ari ti nagsaludsod binalioanna
no ania ti cayatna á paited qña
ta uray gudua ti pagarian sisasagana.

Ni Ester dita simmungbat:
no ipaayyo coma ñga ayat
agsublicayto coma á mañgan no bigat
ta isonto ditan, señor, ti panañgibagac
iti calicagumac á maragpat.

Daydi ari nagcari á tungpalenna
qt ni Aman nalaus ti ragsacna
ta mapadayaoan iti dayá
á isagana ti napateg á reyna
iti nangato ñga ari ñga asaoa na.

Idi ta pumanao iti palacio
nasaracanna mt ni Mardoqueo
qt daytoy saan á nangicancanó
iti ilalabas daytoy ministro
á pagrucbaban dagti tao.

Idi macadanon iti balayna'n
ni nacuspag unay nga Aman
impadamagna mt amin ditan
idi asaoana qñ papagayam
daguidi dayao á inna malacám.

Ngm, nupay no laclacámenna
ti pammadayao á nañgrona
cas la macapaibaba qña
ti di panagrucnoy mt coma
ni Mardoqueo á napangta

Simmuñgbat ni Zares ñga asaoana
castamet dagdi papagayamna:
iti natayag á cayo agpaipatacderca
ta pabitaymo ni Mardoqueo qña
tapno naragsacca á mapan iti dayá.

Agpayso dagta á sao inanamuñgan
ni nacuspag unay ñga Aman
qt saan lñg á nagpanapan
dagos dita á pinapatacdernan
ti nañgato á cayo á pagbitayan.

Iti daydi á rabi-i saan á nacaturog
ni ari Asuero á natanóc
qt pinaalana dagti libros
á nacailanadan nagdadagop
dagti naararamid iti daydi á sacop.

Qt idinto ta mabasada
daydi lipot á panañgiccatda coma't biagna

sinaludsodna cadaguidi ubbiñgna
no ania ti naited á gunguna
ni Mardoqueo á nañgilisi iti patay na.
Simmuñgbatda ñga aoan gunguna
á naited qñ Mardoqueo iti dayta
qt idi castan nagsaludsod ti monarca
no ¿asino ti adda idi antecámara
oenno siled á dumna idi yanna?
Ni Aman simrec idi antecámara
tapno ibagana idi ari coma
á ni Mardoqueo pabitayna
iti daydi cayo á pinatacderna
ñga addan á sisasagana.
Daguidi ubbiñg ti ari quinonada
ñga ti tao idi antecámara
aoan sabali qñ daduma
no di ni Aman á talquenna
cadagti aniaman á mapapagna.
Pinapasrec ti ari ni Aman
qt idinto ta adda idi yan nan
iso met la ti inna nagsaludsudan
no ania ti pagsubalit na á carbeñgan
iti nacautañganna iti parabor á naidaclan.
Ni Aman ta piman impagaropna
á iso ti gungunaan ti ari ñgata
di bimdeng á nañgibaga quencuana:
rumbeng á caoes ti ari ti icaoesna
castamet á balañgatan iti diadema.
Isacay met iti caballo á maysa
á nasayaat ti aruatenna
qt ti tao á cañgatoan ditoy reino ti taquemna
quibinenna toy caballo á nagsacayanna
sa ilibotlibot cadagti calcalzada.
Idi mañgeg daydi ari ti castan
quinonana á dagos quen Aman:
amin daguita ñga imbagam
inca aramiden qñ Mardoqueo dica itantan
ta iso ti tao á nacautañgac naidaclan.
Ni Aman dina nabalin ti nagquitaquit
iti bilin ti ari á napateg
panagtungpal na ti naipapilit
qt piman daydi conana inna inaramid
qñ Mardoqueo á cabusorna á nabileg.

Cas bumtac ti barucong na iti gura,
ñgem aoan á pulos ti mabalinna
quet nalaing la ti rupa á, iparangna
castamet á di nagcurang iti ipapanna
iti dayá á intucon daydi reyna.
Quet idi ta nalpasda á nañganen
sinaludsod ti ari idi reyna á natacneng
no ania ti cayatna á quiddaoen
ta madadaan á inna itden,
quet ni reyna Ester dita nagtimequen:
Señor ari, no adda pateg co
daoatec á mapacaoan toy biagco,
ti met ili'c quenca ibabaetco
ta naquedñgan ti pannacairubo
á mapapatay amin á Judio.
No mailaco cam coma laeng
á cas nababa unay ñga adipen
mabalin pay la coma á turden,
ñgm saan ta ti cabusor mi nacabutbuteng
quet iti ari inna pay ranuden.
Ranudenna pay ti ari conac
ta ado ñga iturayanna á natudio ti maiccat
maysa cadacuada ti asaoa na á naayat
qt iti pannacapucao da saan á maitucad
dagti masamsam cadacuada á gameng qñ pirac.
Daguiti pirac á incarina qca piman
á iserrecna iti lacasa toy pagarian
basbassit ti pategda ñgm iti biag á di mabilang
á mapucaoda gapo iti nagan á naarian
ta ti sentencia iti sello ti ari napanecnecan.
Ti ari apaman á natimodna ti casta
nagsaludsod no asino qñ ania't pannacabalinna
ti nañgituyang iti daoel á naiduma,
qt simmungbat ni Ester: señor, saan á daduma,
ni mt la Aman ñga iso toy adda ditoy ita.
Apagdengeg ti casta ni Aman
napipiquel ti bagui na á nasdeman
di met nacasuñgbat dita iti apaman
ta agpayso unay á dina pagduadaan
daguidi binalicas ni Ester á nasgang.
Sipupungtot ti ari á timmacder dita
quet, napan iti yan daguidi mulmula;
ni Aman timmacder [illegible] nagrucbab iti reyna

ta daoatenna quencuana ti pacaoanna
ta ammonan ñga agpeggad ti biagna.
Ngem ti ari ta nalpasna á quinedñgan
ti di pannacapacaoan ti biag ni Aman
imbilinna ñga inda bitayen á di agtantan
iti daydi inna qñ Mordoqueo insaganan,
quet agpayso casta laeng ti napatuloyan.
Ni reyna Ester inna met idi ari impudno
ñga oliteg na á nagtaraquen ni Mardoqueo
qt daydi ari intanócna daytoy á suno
ni Aman á omona unay á ministro
ti nataliñgenñgen unay á imperio.
Pinaocasna mt dita á dagusen
daydi immonona mt la á bilin
ñga agpapatay idi coma amin
iti adda iti sacop qñ beddeñg
ti pagarian ni Asuero á daydayaoen.
Castamet á dagti Judios intalecna
cadagti Gobgobernador iti amin á provincia
tapno tuloñgan qñ taclinanda ida
iti aniaman á pacasapulanda
tapno aoan laeng ti pacasingsiñgaanda.
Casta ti talna qñ namáy dagdi Judios
iti daydi panagturay á natalibagoc
ni ari Asuero á qñ Ester nañgitan-oc
quet ado met ti inda napasurot
iti Pammati iti napaypayso ñga Dios.
Daytoy á dayao qñ talna dagti Judios
ninanamda met á nagpaot
iti bayat ti taoen á tal-lo gasot
ta inggana iti nagari ni naduldog
ñga Antioco Epifanes, ari dagti Sirios.
Qt idi saan pay á nadanon dayta
ado ti naararamid cadacuada
á pacaipalaguipan pacabigbiganda
á ni Apo Dios laeng á maymaysa
ti pudno á mangted taclin da.
Cadaguidi naaramid á nadumaduma
tal-lo daguiti nangnangrona
á laglaguipen ta nacascasdaaoda
quet maicari á di lipaten ida,
qt iso dagtoy sumaridat á ma[illegible];

Idi magmagna ni Alejandro Magno
á mangparucma cadaguiti disso
ipapilitna ñga amin á malabasanna á tao
iso ti bigbiguenda la ñga apo
quen ari da met á napaypayso.
Qt idinto ta aramidenna ti casta
cadaguidi Judios á malabasanna
sinungbatanda iti nalaoag á sarita
á dida mabalin ñga annugoten dayta
agsipod iti iturayan ida ti Persia.
Itoy á sungbat nacauñget ni Alejandro
quet binilinna ti ejercito
ñga agturong Jerusalem ñga agpayso
ta dusaenna can iti nacaro
ta putolanna amin á tattao.
Idi maammoan dagdi Judiose'n
ñga asideguen iti Jerusalem
ti ejercito ni Alejandro á nacabutbuteng
quet dida madaeran á isisipen
natulagda ti tumuloc á siraraem.
Daguidi tattao purao ti caoesda
quet dua ti intarda á magña
daguidi mt sacerdotes ti bagnos da
á in sumabat piman sipapacumbaba
qñ Alejandro á nagquintayegan toy dagá. (1)
Iti daytoy á pacurang qñ daeg
dagdi sumabat á quinoyog dagti sacerdotes.
pungtot ni Alejandro ti nadepdep
qt idi sumo sacerdote immasideg
quet nagdaydayaoen á nagpacleb.
Sipapacumbabá á nagraem
iti nagan ti Dios á daydayaoen
iso á nailanad iti balitoc á nasileng
á sipapatay iti daydi muguing
daydi sumo sacerdote á natacneng.
Naquicuyog met á simrequen
iti daydi ciudad á Jerusalem
quet naguidaton á siraraem
iti pudno á Dios ñga Apo tay met lñg
tapno cadaguiti sicat na inna saranayen.

---

(1)—Siluit ter[illegible] conspectu ejus.-1.er libro de los Macabeos [illegible] 3.

Daguidi Judios pinacaoannan
iti daydi silalayat á dusa dan
impalubosna met piman cadacuadan
dagti parabor á inda pacaisagudayan
cadaguiti dadduma á naparucman.

Incarina met piman cadacuada
ti pannaranay á napigsa
bayat adda pay la quet biag na
quet agpayso natungpal á casta,
ñgm ni Alejandro Magno natay á nasapa.

Dagudi buyot ni Alejandro nasdaaoda,
quet daguidi macapalpalalo qña
sinaludsodda quencuana ti gapona
ti casdi quetdin á inaramidna
idinto á maisupadi idi panguepna.

Ni Alejandro quinonana cadacuada:
idi addaac sadi Dia ti Macedonia
á pampanunotec ti pananggubat iti Persia
pinarparmatac ti tao á caasaspingna
toy sumo sacerdote agraman caoes na.

Daydi sacerdote á pinarparmatac
quinonana met caniac íti nabatad
á ti panguep co tuloyec á di umamac
ta ti Dios na ti manaclin caniac
iti napanac á disso quen saad.

Iso ti gapona ñga itay nasirpatco
tay sumo sacerdote á nañgato
dagos la ñga nalaguipco
daydi namatangquen itoy puso
cadagti pinanguep toy naquem co.

Ti maicadua ñga agpayso
á nacascasdaao naaramid cadagdi Judio
iso daydi panagbilin ti Ptolomeo
ñga ari idi sadi Egipto
á cadagti diosenna agcararag amin á tao.

Quet idinto ta naammoanna
ñga adado cadagdi Judios iti sacop na
ti agquitaquit cadagdi bilinna
pinaalana ida sadi Alejandria
á sicacaoar iti nadagsen qñ nalagda.

Pinaipanna ida iti Hipódromo
oenno inaladan á pagtarayan dagti caballo
iso ñga yan dagti elefantes ñga ado

tapno lamutenda ida iti apagcanito
daguidi sicacaoar piman á Judio.
Daguitoy aoanen pamuspusanda
no di ti nailaügitan á panañgigaga,
anansata iti Dios Apo nagcararagda
tapno iti peggad ilisina ida
yata iso ti poon ti pacadusaanda.
Agpayso dineñgñgeg ida ni Apo Dios
qt idi ta ti ili inna ipagarop
á dagti elefantes lamutenda dagdi Judios
iso na la á sindada ñga dinarop
dagdi tattao á cadacuada nañgitulod.
Maipoon iti casdi á naimatañgan
nasdaao daydi ari á nasdeman,
daydi uñget na pilit á naaoan
qt dinagosna ida á rinucátan
dagdi Judios á madusa coma piman.
Sipodna metten á imbilinna
ñga aoan lñg ti mañgsiñgsiñga
cadaguidi Judios iti sacopna,
ñgm baybayanda qt ida á sioaoaya
ñga agcararag lñg iti Dios da.
Ti nacascasdaao á maicatlo
á naaramid cadagdi Judio
iso daydi quen Selenco
ñga ari sadi Siria á reyno
ta nacaquigquigtot ñga agpayso.
Gapo iti naammoan ni Selenco
ñga naruay ti pirac idi templo
binaonna dagti soldados ñga ado
á quinuyog ida ni Heliodoro
tapno inda sadi Jerusalem á disso.
Apagsangpet lñg dagdi tropa
idi templo dagos simrecda
qt dagti sacerdotes qña
aoan sabali á nabalinda
no di ti nagrucbab idi altar da
Iti nasgued unay á cararag
inda qñ Apo Dios dinaoat
á ilisina coma ida iti peggad,
qt agpayso inna impañgag
ta inispalna ida á quel-láat,

Agdama pay la ñga agcarcararagda
idi nagparañg ti tao, á maysa
á nacaapaprañg ti rupa na,
nacarting á caballo ti sacayna
qt dinalaposna á quinabil dagdi tropa.
Iti dayta naiguiddan mt
á nagparang ti dua ñga Angeles
á quitada ti lal-laqui á nauñget
qt naglañglañganda á sinaplit
ni Heliodoro ñga naulpit.
Nagagara unay iti pannacadusana
ta nagbalin á maymaysa á sugat ti bagui na
qt naidalit iti daydi dagá
á napucao amin á ricna na
qt natay lñgen ti arigna.
Pilit á inruarda idi simbaan
tapno pannacauñgarna't inda ipamuspusan
qt daydi basolna inna nagbabaoyan,
quinonana mt á dusa na't caicarian
qt daoatenna idi sacerdote ti pacaoan.
Castamet piman á inquiddaona
á daoatenna iti Dios ti pannacaimbagna
qt icarina unay iti nalagda
á dina tignayen qñ iccatan uray bassit coma
daguiti gameñg ti templo qñ pirac na.
Ni Onias á sumo sacerdote
indaoatna iti Dios á sicacaasi
qt agpayso saan á naical-laiqui
ti pannnacaagas daydi bagui
ta apagcanito pia na ti nagsubli.
Naiguiddan mt ti panagparañgda
daguidi Angeles mt la á dua
conada: gasatmo ta ni Onias indaoatnaca,
qt dicanto agpanguep manipod ita
ñga agala iti simbaan iti uray ania.
Tinungpal ni Heliodoro ti cari na
qt pannacabalin ti Dios ti imbunannagna,
nagsubli qñ Selenco á nagbaon qña
iso á nagsaritaanna iti napapagna
sana pay innayon á quinona:
Señor, no adda nabileg á cabusormo
sadi Jerusalem ala ibaonmo
á in mangsamsam iti templo

ta inanamaen á lacamennanto
ti pannacadusa unay á nacaro.
Naaramid met cadaguidi Judio
ñga idi ta nagari ni Antioco
pinapapatayna ti oalo gasot á ribo
gapo iti gura na á napalalo
iti pammati da iti Dios á pudno.
Daguiti alicamen á napateg
daydi templo á nañgayed
innalana ida amin met
quet iti pay unay nacaarariec
idi altar ni Jupiter ti inna impasdec.
Imbilinna met á patayenda
ti sumurot pay la iti bilin na
ni Moises, cas alalagadenda,
castamet ti pacaquitaanda
iti libro á nacailanadanda.
Quet agsipod iti casta ñga iñget
ado á Judios ti silaladiñgit
biagda met piman ti inda inted
ta inda laeng nagquitaquit
iti daydi bilin ni Antioco á naulpit.
Iti napateg unay á martirio
sinagaba piman daguidi Judio
quet nangrona cadacuada á paluñgo
ni nasingpet unay á Eleazaro
idinto ta agtaoen nasuroc á siamapolo.
Cona ni nasingpet á Eleazaro
¿ania aya ti magungunacto
no annugotec ti ibagá ti tao
tapno mailisi ac iti martirio
qt diac met mailiclic iti ima ti Apo?.
Agpayso ta ti tao ditoy dagá
uray aoan rigat á sagabaenna
aoanto met la ti tungpal na
no di mátnag met la iti ima
iti Dios á mañgocomto quencuana.
Cona pay ni Eleazaro á nasingpet
no aramidec ti maisupadi iti linteg
¿anianto ti saó daguiti macañgeg
no di panañgomsi á nabileg
ta conadanto á simmurotac iti itneg?

No ti pammati á nabañgonac
cadagdi nalaing á naganac caniac
no licodac quet itan ta lacayac
conanto amin daguiti macadamag
á diac quet ammo ti naimbag.
Quet idi maisaona ti casta
impalacam da manen quencuaña
ti sabali ti quitana nga dusa
ñgem saan á namalio ti naquem na
ni Eleazaro, inggana't naiccat ti biagna.
Idi ñga agñgabitñgabit ti biagna
iti baet dagdi pannutoocda qña
quinonana: oh Dios co siammoca
á gapo amin iti butengco Quenca
sagabaec dagtoy tooc á nacana.

PANNACAMARTIR DAGUITI PITO NGA AGCACABSAT.

Ngem panagsiddao pay la ti adadda
cadaguiti agcacabsat á pito da
isoda á nañgicarian ni Antioco iti gunguna
no mayatda la quetdi ñga agsida
cadagti maiparit iti Religion da.
Simmungbatda ñga siraraem:
señor, ta ibagam dicam annugoten
ta agpayso da ñga maisaluñgasing
iti napateg cadacam á Bilin
ti Dios mi ñga daydayaoen.
Idi mañgeg ni Antioco ti casta
rimmañgen unay ti pungtot na
ta ubbingda pay lñg qt agquitaquitda
iti naarian unay á naquem na
ta ti Dios da't ipangpangronada.
Ti inaramid ni Antioco á naranggas
pinamartirna dagtoy agcacabsat,
adda pinaputedna't dila adda inna pinalalat,
adda pinaputedna't ima qñ saca tapno mapaoad,
adda met pinaitunona tapno tooc na ti mabayag.
Quet uray casdi ti impasagaba
ni Antioco cadagtoy nabileg ti naquem da
inturedda amin gapo iti Religion da

ta saanda piman ñga agduadua
iti quinapudno ti Dios á pañginanamaanda.
Mañgaboy cadacuada mamabileg
daydi ina da met la á nasingpet
ta ti panangñgaasi dina dinengñgeg
ñgem iti saclang ti ari á naulpit
conana cadagdi annac na á situtured:
Umiñgel cay, annac co, á siraragsac
á mapan quen patay umaoat
gapo iti Religion ti Dios á nadayag,
dicay pampanunoten daytoy ababá á biag
ta tooc la quencuana ti masarac.
Maipoon cadagta ñga sagabaenyo
ti agnanayonto á namáy maragpatyo
ta gapo cadagta tooc maibilangcayo
ñga annac ti Dios á napaypayso
qt iti casta nagasatacto mt á ina yo.
Quet idi nalpas á natayen
daguitoy agcacabsat á maiñgel
daytoy ina da sinagabana metten
ti martirio á nacabutbuteng
gapo quen Antioco á nadaoel.
Daytoy ari ñga naulpit
nasdaao ñga agpayso ti bileg
ti pammati á siseseggued
daguiti pudno á nasingpet
iti Religion ti Dios ni Moises....

MATATIAS QUEN JUDAS MACABEO.

Cadagdi aldao á inguet cana
á ni ari Antioco parigatenna
dagti Judios maipoon iti Religion da
adda met idi sadi Judea
ni sacerdote Matatias qñ annac na.
Quet idi ñga inna naammoan
á ni ari Antioco á caulpitan
sinamsamna dagti cucua ti simbaan
nalapunos ti puso na iti leddaang
daytoy sacerdote á casingpetan.
Quet agsipod iti ammona met
á ti pannacabalin dagti nadangques
abaquenna ti pammati á nadaeg

no di sumupring daguiti nasingpet
quinonana ditan ti nagtimec:

Ti napaypayso ti naquem na
ñga iti linteg á nadalos icaluyana
cadaguiti il-ili rumuarda ala
ta sumurotda caniac, umayda
ta daguiti itneg rupirentay ida.

Agpayso ado ti quimmanonong iti saó na
quet isoda qñ daguiti met annac na
cadaguidi bambantay simmangátda
tapno dusaenda daguidi adda basolda,
rebbaenda dagti didioses á masaracda.

Quet idi umasideg ti patay nan
ni Matatias á pagulidanan
binilinna daguidi annac nan
iti salucagda ñga agtungpal pagrebbeñgan
iti Dios Apo ñga pudno á pagrucbaban.

Quinonana: itan ta agturay ti cuspag
qt iti Bilin ti Dios ado ti di mañgipañgag
idaddadumayo ti singpet quen salucag
ñga agtungpal laeng á sicacanatad
cadaguiti aramiden á naimbag.

Itedyo dagta biagyo á pañgicaluya
iti dalos ti linteg ni Apo Dios á nañgina
uray matay cayo maipoon iti Religion na
qt dicay lipaten daguidi inaramidna
cadagdi nagannac cadatay á immona.

No casta ti suroten aramidenyo
agnanayonto la ti dayao quen naganyo
ta ni Abraham pinadas ti Dios Apo
daydi tudio na qt nairagpat ñga agpayso
iti pammarabor ti Lañgit á nañgato.

Ni José (Vendido), idi adda iti carigatan
nasalucag la cadagti Bilin á na-Diosan
quet iso daydi inna nacairagpatan
iti natanóc unay á pagsaadan
sadi Egipto ñga pagarian.

Gapo idi salucag á siseseggued
cadagti Bilin ti Dios á napateg
daydi ama tayo ñga Finees
saan cadatay pay á naiddep
ti quinasacerdote á mataointaoid.

Ni Josué maipoon iti tudiona
cadaguiti Bilin ti Dios á nañgina
naicari piman á iso ti nacaitdanna
ti panañgibagnos á nañgiserrec iti Israelita
cadaguiti naicari cadacuada á dagdagá.

Ni Caleb gapo iti sidadalos ti puso na
quet daydi pudno laeng ti sinaóna
iti ili ni Israel á pinalaoaganna,
naicari ñga adado ti naited quencuana
á pannacabinglay na á cucua.

Maipoon iti quinamanangñgaasi ni David
pagarian ni Israel quencuana ti naited
qt ni Elias gapo iti ayat na á nagayebgueb
cadaguiti Bilin ti Dios á nalinteg
naipañgato ñga nagturong sadi Lañgit.

Gapo iti pammati á dacquel
da Ananias, Azarias quen Misael
dida naananó iti daydi paguel
ta apoy coma idi cadacuada ti mañgidaguel
quet ni Apo Dios inna ida inyaguel.

Ni Daniel gapo iti nasingpet
qt puso qñ naquem na,t nadalos met
naisalacan iti rungsot daguiti leones
ta ti Dios Apo pannacabalinna ti nabileg
ñga aoan qña ti asinoman á macaquitaquit.

Casta ti pananglaguip, panañgimatangyo
cadaguiti pudno á nagasat á tattao
á nañginanama iti caasi ti Dios Apo
ta didanto agquir-in uray caano
iti panagbiagda á sitatalna sisusungdo.

Diyo ituloc ñga agbuteng ta naquemyo
cadaguiti managbasol laeng á tao
ta ti dayao da iarig, ipadpadco
iti asóc á mapucao iti apagcanitó
uray cayatna ti agpañgato á pañgato.

Mapali-io unay á maquitquita
ñga ti managbasol no dayaoenda ita
inton bigat oenno casañgaldao malipatanda
ta dayta dayao na dayao la iti dagá
qt agtungpal met la qña á naggapoanna.

Anansata igunamgunamco
ti nasalucag á panagtungpal yo
cadaguiti Bilin ti Dios

qñ amin met á pagrebbeñganyo.
tapno agnanayon á nagasatcayto. . . .
Ni Simon á cabsat yo ammoc
á naemma quen managpanunot
idalannacayto ta iso ti sunoc
anansata incay quencuana sumurot
cadagti balacadna panañgibagnos.
Ni Judas Macabeo ti pusganyo
á general daguiti ejercito
ta sigod á maiñgel ñga agpayso
quet maicari unay á paluñgo
dagti maquidañgadang iti cabusor yo.
Dagti managtungpal iti Dios, tiponenyo ida
ta isoda't caduayo á mañgicaluya
iti ili ti Dios á irurumen ti cabusorna
quet itedyo mt iti tunggal maysa
ti rumbeng quen caicarianna.
Idi maisaóna aminen daguitan
binendicionan na daguidi sisasaclang
quet napan naquitipon qñ Abraham
quet dagup ti Israel inna sinangsañgitan
ti ipapatay daytoy impompondan.
Quet idi ta natayen ni Matatias,
general ti ejercito á naisucat
ni Judas Macabeo á di malibac
ti iñgel qñ saguday na á nayanac
iti maipanguep cadagti gubgubat.
Natured á cas leon iti pigsa
qt naminado á inna pinarucma
cadagti bacal á nacasaracanna
cadagti generales á nagtalcanna
ni ari Antioco á nadamca.
Sinubbotna cadacuada ti Jerusalem
quen daydi templo á daydayaoen
qt daytoy dinalosanna á insubli mt lng
dagdi napucao qña á taliñgenñgen
á pagcararagan ti tao ñga siraraém.
Gapo iti panagbalbal-ligui ñga agpayso
ni maiñgel á Judas Macabeo
nacapungtot unay ni Antioco
qt bagui na ti nañgipan iti ejercito
á pangrebbecna iti Jerusalem cano.

Ngm idi agtartaray ti luganna
napattog qt ni Antioco natnag qña
quet daques unay ti gasat na
ta nablo á nasugat ti baguí na
qt inigiggues á di madaep ti buyoc na.

Nabaoásan ditan ti cuspag na
qt iti Dios nagcararag met dita
ñgm dina naragpat ti pannacapia na
gapo iti saan á pudno ti panagdaoatna
ta daydi la pannacaagas ti cayatna,

Dina binabaoi dagti basol na
tapno naragpatna coma ti daoatenna
quet iti upay nacaininacá
natay á nacalcaldaang ti tungpalda
ti baguí quen ti met cararua na.

Idi ñga natayen toy salioaoá
simmuno ni Eupator ñga anac na
dacquel met á ejercito ti impanna
á panggubatna iti Jerusalem á nañgina
ñgem aoan la piman ti nabalinanda.

Aoan nabalinanda ta ni Judas Macabeo
agraman cadaguidi tattao
idi ta nacapagcararagda iti Dios Apo
sitatalguedda unay á tuloñganna idanto
quet casta ti naaramid ñga agpayso.

Idi ta capigsaan ti pannquidañgadangda
cadagti cabusor nagparang dagti Angeles á limá
á sicacaoes iti balitoc daguidi caballo da
qt dua cadagdi inabay sinalucobanda
ni Judas Macabeo cadagdi calasag da.

Quet no dagdi tal-lo ñga Angeles
igayangda dagti pica quen sal-it
cadagdi cabusor á maipadagá, mabulsec
qt sibubutengda amin á sipipicapic
iti casdi cadacuada ñga maaramid.

Idi nalpas ti gubat, dagdi bangcay binilangda,
qt dua polo ribo qt limagasot ti infanteria
innem á gasot met dagti caballeria
ta ni Apo Dios iso ti ari ti bileg qñ pigsa
á mangtacunaynay iti mañginanama Qña.

Ni Judas Macabeo naminado pay lñg
á inababacna dagti [illegible] ti Jerusalem;
ñgm iti namin[illegible] á [illegible]

quet idi ta inda ida ipomponen
naquitada cadacuada ti sinamsam á gameng.
Daydi linteg qñ bilin á sursurotenda
iparitda ti aguidulin iti cacasta
gapona ñga natay daguidi nañgala
ta naited cadacuada ñga dusa
iti daydi nalaoag unay á basol da.
Dagdi sibibiag nagdaoatda iti Dios Apo
ta pacaoanenna coma ti basol dagdi tao;
qt ni Judas Macabeo nagbaon ñga agpayso
iti nañgitulod Jerusalem iti pirac ñga ado
ta limos daydi paaramidna á Sacrificio. (1)
Nagtungpalanna iti naminsan á gubat
cabusor da Judas Macabeo ti naoadoad
qt bassit unay dagdi Judios á naquirupac
qt ditan ti nacatayan á napasag
ni Judas Macabeo á nagdindinamag.
Amin á taga-Israel sinañgitanda
ti ipapatay ni Judas Macabeo á nacaililala
qt ni met la Jonatas á cabsatna
ti simmuno á paluñgo dagti Israelitá
ta iso ti dinutoc dagdi cacailianda.
Idi ta daguidi cacabsat ni Judas Macabeo
ti agturay á sursuroten daguidi Judio
nalaing pay la ti urnos da ñga agpayso
ñgem daguidi cadacuada simmuno
nadangques dan á nacaited riro.
Isoda met la ñga agcacailianen
ti agsisinnida agaramid macairurumen
qt daguidi Romanos ti inda paarayaten
á mamagtalna iti riri da á nasquen
qt nagtungpalanna isoda ti agturayda metten.
Pinusganda ñga ari ti Judea
ni Herodes á gangannaet cadacuada
qt ditan nayalis ti cetro ni Judá;
tiempon á ti Mesias umay ditoy dagá
á iso ni Jesu-Cristo maicadua á Persona
ti Trinidad Santisima.

Daydayaoen aoan ingana.

---

(1)—Misit jerosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrifi[illegible] Mchc. 12 v. 43.

PANNACAYANAC NI APO SANTA MARIA.

Maipoon idi basol da Adan qñ Eva
iso á tinaoid tay ñga annac da
masapol á umay ti maicadua á Persona
á manubbot, cas maicanada,
tapno pungtot ti Dios ti epepenna.
Quet ti nagasat á umay tao-an
ni Jesu-Cristo á mañgisalacan
naicari pay la idi quen Abraham
á daguitinto inna caputotan
ti mapili á inna pagtaodan.
Agpayso iti nagasat á caputotanna
daytoy napateg á patriarca
ti nagtaodan ti pacayanacanna
ti Mesias á ururayen toy dagá
iti rinibo á taoenen á panangsegga.
Da Joaquin quen santa Ana
da ari David quen annac na
saan á sabali ti pagtaudanna
ti nagasat á baba-i á pacayanacanna
ti Mesias á mañgisalacan iti parsua.
Agpayso ta nupay nabayaguen
á nagasaoa da Ana qñ Joaquin
dida naganac inggana iti di nagteng
ti itatao ti maysa ñga ubing
á gasatna ti naitalugading.
Cadaguiti amin á parsua
maquita man quen di maquita
iso ti capatgan amin cadacuada
iti saclang ti Trinidad Santisima
toy anac da Joaquin quen Ana.
Mayarig iti nalasbang á sabong
á ti sam-it á nagdanon
ti agtaod qña ñga ayamoom
paquirdenna unay ti barucong
quet punasenna met ti simron.
Daytoy á sabong á naipatpattaoay
aoan mañgabac quencuana iti saguday
ta caanoman dinto laeng maquiltay

agsipod iti adda qña á manibaysibay
ti danum ti lañgit á manaranay.
Ti dalos quen pusacsac á náiduma
daytoy sabong ñga anac ni Ana
atioenna pay ti lirio quen azucena
ta sadi lañgit piman ti paggapoanna
ti saranay á salioanoanna.
Daytoy sabong á nagtaod qñ Joaquin
nagpuniponan daguiti talugading
ta ti init, bulan quen bituen
adayoda unay qña á umasping
iti raniag qñ silnag á mamagraem.
Quet ti irurusingna ditoy dagá
toy sabong ñga anac da Joaquin qñ Ana
quinablaaoan amin daguiti parsua
ta nabayaguen á sinegseggaanda
ti pannacayanac ni Virgen María.
Idi mayanac toy ubing á nasingpet
quinancantaan daguiti Ángeles
quet ti gracia á naggapo't Lañgit
ti nanacunaynay, nanarioidoid
quet aoan immapay qña á saquit.
Nailisi met piman á nalacsid
iti basol ñga intay tinaoid
cada Adan quen Eva á nasuñgit
iti daydi Bilin á napateg
ti Dios Apo ñga ubbog ti sam-it.
Nalaoag unay ñga casta
á malacsid ni Virgen Maria
iti basol á taoid cada Adan qñ Eva
ta iso ti napili ñga taoánna
ti Dios á umay cadatay agpaquita.
Masapol unay qñ maicari
ñga ti napateg á ina ti ari
aoan pilaoen qña tapno di maomsi
ti taliñgenñgen na ñga sudi
qt nabileg quencuana ti panamati.
Ta no adda basol ni Virgen Maria
casano cad qt ti panangparucmana
iti demonio ñga ibaddecna
no iso met ti maquinadipen qña
á nanipod pay idi

Anansata utang tay unay á patien
ti cona ti Iglesia á daydayaoen
á ni nadalos á Maria Virgen
di nairaman iti uray apagbassit laeng
iti basol á taoid á mañgirurumen.

Oen patientay á sipod pannacainaona
iti uneg ti tian ni ina na
aoan á pulos ti nacairamananna
iti basol á taoid cada Adan qñ Eva
ta inlacsid ti Dios á guinagara.

Nalaoag unay á maaoatan met
á ti nañgitúyang iti linteg
mabalinna unay á ilacsid
ti cayatna ñga di madaquep
iti maisapasap á panguep.

Quet idinto ta madanonan
ti rumbeng á panagadalnan
daytoy ubing á manacman
inyaoat da iti colegio ti simbaan
tapno agsursuro't nalaing, cas cadaoyan.

Bayat ti panaguian ni María
idi pagadalan á nacayaoatanna
iso ti naitalugading á pagsarmiñgan da
amin daguidi macabuya quencuana
ta nagpuniponan, singpet, gaguet qñ emma.

Daguidi agayoan cadacuada
idi colegio á pagtaeñgan na
agraman cadaguidi caduana
nalaos piman ti panagdungñgoda
iti daytoy ubing á naidumduma.

Iti aoid qñ tignay á nataraqui
iti daytoy ubing aoan umarñgí
ta agpayso á mangnibinibi
ti inted ti Dios á caasi
qñ Vírgen María á nasudi.

Quet no iti panagcararag
iti Dios á poon daguiti imbag
aoan quen María ti umartap
iti anepna quen salucag
ta naigundaoayan ñgad á nayanac.

Maipoon iti seggued ti panagcarcararagna
qñ dalus mt u[illegible]na
Angeles sad[illegible]

á cancanayon casarsaritana
iti colegio ti simbaan ñga yanna.
Adda la iti laguip na
dagti Bilin ti Dios á nañgina
castamet á pampanunutenna
ti dacquel unay á caasina
cadagti tattao uray managbasolda.
Daytoy siñgpet ni Virgen Maria
saan á namalbalio uray apaganamá
idi naquem ti Dios á naulila
cadaguidi naganac quencuana
idi á siam pay lñg ti taoen na.
Umadda qt á manegdeg
daydi adda qña á siñgpet
ta umadda ti naquem na mt
panagdatonna iti Dios ti sumgued
qñ panagcudi ti pusona ti bumileg.
Agpayso unay á casta
ta ti Dios inna ñgad insagana
á ni nasiñgpet unay á Maria
ti oaden amin ti parsuana
aglalo dagti babba-i á cas qña.
Innaldao inna paspasinquedan
daydi cari na á sipapacurañg
á panagsalimetmet á di agcurañg
iti quinavirgen á cadadalosan
ta ammona á ti Dios dayta ti inna pagayatan.
Gapona á idi madanonna
ti taoen á pannaquiasaoa
qt imbagada qña ti casta
siraraem á nañgipalaoag idi carina
á indatonna iti Dios ti quinavirgenna.
Daydi sacerdote ñga agturay da
idi mañgegna ti casta qn Maria
nasdaao unay ti naquem na
ta cadagdi tiempo á ti Mesias padpadaananda
aoan ti di mayat á maquiasaoa.
Castamet ñga adda bilin
á inda idi sadiay alagaden
á ti baba-i maqüiasaoa iti rumbeñg
cadagti saoay á cabaguian na mt lñg
tapno saranay na qñ taoen.

Daydi sumo sacerdote á napasdaaoan
saanna daydi ñga maaoatan
gapona á cadagdi cacadua na inna inyuman
qt agcararag iti Dios ti inda pamuspusan
tapno iti naimbag ñga aramidenda inna idalan.

Agpayso dineñgñgeg ti Dios ti daoatda
qt impaayna á quinona cadacuada:
iti simbaan pagtitiponen amin ida
dagti lal-laqui á ni David ti nagtaudanda
ta ibagacto no asino ti mañgasaoa qñ María.

Tuñggal maysa icuyogna iti simbaan
ti vara oenno sarucod na á cadaoyan
ta isónto ti pañgtedac pamigbigan
iti mañgasaoa qñ Maria á nasgañg,
ta itinto agsaboñg ti sarucodna ti mapusgan.

Nagtuñgpal daydi sumo sacerdote
qt pinatiponna amin á lal-laqui
á capututan ni David ñga ari
tapno cadacuada in mapili
ti mapagasatan á maicari.

Agpayso idi madanunan panagsañgpet da
dagti lal-laqui ñga adda calinteganda
á mañgasaoa qñ nasiñgpet á Maria
naruay cadacuada ti naquita
ñga nataer qñ aduan ti cucua.

Amin daguidi agsañgpet
capututan ida ni ari David
daguidi sarucodda maiasideg
idi tabernaculo ti altar á napateg
tapno paliioen dita ti maaramid.

Daydi naaramid qñ Samuel idin
á dagdi annac ni Isaí sadi Belen
dagdi napuner ti ipatona ñga agarin,
ñgm ni Apo Dios puso ti tao't inna pilien
qt dinutocna ni David uray ubiñg.

Cadagdi pagarupenda á mapagasatan
á mañgasaoa qñ Maria á casingpetan
aoan la ti quinayat ti Dios piman
qt dagdi sacerdotes dida ammo ti aramiden dan
ta ni Apo Dios casna la ida di ibibiañg.

Ngm adda lalaqui á maysa
iti capututan ni ar[illegible] nañgina
ñga macaammo i[illegible] Maria

qt dina impapan á maicari qña
gapona á di immarayat á maquipañgala.
Idi maquitada cadagti dimmateñg
ñga adda maysa ñga agcurañg pay lñg,
sapulenda qt idinto ta inda nasaracanen,
alaenda á iadani iti altar metten
tapno ti vara oenno sarucodna't ipatayen.
Apaguipatay daydi vara ¡amañgan á nacascasdaaw
ta dagos á naquita quen nadlao
ta idinto ta iso daydi naladao
quel-laat qña á timpuar limtuñgao
daguiti nalasbang á sabong á purao!
Dagdi sacerdotes nagyamanda
iti Dios Apo á Namarsua
ta idin quet ammoda
ti maycari unay ñga asaoa
daytoy Virgen inguet singpetna.
Imbaga met ditan ni Apo Dios
iti daytoy Virgen á natanoc
á di agquitaquit á umannugot
iti pannaquiasaoana á maitutop
ta daydi cacaisana lalaqui á nadalos.
Cas maysa ñga Angel iti singpetna
ta naitalugading met á parsua
quet rumbeng unay quenca
ta iso ñgad ti pinilina
ti Trinidad Santisima.
Idi matimod ni Maria ti casta
á imbilin ti Dios quencuana,
immannugot á naquiasaoa
ta aoan duadua ti naquem na
iti linteg ti Dios á mañgibagá.
Casta ti pannacatuloy á naquiasaoa
ni naitalugading unay â Maria
qñ José á gasat na't naiduma
nagtaod met la iti Tribu ni Juda
ta ni ari David ti nacaputotan na.
Qt idi malabes ti mano ñga aldaoen
pimmanaoda sadi Jerusalem
dagtoy agasaoa á sitatacneng
ta napanda sadi Nazaret'en
ta iso ti yan ti [illegible] taeng.

Quet nupay saan ñga adayo
daytoy ili da á masasaó
quinuyog ida dagti Angeles á rinibribo
ta casta ti naquem ti Dios Apo
ta ayatna cadagtoy agasaoa ti naiparungbo.
Quet idi inda macasangpet
iti daydi ciudad á Nazaret
nalaos yaman daguidi simmabet
ta inda piman nalaguip
da Isaac quen Rebeca á nasingpet
idi panagasaoa da á nasalindeg.
Ti talaan oenno oficio ni nagasat á Josef
quinaal-laoagui qt napalalo iti singpet
ta uray apaman la ñga alipuñget
saan quencuana ñga cumpet
ta iti amin á saguday sicacaoes
Ti urnos qñ singpet dagtoy á dua
umisoda á tuladen ti agasaoa
tapno nalaing la ti casasaadda
qt agnanayonto á nataliñgenñgenda
ditoy á biag quen sadi Gloria.

PANNACAYANAC NI S. JUAN BAUTISTA.

Idi tiempo met la ni ari Herodes
adda dua á tao pay á nasingpet,
agasaoada ñga agtinnalec
quet ti yanda ñga agnaed
cadagti bambantay iti ciudad á bassit.
Zacarias ti nagan daydi lalaqui
quet madaydayao á sacerdote
iti panagbiag da aoan lñg ti maomsi
nnpay maquipolpolapolda iti ili
á managbasol iti Dios á manangñgaasi.
Aoan piman ti anac da
gapona ñga malidlidayda
qt nasgued ti panagdaodaoatda
iti Dios Apo ñga Namarsua
tapno iccanna la coma ida iti maysa,
Lacay qñ baquet'en dagtoy agasaoa
quet aoanen ti panañ[illegible]
á macapataodda [illegible]

idi nagparang ti Angel á maysa
qñ Zacarias idi ta altar ti yanna.
Nagquigtot dita ni Zacarias
iti casdi á inna nasirpat,
ñgem daydi Angel nagbalicas:
dica agbuteng ta adda ibagac:
dinengñgeg ti Dios ta cararag.
Ni Isabel ñga asaoam aganacto
quet Juan ti ipanaganmonto,
punoennacanto iti ragsac mo
agyamanto met daguiti tattao
ta naidaclan iti sañgo ti Apó.
Saanto ñga uminum iti arac
qt sipod ñginao á di pay mayanac
mapnonton ti Espiritu Sto á nagasat
qt adonto ti maaoisna iti naimbag
ta ti salucagna cas quen Elias.
Simmungbat dita ni Zacarias:
¿anianto aya ti pamigbigac
cadaguita ñga ibagam caniac
ta no itan quet lacay'ac,
baquet metten ni asaoac?
Daydi met Angel dita nagsaó:
siac ni Gabriel iti dinna ti Dios Apo
qt binaonnac quenca á mangyammo
iti gasat unay á mapagtengmo
qt agduaduaca man iti impalaoagco?
Maipoon itay inca panagduadua,
agbalinca ñga umel manipud ita
inggana iti maaramid tay imbagá
ta dinto bumurong ti pannacatungpalna
no madanonan ti aldao na.
Idi naisaó ti Angel ti castan
dagos metten á nagaoan
quet ni Zacarias di nacabitlan
quet idi macaruar iti simbaan
nagaoid met idi balay dan.
Saan dita ñga nabayaguen
ni asaoa na ñga Isabel nagsicoguen,
qt lima á bulan inna ilemlemmeng
ta conana la iti bocodna á paquem:
quinaasian nac ni [illegible] laeng.

Iniccatna met la ti pannacabainco
iti saclang daguiti tattao:
ta ti aoan anac na idi á tiempo
conconaen piman dagdi Judio:
nalmeng á basol ti macaigapo.

PANANGIPACADA NI ARCANGEL SAN GABRIEL TI PANANGALA TI MAICADUA A PERSONAS TI SANTISIMA TRINIDAD ITI NADALOS A TIAN NI VIRGEN MARIA.

Idi malabes ti innem á bulan'en
sipod panañgibaga daydi Angel
iti panagsicog ni Isabel
binaon ti Dios ni arcangel Gabriel
á nañgipan bilin á dacquel..
Ti impadles daguiti profeta
qñ inururay daguiti patriarca
iti uppat á ribo á taoenen ita
iso ti paibaga ti Dios qñ Maria
ta iso ti Virgen á pacatungpalanna.
Daytoy nagasat á espiritu
ta naaoatna ti cayat ti Dios Apo
saan ñga nagtantan ñga agpayso
impanna ti damag á nacaa-ayo
quen Virgen María á nasungdo.
Daytoy Virgen á inguet gasat
madama ñga agcararag
idi ñga in quencuana sumuñgad
ni arcangel Gabriel á nagrucbab
á quinonana ti nagbalicas:
Ave (María), napnoca iti gracia
ni Apo Dios ti adda quenca
cadagti babba-i sica ti nangrona....
qt idi mañgeg ni María ti casta
nagmayeng iti siddaaona.
Naquisarsarita ni María á masansan
cadagti Angeles á nailañgitan
qt ita pay la á inna mañgegan
ti panagcablaao á casta piman
gapona á ti caipapanana dina maaoatan.

Quet idi ta casta ñga di sumungbat
ni Virgen Maria á naslag
tinuloy daydi Angel ti nagbalicas:
¡oh María! dica ala agdanag
ta ti Dios inna ca pinagasat!
Gapo iti dacquel ñga ayatna qca
ti Dios Apo ñga Namarsua
pinilina ca á tao-an ti maicadua á Persona,
qt Jesus to ti ipanaganmo qña,
sunonto ni ari David ñga ama na.
Simmungbat dita ni Maria:
¿casano ti pannacaaramid dayta
idinto ta incaric iti nalagda
á toy quinavirgenco agpapan ita
diac panunoten ti pannacatulao na?
Quinona daydi Angel ti nagsaó:
ti pannacabalin ti Espiritu Santo
iso quenca ti umulogto
gapona ñga ti tumaod ñga Anac mo
managan iti Anac ti Dios Apo.
Qt no dayta dalos ti quinavirgen mo
dica idanag ta di maanano

cas iti sarming á di maboong ñga agpayso
no lasaten ti cas iti laoag ti init á nacaro
ta aramid ñgad ti Espiritu Santo.
Tapno patiem toy ibagac qca
ni casinsinmo ñga Isabel no ita
innem á bulanen ti sicogna
nupay baqueten á di aganac coma
ta iti Dios aoan narigat Quencuana.
Idi mañgeg ni Maria ti casta
naiccat ti sicor ti naquem na
quet dagos ditan á quinonana:
toy adipen ti Dios sisasagana
maaramid caniac ti cayatna.
Iti casta nagpucao daydi Angel'en
quet toy nadalos unay á Virgen
nanipod dita nagsicoguen
iti di duaduaen á pannacabalin
ti Espiritu Santo á daydayaoen.
Daguiti Angeles á nailañgitan
immulogda met amin ditan
á nagdaydayao sipapacurang
iti yo-olog ti Verbo á napan
iti uneg toy Virgen á nainggasatan.

ISASARUNGCAR NI VIRGEN MARIA QN CASINSINNA A SANTA ISABEL.

Saan á nabayag met dita
napan simmarungcar quen casinsinna
ñga Isabel á innem á bulanen ti sicogna
quet nagcuyogda qñ José ñga asaoa na
ta nagturongda't Hebron ti Judea.
Quet idinto ta macadanonda
idi balay ni Zacarias á napananda
nagcablaao qñ Isabel á nagtengda
qt idi mañgegna't timec ni María
nagragragsác ni Juan iti tian ni ina na
Ni met Isabel ditan agpayso
napno iti parabor ti Espiritu Santo
quet iti nalaoag inna insaó:
María sica ti cagasatan cadagti tattao
quet bendito met ti bunga ti tian mo.

¡Maicari ac man aya piman
ñga umay ditoy sarungcaran
ti Ina ti Apo'c á pagrucbaban
ta itay cablaao mo't innac nañgegan
nagragsac met toy ubing itoy tian?

¡Oh! amañgan ti gasat mo á naiduma
ta pammatim iti Dios ti silalagda!
qt itan matungpal aoan ibuburongna
dagti pinaibaga ni Apo Dios qca
á daydayaoen aoan inggana.

Ni Virgen María dita simmungbat:
iti Dios Apo daydayaoen toy cararuac (1)
quet toy puso nalapunos iti ragsac
ta idinto ta adipen unay á nababa-ac
dagti tattao naganendaac'on á nagasat.

Ti pudno á Mannacabalinamin
á ti nagan na pagrucbaban á daydayaoen
naidaclan ti inna caniac inaramiden
dagti napacumbaba inna inragpaten
qt daguiti nacuspag isoda ti mairurumen.

Dagti napanglao pinabacnang na
quet daguiti adoan iti sanicua
pinagbalin na ñga nacacaasida
quet ni Israel ñga adipen na
nalaguipna piman ti casasaad na.

Tinungpalna á di nagcurang
daguidi incarina quen Abraham,
castamet çadagti inna capututan
quet dinanto la ida malipatan
inggana iti inggana caanoman.

Tal-lo ñga bulan á naguian dita
da José quen María ñga agasaoa
ta ni Isabel nairana't panagpasñgayna
quet nalaos amin ti ragragsacda
iti itatao toy ubing inguet gasat na.

Juan ti napatuloy á impanagan da
ta iso ti insurat ni umel ñga ama na
idi ñga saludsudenda quencuana
no ania daydi cayat á pilienna
ta ni Isabel iso met la ti pinaturayna.

Qt idinto ta nalpas á naisurat
ti nagan á Juan á [illegible]

---

(1)—Magnificat [illegible] ......

naquem ti Dios á ni Zacarias
mabalinna metten ti agbalicas
Juan quinona mt á inyebcas.
Ti Espiritu Santo tinalucaticanna mt
ni Zacarias dita ñga nañgitimec:
mamenribo á daydayaoen ti Dios á napateg
ta quinayatna ti immay nanipod lañgit
cas quinona dagti profetas á impadles....
Sana met quinona idi anac na.
sica mt ubiñg, nagasatca
calintegan ti panañgibaga qca
á sica ti cañgronaan á profeta
ta ti Mesias sica ti pacpacaona na.
Qt idi ta nalpas ti ragragsac dita
nagaoid Nazaret da José qñ Maria
qt idi nadlao ni José ti sicog ni asaoa na
barucoñg na daydi cas agpecca
iti nalaus unay á leddaañgna.
Ni José binalayan ti ladiñgit
ta dina ammo á Espiritu Santo ti aquinaramid
idi sicog ni Maria á napnoan siñgpet
ñgm dina duaduaen á ti linteg
dusaenna ti macabasol iti ruguit.
Gapona ñga toy santo patriarca
napanunotna á panaoan ni Maria
ta dina cayat á idarum á madusa
cas bilin ti linteg iti maicaoa
á mañgcanioas iti dalos ti agasaoa.
Qt idi coma ta pumanaoen
ni José á sinamay ti liday á nasaem
nagparañg qña ti Angel á mañgtubeñg,
quinonana: ti pumanao dimo patuloyen
ta ti dalos ni asaoam sitatacneñg.
Punasem ala ti duaduam qña
ta ti madlaomo ñga sicogna
aramid ti Espiritu Santo dica agduadua
ta iso ti Mesias á urayen ti yaayna
tapno toy luboñg maispal iti toocna.
Qt idi matimod ni José ti casta
á sinaó daydi Angel quencuana
napunas ti sicor ti puso na
qt ragsac ditan á
ti naisucat pi

Ni José qn Virgen Maria
nataliñgenñgen ti panagbiagda
ta isona la ñga pampanunotenda
ti nasalucag á panagtuñgpalda
iti cayat ti Dios cadacuada.

PANANGYANAC NI VIRGEN MARIA QN APO TAY A JESUCRISTO.

Idi maicasiam á bulan ti sicog ni Maria
adda bilin ni Augusto ñga emperadorda
á tuñggal maysa tontonenna't capoonanna
tapno nalaoag ti pannacaaramidna
ti pacaquitaan cadagti adda iti sacopna. . . (1)
Qt ni José inguet tudio na
nagrubuat idi mañgegna dayta
qt nupay malacsid ti baba-i iti casta
quimmuyog quencuana ni Maria
tapno matuloy ti impadto dagti profeta
Agpayso nagluas dagtoy agasaoa
qt jumento ti nagsacayan ni Maria
incuyogda mt amin á balonda
á mapan iti adayo't bassit á dagá
ñgm no ti laméc aoan ti pada.
Qt idinto ta maamitanda
iti rabi-i idi dalan á yanda
simmapol ni José iti dagosanda
qt aoan la ti immaoat cadacuada
ta napañglaoda piman á maquitada.
Iti daydi ili ado ti amammoda
castamet á naruay ti cabaguianda
qt gapo iti ado't sañgaili á nairana
daguiti la tattao á nasanicua
ti adadda piman á maipañgpañgrona.
Iti quinapanglao á maquita
cadagtoy nasingpet ñga agasaoa
olidan cadatay á masirmata
ta ti Dios nabalinna á inaramid comá ida
á nabacnang unay cadagti sanicua.
Qt idi aoan mayat á mamadagos cadacuada
naipapilit á iti ruar ti ili napan da
qt gucayab ti sin[illegible]deñganda
[illegible] Celso

qt iti tengñga ti rabi-i nayanac dita
ni Jesus á maicadua á Persona.
Daydi gucayab á paglinlinoñgan ti vaca
quen banos pay á nadumaduma
napusec iti laoag ti Gloria
ta piman mayanac dita
ti Mesias, anac ti Dios á Namarsua.
Sinaclot ni Virgen María á nasungdo
qt binoñgonna ni Jesus, á mácaayayo
ta Dios quet Tao á napaypayso
qt bimmaba dagti Angeles ñga ado
ñga agcancanta iti Gloria in exelcis Deo.
Daguitoy á saó caipapananda
ti daydayaoen ñga aoan inggana
ti Dios Apo á Namarsua
ta umay timmaó ti Anac na
iti nadalos á tian ni Virgen María.
Ti gapo ti nacayanacan á sipapanglao unay
ni na-Diosan á Jesus á nadarisay
intedna dayta á pagpanunotantay
á di aguessem quen agtarigagay
iti quinabacnang á naruay.
Ditay calicaguman ti quiñabacnang
ta nalablabit iso ti pacaigapoan
ti naricot á pannacaisalacan
ti cararua ta iñna itebbang
cadaguiti naruay á pagpeggadan.
Ti Dios imparañgarangna cadagti tattao mt
ti yaay ti Anac na ñga napateg
ta inyammo daguiti Angeles
cadaguidi ado ñga pastores
ñga adda iti disso ñga asideg.
Cadagtoy pastores cona di Angel á maysa:
agragsaccayo itoy idamagco cadacay ita
ta sadi Belen timmao ti maicadua á Persona
ti Trinidad Santisima
á umay mañgisalacan iti parsua.
Iti col-loong ti pacasaracanyo Qña
quet al-leganyo ti mapanen á magna
tapno dacay ti cumablaao á omona
ta saguday yo ñga dacquel dayta
á pacaalaanyonto iti gunguna.

Agpayso dagtoy pastores dida nagtantan
nagluasda á sadi Belen ti inda papanan
tapno agrucbabda ñga sipapacurang
iti Mesias á iti gucayab cancantaan
daguiti Angeles á nailañgitan.

Dagtoy pastores nalaos ti yaman qñ ragsac da
ta ti Dios á timmao cablaaoanda
qt idi nalpasen nagsublida't naggapoanda
qt cadagdi inda masaracan ibagada
ñga iracracurac daguiti naquita da.

Quet idi oaló nga aldao nan
á nayanac ti Mesias á Nañgisalacan
inaramid Quencuana ti cadaoyan
á pannangted iti napateg á nagan
á iso ni Jesus á pagrucbaban.

Cadaguidi ñga aldao di mt nabayag
á napan quen Jesus nagrucbab
daguidi tal-lo ñga ari á nacasirpat
iti bituen á mañgibagá iti pannacayanac
ti naipadles ñga ururayen á Mesias.

Daguitoy ñga arari itnegda á sigod
ñgm mamasiribda ñga astronomos
gapona á managanda iti Magos
ta ammoda ti panagruar panagpuspos
daguiti bitbituen, planetas qñ astros.

Quet agsipod met iti asidegda
iti daydi naguianan ni Balaan á profeta
saan á dida naammoan daydi naibagá
á pacabigbigan ti yaay ditoy dagá
iti Mesias á mañgisalacan iti parsua.

Dagti pagpagarian dagtoy masarsarita
isoda ti Persia, Arabia quen Sabá
adda da iti daya ti Palestina,
ñgem aoan nagtutulag cadacuada
ñga agrubuat á mapan iti turoñgenda.

Maysa qñ maysa cadacuada á tal-lo
nagnacnaquemda la piman á isiso
á in mangtalunton iti nagasat á disso
á pacayanacan ti Dios á tumao
tapno inda agrucbab, cas mainumo.

Nagsasaracda la iti dalan
da ari Melchor, Gaspar qñ Baltazar
ta sursurotenda ti bituen [illegible]

quet carting da ti napalaloan
tapno daydi bagnos da dida masinaan.
Quet idi inda macadanonen
iti arpad ti ciudad á Jerusalem
nagpucao daydi bituen
quet iso ti inda nacaisipanen
ti dimmagas dita á nagsardeng.
Natulagda ti napan qñ ari Herodes
tapno cablaaoan qñ pagsaludsodan met
iti maipapan iti daydi panguep
quet agpayso casta ti naaramid
iti saclang na inda simmangpet.
Quet idinto ta maiparañgarang
daguitoy arari daydi gagara dan
innayonda met dita ñga intuyang
á daydi nayanac á inda pagrucbaban
iso ti Mesias, á nabayaguen padpadaanan.
Ni Herodes idi ta saó da ti maaoatna
barucongna ti agtibbayo iti pungtotna
ta atapenna idin iti naquem na
á ti ari ti Israel á sapulenda
isonto ti umagao iti turay na.
Dinagosna dita á pinaayaban
dagdi mamasirib iti pagarian
tapno isoda ti inna paguimtoodan
no pudno daydi inna nañgegan
cadaguidi tal-lo ñga ari á timmalantan.
Daguiti mamasirib ti Jerusalem
idi maammoanda ti panguepen
sinaóda ñga pudnon dimteng
daydi tiempo á naiqueddeng
á itatao ti Mesias sadi Belen.
Ni profeta Miqueas inna idi impadles:
Belen, nupay ili ca ñga bassit
maibilangcanto cadagti napateg
ta mayanacto quenca, maparbit
ti Ari ti Israel ñga aggapo sadi lañgit. (1)
Ni Herodes quinonana metten
cadaguidi arari ñga natacneng:
señores, dayta gagara yo á tontonen

(1 —Michee cap. 5-v 2.

adda can dita ciudad á Belen
qt idamagyo coma caniac no masaracanyo mt lñg.
Nagpacadan dagdi tal-lo ñga arin
quet ragsacda daydi adadda manen
ta idi rumuarda iti Jerusalem
nagparang cadacuada met laeng
daydi bagnosda piman á bituen.
Quet idi ta Belen ti madanonda
rimmayray ti laoag daydi bituen á surotenda
iso á napan nagsardeng iti batogna
daydi gucayab á yan nacagteñganda
qñ Niño Jesus, José quen María.
Daguitoy tal-lo ñga ari qñ buyot da
cadagdi dromedario nagdissaagda
qt simrecda á siraraem sipapacumbaba
idi yan ni Niño Jesus á inagcanda
idi á maiccatda daguidi corona da.

Nagsusublatda á immaguec sipaparintumeng
cadagti sacsaca ti Dios á daydayaoen
ta pammati dagtoy arari ti sitataliñgenñgen
á daydi pagrucbabanda nupay ubing
iso ti Anac ti Dios á Mannacabalinamin.
Quet idinto ta nalpas á nacaaguecda
indaton met ti maysa quen maysa

ti naitalucatic á rumbeng á itedna
ta agpayso unay adda caipapanan da
ti balitoc, incienso quen mirra.
Ti balitoc á indaton ni ari Baltazar
caipapananna ti quina-ari á catanocan
ta saan la ñga ni Israel ti inna iturayan
ñgm amin á parsua á di mabilang
sadi lañgit qñ toy dagá qñ adinoman.
Ti incienso á indaton ni ari Gaspar
caipapananna ti panagraem á casusudian
iti quina-Dios ni Jesus á mañgisalacan
qt iti casta utang tay amin á pagrucbaban
ta adda tay iti inna pagturayan.
Ti inted ni ari Melchor á mirra
caipapanan ti agpayso á quinataona
ni Divino Jesus á inyanac ni María
nupay Dios á iso ti maicadua á Persona
ti napateg á Trinidad Santisima.
Quet idi saanda pay dita á pimmanao
daguidi tal-lo ñga ari á quimmablaao
nacaridepda qt Angel cadacuadat nañgipadlao
iti daques á gaguem ni Herodes á mangpucao
cadaguiti panguepda qñ Jesus ti nasináo.
Insurona á nalaing cadacuada
ti rumbeng piman á dalanenda
ñga agpulang cadagti dagdagada
qt agpayso sabalin ti nagnaanda
tapno ni Herodes maliclicanda....

PANANGIPARANG NI APO STA MARIA ITI SIMBAAN QN NINO JESUS, CAS CADAOYAN IDI MET.

Idi uppat á polo ñga aldao ditan
á nayanac ni Jesus ditoy dagán
impan da Ina na iti simbaan
agraman daton á cadaoyan
daguiti aganac siasinoman.
Quet idi sumuñgadda idi simbaan
sinabat ida ni Simeon á profetan
quet dagosna ñga inaoat qñ inagcan
ni Divino Jesus á nasgang
quet sinaóna daguitoy [illegible]

Oh Diosco, itan ta innac naquita (1)
toy Anac mo ñga nañgina
matayacton á sitatalna
cas inca caniac impanamnama
quet aoan esmanen daguitoy mata.
Quimmablaao met á sipapacumbaba
ni nasingpet á profetisa Ana
ñga nasuroc á oalo polon ti taoen na
qt idi simbaan ti nagtaeñganna
sipod pay idi pannacabalo na.
Inagagcanda á inlibot idi simbaan
ni Jesus, Niño á na-Diosan
ta ragsac dagdi tattao ti napalaloan
gapo iti dacquel unay á yaman
ta nayanaquen ti mañgisalacan.
Quet idi nalpas amin daguita
impulangda ni Jesus quen ina na
quet iso metten ti panañgibitla
ni san Simeon, lacay á profeta
cadaguitoy sumaridat á sarita:
Oh nagasat unay á Ina
sica ti capapatgan á parsua
iti Trinidad Santisima
quet aoan ti pumadpad quenca
ñgm addanto pait á inca maricna.
Daguitinto rigat á masagaba
daytoy napateg á pinayanac qca
salbaguendanto dayta cararua
á cas iti nasarumamit á espada
ñga iti puso gaoanggaoañgenna.
Ta iti saadna ñga Dios
nanipod lañgit immay immulog
tapno iso ti macabalin á manubbot
cadagti tattao ñga iti basol sibabalod
quen mañgisalacan met iti tooc.
Idi matimod ni María ti casta
cas burayoc dagti mata na iti lua
¿ta pangduaan cad aya ti cana
ti ricnaen ti maysa ñga ina
á macañgeg iti tooc ti anac na?
Nupay casta sitatalec iti Dios Ama
quet iso ti nañgitaclinanna

(1)—Nunc dimittis . . . .

iti panañgilala na iti Anac na
ta iso ñgad ti nangted quencuana
qt Mannacabalin met aoan pada.
Qt idi nalpas á natuñgpalda
dagti bilin ti linteg á surotenda
binendicionan daydi sacerdote ida,
qt da nasiñgpet á José qñ Maria
inyaoidda ni Jesus idi balay da.
Cadaguidi ñga aldaoen maringgoran
daguidi tattao iti daydi pagarian
ta nairacurac daydi imbagbagan
dagdi pastores á nacaimatañg
iti pannacayanac ti Nañgisalacan.
Macaipapati pay macaipatalgued
ti inda pannacaammo pannacañgeg
ti isusucnal á napan immaguep
daguidi arari ñga agcacapateg
cas naammoan mt ni Herodes.
Daytoy Herodes idi aoanen duaduana
iti quina agpayso daydi agadioara
sa di mt simmublin quencuana
daguidi ari á nagtalcanna
rimmañgen unay daydi puñgtotna.
Nabalabalana ñga paquinaquem
qt inoayañgna metten á bilin
á papapatayna amin ñga ubbiñg
ñga adda iti lasod qñ sibay ti Belen
tapno mairaman daydi inna cabuteñg.
Qt idinto ta casta ti gaguemna
bimmaba qñ José ti Angel á nañgibagá
ñga sadi Egipto dagos ipanna
da Virgen Maria ñga aguina
tapno daoel ni Herodes ti lisianda.
Agpayso nagluasda ñga di nagtantan
qt daguiti Angeles á nailañgitan
quinuyogda ida iti dalan
qt amin á cayo á inda labasan
agsalumpayacda á sipapacurañg.
Qt idi inda macagteñg
narumrumec daguiti bareñgbareñg
á cararaganda sadiay á didiosen
qt daguiti sacerdotesda qñ umilin
nagrucbabda qñ Jesus á daydayaoen.

Nalabasanda ti naruay á dagdagá
á nagtaeñgan daguidi dadacquelda,
Moises quen dadduma
qt idi metten nadamagda
dagdi ubbiñg sadi Belen á pinapatayda.
Iti sacop ti Egipto inda nagtaeñg
ingana iti dida nauray ti bilin
ti Dios Apo á daydayaoen
tapno aoan peggad á masaraquen
daydi nadiosan unay á ubiñg.

PANANGPAPUTOL NI ARI HERODES CADAGTI UBBING ITI SACOP QN CARROBA TI BELEN.

Daydi buteñg ni Herodes á masalinan
iti panagarina iti Judea á pagarian
iso daydi inna unay nañggapoan
á nagpapapatay ubiñg aoan qt nalabasan
tapno ni Niño Jesus mairaman.
Quinonana cadaguidi binilinna
sadi Belen ti papananyo ala
tapno tilioenyo aoan ibuburoñgna
daguitay ari ñga tal-loda
á dimmagas ditoy palacio idicua.
Quet no aoanda á masaracyo
daguitoy conac ñga ari á tal-lo
uray no daytay ubing á masasaó
á naganen da iti Mesias cano
anta iso ti macapataod riri dagti tao.
Agpayso nagoayaoay dagti soldados
á napan cadaguidi arari nagbiroc
ñgem aoan da met á nasurot
castamet á dida laeng nasumoc
daytay ubing á conada macaririboc.
Daguiti soldados idi inda maibisic
ti casta piman quen ari Herodes
daytoy cas agbal-la iti uñget
quet, nagbilin iti nacaarariec
á macapasdaao iti macañgeg.
Conana: bilin á iqueddengco
á dagup ti maladaga iti sacop co
ñga aoan pay dua á taoenna á pudno

padapada da amin á putolanyo
uray pay no maysa ñga anacco.
Iti bilin toy ari á salioaoá
natungpal ñga aoan curangna
amin á ubbing á nasaracanda
pinutolan dagti soldados, aoan pinacaoanda
qt nairaman ti anac ti ari á maysa.
Ti arioaoa dita quen icquis
dagti aquin-anac ñga agsangsañgit
mabalin ti tao ti aguisip
no casano ñgata ti mañgeg
ta ti bilin aoan padana't ulpit.
Ni Cesar Augusto idi maammoanna
ti inaramid ni Herodes á casta
á sañgapolo qt uppat á ribo ti pinatayna
naim-imbag pay ti baboy á taraquen na,
ñgem iti anac na ñgarod á putolanna.
Dayta nacasang ñga aramid
nacaro ñga aoan umarñged
aglalo quet ubbing á Inocentes
daguiti nagsagaba iti ulpit
ni dacsanggasat ñga Herodes.
Ngem dusa toy nadangques
ti panaggorigor na iti nabileg
ta nagtungpalanna ti naglinglinget
iti buyoc na ti di madaep
qt bagui na ti lamoten ti iggues.
Quet no nacaarariec ti baguí na
nacarcaro pay ti cararua na
ta aoan sabali á napananna
no di iti tooc aoan pumada
ñga apoy unay á bumarbara.
Dayta ti nagtungpalan
ti ari nadamca, nacasáng
á di nagaligaguec uray apaman
á nangdusa cadaguiti cadadalosan
á Inocentes ñga aoan gaoay piman.
Dagtoy agsipod iti linacamda
ti martirio gapo iti Namarsua
sasantos á iti lañgit napanda
nupay itneg idi dagdi ammada
á mañgipaaoat coma iti pannacabuniagda.

Ngem rebbeng ti tao ñga ammoen
á toy á inaramid ni Herodes á nadaoel
gapo iti apal qñ gura na á dacquel
iti turay ti Mesias á daydayaoen
ta ti quinaarina cano masalin.
Quet idi natayen ni Herodes
napan ti Angel quen san Josef
quinonana: agsublicay Nazaret
ta daydi ari ñga naulpit
aoanen á mañgidadanes.
Natungpal ñga agpayso á casta
á sadi Egipto pimmanaoda
daytoy daydayaoen á sagrada familia
quet iti naunday á linasatda
di duaduaen ti rigat á sagabaenda.
Naoatioat daydiay á dalan
cadaratan, aoan pay linoñgan
castamet á ti danum naquirang
qt no dadduma añgin ti capigsaan
á mangted sagubanet á pagsaquitan.
Ado pay daguiti nadangques
agagagao dita agsansaneb,
napigsa met unay ti init,
qt no rabi-i nalaos ti lam-éc,
panaglasat dita ti nasulit.
Quet idi ta addadan
sadi Nazaret á paguilian
sinublianda met la á nagtaeñgan
daydi balay da á pinanaoan
á di quet naanano uray apaman.
Bimmaludbod metten á maquita
ni Niño Jesus á nañgina
castamet á umadda á umadda
ti sirib quen taoen na
quet iso ti ulidan iti tudio na.
Quet idi ñga ni Jesus agtaoenen
iti sañgapolo quet dua á bilañgen
napanda naquipascua sadi Jerusalem
ta cadaoyan da ñga araramiden
cas bilin ti linteg á sursuroten.
Isoda á tal-lo simrecda idi simbaan
á pagcararaganda á sipapacurang
iti Dios Apo á catanócan

quet sada la nagaoid ditan
idi á nalpas ti pascuan.
Iti dayta á panagaoidda
ni Jesus simmina cada Ina na
ta idi templo iso ti nagbatianna
ñgem no daguidi quinacuyogna
dida impagarop la á casta.
Idi madlao da José quen María
ñga aoan ni Jesus cadacuada
dalan pimanen ti yanda
quet di maibusan á isarita
daydi nacaro á leddaang da.
Daguitoy nasingpet ñga agasaoa
agpayso laeng á dida macaidna
quet sisasaibbec la ti puso da
ta bugbugtong piman ñga anac da
daydi napucao á sapsapulenda.
Aldao quen rabi-i dida agsardeng
ni la Niño Jesus ti inda salsaludsoden
quet idi maycatloda ñga aldaoen
natungpoñganda, idi templo met laeng
á maquisupsuppiat cadagdi agcacasiriben.
Dagdi agcacasirib sadiay naruayda
ñgem aoan laeng ti nabalinda
iti saririt qñ dalos ti panagsarita
ni Jesus ñga anac ti Dios Ama
ñga umay mañgisuro iti parsua.
Gapo iti casta masmasdaaoda
no ania á rangcap ti adda qña,
ta no daydi á quinaubingna
saanna pay á nagaoat á nabasa
daguiti libro á sussusiquenna.

Idi arpad ni Jesus immasideg
ni Virgen María á napateg
quinonana iti saó ñga nasam-it:
Anac co, sinapsapoldaca á sigaganetguet
ta napucaoda ca á dicam ammo met.
Tal-lo ñga aldao sinapsapolda ca
á dicam ammo ti naaramid qca
ta addansa quet inca guinura
ta dica man la imbagbaga
daytoy á inca isisina?
Ni Jesus met dita simmungbat:
quinonana ¿apayapay á biroquendac
idinto á diyo duaduaen pamayac
ñga uray ania't aramidec quen papanac
iti laeng naquem ni Ama agtungpalac?
Quet idi casta ti maisaonan
naquicuyog cada ina nan
ta nagoidda mt la idi balay dan
qt iti tudio na iso ti pagolidanan
daguiti tattao uray asino man.
Ti tudio ni Jesus á na-Diosan
ad-adda comá á pagtuladan
daguiti inanac á siutang

iti dungñgo á nainaan
dagti dadacquel na á nagtaudan.

IPAPATAY NI SAN JOSE.

Idi ñganñgani manursuro ni Jesus
quet ipaammona ti inna quina-Dios
ni José á pannacaamana ñga anos
dinaoatna ti patay na tapnó dina masipot
dagti agcacadagsen unay á tooc.
Iti naminsan ñga aldao naquitana
dagti cruz, balañgat quen lanza
á inaramid ni Jesus á pinadasna
qt naipalaguip qñ José dagti nacana
á impadles daguidi profeta.
Agpaiso dimteng ti panagsaquitna
daytoy nainggasatan á parsua
quet tinaraquen á sisasalucagda
da Jesus quen nasam-it á María
isoda á nagpacaoanan toy patriarca.
Gapona á nagasat ti ipapatayna
ni san José ta saan á sinina
ti salucag da Jesus quen María
isoda á rebbengtay á liolioa
qñ utangtay ñga aoagan no patay ti cumna.
Ti nagasat á cararua na
sinabat dagti Angeles á nañgina
qt Seno ni Abraham ti napananna
qt iso ti nañgipadamag á immona
á ti manubbot asideguen á mauray da.
Ti bangcay toy napateg á santo
naipompon á cas mainumo
iti salucag á naiparungbo
da Jesus quen María á nasungdo
á pagolidanan singpet á napalalo.

PANNURSURO NI S. JUAN BAUTISTA

Ni San Juan Bautista inoarnacna
á iso mangdalos iti pagnaan na
ti Mesias ñga adanin ti yan na
ñga umay mañgited iti Gracia
quet agpayso naaramid ti [illegible]

Tal-lo polo ti taoenen ni Jesu-Cristo
idi napan quen Juan iti daydi disso
á yan ti carayan Jordan á macaayayo
ta aoatenna quencuana ñga agpayso
ti buniag á cas mt cadagti tattao.

Ni Juan á dina pay naquitquita
ni Jesus nupay no asideg á cabaguian na
naitalucatic qña á Mesias daydi masaracna
gapona á dina cayat á buniagan coma
no di quet iso coma ti manibog qña.

Ni Jesu-Cristo simmungbat qñ Juan:
no dayta ala ita ti baybay-ám
ta tungpalem ti naquem á na-Diosan
quet ni Juan iti danum binuyatannan
daydi olo ni Jesus á nasgang

Idi maaramid ti casta agpayso
á bimmatog idi olo ni Jesu-Cristo
ti napateg á Dios Espiritu Santo
qt natimod mt ti Dios Ama ñga nagsao:
daytoy ti Anac á nagpuniponan ayatco. (1)

-Daguiti Angeles nalaos ti ragsac da
iti daydi naaramid dita á casta
agsipod iti maiparañgarang cadagti parsua
ti natalinñgenñgen á panagpacumbaba
ni Jesu-Cristo á pabuniagan iti tao á maysa.

Quet idi ñga nalpas daytan
pimmanao ni Jesus idiay Jordan
ta napan nagayuno iti lañgalang
qt uppat á polo ñga aldao qñ rabi-idan
á naglulualo pay dita piman.

Quet idi malabes amin daguita
naricna ni Jesus ti bisin na
quet ti sairo quinonana Qña:
no ti Dios pudno ñga Anac na ca
dagtoy bató pagbalinem á tinapay coma.

Ni Jesu-Cristo simmungbat dita:
ti tao saan la á canen ti pagbiaganna
ñgem nabilbileg á quired na
ti aggapo iti Dios á gracia
iti napateg unay á saó na.

---

(1)—Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui. San Math. cap 3 v. 17.

Idi casta ti met la demonio
impanna ni Apo tay á Jesu-Cristo
idi alimpatoc daydi napateg á templo
quinonana: no Anac na ca ti Dios ñga agpayso
agtinnagca yata dica ñgata maananò.

Simmungbat qña ni Jesu-Cristo
naisurat cadaguiti libro
á dimo sairoen ti Dios mo
qt ti inaramid manen toy demonio
impanna ni Jesus iti bantay á nañgato.

Daydi demonio nagsaó dita
amin dagta pagpagarian á maquita
iturayac ida qt itdec ida quenca
no iti saclang co agparintumengca
tapno siac ti dayaoem á sipapacumbaba.

Naguñget ditan ni Jesu-Cristo:
Satanas, panaoan nac ditòy yan co
quet inca laeng sadi infierno
ta iso ti pacadusaam á naipato
qt dagos á pimmanao ti demonio.

Quet iti daytoy á panañgabac
ni Jesus iti demonio á nasicap
bimmaba dagti Angeles á siraragsac
incuyogda mt ti tinapay á nasayaat
tapno canen ni Jesas á immaoat.

Ni Jesu-Cristo dinagosna ti nañgan
quet iti Dios Ama nagyaman
qt daguitoy á qñ Jesus naimatañgan
utang unay ti tao á pagolidanan
iti inna iti sairo pannaquidañgadang.

Qt idi adda ni Jesus idi lañgalang
napan dagti Fariseos quen Juan
ta saludsudenda no iso ti conadan
á Mesias á manubbot padpadanan
qt ni Juan simmungbat á saan.

Quinona dagti Fariseos qñ Escribas:
nò saan á sica ti Mesias
á ururayenen á nabaybayag
¿sica ñgata aya ñgarod ni Elias
oenno asino ñga tao á nagasat?

Simmongbat cadacuada ni Juan
saan á siac ni Elias oenno asinoman
no di siac ti manggaic iti dalan

á umay ti Mesias pagnaan
qt ala agbabaoicayon iti cadaoyan.

DAGDI IMMONA A DISCIPULOS NI JEUS.

Idi naturpos ni Jesu-Cristo daydi panagayunarnan
nagsubli met la idi carayan Jordan
qt idi sumuñgad quinona ni Juan:
adtoy ti Cordero ti Dios ñga iti basol mamaaoan
cas nalpas co cadacay á imbagan.
Daytoy iso daydi nasaritac
á umay sumarono met la caniac
á ti caaddana immonona ñgem siac
quet siac met laeng panecnecac
ñga iso ti pudno á Dios Anac.
Quet idi á cabigatan dayta
adda qñ Juan dagti discipulos á dua
qt idi á lumasat ni Jesus iti dinnada
quinona man ni Juan'en cadacuada
adtoy ti Cordero ti Dios á ŋañgina.
Dagtoy discipulos idi mañgegda ti casta
dagos á qñ Jesus simmurotda
ni Jesus tinaliaona á nagsaludsudan ida
no ¿ania dita ti sapulenda?
simmungbatda: Maestro adino ti naedmo aya?
Quinona cadacuada ni Jesu-Cristo
no cayatyo ñga ammoen ti naedco,
umaycay cumoyog tapno maquitayo
qt simmurot da Andrés ñga agpayso
qt ni Juan Evangelista ti maysa á discipulo.
Idi macadanon da iti balay ni Jesus á sinorotda
nagcablaaoda á siraraem qñ Vírgen María
quet nalaos met ti yaman toy ina
sada pimmanao á nagaoid mt la iti balbalayda
idi matimoddan ti imbagá ni Maestro da.
Daguitoy discipulos á nagasat
nalaos ti yaman da quen ragsac
qt ni Andrés idi inna masarac
ni Simon á cabsatna á naayát
inaoisna iti dalan á macapaimbag.
Ni Simon simmurot á sisasalucag
qñ Andres á napanda't Nazaret á saad
qt idi maquita ni Jesus inna imbalicas:

anac na ca ni Joná ñgm no itan ni Cefas
ti naganmo á ti inna cababagas:
Pedro, ñga iti tañgquen ti bato maipadpad.
Nagmalem qt nagpatnag ni Pedro dita
á sinursuroan ni Jesus á Maestro na
qt iti cabigatan daytan nagnada
isoda ñga uppat nagturoñgda't Betsaida
qt ni Felipe naquita ni Jesus qt inayabanna.
Daytoy Felipe nabayaguen á tarigagayanna
á ti Mesias maquitana coma
gapona á nalaos daydi ragsacna
qt iti cabigatan daydi sinapolna
ni Nathanael á caiñgoñgot na. . . . . , (1)
Daytoy idi inna maaoat
qñ Felipe ti caadda ti Mesias
simmurot met tapno nalaoag
ti pannacaammo na iti naimbag
ñga mañgituroñg qña iti pudno á gasat.
Idi maquita ni Jesus dita
ni Nathanael á napan qña
dagos lñg á castoy ti binalicasna:
addaytoy ti napaypayso ñga Israelita
ñga aoan ulbod ti puso na.
Nasdaao ni Nathanael á nacañgeg
gapona quinonana ti nagtimec:
¿adino, Maestro, ti inca pannacabigbig
itoy numoc ta itaac pay la ñga immasideg
itoy dinnam ñga daydayaoec?
Ni Jesus inna sinuñgbatan:
idi ñga ni Felipe dinaca pay nasaracan
iti siroc ti higos á inna qca nacatuñgpoñgan
nabayag unay idin ñga ammocan
qt dinac mabalin ñga libacan.
Quinona ni Nathanael á sipapacumbaba
patiec, Maestro, á ti Dios Anac na ca,
ti Israel sica mt ti ari na
quinona ni Jesus: maquitamto pay ti adadda
ta dagti Angeles sadi lañgit bumabada.

OMONA A MILAGRO NI JESUS SADI CANA.

Iti maicatlo ñga aldao iti dayta
adda nagcasar sadi Caná ti Galilea

(1)—Nathanael iso met la ni San Bartolomé.

qt inañgayda ni Jesus qñ ina na
agraman mt cadagdi discipulosna
qt agpayso unay á napanda.
Iti dayta ñga pagdadayaan quimmurañg
ti arac á pagpainumda, cas cadaoyan,
qt idi ta casta ti naimatañgan
ni Virgen Maria á nasgañg
quinonana qñ Jesus: aoan aracdan.
Ni Jesus simmungbat á sisusungdo:
di pay nadanonan ti horas co;
nupay casta, imbilin ni Maria cadagdi tao:
ti aniaman á ibagá diay Anac co,
aramiden laeng tungpalenyo.
Adda innem á burnay dita
ñga aoan naguian cadacuada
pinapunno ni Jesus iti danum ida
quet idi napnodan binendicionanna
sana pinaioaras ñga arac ti nagbalinanda.
Nasdaao daguiti tattao idi casta
quet daydi nagdayá impagaropda
á inyodudina á guinagara
ti casasayaatan ñga arac á sagana
idinto ta iso ti immonona comá á insañgoda.
Dayta ti immona á napatac á milagro
á inaramid ni Apo tay á Jesu-Cristo
qt nasdaao unay daguiti tattao,
namatida met unay ñga agpayso
á iso Dios quen pudno met á tao.
Idi naminsan á pascua ti Jerusalem
napan ni Jesus á naquitarapoc manen
quet dita pinagtalaona á sinapliten
daguidi aglaco iti di rumbeng
ta iti balay ti Dios umiso á dayaoen.
Naruay á milagros ti inaramidna
quet ado ti namati iti quina-Dios na
quet idinto á malpas ti pascua
pimmanao Jerusalem ta napanda
cadagti dadduma á ili ta mamagbagá.
Quet idi á mapan sadi Nazaret coma
nagsardeng iti dinna ti bubon á maysa
quet aglasat Samaria á labasanna
quet dita ti nacaurayanna
iti baba-i á daques ti biag na.

Naqui-inum ni Jesus idi Samaritana
quet daytoy dinagosna ti nagcona:
apaya á dumaoatca iti danum aya
idinto ta nalaoag unay á Judio ca
á di maquisaó iti taga Samaria?
Simmungbat ni Jesus quencuana
no ammom coma toy maqui-inum ita
dumaoatca qña á sigagagar coma,
quet iso siayat met iti pannangtedna
iti danum á sibibiag qñ di agpatingga.
Simmungbat di baba-i quencuana:
conam á iti nabiag á danum mangtedca
¿apaya nalalaingca ñgm ni Jacob ñgata
á maquimbobon iti daytoy ita
iso á gameng cadacam á imbatina?
Ni Jesus quinonana á incalicagum:
ti tao á uminum iti danum
á maala itoy á bubon
matayto á di la bumurong,
ñgem itoy conac agbiagto la ñga agnanayon
Daytoy baba-i met quinonana:
señor, iti dayta á danum itdannac coma,
qt ni Jesus ditan imbagana qña
daguiti nalimed piman á basolna
qt toy baba-i nalaos ti babaoi na.
Sana pay innayon á quinona:
señor, maquitac á profeta ca
quet dagdi amma mi iti Dios nagcararagda
iti dayta bantay Garizin á maquita
qt dagti Judios sadi Jerusalem ti conada.
Ni Jesus dita quínonana manen:
baba-i, horas ti dumteñgen
á saan á Garizin qñ Jerusalem
ti incay iti Dios Ama pagdayaoanen
ñgm itinto la panunotyo qñ naquem.
Daytoy baba-i inna inaoat
á ni Jesus cayatna á ibaga ti Mesias
gapona quinonana á imbalicas:
amin daguita umayto ipalaoag
ti Mesias á urayen á nabayag.
Ni Jesus simmungbat quencuana:
siac ti Mesias, oen mamatica,

qt daydi baba-i iti ciudad ti napananna
siraragsac á nañgioarnac iti casta
quet dagti tattao nagyamanda.
Naruay ti napan qñ Jesus nagdaras
intulodánda iti taraon á naimbag,
ñgem ni Jesus dina ida inaoat
ta quinonana: ti taraon á pagbiagac
iso ti panagtungpal co iti nagbaon caniac.
Maquisasao pay la ni Jesus cadacuada
idi ado ti naggapo iti ciudad á nañgibaga
ñga agnaed dita coma ala
tapno dagti dumñgegda't cascasaba na
maiccat amin ti duadua da.
Ni Jesus nagbati't dua ñga aldao dita
á nanursuro unay namagbagá
quet agpayso adó ti namati Qña
ta nabatad unay quinapudno da
amin daguidi ited á pamanecnec na.
Quet idi á pimmanao ditan
Galilea ti inna nagturoñgan
ta iso ti pamagbagaannan
cadagti naruay ñga agpadpadaan
iti Mesias á pudno't inna iparang.
Idi naggapo sadi Galilea
dimmanon iti ili sadi Caná
quet iso daydi ipapan quencuana
ti agturay Cafarnaun á dagá
ta paagasanna di masaquit ñga anac na.
Pinatgan ni Jesus daydi tao
quet pinaimbagna di anac apagcanitó;
dita met á ili inagasanna ti nacaro
á saquit ti sinerrec ti sairo
qt napiaan ta pinanaoanna á pudno.
Idi pimmanao iti sinagoga ni Jesu-Cristo
nagturong idi balay da Andres qñ Pedro
qt ti catugañgan daytoy á gorigorna't nacaro
immimbag á dagos casta met dagdi ado
á immarayat idi ruañgan ti balay apagcanito.
Iti la panañgipatay ni Jesus iti imana
cadaguidi masaquit iti uray ania
dagos da la aminen á pumia
castamet cadagti natay á paguñgarenna
qt daytoy á damag nairaçuraç ingga,t Siria,

NARUAY A ICAN A QUINALAP.

Iti naminsan napan Genezaret de Galilea
ni Apo tay á Jesu-Cristo á mamagbagá
qt idi naruay dagdi umadani Quencuana
limmugan iti barca ni Simon qt manipod dita
isurona daguidi tattao á gumaogaoaoa.
Quet idi malpas ti panañgisuronan
pinaipataaona daguidi barcan
sana pinaioayat daguidi daclis dan
qt, nupay nagpatnagda idi qt dida nacaala iti ican
nagtungpal la ni Pedro á di nagtantan.
Iti caado ti ican á nacalapda
naruay ta napno dagdi dua á barca
napigpiguis dagdi iquet oenno daclis da
qt ni Pedro nalaos daydi siddaona
qt impudnona qñ Jesus ti quinamanagbasolna.
Quinona ni Jesus quen Pedro:
dica agdanag ita casasaadmo
ta manipod itan aramidencanto
ñga agcalcalap cadagti cararua ñga ado
tapno alaem ida á ipan sadi Gloria'nto.
Insangátda daguidi barcan
binay-anda amin ida ditan
ta simmurotda qñ Jesus piman
quet sipod idi dida simminan
itoy Dios Apo á Nañgisalacan.

NADUMADUMA NGA MILAGROS A INARAMID NI APO TAY A JESU-CRISTO.

Nagsubli ni Jesus sadi Cafarnaun
qt idi balay á yan na á manursúron
napan ti naruay á tao á guinabsoon
ta daydi á disso saan á macalaon
uray pay iti sibay na napnon.
Gapo iti ruay ti tao ñga casta
pilit á idi toctoc ti balay ti nañgidalananda
iti daydi masaquit á dina matignay ti baguí na
qt apaman á napnec ni Jesus iti pammatida Qña,
quinonana: nay tao, dagti basbasolmo mapacaoanda.

Daguiti ada dita á Fariseos
binabalaoda daydi inda natimod
conada: nagbassaoang daytoy Jesus
ta iti basol aoan macapacaoan á pulos
no saan laeng á ti pudno á Dios.
Ni Jesus ta ammona ti puso ti tao
quinonana: ¿apaya ti casta á panunotyo?
¿dicad nalaca ti panamacaoan ti basol ti tao?
tapno maammoyo ñga adda pannacabalinco
quitaenyo toy aramidec tapno dicay agmoco.
Sinañgona daydi masaquit, quinonanan:
tumacderca, alaem ta naguiddaam
quet magnaca ta idiay balay yo incan,
quet agpayso daydi masaquit nagnan,
qt nasdaao amin á nacaimatang.

SERMON IDI BANTAY.

Iti naminsan á naruay dagti tattao
ñga agdeñgñgeg iti sao ni Jesucristo
immoli iti bantay á di unay nañgato
agraman dagdi ayayatenna á Discipulo
castamet dagti dumñgeg á timmabuno.
Nagtugaoda amin á padapada
qt siulimecda ñga aguray panagsaona
ni nasam it á Jesus qt quinonana:
nagasat daguiti napañglao á nacnaquemda
ta iti pagarian ti lañgit isodanto't agtaguicua.
Nagasat daguiti natudio qñ nasiñgpetda
ta isodanto ti aquincucua iti dagá:
nagasat daguiti sañgsañgitanda ti basol da
ta dinto bumuroñg lacámenda
ti ited ti Dios cadacuada á liolioa.
Nagasat daguiti pusoda ti siessem
ñga agtuñgpal iti linteg ti Dios á daydayaoen
ta gungunanto ti índa aoaten:
nagasat daguiti manañgñgaasi á sitatacneñg
ta caasinto mt ti inda lac-amen.
Nagasat daguiti puso da ti sidadalos
ta isodanto ti macaquita iti Dios:
nagasat dagti agayat iti Dios á natanóc
ta isoda ti managanan anac na á maisagot
iti agnanayon á sabiata qñ talibagoc.

Nagasat daguiti agsagaba iti pannacairurumen
gapo iti ayatda iti Dios á sitatalingenngen
ta isodanto ti macaala á rumbeñg
iti pagarian sadi lañgit á ururayen
dagti nasiñgpet qñ nadalos á naquem.

Ti gumura iti padana ñga tao
saan á bumuroñg maocomto
qt ti mamadpadaques mañgirubo
castamet ti madi ñga maquiamo
aguicaronto lñg sadi infierno.

Pacaoanen qñ ayatenyo ti cabusoryo
qt ti Dios Apo idaodaoatyo
daguiti gumura qñ mañgidadanes cadacayo
tapno maicari cay ñga anac á pudno
ni nailañgitan ñga Ama yo.

No daguiti la agayat cadacayo ti ayatenyo
aoanto mt la ti magungunayo
ta ti casta ti panagayatna ñga tao
cas iti panagayat ti itneg qñ aoanan sursuro
á ti nadalos ñga ayat dina ammo.

Agaoaanyo ti agayat iti ayat á cadalosan
cas panagayat ni Amayo á nailañgitan
tapno maicaricayto ñga magungunaan
no patay yo mt ti madanunan
qt itinto gloria ti incay papanan.

No agaramidca iti naimbag
saanmo á pagpasindayao ipatpatac
castamet no mañglimosca dimo pagcuspag
ta ti pasindayao saan lñg á cayat
ni Ama'm sadi lañgit á nadayag.

Qt no mt no agcararagca
dica pagpasindayao ipabpabuya,
ti panagayunarmo dica mt ipañgpañgta
ta ti Dios ammona ti nalimed á cona
qt ammona mt ti gungunaanna.

Dicay pacaringoran á sapsapolen
dagti cucua ditoy dagá qñ gameñg
ta mapucaoda piman qñ madadael,
ñgm ti utañgyo qt unay á tiponen
iso dagti saniata ñga incayto sadi langit alaen.

Aoan tao á dua ti apo na
qt iti casta no iti Dios agservica
saan mt á mabalin á paadipen...

cadagti gameng qn sanicua
á macariro iti talna ta cararua.
Dicay labsen ti pannacaringoryo
nga agsapol iti canen qn pagananayyo
ta ti Dios itdennanto cadacay ti mainumo
ta iso ti Ama á nadungngo
qñ mangisagot cadaguiti tao.
¿Apayapay dicad napatpateg mt lng
ti cararua ti tao ngm iti canen,
castamet nga adadda á taripatoen
ti bagui nga utang taracnen
ngm iti caoes á inna aruaten?
Daguita tumatayab iti tangatang quitaenyo
ta agbiagda iti pannaraon ti Dios Apo,
daguiti mulmula quitada ti macaayayo
ta ni Ama yo á nailangitan ti mangdungngo,
ngm cadaguita amin napatpategcayo.
Ti pintas ti lirio qñ sabali á sabsabong
saan á naicaoes qñ nasanicua á Salomon,
nupay casta naparsuada ditoy luboñg
tapno marpecda á mabibi-it ngm bulong,
¿anianto qt ti taon á manaynayon?
Ti Dios ammona ti rumbeng iti tunggal maysa
gapona sangoenyo ala á nangrona
ti paguimbagan qñ maipaay cadagti cararua
sapulenyo á tungpalen daguiti Bilin na
ta inayonnanto á ited cadacay dagti dadduma. (1)
Ti aramidem iti padam á tao
castamet quenca ti ipaaydanto
ta ti rucod piman á itedmo
isonto mt ti pangrucodda qca, agpayso,
gapona dica uyaoen ti madlaomo.
Puso qñ naquem yo ala ti bumileg
á magna iti ruañgan á naiñget
ta iso ti dalanen á mapan lañgit,
daguiti mayat quencuana basbassit
ta iti rigat ditoy dagá inda lumiclic.
No ti ruañgan á dalanen
daguiti agturong iti barengbareng
á iti cararua mairurumen
nalaóa quen naragsac laeng
tapno mailaoanda á maiduquem.

(1)—Quaerite primum regnum coelorum . . . .

Ti dumñgeg cadaguitoy á saó
quet tungpalenna ñga agpayso
managpanunot unay á tao,
cas balay na ti saanto á marugpo
uray umay ti layos qñ añgin á napalalo.

Qt ti saan á mamati ti quinapudno da
daguitoy sinaoc á pammagbagá
maysa á mauyong ti arig na
á dina aramiden á nalagda ti balay na
tapno iti alaoig saan á marba.

Idi nalpas ni Jesus ti panagsermonna
nasdaao dagdi tattao ti panañgisurona
ta naggapo sadi lañgit ti bilegna
quet saan á cas iti panagsarsarita
daguiti Fariseos quen Escriba. (1)

Idi dumsaag ni Jesucristo idi bantay
sinabat ti agcucutel á nacaro unay
nagrucbab Qña ñga sialumamay
sana quinona: Apo, no inca ipaay
¡itoy saquit co maagasanac pay!

Ni Jesus imparabaona di ima na
quet inguigdanna met á quinona:
oen ala ita saquit mo maagasanca,
quet naiguiddaton á pimia
sa imbaga ni Jesus toy á saó na:

Daytoy naaramid dica iracurac
quet iti sacerdote incá dumatag
tapno madalusan á naimbag
daytay saquit mo á nacaamamác
ta ti ited ti sacerdote macaugas.

Daytoy á imbagá ni Jesu-Cristo
cayarigan ti panagconfesar ti tao
iti panagparang iti sacerdote á pudno
tapno pacaoanenna ti basol á nacaro
ta iso ti saquit ti cararua á napalalo.

Nanipod dita napan Cafarnaun
iso á yan ti Romano á centurion, (2)
quet daytoy quen Jesus nagbaon
tapno ipaayna coma ti dumanon
ta ti ubingna añges na ti agcalongcon.

---

(1)—Escriba masirib dagti Judios.
(2)—Centurion pada na ti capitan.

Ni Jesus quimmuyog cadagdi immayab
qt idi ta idi balay inda sumuñgad
daydi centurion in Qña simmabat,
nagcablaao dita ñgá nagruebab
sana quinona ti nagbalicas:
Señor, diac maicari á serquem toy balay co
ñgem umanayen ti inca panagsaó
tapno aoan curang ti ipipia toy ubing co:
qt idi mañgeg ti casta ni Jesu-Cristo
quinonana toy cadagdi tattao:
Ti pammati daytoy á silalagda
cadagti taga-Israel diac naquita
sana idi centurion quinona:
ala oen maaramid quenca
cas ita pammatim á si-inanama.
Idi sumrec ni Jesus iti ciudad á Naim
nasaracna ti inda ipomponen
á bangcay ti bumaró ñga ubing
quet daydi ina ti natay sircremrem
iti ladiñgit á nacaro, nasaém.
Iti daydi nacaro á ladiñgit
caasi ni Jesus ti simnec,
dagdi tao pinagsardengna ida bassit
sa quinona idi natay ti nagtimec:
nay baro, bumañgonca ñga agal-leg.
Bimmañgon á dagos daydi baro
quet insaridatna metten ti nagsaó
sa met inyaoat daytoy Apo
idi ina na á si-iyaman napalalo
ta daydi anac na naguñgar ñga agpayso
Dagdi tattao nalaos di buteng da
quet saó ditan á inracuracda:
adda immay cadatay á profeta
ta ni Apo Dios nalaguipna
ti nacalcaldaang á ili na.
Iti naminsan inañgay ni Simon Fariseo
á mañgan iti balayna ni Apo tay á Jesucristo
qt iti daydi ciudad adda baba-i á masasaó
á managbasol can unay á napalalo
ñgm nagbabaoi iti pammagbagá ti Apo.
Idi balay ni Simon mangmañgan ti Namarsua
idi dumteng toy baba-i á silulua
qt dagos á inagcanna dagti sacsaca

ni Jesus qt iti pay bangbanglo binuyatanna
sana pinunasan idi napintas á booc na.
Idi maquita ni Jesus ti casta
á pacurang daydi nagbabaoi iti basol na
quinonana: itdec ti pacaoan quenca
cadagti basbasol mo quen damca
ta panagbabaoim unay ti nalagda.
Dadi Fariseos á nacaquita iti casta
conada: no daytoy Jesus profeta coma
ammona coma toy immañgay qña
castamet toy baba-i á dimminna
ta napatac ti quinamanagbasolna.
Ni Jesus inayabanna daydi aquimbalay dita
ta nagsaludsudanna no asino ti adado't utangna
cadagti dua á pinacaoan ti nañgalaanda
qt ni Simon simmungbat ñga ti adadda
ti pinacaoan qña ti nacautañganda.
Quinona ni Jesus: Simon, pudno
ti casta á inca panañgipato;
itay sumrecac itoy balay mo
cadagtoy sacac dica nangted pagbuggo,
daytoy oloc iti lana dica mt linabo.
Ngem toy baba-i sipod nacaarpad
dinigosna iti lulua dagtoy sacac
inag-agcanna ida á di nagressat
boocna met ti inna pinagpunas
bangbanglo pay ti inna imbuyat.
Gapona á basbasolna ti pinacaoanco
ta panagbabaoi na met ti ado,
ta iti basbassit ti basolna ñga tao
basbassit met ti pacaoan á mainumo
ta casta ti linteg á napaypayso.
Quet idi calpasan daguitan
napan ni Jesus sadi Galilean
quet dita ti inna nacadamagan
cadaguiti tanggas á gapoanan
ni ari Herodes á tungñgan.
Iti naminsan naquitana ni Mateo
qt pinasurotna laeng á situtudio
daytoy binay-anna metten ñga agpayso
daydi taquem na ñga agsingsiñgir iti tao
ta ti maipaay iti cararuana ti inna sinañgo.

Dagdi Fariseos dil-laoenda ti aramid
ni Jesus ñga Apo, inguet sam-it
qt iso á Dios conana á naul-ulit
immay ditoy dagá tapno iti nalaing maiaois
daguiti sibibiag iti quinadangques.

Conana: iti aoan saquit na á tao
saan á masapol ñga paagasanyo
iti uray casano ti sirib na á médico
ñgem ti salucagan á paquitayo
daytay adda ricricnaenna ñga ammoyo.

Ti principe á Jairo napan iti Namarsua
gapo iti daydi agbugbugsot ñga anac na,
qt napan ni Jesus, ñgm idi ta dalan ti yanda
adda nañgisabet iti damag á nacana
á daydi masaquit nalpasen ti patay na.

Iti daydi aquin-anac, saan á pagduaduaan
ti umapay quencuana á leddaang
qt liniolioa ni Jesus dita piman
conana: ala siac ti pañginanamaam
ta aguñgarto dayta á di agcurang.

Quet idi saanda pay á nacagteng
idi balay ñga yan daydi natayen
nasaracna ti baba-i á nabayaguen
ñga agsagaba iti saquit á nadagsen
qt daytoy immaguec idi caoes ni Jesus á siraraem.

Sañgapolo qt dua á taoen á masaquiten
daytoy baba-i qt aoan macaagas laeng
qt pammatina quen Jesus ti sitataliñgenñgen
ta conana: no caoesna ti innac masaguiden
maimbagacon, casta toy inanamaen.

Agpayso apagsaguidna daydi caoes
ni Jesus á napno iti sam-it
naagasan á dagos idi saquit
maipoon la iti inna isasaguid
ta pammati na ti sisasalindeg.

Ti pammati qñ Jesus masapol unay
no cayat á ragpaten ti tarigagay
ta ti Dios nupay dungngona ti sirarayray
caasina ti dinanto lñg ipaay
iti agpacpaquinaquem iti ururay.

Qt iti macagteng iti daydi yan ti natay
pinaruarna dagdi tattao á naruay

dagdi la aquinanac qñ tal-lo á Discipulos pay . (1)
dagti caduana tapno sacsida á maipaay
iti daydi maaramid á nacascasdaao unay.
Agpayso daydi ima na iniggaman
ni Jesus ñga Apo á pagrucbaban,
sana quinona ñga inguiddan:
nay ubiñg, ala bumañgoncan,
qt daydi natay naguñgar aoan curañg.
Daytoy nacascasdaao á milagro
nairacurac ta ado dagti tao
qt dida duaduaen ñga agpayso
á ni Jesus Dios qñ pudno á tao
á umay ditoy dagá manursuro.
Naminsan á napan Jerusalem
ni Jesus ñga Apo á daydayaoen
ta pammagbagana ti di agsardeng
ado ti milagro ñga inaramidna manen
qt dagti Fariseos gurada ti rumañgen.
Qt agsipod iti nabileg ñga apal da
cadagti gapoanan ni Jesus á nañgina
ado ti buclenda á pamabasolanda,
gapona á pimmanao á napan Galilea
qt naruay tattao á simmurot Qña
Amin dagti masacsaquit á quimmuyog
pinaimbag amin ida ni Jesus
qt agsipod iti umado ti sumurot
cadaguiti pammagbagana á nadalos
pimmíli iti catuloñganna á maitutop.

PUSGAN NI JESUS DAGTI APOSTOLESNA QT DAMONA MT A IBAON IDA A MANGASCASABA.

Iti naminsan ñga aldao á mamagbagá
ni Jesus á inguet sam-it na
nalaos ruay dagdi dumñgeg Qña
ta agsisinnalisalda ñga duminna
tapno nalalaiñg ti panagdengñgegda.
Simnec unay ti caasi na
ta casda arban ñga aoan pastorda
gapona cadagdi Discipulos quinonana:

(1) Pedro, Juan qñ Santiago.

ti pagmulaan oenno paganian nalaoá
ñgm bassit dagti mañgayoan cadacuada.
Daoatenyo iti aquincucua iti paganian
á mañgbaon iti ado ñga umayoan
tapno cailala ñga maioaloalañg
daguiti saniata nga capapatgan
ania ta madadaelda á maaoan.
Iti daydi nga rabi-i nagpatpatnag
iti Dios Ama nagcararag
qt idinto ta madanon ti bigat
dinagosna ditan ti immayab
cadagti Apostoles na á nagasat.
Daytoy Apostol á nagan:
naibaon ti inna caipapanan
qt daguiti Apostoles á napusgan
ilanad ditoy á idaraddan
tapno saan ida á pagduaduaan.
Omona cadacuada ni Pedro
qt ni Andres qña ti sumaruno
sa ni Juan mt qñ Santiago
annac daguitoy ni Zebedeo,
maicalima ni Felipe á nasungdo.
Sa mt cadacuada sumaridat
da Bartolomé, Mateo qñ Tomas
maicasiam ni Santiago menor á nagasat
sa ni Judas Tadeo tí sumaganad
qñ ni mt Simon á naimbag.
Qt ti maicasangapolo qt dua
cadagtoy Apostoles á masarita
iso ni Judas Iscariote á nadamca
manglilipot á mangilaconto iti nalaca
qñ Jesu Cristo á nadungngo qña.
Quinona ni Jesus cadagtoy Apostolesna:
incay sapulen ala daguitay cararua
tapno bagbagaan isuroyo ida . . (1)
iti utang nga aramidenda
qt asideguen ti pagarian ti Gloria.
Daguiti masaquit agasanyo,
daguiti natay paguñgarenyo,
daguiti agcucutel dalusanyo,
pagtalaoenyo met dagti demonio
tapno dagti cararua dida mairubo.

(1)—Ite, predicate omnes gentes.

Iti baloñenyo dicay isagsagana
ta ti agbannog quet aggunguna
no adda papananyo á balay incay cona:
agtaeng ditoy coma ti talna,
qt no maicari dayta á balay, castanto't lacamenna.
No iti balay oenno ili á papananyo
ta dida ipañgag ti pammagbagayo
panaoanyo tapno isoda ti macaammo
ta daguiti cacasta ñga tattao
nacarcaro da ñgm Sodoma qñ Gomorra á madusanto.
Ibaon cayo á cas naamo ñga ovejas
iti nagbabaetan dagti lobos á naranggas,
anansata cas cayto iti uleg á naannad
nadalos ta puso yo ñga iti calapati pumadpad
tapno maadayoanyo ti pannacaisarsarac.
Dicay agbuteng iti mangpatay iti baguí
ñgem utangyo á caamác unay quetdi
ti mangdusa iti cararua á di mailisi
iti agnanayon á tooc, cas maicari,
cadaguiti managbasol á di agbabaoi.
Dicay danaguen ti quinanumo
ti casasaad oenno panagbiagyo
ta ti Dios saan á malipat cadacayo
ta ammona amin á maaramid iti tao
uray no iti la pannacaregreg ti booc iti olo.
Ibatad dac iti saclang dagti tattao
tapno castanto met ti aramidec cadacayo
iti saclang ni Amac Dios á pudno
qt dagti mañgilimed caniac ñga agpayso
pilit á bay-anto met quen ilicodco.
Ti mañgipangpangrona ñgem iti Siac
iti uray cabaguian na á nabatad,
ama, ina, asaoa na oenno anac
pudno á dida maicari caniac
á pangtedac dungñgo quen ayat.
Ti mañgispal iti biagna
maipoon caniac iti pananglicodna
dinto maisalacan ti cararua na,
ñgm ti matay gapo caniac iti ayatna
cararuananto dayta ti mai-Gloria.
Adonto ti umaoat cadacayo
qt ti umaoat cadacay siac ti aoatennanto
qt ti umaoat caniac ñga agpayso

aqatenna ti nagbaon caniac á pudno
ta agpadacami siac quen ti iso.
Ti mangted cadacayo gapo caniac
iti uray bassit á danum, panecnecac,
dinto bumurong qña á mayaoat
ti gunguna oenno supapac
dayta ipaayna ñga caasi quen ayat.
Idi castan nagluas dagdi Apostoles
ta inda mamagbagá sigaganetguet
agasanda pay daguiti masacsaquit,
pagtalaoenda daguiti demonio met
cadaguidi tattao á inda quinapet.

NI JESUS PACANENNA DAGUITI LIMARIBO A TAO.

Idi naminsan napan ni Jesus sadi Betsaida
qt ado á tao ti simmurot Quencuana
ta gagarenda daguiti pammagbagana
qt nagmalmalem dida pay nañgan dita
gapona á dagdi Apostoles pagaoidenda ida comá.
Saanyo á pagaoiden ida, cona ni Jesu-Cristo
ñgem pacanenyo qt ditoy daguita á tao
quet simmungbat daguiti Discipulo:
nasuroc da amin á limaribo
qt limlima á tinapay qñ dua ñga ican ti adda cadatayo.
Quinona ni Jesus: pagtugaoenyo ida
iti tunggal limapolo ti pinaset da
quet casta ñga agpayso ti inaramidda,
dagdi tinapay qñ ican binendicionan na
sana pinaioaras ida ñga canenda.
Nañgan daguidi tattao á nalaing
qt adda sañgapolo qt dua á curibot pay lñg
á natidda da piman ta naquem
ti Dios Apo á Mannacabalinamin
qñ tapno daguiti tattao dida duaduaen.
Iti naminsan á ni Jesus magmagna
agraman cadaguiti Discipulos, ná
sumursurot ñga agpacpacaasi Qña
ti maysa á baba i á masaquit ti anac na
qt ni Jesus dina la ipangpañgag dita.
Ngem iti dacquel á caasina
quinonana met la quencuana:

gapo ita pammati quen inanama
tay anac mo immimbag tay saquit na
quet ala incan, agaoidca.
Naminsan nagsaludsod ni Jesus dita
no ania ti mangmañgeg á saó ti tao Qña
qt imbagada á conaen ti dadduma:
iso ni Juan Bautista ñgata,
oenno ni Elias ó Jeremias á profeta.
Quinonana ¿quet dacayo
ania çaniac ti panañgipapanyo?
simmungbat dita ni Pedro:
sica ti Mesias á napaypayso
ñga Anac ti Dios á pudno.
Quinona ni Jesus quencuana:
sica ni Pedro á naiduma ti tangquenna
sica ti pamuñganayac iti Iglesia (1)
á bañgonec á pagtitiponanda
daguiti sumurot caniac á paluñgo da.
Sica met ti pangtedan pangyaoatac
iti tulbec ti lañgit á nadayag
tapno sioaoayaca á manglucat
iti cayatmo á macaragpat
iti nam-ay ti Gloria á di agressat.
Daguiti aoatem á sumrec
sisasaganaac á umaoatto met
ñgem no palubosmo tí dica ited
saanac to dita ñga agtimec
ta dayta abuloyam iso ti aoatec.

PANAGBALIO TI LANGA NI APO TAYO
A JESU-CRISTO.

Iti naminsan innala ni Jesucristo
daguiti discipulos na ñga tal-lo
Pedro, Juan quen Santiago
quet simmang-atda iti bantay á nañgato
á Thabor ti pangnaganan dagti tao.
Nagcararag ni Jesus iti Dios Ama
quet apagdaricmat inda nabuya
á nagbalin á cas init daydi rupa na
cas nieve ti pudao dagdi caoes na
quet da Moises qñ Elias casasaóna.

(1)—Tu es Petrus et super hanc petram ædificabo...

Ni Pedro idinto ta casta
quinonana quen Maestro da:
nalaing no ditoy agnaed tay coma;
iti balaymo yaramidanda ca,
castamet da Moises qñ Elias agsinsinda.
Madama pay la ni Pedro ñga agsarsarita
idi quinumotan ti ulep ida
quet nañgegda't timec á nagcona:
daytoy ti Anac co ñga ayayatec idumduma
timuden quen tungpalenyo ti ibagana.
Dagta á saó idi mañgeg
dagti Discipulos dagos da á napacleb
quet nagbutengda á siquiquintayeg,
ñgem ni Jesus inna ida quinalbit
conana: naquemyo ala ti bumileg.
Dagdi Discipulos bimmañgonda
quet ni la Jesus ditan ti naquitada,
aoan da Moises qñ Eliasen ta nagpucaoda
quet idi bantay immulogda
dagtoy Discipulos qñ Maestro da.
Ni Jesus inna cadagtoy imbilin
á ti nabuyada dida tagtagarien
inggana iti di pay dumteng
á ti Anac ti tao aguñgaren;
qt dagti Discipulos nagsaludsodda metten:
Daguiti Escribas conconada
á ni Elias umayto ñga omona;
qt ni Jesus sinungbatanna ida
ni Elias omonanto no yaay á maicadua
ti Anac ti Dios á mañgocom iti parsua.
Ni Elias ti mañgipapilitto
iti panamati dguiti Judio
idi dalan daguiti cona á pudno
tapno ammoen da ti napaypayso
á Nanubbot cadacuada iti demonio.
Idi ta iti yan dagdi tao macagtengda
simmabat ti lalaqui á nagparintumeng Qña
conana: Apo, caasiam tay anac co coma
ta agasam coma la tay saquit na
ta pasaray aglemmes dadum, pasaray iti apoy agsebba.
Cadagti Discipulos mo innac imparang
ñgem saanda la ñga naagasan
qt ti insungbat ti Nañgisalacan:

oen ta pammati yo ti nacurang
iti caasi coma á incay malacám.
Idi adda da Jesus sadi Galilea
quinonana cadagdi discipulos na:
ti Anac to ti tao tilioenda,
patayendanto; ñgm di sumama,
aguñgarto iti maicatlo ñga aldao dita.
Idi mañgisuro ni Jesus iti naminsan
iti iguid ti danum Genezaret inasitgan
daguiti naruay á tattao á di mabilang
gapona ñga iti barca in limmugan
qt dita manen ti inna nagsermonan.
Conana: adda tao-ñga maysa
ñga agbunubon oenno agmula
quet cadagdi buquel naregregna
daguiti dadduma iti iguid ti calzada
dagti dadduma cabatuan ti nagdissoanda.
Dadduma á buquel naregreg
iti yan daguiti naruay á si-it
quet daguiti dadduma nagdissoda met
iti dagá á nasayaat, nasagneb
qt timmuboda á nagbuñga da't nañgayed.
Daguiti buquel caipapananda
ti sao ti Dios á pammagbaga,
dagti naregreg iti casi-itan, cabatoan qñ calzada
aoan naimbag á nagtungpalanda,
castamet dagti tattao á di mañgilala.
Dagti naimula iti dagá á nasagneb
isoda iti saó ti Dios ti dumñgeg
iti puso na inna unay igaéc,
castamet piman ñga agtalinaed
qt lacamenna ti buñga á nasam-it.
Ti Gloria oenno nam-ay ti lañgit
gameng ti dagá ti inna caarig
á ti macaammo inna ilimed
ta ilacona amin á mabalinna met
tapno gatañgenna ti disso á napateg.
Ti lañgit mayarig mt iti perlas
á napateg unay quen datdatlag
quet ti comerciante á macasirpat
ilacona amin á mabalinna á pangragpat
tapnó maalana á icutan daytay nacaayayat.

DAOEL TI BAYBAY.

Iti naminsan á malem quinona
ni Jesus cadaguidi Discipulos na
itoy taao intay idiay bañgirna
qt agpayso iti sasacayan limmuganda
ta iti iguid adó ti sisasagana.
Adda met dita ti maysa ñga Escribas
quet idi yan ni Jesus immarpad
quinonana: Maestro, sumurotac
iti uray adinoman á saad
á turoñgem ta casta ti pagayatac.
Ni Jesus ta dina pagduaduaan
ti gaguem toy tao á milangmilang
á di mt paglaiñgan cararuana't inna panggapoan
icucuyogna qñ Jesus ti di naannugotan
ta quinona quencuana ti Nañgisalacan:
Daguiti mutit adda gucayab da,
daguiti tumatayab adda umoc da,
ñgem ti anac ti tao aoan pagpuñgananna;
idi mañgeg ti casta daydi Escriba
immadayon quen Jesus aoan tactac na.
Ni Jesus simrec idi sasacayan
agraman cadaguidi Discipulos nan
naruay met daguiti barcos á cacuyogdan,
qt ni Jesus insadagna di olo nan
ta naturog ta piman nabannogan.
Quet idinto pimanen ta casta
dimteng ti daoel ti baybay á nacana
quet dagti dal-loyon castaunay da
ta daydi barco rimbaoanda
qt daguidi tattao sidadanagda.
Rini-ing daguidi Discipulo:
bumañgonca coma ala, Apo,
ta itan lumned toy barco
iti daoel ti taao á napalalo
quet pagsardeñgem coma ti caro.
Agpayso bimmañgon ni Jesus
quet pinagsardengna á dagos
daydi añgin á napalaos
qñ daoel ti taao á nacaquigquigtot
ta alinaay ditan ti simmagonod.

PANANGPUTOLDA QN S. JUAN BAUTISTA.

Ni Herodias, baba-i á naulpit
gapo iti ayat na á bumales
idi panangbabalao ni Bautista á nasingpet
di mamingga la ñga nañgisip
iti pamuspusanna ñga aramid.
Ta ti poon ti nangguraanda
quen nasingpet á Juan Bautista
aoan sabali no di daydi panangbabalao na
iti pannaquicatubona qñ Herodes á cayongna
ta sibibiag pay ñgad ni asaoa na.
Ni met Herodes nupay ari
dina la quinanonoñgan daytoy baba-i
ta caamacna unay daydi ili
ta inton isaquitna ni Juan quetdi
gapo iti profeta da ñga nasudi.
Ngem daytoy ari Herodes nagdayá
á maipoon iti panagcanagananna
qt inañgayna á naquirambac qña
dagti principes qñ tattao á nañgina
cadaguiti sacop ti pagarian na.
Daydi bumalasang ñga anac ni Herodias
simrec mt iti yan daguidi agrarambac
qt daydi panagsalsala na nacaparagsac
cadagdi nagtitipon dita á naoadoad
aglalo ni Herodes ari iti daydi saad.
Qt maipoon iti nalaos á ragsac na
inayabanna daydi nalpas á nagsalsala
nagsaludsod: ¿ania ti cayatmo á gunguna?
ibagam caniac ala dica agamañgá
ta uray gudua toy pagariac itdec qca.
Daydi balasang nagsaludsod qñ ina na
no ania ti daoatenna iti ari á gunguna
qt ni Herodias insungbatna idi anac na:
daoatem ñga ited ti ari quenca
tay olo ni Juan Bautista.
Casta ñga agpayso ti imbagana
qt daydi ari tinungpalna ti saó na
nupay no dina annugoten comá,
ñgm pilit á binuyogna daydi sinapataanna
qt quinedñganna't pannacaputol ni Bautista.

Dagdi discipulos ni Juan Bautista
iti casdi á naaramid quencuana
nalaos unay piman ti ladiñgitda
quet innalada daydi bangcay na
ñga napan impompon, cas rebbeng na.
Daytoy balasang á naulpit
ñga anac ni Herodias á naruguit
inaoatna ñga gunguna á naited
daydi olo ni Juan Bautista á nasingpet
qt inyaoatna qñ Herodias á nadangques,
Daguiti historiadores conada
á daydi pannacaputol ni Bautista
incaro ni Herodias á nañgibaga
ta linacam met toy nadamca
idi magna iti hielo á nacairisbaoanna. (1)
Daydi pagpagnaanna ñga hielo
natangquen unay á cas bató
quet nagpecca la iti apagcanito
inggana iti tengñged toy baba-i á napalalo
qt idi panaggargaraona naipusay daydi olo.
Daguiti nañgipato conconada
á daydi á naaramid qñ Herodias á casta
bales met la daydi gapoananna
á panagpaputol quen Bautista
ta ti aramid mo iso met ti maaramid qca.

NI JESUS DUNGDUNGOENNA DAGUITI UBBING.

Iti naminsan daguidi adda annac da
daguitoy impanda quen Jesus ida
tapno bendicionan qñ idaodaoatna
ti salun-at coma qñ paguimbagan da
daguitoy ayayatenda unay á buñga.
Quet gapo iti adda idi á sibabannog
ni naayat unay á Divino Jesus
saan coma piman á ipalubos
daguidi naimbag á Discipulos
ti yaasideg dagdi ubbing á dumarop.
Ni Jesus ta nadlaona ti casta
dina cayat daydi panangtubengda
gapona ñga cadagdi Discipulos quinonana:

(1)—Hielo danum á nagbalay á cas bato ti tangquen.

bayanyo dagta ubbing ta caniao umasidegda,
diyo ida paritan ta ti langit cucuada. (1)
Agpayso daguidi ubbing dimminnada
quet inaracop ni Jesus ida
siayat met á namendicion cadacuada
tapno nagasat piman ti biag da
quet iti daques qñ peggad mailisida.
Sa quinona ni Jesus cadagdi sisaclang:
saoec cadacay á iparañgarang
á ti pagarian langit diyonto malacám
no dicay agbalin á cadadalosan
á cas cadagti ubbing ñga aoan basolda apaman.
Quet ti agpacumbaba á cas iti ubing
isonto dayta ti inanamaen
á cañgatoan dayao á naitalugading
sadi Gloria ñga daydayaoen
iti sam-it ti nam-ay qña á urayen.
Ti umaoat iti ubing iti nagan co,
dayta siac ti aoatenna ñga agpayso:
qt ti mangted iti ubing iti daques á sursuro
nalalaing no battonan dayta ñga tao
sa itapoac iti taao tapno mairubo.
Iganetguetco cadacay á ibagá
á dagti diyo la ipagpagarop ida
ñga cas la aoan piman patpateg da
ta daguiti Angeles á casigodda
cancanayon sadi lañgit á ti Dios buybuyaenda.
Ni Jesus idi ta Jerusalem ti napananna
immasideg Qña ti maysa ñga Escriba
quet ti nagsaludsod quinonana:
Maestro, ania ti aramidec ñgata
tapno maragpatco ti biag ñga aoan inggana?
Simmungbat ni Jesus quencuanan:
¿ania ti adda iti Bilin á mabasam?
coña di Escriba: Ti Dios ayatem á ipangronam
ita puso, cararua, panunot qñ cabaelam.
Ayatem met ti padam á tao á cas ita biang.
Quinona ni Jesus: agpayso,
nalaing ta isusungbatmo
quet casta alá ti aramidemto
tapno agnanayonto ti namáymo
ta supapac ti imbag mo.

(1)—Sinite parvulos venire ad me.

Nagsaludsod pay la daydi Escriba
no asino ti tao á capadana
ñga utang piman ñga ayatenna
quet ni Jesus impalaoagna
cadagtoy sumaganad á sarita.
Managan tao ñga capada
ti uray aniaman ti casasaadna
nañgato man oenno nababá
qt iti panagayat ipangpangrona
iti napanglao unay ti biagna.

MARIA QUEN MARTA.

Ni Jesus Jerusalem ti naggapoanna
quet nagturong sadi Betania
quet iti balay á nagdagosanna
daydi yan daguiti agcaca
á iso da Maria quen Marta. (1)
Saan á gapo iti nasanicua da
daguitoy agcabsat á masarita
ti nagdagosan ni Jesus dita,
ñgem agsipod iti naidumduma
ti pammati da iti Namarsua.
Nalaing unay ti inda panañgaoat
itoy napateg unay á Mesias,
ni Marta cumariboso, sisasalucag
á mañgisagana íti naoadoad
á pagsañgaili á naimbag.
Ngem no maipapan quen María
intugaona piman á insimpa
iti arpad ni Jesus á mamagbagá
ta nasam-it unay quencuana
daguidi sasaoen ni Jesus dita.
Quet idinto ta maquita ni Marta
daydi panagsimpa dita ni Maria
ta cumaribuso iti panagsagana
dina naibtoranen á di imbaga
ti ibabadangna met coma quencuana.
Conana: Señor, maringgoranac ñga agsagana
cadaguiti maiparbeng á idaya
qt adda dita á nagmayeng ni Maria,

(1)—Maria iso met la ni Magdalena.

bilinem ala á tuloñgannac coma
ta casta met ti rebbengna.
Ni Jesus simmungbat á di nagtantan:
Marta, Marta, ado unay ti pacaringgoram
idinto ta maymaysa ti casquenan
á utang ti tao á pacadanagan
á iso ti panangragpat pannacaisalacan.
Toy araramiden ni Maria
paguimbagan piman ti cararua na
gapona á napatpateg nangnangrona
qt dinto met maiccat quencuana
ta lacamennanto inggana iti inggana.

TI ANAC A MANAGBUSLON

Sinarita ni Jesus ñga adda maysa ñga ama
ñga naruay daguiti sanicua na
qt adda mt dua ñga anac na,
qt daydi inaudi cadagtoy dua
dinaoatna qñ ama na ti taoid na.
Inted ñga agpayso ida ni ama na
qt idinto ta addada iti ima na
napan iti adayon á dagá
qt ditan ti nagbuslonanna
cadagdi naruay á cucuana.
Idinto ta naibos ti cucuana
immapay ti bisin idi ili á yanna
naipapilit á simmapol mangtagabo qña
tapno bareng no adda mangted canenna
qñ dipay matay iti bisin coma.
Naipato nga agayoan baboy ni apo na
ñgm nacurang mt ti taraon nga itedda
qt ditan naipalaguip quencuana
ti ado á namáy idiay balay ni ama na
ta nabacnang ñgarod á nasanicua.
Nagpanunot qt napaquinaquemna't nagsubli
idi balay ni ama na ñga manangngaasi
ta conana: cadagti basbasolco innac agbabaoi
tapno pacaoanennac ni Apo Dios qtdi
yata dungñgo na ti mangnibinibi.
Agpayso casta ti inaramidna
nagsubli piman quen ama na
dinaoatna qña ti pammacaoanna

conanâ: diac maicari ñga anac mon, ama,
ñgm uray ibilangnac coma á tagabom á maysa.
Inaoat ni ama na á siayat.
pinacaoesan na ñga siraragsac,
nagdayá pay á nagramrambac
quet daytoy ladaoan ti nacababac
ñga agbabaoi iti basolna iti Dios á poon ti imbag....

TI NASANICUA A NAAGUM QUEN NI MET NAPANGLAO A LAZARO.

Ni Jesus tinuloyna ti nagsarita:
adda bacnang unay á nasanicua
napateg, naramen ti panagcaoesna,
inaldao pay ñga agdaydayá
cadaguiti lamlamot nadumaduma.
Adda met maysa á napanglao
á maquipalpalama nacacaasi unay
ñga adda iti daydi ruañgan ti balay
ta iti itedda quencuana agurruay
ñgm dida iniccan uray bassit á tinapay.
Dagdi la aso piman ti dimminna
á mangdildil cadaguidi sugsugat na
quet idi natay Angeles ti nañgala
qt Seno ni Abraham ti nañgipananda qña
tapno urayenna dita ti Gloria.
Natay met daydi nasanicua
quet sadi infierno ti nacatnaganna
quet idi matotooc dita á yanna
timmañgad qt ni Lázaro naquitana
á sinanam-ay qñ Abraham á cadinna na
Ni Epulon á iso daydi natay á bacnang
pimmuccao: caasian nac cad, apo, Abraham,
ibaonmo cad ni Lázaro ditoy yan
ta uray tamodo na la ti babasaennan
á umayna idennet itoy dilac tapno mapauñgaran.
Nacaapaprang aoan ti pada
ti tooc ditoy á masagaba,
sumamay cadagti amin á ricna
quet cas napipia la ngarod coma
no addanto coma panagpatinggana.
Ni Abraham dita simmungbat:
anac co, idi addaca pay idiay dagá á sibibiag
naglanglañgoyca iti nam-ay, guinaoa qñ ragsac

quet ni Lázaro polos á tooc qñ rigat
dagti sinagabana ñga agrurutap.
No itan casasaadyo ti nagsupapac
ta addacan iti tooc á di aguebbat
quet ni Lázaro aglacam iti imbag
ta iso piman ti naisucat
idi anos na iti paguel quen rigat
Maysa pay unay nagaaddayo tayo
á di mabalin ti panagdidinnatayo,
cadacam ditoy aoan macapan dita yanyo
castamet cadacayo uray asino
aoan macaay ditoy yanmi á disso.
Cona ni Epulon: no casta, ama,
pangñgaasim ta idiay balay agbaonca
ta paibagam cadagtay cacabsatco á lima
ñga toy infierno ti tooc pudno ñga adda
quet dida um-umayto ditoy coma.
Ni Abraham manen simmungbat:
adda cadacuada da Moises qñ profetas,
oenno sacerdotes á mañgibagá iti naimbag,
quet, no dida cayat ida á ipañgag
didanto met mamati uray agbaonac.
Calintegan ni Abraham ti panagsaóna
ta ado met cadaguidi nacaquita
iti panaguñgar ti Mesia
castamet ni Lázaro sadi Betania
qt dida la namati á nagbabaoi ti basolda.

PANGNGARIG ITI NASANICUA.

Ni Jesus inna ingunamgunam
ti di panagtarigagay iti quinabacnang
oenno cucua á naglaplaposan
ta dicanto ida maicuyog piman
no pataymo ti inca madanonan.
Sumaridat ditoy ti intedna
á pagarigan iti bacnang á nasanicua
ta idi ado daguiti apit ti dagá na
¿ania ti aramidec ñgata, conana
ta iti agamang di macalaonto ita?
Maipapilit á rebbaec daguiti daan
á sarosar co quen agagámang

tapno agaramidac daddadacquel ñgem isodan
quet saacto cona met la itoy biang:
ala baguí agumaca, aramidem ti pagayatam.
Ti Dios quinonana quencuana:
oy, mauyong, agsaganaca ala,
ta itoy á rabi-i sumina ta cararua
quet dinto bumurong maocomca
cadaguiti gapoanam uray ania.
No mataycan pagananomto
daguiti naruay á tiniptiponmo
no dica mt agaramid iti mainumo
á macaited iti pacaisalacananto
dayta cararuam á cacancanonongmonto?

DAGDI SANGAPOLO NGA CUCUTEL TI SAQUIT DA.

Idi naggapo ni Jesus iti Jerusalem.
simmabat Qña dagdi agsaquit iti cucutel
pimmuccaoda: Maestro itedmo ta caasim
ta innacam coma, Apo, papiaen
itoy saquit mi á nacabutbuteng.
Ni Jesus ti inna insungbat:
ingcay cadagti sacerdotes dumatag,
quet agpayso napanda't daras,
ñgm idi ta dalan ti yanda ñga aglasat
sacsaquitdan daguiti immimbag.
Cadaguidi sañgapolo ñga immaoat
iti caasi á pannacapaimbag
maymaysa daydi nagsubli á immarpad
iti namapia cadacuada nañgagas
ta nagyaman piman á sirurucbab.
Quet idi á maquita ni Jesus
quinonana ti nagsaludsod
¿saan á sañgapolo daguiti immasog
á dimmaoat inda pannacadalos
qt maymaysa toy nagsubli á natal-laugod?
Gangannaet toy nagyaman á maymaysa
quen nañgibatad caasi ti Dios qña
iso á nagconaan ni Jesus: ala tumacderca,
agaoidcan ta ti panamatim inispalna ca,
qt daguiti basbasol mon mapacaoanda.

DAYDI FARISEO QO PUBLICANO.

Idi napan ni Jesus sadi Jerusalem
immadanida Quencuana manen
daguidi aguinsisingpet aguinlalaing
á daguiti dadduma inda uyuyaoen
qt ni Jesus quinonana toy denguen:
Adda dua ñga catao
Fariseo da quen Publicano
napanda nagcararag iti Templo
qt daydi immona nagpatengñga ñga agpayso
quet daydi maysa idi suli nagdisso.
Daydi Fariseo quinonana: agyamanac
ta saanac á tao á cas cadagti nabatad
á mannanacao qñ managbasol á nadamsac
á cas iti daydiay Publicano á maquitac
á nanumo, napanglao ñga agbiag.
Linaoas á mamindua ñga agayunoac
itedco mt ti apagcapol-lo ti cucuac
tapno aoan la ti pacababalaoac
á cas cadaguiti nacacaasi ñga agbiag
qñ cas iti daydiay Publicano á nalaad.
Ngm daydi Publicano á napacurang
ñga adda idi suli ti simbaan
dina pay maitured á iñgato dagti mata nan
qt isona la ñga conconana piman:
siac á managbasol, innac cad, Apo, caasian.
Daytoy Publicano. ñga napacumbaba
napacaoan á pudno dagti basbasolna,
ñgm no daydi Fariseo inguet cuspag na
nagaoid ñga aoan nagungunana
no di qt basolna manen ti ninayunanna.
Ti napacumbaba iso ti mairagpat
ta casta ti cayat ti Dios, poon ti imbag,
qt no dagdi napalalo qñ nacuspag
maimamecda la ñga matnag
ta dusada mt dayta á maipaaoat.

PANAGUNGAR NI LAZARO.

Dagdi agcabsat sadi Betania
á iso da Marta qñ Maria
adda mt lalaqui ñga cabsatda

á Lazaro daydi nagan na
qt ayayaten ni Jesus ñga indumduma.
Idi ñga nagsaquit ni Lazaro
quet dumagsen laeng á cumaro
pinaibagada qñ Jesus á pinayammo,
ñgm saan á incancanó unay toy Apo,
ta conana: saanna dayta á ipatayto.
Ngm, nupay casta daydi quinona
ni Jesu-Cristo á nañgina,
natay ni Lazaro, aoan duadua,
quet naipapilit impomponda
idi madanon ti rumbeng á horasna.
Idi maicadua ñga aldao iti daytan
quinona ni Jesus cadagdi Discipulosnan:
sadi Betania ti intay pagturoñgan
tapno ri-iñgec iti turogna á nargaan
ni Lazaro sadiay á impompondan.
Idi maicapat ñga aldaoen
á ni Lazaro piman natayen
iso daydi inna idadateng
ni Jesus á daydayaoen
sadi Betania á beddeng.
Iti daydi balay da María qñ Marta
naruay daguidi tattao quencuana
ta napan ñgarud cadacuada
daguidi gagayyem á nangliolioa
idi ladiñgitda á nagpasina.
Quet idi maammoan ni Marta
á ni Jesus sumuñgad dita
binayanna daguidi sañgaili da
ta ni Jesus ti sabatenna
quet indagosna á quinona:
No adda coma ditoy, Apo,
di coma natay ni cabsatco;
ñgm quetdi diac met agmocó
ñga amin á daoatem iti Dios maragpatmo
ta Anac na ca ñgad á napaypayso.
Simmungbat ni Jesu-Cristo:
ni cabsat mo aguñgarto;
inal-laoat ni Marta toy á saó:
oen, aguñgarto ñga agpayso
no maocomto amin á tattao.

Ni met Jesu-Cristo simmungbat:
siac ti panaguñgar quen biag,
ti pudno á mamati caniac,
uray no natayen, into pay la agbiag
qt ti mamati, biag nanto't di rumsat.
Patiem ñgata, Marta,
daguitoy á saoc quenca?
ni Marta simmugbat Quencuana:
oen, patiec á ti Dios Anac na ca,
sica met ni Cristo á immay ditoy dagá.
Idi castan simrec idi balay da
quet quinonana qñ María á cabsatna:
adda ditoy ni Maestro qt ayabanna ca,
timmacder met á dagos ni María
qt idi yan ni Jesus ti napananna.
Daguidi Judios á mangliolioa
idi naquitada á timmacder ni María
sinurotda quet quinonada:
mapan agsañgit piman ñgata
idiay nacaipomponan ni cabsat na,
Idi ñga ni Jesus maquita ni María
nagrucbab cádaguidi sacsaca na
quet sisasañgit unay á nagcona:
Señor, no comá no ditoy addaca,
ni cabsat co saan á natay comá.
Daguidi adda dita á Judios
á napan qñ María simmurot
nagsañgitda met á naibuyog
iti daydi sasaibbec á napalaos
ni Magdalena ñga añgesna't cas agpugsot.
Ni pay Jesus á nacabuya
idi panagsangsañgit ni María
ladiñgit na met ti naducá
quet sililiday á nagcona:
¿adino ti nañgidulinanyo qña?
Sinungbatanda met á dagos:
umayca ala, Apo, sumurot-
ta maquitamto ñga masipot
ti nacaitamnanna ñga abot
ni Lázaro á nateppel qñ naanos.
Ni Jesus met ditan naquita
ñga nagsañgit quen naglua,
gapona á dagdi Judios quinonada;

capnecan unay ñga agpayso ita
á ni Lázaró pudno ñga ayayatenna.
Daydi tanem bato ti yanna
bató met daydi punit na
qt idi macadanon ni Jesus dita
quinonana: iccatenyo dayta losa;
quet nagsaó dita ni Marta:
Señor, uppat ita ñga aldaoen
á ni cabsat mi piman natayen
qt no iccaten ti calob dayta tanem
saanco la, Apo, ñga duaduaen,
á ti buyoc saan á madaepen.
Quinona ni Jesus quen Marta:
¿diac itay sinao quenca
ñga no coma no mamatica
maquitam ti Gloria ti Dios coma
conno sitataliñgenñgen á dayao na?
Inlisida daydi naicalob á losa
qt ni Jesus intañgadna't lañgit dagti matana
sana quinona: agyamanac unay, oh Ama,
ta dinengñgegmo ti daoatco Quenca
tapno patienda á binaonnac ditoy daga.
Sa naguni ni Jesus iti napigsa:
Lazaro umayca, ditoy rumuarca;
quet daydi natay rimmuar idi tanemna
sirereppet daguiti sacsaca qñ imima na,
sicucumot met daydi rupa na.
Pinabocraan ni Jesus daguidi patapatna
sana quinona: bayanyo á magna
quet agpayso amin á tao napnecda
ñga ni Lazaro pudno ti panaguñgarna
idinto ta mano ñga aldaoen á naiponponda.
Daydi á panaguñgar ni Lazaro
ado daguidi namati ñga agpayso
á Dios ni Jesus á pudno
qt inoarnacda ti milagro
á di malimed cadagti tao.
Qt maipoon iti casta
nagtitipon dagti Escriba
ta nagsisinnaludsodda't maicanada
ñga masapol nga aramiden da
ta dagti milagros ni Jesus nabatadda.

No bayan tay nga agaramid
cadagti nacascasdaao oenno nasulit
patien to ti ili ñga maipapilit
á iso ti Mesias á naggappo't langit
gapona á masaqol ti panagterred.
Daydi metten ti sipodna
á ni Jesus quinedñganda
á maipapilit á ipamuspusanda
ti mabi-it á pannacatayna
tapno aoan mariboc á talna da.

NI JESUS IONONANA NGA IBAGA TI PANNA CATOTOOC NA.

Idi maicanem ñga aldao iti dayta
quinona ni Jesus cadagdi Apostoles na
intayto sadi Jerusalem ala
ta ti Anac ti tao sagabaennanto dita
ti pannacatotooc á nacadidigra.
Rabrabaquento dagti Escribas qñ Fariseo
tuptupraan quen sapsaplitendanto
iti pay cruz á nacababain ilanzadanto
ñgem di bumurong quetdi aguñgarto
iti met la aldao á maicatlo.
Daguitoy á maaramid
nabayag idi á impadles
daguidi profetas á nasingpet
nangrona da Isaias quen David
á Dios cadacuada't nañgitalucatic.
Imbagada idin á di agcurang
mayal-laal-lanto iti pañgocoman
pagbalinendanto á cas canunumoan
á rabrabaquen pagangañgaoan
qt dagtinto daques ti inda pañgipadpadan.

ZAQUEO.

Iti dalan á nagnaan da
ni Jesus quen quinacuyogna
iti ciudad á Jericó dimminnada
quet naruay ti tao ñga agbuya
quen agsiddaao iti Namarsua.

Iti daydi ciudad á Jericó
adda nasanicua met á tao
ñga agnagan iti Zaqueo
bassit daytoy á napalalo
qt di macabislin á cumita qñ Jesu-Cristo.
Quet gapo iti gagar na
á cumita met piman coma
naisipan na ti yoolina
iti cayo dita ñga maysa
ñga agnagan atap ñga higuera.
Quet ni Jesus idi á tumañgad
iso met á inna nasirpat
ni Zaqueo dita á quimmalay-at,
quinonana: Zaqueo, dumsaagca't daras
ta idiay balaymo agdagosac.
Dinaras ni Zaqueo ti yoologna
qt inaoatna ni Jesus iti balay na
quet daguidi nacaquita iti casta
conada: balay ti managbasol á maysa
ti pinilina á dagusanna.
Ni Zaqueo quinonana iti Mesias:
Señor, ti gudua daguiti cucuac
cadagti napanglao ti pañgitdac
quet no adda nasaor caniac
supapacac met iti mamimpat.
Simmungbat ni Jesus quencuana
itoy á balay immay ti talna
ta ti Anac ti tao guimmagara
á immay simmapol tapno isalacanna
ti nalpasen ti pannacapucao na.

NI MARIA SAPSAPOAN NA ITI NAPATEG UNAY A BANGBANGLO NI JESUS.

Nanipod Jericó á naggapoanna
ni Jesus á nasam-it quen nañgina
nagturong manen sadi Betania
iso á nangtedanda Quencuana
iti narambac á panangmalem na.
Balay ni Simon leproso ti naganna
ti nangisaganaanda iti maicanada
quet adda dita dagdi agcacaca

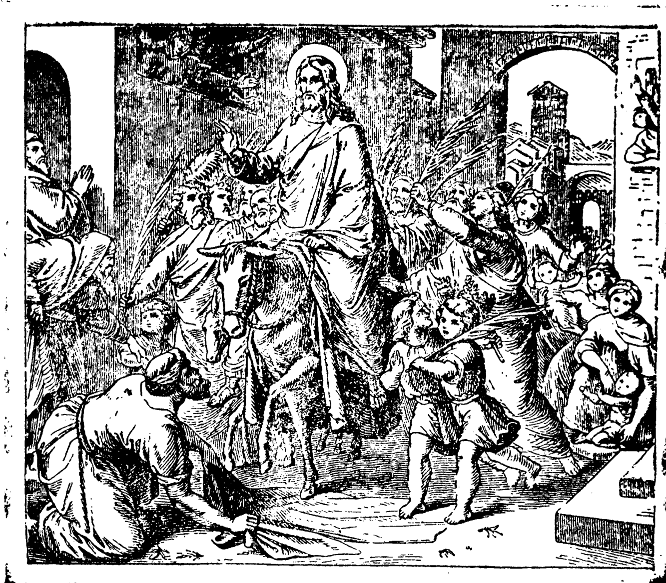
á Marta, Lazaro quen María
ta isoda ti nañgigol-lo iti dayta.
Ni Maria adda intugotna
á balsamo inguet pategna
ta nardo can ti nacaaramidanna
á timbeng ti maysa á libra
quet vaso ñga alabastro ti yanna.
Imbuyatna iti olo á napateg
ni na-Diosan á Jesus á siulimec
daguidi sacsaca na castamet
quet daydi balayen napusec
iti ayamoom á inguet sam-it.
Daguidi Discipulos á dadduma
nalaos piman ti ilalá da
iti daydi bangbanglo á nañgina
quet quinonada iti bibiang da
¡ilala pay quet ti pateg dayta!
Maysa cadaguidi nañgilala
iso ni Judas Iscariote á nagcona:
¿apaya á di mailaco ñgata
toy bangbangló iti tal-lo gasot á sicapat coma
sa imburay cadagti maquipalpalama?
Daydi á saó ni naulpit á Judas
saan á gapo iti caasina cadagti marigrigat
ñgem tapno adda maalana á masicap
iti maiggaman na coma á pirac
ta iso ti pacaitalcan na ñga agaluad.
Ni Jesus ta dina duaduaen
iti adda iti paquinaquem
dagti Discipulos á umaneñg-eng
quinonana dadacuada ti nagunin:
daytoy baba-i diyo babalaoen.
Iso inaramidna caniac
ti maysa unay á naimbag
ta ti bangbanglo á inna imbuyat
balon con iti ipapataycoʻt daras,
anansata dicay ipaidam ti ayat.
No daguiti napanglao á conayo
á pacaiburayan comá ti bayad tay balsamo
dinto agcurang la ti masaracyo,
ñgem no maipapan itoy biang co
dinto mabayaguen agsisina tayo.

Ipatalguedco unay cadacayo
ñga iti uray adinoman á disso
á pacaicascasabaan ti Evangelio
agnanayon la ñga madaydayaoto
ti inaramid toy baba-i á nasungdo.

NARAMBAC A ISESERREC NI JESUS SADI JERUSALEM.

Iti cabigatan met la daydin
nanipod Betania napan Jerusalem
ni Jesus, Dios Apo á daydayaoen
agraman cadaguiti sitataliñgenñgen
á Discipulos na quen naapiring.
Quet idinto ta macagtengda
iti ili á Betfage ti naganna,
asideg iti bantay Olivete dayta,
dua cadaguidi Discipulos na
á iso da Juan qñ Jacobo binaonna.
Conana: iti dayta ili incayo ala,
quet masuñgadanyonto quencuana
ti sibabaod á maysa á jumenta (asna)
ñga adda met dita anac na
quet alaenyo á iyeg ditoy ida.
Qt no adda agsaludsod cadacayo
no ania ti gapona ñga alaenyo
dagosen quencuana ñga ibagayo
á paala ida ni Maestro
qt aoanto't ditan tubtubengyo.
Agpayso napan dagdi binaonna
qt aoan curang daydi imbagana
naaramid amin quet insangpetda
daydi innalada ñga jumenta
agraman pollino ñga anac na.
Daytoy nanumo á jumenta
quen pollino á pinilina
pagsacayanna no iti Jerusalem ti sercanna
tapno daguiti tattao capnecanda
ti quinapacumbaba ñga isurona.
No quinayat coma ni Jesus
ti carrosa ñga balitoc
nabalinna coma á pinataod

ta mannacabalin ñgad á Dios
ñgm iti quinapacumbaba agpasurot.
Pacumbaba unay quen sungdo
ti iganetguet unay ni Jesu-Cristo
tapno ti cuspag pagpanaoan coma ti tao,
idian met daguiti panagsaósaó
qñ aniaman ñga iti dayao macairubo.
Quet idi ta di pay macagteng
iti daydi ciudad á Jerusalem
ni Divino Jesus á daydayaoen
naruay á tattao ti immasideguen
ñga agyiyamam agragragsaquen.
Ngem idi ta macaadanida
iti ruañgan ti ciudad á sercanda
dimsaag ni Jesus idi sacay na
ta daydi urbon ti insublat na
cas impadles idin daguidi profeta.
Idi castan amin á Discipulo
imparabaoda idi jumentillo
daguidi capa da ñga agpayso
sa simmacay ni Jesus ñga Apo
á binayabay daguidi naruay á tattao.
Idi ta sumrecda iti ciudad
napalalo dita ti ragsac
ta amin daguidi sumabat
cadagti bulbolong inda agsep-ac,
qt caoes da pay ti inda yaplag.
Sañgo man quen licodan
ni Jesus Apo á na-Diosan
tattao ti naruay á di mabilang
quet ramrambacanda á cantaan
iti dacquel unay á panagyaman.
Hosanna Filio David: conada,
daydayaoen á cablaaoan ti Anac na
ni santo David, ari quen profeta:
Benedictus qui venit, ta impaayna
ti immay manubbot cadatay ditoy dagá.
Gasat quen talna ñga agpayso
ti yegna ditoy cadatayo
toy ari á naggapo't ñgato:
gloria in eccelsis, pax in coelo
daydayaoen ti nasam-it ñga Apo.

Cadaguidi naruay á tao dita
ado met Fariseos cadacuada
quet immasideg qñ Jesus daydi maysa
quinonana: Maestro, pagtalnaem ida
daguiti macarengreng ti arimbañgao da.
Simmungbat ni Jesus no ditay dagá
aoan tao ñga agdayao, cas rebbeng na,
mabalin á dagti bató qñ sabali á parsua
isoda ti mañgiparang panagraem da
iti mangted parabor á sireregta.
Bayat daydi á panaglasat
ni Jesus cadagti calzada ti ciudad
naruay dagti masacsaquit á umarayat
bulsec, lugpi, tuleng quen paoad
quet padapada da amin á immimbag.
Nagturong ni Jesus idi templo
agraman umarioecoec á tattao
ta dumñgegda iti pannursuro
daytoy nailañgitan á Maestro
ta di mapda ti ti ayatna á nasungdo.
Quet idi adda da iti uneg
daydi Templo á nadaeg
balioan daguidi ubbing ti aguicquis

ta icantada daydi yaman á nasam-it
á Hosanna Filio David,benedictus qui venit.
Yaman dagdi caaduan ti naiduma
ñgem no dagdi Fariseos qñ Escriba
saan á maisaó ti lucsao da
á maipoon iti nalabes ñga apalda
quen na-Diosan á Jesus á nañgina.
Nupay casta, saan ida á incancano
toy nailañgitan unay á Maestro
quet nagmalem á nañgascasaba nañgisuro
idi nañgayed unay á Templo
ta caasianna unay daguidi tattao.
Quet idinto ta malemen
daguidi tattao inda nagaoiden,
ni Jesus pimmanao dita metten
quet nagturong á sitataliñgenñgen
sadi Betania ñga taeng.
Daydi á panañgisuro ni Jesucristo
nagyaman unay daguidi tattao
ñgem aoan cadacuada ti asino
á nañgayab coma oenno nangted mainumo
á canen oenno inumen á sañgavaso.
Casta ti aramid toy lubong á naulbod
no paguimbaganna adda á sisasayod,
ñgm no panangñgaasi inna casadot
cas naimatañgan ti naaramid qn Jesus
iti daydi nagmalem á Domingo Ramos.
Rebbengtay met á imatañgan
daguiti pudno á caipapanan
daguiti ceremonias iti simbaan
itoy aldao á naindaclan
á iso daguitoy dumaraddan:
Daguiti ramos qñ bulbulong á maquita
iti uneg ti simbaan á iarayatda
cayarigan ti isursuro á nañgina
ni Jesus quen ti santa Iglesia
á itedda iti mamati cadacuada.
Ti maysa á ruañgan á siririquep
no libot itoy ñga aldao ti maaramid,
caipapananna ti caadda á sipupunit
ti nagasat unay á lañgit
idi á ni Jesus dina pay inoanit.

Idi agsubli da Jesus qñ quinacuyogna
iti cabigátan daydi ipapanaoda
iti daydi dalan ti Jerusalem naquitana
ti sañgapoon á cayo ñga higuera
narucbos ti bolongna ñga di agbuñga.

Quet agsipod iti casta daydi á cayo
inlunod ni Apo tay á Jesucristo
ta aoan magunguna á napaypayso
ñga pacabiagan comá ti tao
nupay bolong na laeng ti ado.

Daydi á cayo caipapananna
ti tao ñga adda ditoy rabao ti dagá
rebbengna't agaramid macapalaing iti cararuana
tapno dinto met agdisso quencuana
daguiti nacaalalinguec á dusa.

Qt idi ta adda iti uneg ti simbaanen
ni Jesus á mañgisursuro iti rumbeng,
inaribongboñgan daguiti Escribasen
ta inda Quencuana salsaludsuden
no ania daguidi inna palpalacaguen.

Saan á simmungbat ni Jesus
ñgem in cadacuada met nagsaludsod:
¿daydi panamuniag oenno panangsibog
ni Juan Bautista á naanos
naquem ti tao oenno naquem ti Dios?

Daguidi Escribas quiñonada
á dida ammo ti naggapoanna
ti pannacabalin ni Juan Bautista
á namuniag sadi Jordan idi cua,
ta daguiti tattao ammoda á profeta.

Idi castan quinona ni Jesus cadacuada:
uray siac diac met cadacay ibagá
no asino ti mangted caniac panagbilinna
iti panañgaramidco iti incay maquita
iti nabayaguen á panagdidinna.

Silaladiñgit ti puso ni Jesus
idi napali-iona á quinadangcoc
daguiti naulpit unay á Fariseos
ta dida cayat ti agpanunot
cadagdi pannursuro á inda matimod.

Gapona inna cadacuada sinaritan
toy sumaruno á pagarigan:
ti lañgit á pagarian

cas iti daydi ari á nasgang
á nagpadaya iti anac na á naicamang.
Daydi ari binaonna ti maysa á ubing na
á in mañgayab cadagdi tinoconna
á mapan mañgan iti dayá,
ñgem daguidi á pinaayabanna
aoan nayat á napan quencuana.
Daydi ari sabali man á ubbingnan
daguidi immayab á binaonnan
quet aoan laeng ti napan
ta di nagcurang ti pambardan;
dagdi pay ubbing ti ari pinataydan.
Idi maammoan ti ari ti casta
nacauñget, quet soldados ti binaonna
tapno dagdi nadaoel papatayen da,
pinapooranna met daydi ciudad da
tapno supapac ti ranggas da.
Sa quinona daydi ari cadagdi ubbingna:
ti canen addan á sisasagana,
qt daguiti inayaban nagpambarda;
anansata incay cadagti calcalzada
tapno dagti masaracyo ayabanyo ida.
Daguiti ubbing ti ari nagtungpalda
quet di nabayag napno daydi mesa
iti caado ti immay quencuana
quet daydi met ari quinitana ida
no casano met ti casasaadda.
Ngem daydi ari adda nailasinna
cadaguidi napan dita naquidayá
á di maiparbeng daydi caoesna
quet dagos ditan á binabalaona
ti itatabuno na á di maicanada.
Daydi tao saan á nacatimec
quet daydi ari ditan naguñget
dinagosna metten á pinareppet
sana pinaisebba iti apoy á gumayebgueb
tapno ditanan ñga agsangsañgit.
Dagdi Fariseos qñ Escribas naaoatan da
á daydi pangñgarig isoda ti turoñgenna
gapona nalaos daydi pungtot da
qt tinulagdan ti pammapatayda
quen nasam-it á Jesus á cabusorda.

Sumapolda iti pamabasolanda
qt idi templo nagbaonda
cadagti napan qñ Jesus nagcona:
Maestro nalaiñgca qt ibagam coma
no ti panagbuis qñ Cesar rebbeñg na. (1)
Ni Jesus ta ammona ti pañgguepda
á mangpadpadas la Quencuana
quinonana dita cadacuada:
¿apaya á panunutenyo ti casta?
ti pirac cayatyo á maquita.
Idinto ta inda maiparañg
nagsaludsod ni Jesus cadacuadan
no asino ti aquinladaoan
iti daydi naiburic idi cuartan?
sinuñgbatanda: ni Cesar á nasgang.
Ni Jesus ti insungbatna:
ti cucua ni Cesar itedyo qña,
qt iti Dios dica agmanicua
á mangted mt iti rebbeñgna
tapno iti annong mo macatungpalca.
Idi mañgegda toy á suñgbat na
nasdaaoda unay iti siribna
á nañgracrac iti daydi sicapda
á pangtilioan coma't basolna
á panggapoanda coman á mañgdusa.

INDATON DAYDI NAPANGLAO A BALO.

Nagbayag pay la dita Templo
ni naayat unay á Jesu-Cristo
qt naquitana dagdi tattao
á mañgted daton á mainumo
qt castoy ti inna nasinono-o.
Dagdi nasanicua ado ti itedda
qt maysa cadagti napan dita
baba-i ñga napañglao, ti biagna
qt daydi piman inyaoatna
maymaysa la unay á cuarta.
Idi naquita ni Jesu-Cristo ti casta
quinonana cadagdi Discipulos na:
daytoy balo á nangted maysa á cuarta

(1) Cesar, emperador romano ñga agturay da.

pudno á iso ti capatgan ti indatonna
ta intedna amin ti adda quencuana.
Daguiti nangted á dadduma
nupay adado ti inyaoatda
isona la ñga impaayda
daguiti suróc ti adda cadacuada
ñga aoan quet pañgararuatanda.

PADLES ITI PANNACARACRAC TI JERUSALEM QN TUNGPAL TI LUBONG.

Idi pumanao da Jesus iti simbaan
quinona dagdi Discipulos na á insaoang;
¡unay quet ñga agpayso ti daegnan
daytoy Templo á pagdamandamagan
ta bató qñ pader na ti aoan pañgipadaan!
Quinona ni Jesus cadacuada:
pagsiddaaoan yo ti baqued na
daytoy templo ta maquita
á nalagda ti pannacaaramidna
ñgem maipongpong to á marba.
Aldao ti di agcurang magtengto
ñga iti daytoy nadaeg á templo
aoanto ti uray dudua ñga bato
á di agsina ñga margaayto
tapno mapucao á buyaen ti tao.
Idi ta macasang-atda iti bantay
á yan dagti oliva á naruay
daydi ciudad qñ templo á nadarisay
matamdaganda la ida unay
quet ti macalaguip secnan liday.
Dadduma cadagdi Discipulos nagsaludsodda
no caanonto ti pannacaaramidda
daguidi nalpas nan á sinarita
qñ addanto met pacdaar á pacpacaona
iti pagtungpalan daytoy dagá.
Ni Jesus simmungbat cadacuada:
inton maquita yo ti pannacalacobna
iti ejercito ñga inguet bileg na
dayta ciudad ti Jerusalem á nalagda
asidegto ditan ti pannacarbana.
Daguiti adda iti ciudad indanto agtaray
á in cumamang cadagti bambantay

quet dagti adda iti ruar quen aoay
iseserrecdanto iti ciudad ti diyo mauray
tapno mailiclicto quen patay.
Maquitanto dita ti ririboc
ñga napalalo macapaquigtot
ñgm saan pay la á nasipot
nanipod lubong ti timmaod
qt aoan tot caaspingnan á mamagdúcot.
Naruayto daguiti matay iti igam
adonto ti maadipen cadagti pagpagarian,
ti Jerusalem itnegto dagti agturaynan
inggana iti dinto magteñgan
ti tiempo met dagta á dagdagán.
Sinaó met ni Apo tay á Jesu-Cristo
ti nacabutbuteng á pannacaocomto
daytoy lubong ita ñga yan tayo
quet aoan pañgipadpadan iti caro
ti pannacaririboc daguiti tattao.
Ingganetguetna unay dita
ti caadda la ti tao á sisasagana
tapno di agpeggad ti cararua
á mapanto iti pannacadusa
iti agnanayon aoan inggana.
Iti lañgit intedna á pagarigan
ti naaramid cadagti sañgapolo á babbalasang
á naguigguem silao á nagsisinsindan
ta aoatenda daguidi sañgapagasaoaan
á rebbengda unay á padpadaanan.
Lima cadagtoy babbalasang á masarita
manacman quen managpanunotda
quet daguiti met lima cadacuada
nalioay da unay á mañgisagana
cadaguiti utang quen pagrebbeñganda.
Dagtoy nalioay innalada dagti pagsilaoanda
ñgm dida met nañgitugot iti lana;
quet dagti manacman nañgalada
quet iti casta lana quen lampara
addada cadacuada á sisasagana.
Quet agsipod iti mabayag da
á dumteng dagti paspasuñgadenda
naipapilit á dagti agururay nalibayda
ñgem idi ta rabi-i ti tumengñga
adda puccao á nanglucag cadacuada.

Conana di nanglucag: sabten yo idan
ta adda daguitay agasaoan:
nabaringcoas daguidi babbalasang
maysamaysan inna gangtan
daydi lampara ñga iggaman.
Daguidi nalioay ditan dumaoatda
cadaguidi manacman iti lana
qt dagtoy incay gumatang conada
ta into quet no aoan pacaanayanda
cadatay amin á padapada.
Dagdi nalioay napanda guimmatang
qt dida pay nacasubli adda dagdi agasaoan
isóda á sinabet daguidi manacman
quet idinto ta macasrecdan
riniquepan dan daydi ruañgan.
Simmangpet dagdi nalioay á babbalasang
conada: señor, luctanyo toy ruañgan
qt daydi esposo inna ida sinungbatan:
dicay amammo gapo na diac luctan
daytoy siririquepen á ruañgan.
Anansata cona ni Jesucristo
masapol da ñga sisasaganacayo
ta ti horas dicay met ammo
ti idadateng cadacay ti patay yo
á inqueddeng ti Dios cadacayo.
Adda met bacnang á nasanicua
á napan ití adayo á dagá
quet inayabanna daguidi ubbingna
ta iti pirac itdanna ida
tapno isapolda bayat caaoanna.
Adda iniccanna iti lima ribo
adda iniccanna iti duaribo
qt sañgaribo ti intedna idi maicat-lo
conana: daguita paadoenyo
inggana agbaoiñgac ditoy yanyo.
Daydi limaribo ti inaoatna
agpayso insapolna piman ida
quet pinaraboran ti salucagna
ta limaribo met ti nasapulanna
idi á simmangpeten ni apo na.
Daydi duaribo ti insapulna
duaribo met ti nagungunana;
ñgem daydi sañgaribo ti inaoatna

aoan laeng ti nasapulanna
ta daydi pirac incaliña met iti dagá.
Idi ta sumangpet daydi apo dañ
puso na daydi maragsacan
cadaguidi adda inda nasapulan
quet inna met ida guinungunaan
iti rumbeng cadacuada piman.
Ngem idinto ta maammoanna
ñga aoan nasapulan daydi maysa
agsipod iti incalina daydi pirac na
naguñget quet inna pinadusa
cadaguiti tooc aoan pada na.

JUDAS ISCARIOTE.

Daytoy tao ñga dacsanggasat
nagpuniponan iti damsac
ta naquitimpuyog cadaguiti naranggas
á Fariseos quien Escribas
maipoon iti agum na iti pirac.
Naruay daguidi sinasaóna
á pinangsulsulbogna cadacuada
tapno lucsaoda daydi maparaba,
castamet á impalaoag insurona
ti pamuspusan ñga aramatenda.
Quinonana: madacsan cayto
ita adda á casasaadyo
no palugudan baybay-anyo
daguiti aramid ni Jesucristo
ta aoisenna amin daguiti tattao.
Ti mapali-ioco ñga aramid na
cas-añgec unay á cagura
ta ammoc á di maicanada
á turay yo ti salioanan na
qñ linteg metten ti balbalioanna.
Quet no ania ti conayo
annugotenyo toy ibagac cadacayo
cumuyogacto cadacay no tilioenyo
ta siacto cadacay ti mañgisuro
iti rumbeng ñga aramidenyo.
Ngem cayatco met ñga ammoen
no manonto ti incay caniac itden
á gungunac cadacay á mangyaoaten

tapno adda liolioa toy naquem
á mañgisuro iti incay aramiden.
Daguidi Fariseos qñ Escribas
agraman met quen Caifas
dagosda laeng á nacaragsac
iti imbaga cadacuada ni Judas
á panañgilacona iti Mesias.
Daidi tulagda á padapada
pinanecnecan qt pinailanadda
iti Notario oenno Escribano da
tapno aoan macapagsanod cadacuada
iti daydi tulag ti gulibda.
Quet idi ta nalpas ti castan
quet daydi pirac inaoatnan
napan met laeñgen iti yan
ni Maestro na á casam-itan
quen Apostoles mt á cadua nan.
Im-imbaguenna la ti gunayna
á cas aoan gulib á gapoananna,
dagdi Apostoles dida mt ammo dayta
ta idi pimmanao iti arpad da
impatoda no in naggatang iti masapolda.
Inul-ulbudna pay ni Virgen Maria
ta quinonana: agayayatca, señora,
ta daguiti tattao daydayaoenda
ni Maestro mi á nañgina
quet ammoda mt á sica ti Ina na.
Cas agtalna ti panunot daytoy ina
cadaguiti ulbod á natimodna,
ñgm cas la bayoen ti barucongna
iti nalaos á tibbayo ti puso na,
pacdaar ti ladiñgit á pasuñgadenna.
Aoan pada ti quinagulib
ni Judas á nagpunipunan ulpit
ta saan la ñga agquintayeg
ñga agtiri iti ina á inguet sam-it
idinto ta pagraeman dagti Angeles.

PANAGPACADA NI JESUS QN INA NA.

Daan á cadaoyan dagdi Judio
á no sañgapolo quet uppat ti Marzo
sadi Jerusalem agtitiponda ñga agpayso

ta panglaguipda iti parabor ti Dios Apo
idi pannacayaon da sadi Egipto.
Iso daydi napateg unay á Pascua
á nanipod Egipto inaramid da
quet idi ta aldao metten ti Mesia
sursurotenda pay la á ramrambacan da,
ñgm ni Jesus agpacada ditan qñ Ina na.
Conana: oh patguec unay á Ina
daydi impadles daguiti Profeta
á panañgispalco cadagti putot ni Eva,
matungpal ñga aoan ibuburongna
ta inqueddeng á casta ti Dios Ama.
Di met mabalin á suquiren
ta aoan asinoman á macabalin
á manubbot iti tao á naiqueddeng
iti pannacadusa na pannacairurumen
iti turay ti demonio á nadaoel.
Anansata maipapilit toy yaadayo
itoy patguec unay ñga arpadmo,
ñgm uray ta liolioa dayta puso
ti di bumurong á panaguñgarconto
iti aldao met laeng á maicatlo.
Nacana iti pait tay maricnac
itoy ipapanaoco, Ina, ita arpad,
ñgm maipapilit ñga agtungpalac
iti pagayatan ti naquem ni Amac
ta iso ti nagbaonanna piman caniac....
Daguita á saó ni na-Diosan á Jesus
idi ñga ni Virgen Maria inna ida natimod
cas da natarumamis á dága ñga immucooc
iti puso na ñga ditan nalapunos
iti leddaang á mangted pulcoc.
Nagpucao amin á ricna
ni nasam-it á Virgen Maria
barucongna ditan ti agquebbaquebba,
aglunlunos metten ti añges na
qt no aoan tulong ti Lañgit natay coma.
Idi masurotna ti panunotna á nacusócusó
nupay dina pay la mabalin ti agsaó
quinonana iti silaladiñgit á puso:
¡¡ay!! ayaunay quetdin aya, oh Diosco,
ti castoy caniac á ipaaymon, Apo!!

¡Ti man bugbugtong aya ñga Anacco
ti quedñgam ñga umay aguicaro
cadaguiti agcacadagsen á basol ti tao
idinto ta iso ti pagsarmiñgan á pudno
iti singpet, dalos quen emma á nasungdo?
Ti basol da Adan quen Eva
¿ñgaman pay, Dios co, á ti Anac co aya
ti agaoit quetdin iti dusa
idinto ta intedmo caniac á buñga
tapno dungdungñgoec á liolioa?
Idinto ta napnoac iti gracia
sipod idi nabuquel caniac á naipacada,
nupay saánac á maicari comá
ta Dios ñgarod qt maysaac la á parsua,
¿apayapay, Apo, ñga iccatem caniac ita?
Idinto, Apo, ta nagrigrigatac
iti siam á bulan á pinasab-óc caniac
quet uray payen idi nayanac,
¿gudasem man itan ta pacabang-arac
cadaguiti umapay á pagpaglac?
Siammoca unay, oh Apo,
cadaguiti sinagabac á tooc co
maipoon itoy maymaysa ñga Anacco
ta impanco pay intartaray idi sadi Egipto
qt ita ta dacquelen ¿apaya á igudasmo?
¿Iti man quet basbasol ti sabali
ti gapoña ñga iti tooc maipatli
daytoy Anac co ñga inguet sudi?
¡ay! Dios co! saan ala cadi!
dayta á sicat inca cad ical-laiqui!
Quedñgam cad, oh Dios co, ala
á daguiti tattao ñga adda basolda
isoda met la ti aguicaro iti rebbengda
ta di qt toy Anac co á maymaysa
ta isiso ti sarucod co á magmagna.
Ni Jesus co ti silao co iti pagnaac,
ni Jesus co ti quired co ñga agbiag,
ni Jesus co ti mañgalasag caniac,
ni Jesus co ti mañgilisi iti pagpeggadac,
ni Jesus co ti mangted Gloria á pacairanudac.
Idinto ta ni Jesus ñga Anac co,
ti nacaisilpoan daytoy añges co
ipusaymo man caniac aya, Dios co?

caycayatco á siac laeñgen, Apo,
ti mañgisandi Quencuana ñga aguicaro.
Siac la ti aguicaro coman
ta ricnacto, Apo, ti nalaglagan
ñgm no toy Anac co ti innac maimatañgan
ñga aguimet iti dusa á caicarian
daguiti tattao sañgaluboñgan.
Maysa pay: ammoc unay, Apo,
á Dios á pudno ni Jesus ñga Anac co
qt iti casta umanayen á panubbot na iti tao
ti bassit á tooc á sinagabana ñga agpayso
á di quet masapulen ti patay na á nacaro
Nanipod pay idi pannacayanacna
saan á bassiten ti rigat á sinagabana
uray no daydi la panagayuno na
nasuroc payen á panubbot na iti parsua
ta agsipod iti Dios napateg ti gapoananna....
Naruay pay dagdi sasaibbec ni Virgen Maria
quen incararagna iti Dios Ama
á di maiburic toy nanumo á pluma
ñgm ti Dios ta amin á isipen ti tao ammona
naaoatanna dagdi aoan qt curang da.
Gapona á sinungbatanna ni Virgen Maria
iti nasam-it unay á sarita
conana: daguiti saom napategda,
lumdaañgac met á mairaman qca
ta iti ñgad patay ni Jesus ti gapona.
Ti pategmo caniac dimo pagduaduaan
ta guinagara ca ñgad á quinaoesan
cadaguiti parabor á pacaisagudayam
cadaguiti babba i á capadam
ta amin á parsua inca ida rimbaoan.
Ngm ti basol ti tao nadagsen unay
quet aoan pateg ti parsua ñga umanay
ñga aguicaro coma quen agbaclay;
anansata masapol quen maipaay
á maysa ñga Dios ti manaranay.
Saranayen na ti quina-tao
ni napateg unay á Jesu-Cristo
tapno mabaelanna ñga icaro
ti pannacasubbot toy lubong iti demonio
á nacaadipnanna unay ñga agpayso.

Masapol á maysa ñga Dios
ti umay iti tao manubbot,
ta Dios ti nacabasolan ti tao á nangparurod
quet, tapno mabalinna ti patotooc,
timmao ti maicadua á Persona ñga iso ni Jesus.

Gapona, María, masapol á turdem
ti ipapatay ni Jesus mo ñga ayayatem;
ni natudio ñga Abraham ti tuladem
ta iti bilin ti Dios dina sinaluñgasing
idi ñga ni Isaac inna coma uloyanen.

Ituredmo á matay ti Anac mo
ta iso la ti macaepep ñga agpayso
iti nalinteg á panaguñget co
maipoon iti basol ti tao
á simmaluñgasing iti bilin co.

Uray, Maria, ta ti natudio
iti pagayatan ti Dios á naiparungbo
Lañgit quencuana ti mangliolioanto
itdannanto met iti bileg á mainumo
tapno maibtorna ti paguel na á dumucó.

Idi matimod ni Virgen Maria
amin daguita á saó ti Dios qña
saan á nacatimec ta ammona
ñga aoan asinoman á parsua
á macaquitaquit iti pagayatan na....

Nupay casta dina laeng natpelan
ti nagsaludsod qñ Jesus á nasgang:
Anac co, ¿adinonto ti innac Qca pacasaracan?
simmungbat ni Jesus: Ina, di ca panaoan
ta sandic ni Juan á caanacam ....

Nagsañgitda dita ñga duan
daguitoy sinamay ti napait á leddaang
quet ni Maria inna la sinipsiputan
ni Jesus á immadayo quencuanan
agraman Discipulos na á cacuyognan.

Dagti Discipulos ta siammoda
cadaguiti naaramid met dita
nacaro met unay ti ladiñgitda
ñgem ni Jesus liolioaenna ida
cadagti Misterios á ipalpalaoagna.

Quet idinto ta macagtengdan
iti bantay á Olivete ti pangnaganan

nagsardengda inggana iti nadanonan
daydi horas á panangbaonnan
cadagti Apostoles á Pedro qñ Juan.
Daguitoy isoda ti binilin na
á sumurotto iti tao á masaracda
iti daydi ili ñga adda danum ñga aoitna
ta iti aquimbalay iti sercan na
ibagada á ti Maestro dita ti pag-Pascuaanna.
Agpayso natungpal amin ti casta
iti daydi ñga balay nagsaganada,
quet iti rumabi-in simmangpet dita
ni Jesus quen dagti quinacuyogna
ta dagti Misterios mangruguida. (1)
Quet idi macasimpadan ñga agpayso
iti daydi lamisaan á inda sinaňgo
nagsaó ni Jesus: oh dacay á Discipulos co,
quinalicagumac ti panaglalang tayo
itoy Pascua ñga ramrambacantayo.
Daytoy ti maudin á pannaňgan
á intay ditoy dagá panaglalanglang
quet ti agsasaňgo intayto sunotan
no addatay to sadi Glorian
iti dayá sadiay á nailaňgitan.
Idi castan naňganda idi cordero
iso á cayarigan ti Baguí ni Jesucristo
quet idi nalpasdan inna insaruno
ti napacumbaba á panamuggo
cadaguiti sacsaca daguiti Discipulo.
Maysa á pagponasan ti imbariquesna
iniccanna met iti danum daydi palanggaňa
quet ni Pedro daydi inasitganna
ta iso ti bugguanna ñga omona,
quet toy apostol castoy ti sinaóna:
Sica, Maestro, ti mamuggo aya
cadaguitoy naruguit á sacsaca
idinto ñga siac comá ti mamuggo Quenca
ta sica ti Dios co á Namarsua
anansata diac maibtor ñga abuloyan ca?
Simmungbat quen Pedro ni Jesus:
no pammuggoc ita sacam ti dimo itoloc
patiem unay á dicanto met mairanod

(1)—Misterios iso dagti di maaoat ti panunot ngm utang á patien ti tao ti quinapudno da.

iti sam-it ti Gloria á natalibagoc
ta suquirmo caniac ti macapataod.
Daguiti nalpas quenca ñga incaric
á gracia quen panangñgaasic
maibabaointon quencan á maipapilit
maipoon iti inca panagquitaquit
itoy pammuggo ñga aramidec.
Ni Pedro idi casta ti inna maaoat
pusona ditan ti sidadanag
quet pilit á sinaóna inyebcas:
Señor, no dayta ti pangguraam caniac,
ita cayatmo adtoy á madadaanac.
Idi ta timmuloquen ni Pedro,
nagparintumeng ni Jesu-Cristo
ta inruguina piman ti nangbuggo
cadaguiti sacsaca daguiti Discipulo
sana pay inagcan ida ñga agpayso.

Dita amin ñga i-lañgit
Angeles quen Arcangeles
siddaao da ti di maibisic
iti napacumbaba ñga aramid
ni Jesu-Cristo á inguet sam-it. . . .
Quet idi nalpas ti pannacabuggo
daguiti sacsaca amin daguidi Discipulo
quinona cadacuada ni Jesu-Cristo:

ti inaramidco cadacayo tuladenyo
cadaguiti asinoman á gagayyem yo.
Masapol unay ti pacumbaba
ñga aramaten ti adda naquemna
ta ti nacuspag á panagcucua
aoan sabali á pataudenna
no di pacaiculboan ti cararua.
Sana met quinona ñga insaruno:
maysanto ita met la cadacayo
ti mañgituggod caniac mañgilaco
iti nalaca á pateg ti patagtagabo
gapo iti agum á pait na ti nacaro.
Daguitoy á sinaó ni Jesus
nabainan daguidi Discipulos
gapona ñga inda dinagdagos
ti sipapacurang á naguimtood
conada: siac ñgata, Apo, ti mañgituggod?
Ni Iscariote nagsaludsod met Quencuana
quet ni Jesus dita sinungbatanna
iti aoan asinoman á macaal-liñga,
quinona: oen pudno á sica,
ammom metten quet aguinsasaludsodca.
Ni Juan ta nadinna quen Maestro da
iso ti quinissi-iman ni Pedro tapno saludsudenna
no asino ti nagamrang. aoan bainna
ñga agpanguep iti panañgilaco na
quen nasam-it unay ñga ayayatenda.
Agpayso naguimtood qñ Jesus ni Juan
quet toy Maestro inna sinungbatan
quinonana: daytanto umona á masuboan
iti tinapay á itdec á imbabasan
isonto dayta ti tao á caguliban.
Ni Juan nacaridep ditan apagcanitó
quet nagsadag quen Jesu-Cristo,
ditan ni Iscariote inna sinubo
quet amin daguidi á sisasañgo
aoan nacadlao uray siasino.
Idi nalpas ti Cena legal
naisaruno ti Cena sacramental
á iso ti pannacaisungsong á conan
ti Eucaristia á nasacramentoan
á iso ti taoid tay á capapatgan.

Rebbeng tay met ñga ammoen
á sadi Judea ugali da á nabayaguen
á no Pascua piman ti dumteñg
adda tinapayda á di napaalsem
oenno di nalaocan lebadura á conaen.

Daytoy tinapay á di nalalaocan
iniggaman ni Jesus ditan,
timmañgad lañgit sana binendicionan
quet iso daydi imburayna piman
cadagdi Discipulos á sisasaclang....

Daytoy ti baguíc á napaypayso
qt aoaten á sipapacumbabacayo
ta quired ti cararua ti tao,
qt ti umaoat Qña á macapudno
cadagti peggad mayadayo.

Qt idi ta masubona amin idan,
daydi mt caliz ti inna iniggaman
qt idi malpas na á binendicionan
daydi arac nagbalin á Dara nan
iso ñga impainumna cadacuadan.

Conana: Dara'c toy á pudno
qt iti caaddac iti Cruz maibuyatto
ta iso ti pacaispalan ti tao
qt daguitoy tuladenyo
ta iso caniac ti pacalaglaguipanyo.

Daytoy á misterio caasi ti Lañgit á nañgina
cadatay á tattao á pacaisagutanna
gapona ñga ni Jesus inramanna ni Ina na
ñga umaoat mt ta binaonna
ni arcangel Gabriel á in nangsubo qña....

Da Moises qñ profeta Elias
nairamanda mt dita á immaoat
tapno quiredda mt á sibibiag,
ñgm cadaguiti sisasaclañg dita á saad
aoan nacaquita cadacuada nacamatmat.

Daytoy ti pacapnecan ñga agpayso
iti ayat ti Dios cadagti tattao
á mayat Qña á umamo
ta intedna cadatay ti Sacramento
á paraborna unay á nasungdo.

ISISINA NI JUDAS ISCARIOTE IDI CENACULO.

Ngm nupay casta ti ayat ni Jesus
saanna lñg á pinampanunot
ni Judas Iscariote á nadañgcoc,
ñgm ti nacaro ñga panañgilood
ti di lñg quencuana naipusót.
Ti demonio á limmugan iti cararua
daytoy Judas Iscariote á nadamca
dinagdagna á simmina qñ Maestrona
tapno inna sapulen ti yanda
dagti mañgtilio á quinatulagna.
Daguitoy naulpit á cas qña
nalaos unay daydi ragsacda
idi nga ni Judas imbagana
ti rumbeñg á panañgtilioda
tapno di macalapsot daydi tel-lañgenda.
Daytoy Judas Iscariote á caulpitan
á di ammo á tao ti inna nagtaudan
quinuyogna dagdi pada na á salioaoán
qt inturongna ida ti ammona á papanan
ni Maestro na ñga nalpas inlaconan....

PANAGCARARAG NI JESUS SADI GETSEMANI.

Ni Jesu-Cristo qñ Discipulosna
idi nacayamanda iti Dios ti parabor na
maipoon iti daydi panangmalemda
iti bantay Olivete ti napananda
qt idi dalan liniolioa na dagti caduana.
Quinonana pay: oh pinilic á Discipulos co,
iti daytoy á rabi-i di lumbes itarayandacto
ta inton tilioendac umayto ti buteng yo
quet cas cay ovejas á maoaraoaranto,
"dispergentur oves gregis" cas naipadto.
Ni Pedro idi casta ti matimodnan
quinonana: Maestro, no inda canto itarayan,
siac ti agcarí á di canto panaoan
ta iti rigat qñ tooc mo innac rumaman
ta uray no mapucaoacto met ditan.

Maicari unay ñga agpayso
daydi á sinaó ni Pedro,
ñgm, aguinayadca, Pedro, cona ni Jesucristo
ta diac ammo no saom ti matungpalmo
iti tengñga toy rabi-i ñga yan tayo.
Ti caoitan dinto pay ñgata tumaraoc
no mamitlo na con á ilibac, ilicod
ta naquem monto ti mapatacrot
no inda quenca agsaludsod
no pagayam ca oenno quinacuycuyog . . . .
Nagnadan quet linasatda
ti Torrente ñga oaig ti Cedron dita
arñged ti Olivete á bantay dayta
quet idinton ta macabalioda
napanda iti Getsemani ñga huerta.
Quinona ni Jesus: ditoy agsardengtayo
ti agcararag qñ Ama cayatco;
quet incuyogna dita ñga inyadayo
da Pedro, Juan quen Santiago
qt binay-anna dagti dadduma á Discipulo.
Idi ta naisinada cadaguiti dadduma,
ni Jesus cadagtoy tal-lo quinonana:
"usque ad mortem tristis est anima mea",
inggana qñ patay sililiday toy cararua,
qt aguraycay ditoy ta agcararagac qñ Ama.
Ngm sana quinona: "Vigilate" agannadcayo
"et orate" iti Dios cumararagcayo
"ut non intretis in tentationem" tapno dicay masairo,
sa idi yanda bassit immadayo
iti rebbeng á mabato ti tao.
Nagparintumeñg á nagdumog dita
á nagcararag qñ napateg ñga Ama na:
"Pater mi, si posibile est" quinonana,
"transeat á me calix iste" iliclic mo coma
daytoy caliz ti pait á innac masagaba.
Ngm nupay casta ti iquiddaoco
dayta mt la quedñgam ti tungpalecto
ta sica ñgad ti Ama'c á pudno
qt aoan aramiden toy Anac mo
no di mt la sumurot ita cayatmo.
Idi nalpas daydi cararagna
immasideg cadagdi tal-lo á caduana
qt riniingna ida tapno agcararagda

tapno di nalaca á masairo ti naquemda
cadagti naruay unay á siba ti cararua.
Nagsubli mt la idi inna pagcararagan
qt indaodaoatna dita ni Ina nan
tapno panañglioliou qña't dina sardayan
castamet daguiti Apostoles na qñ papagayam
qt pacaoanenna mt ti sañgaluboñgan.
Qt no ti irot ti panagcararagna
á maipoon iti dagsen ti basol ti parsua
qñ itinto panagsingpet dagti tattao coma
nagling-et iti dara ni Jesus dita
qt cas mapulcocan ti naquem na.

Agsipod iti casta naiparbeñg
á impan Qña ni San Gabriel Arcangel
ñga iti maysa á caliz dita si-igguem
tapno liolioa ti sililiday á naquem
ni napateg á Jesus á daydayaoen.
Quinonana mt á imbisic
á capilitan á inumenna ti pait
ta dagti tattao napalaloda iti quinadaques
qt aoan cadacuada ti macaimet
no di la ni Jesucristo ta nupay tao, Dios á nabileg.
Quet daguiti idaodaoatmo
á di pannacairubo dagti Discipulos mo
oen, annugoten ti Dios Apo,

ñgm saan quet á maaramidto
á maisalacan amin daguiti tattao.
Ti saan daytoy á pacaannugotan
agsipod iti Pastor ca á mainaganan
quet daguiti di sumrec iti pagacayan
saanda á napaypayso ñga paiturayan
iti santa Iglesia Catolica á naituyang.
Nagpucao daydi Angel'en á immadayo
quet ditan ni Apo tay á Jesu-Cristo
ricna ti baguí nan ti arig á nasdó
gapo iti caasi na cadaguiti tao
á dida la umasideg iti Dios Apo.
Nagling-et manen iti dara
qt dagdi bulbulong á naparsiacan dita
nasuratanda iti: daytoy pusoc qñ ricna
nalapunos da iti ladiñgit á nacana
gapo iti caasic iti tao ñga salioaoá.
Quet idi ta nalpas ti cararagna
inna rini-ing dagti Discipulos na:
bumañgon cayon ita turog á naiduma
ta itan quet ditoy sumuñgadda
dagti mangtilio á sisasagana.
Agpayso adda da idi arpad dan
daguiti soldados á di mabilang,
Escribas qñ Fariseos ti cacuyogdan
quet paluñgo da á mañgidalan
ni Judas Iscariote á caguliban.
Daytoy insigodna á imbagá
cadaguidi nadangcoc á cacuyogna
á ti taonto ñga agcanna dita
iso ti dida ingraran á tilioenda
ta iso ti Jesus á sapulenda.
Quet idi umadani dagtoy nadangcoc
á si-igam da iti nacaquigquigtot
nagsaludsod cadacuada ni Jesus:
¿asino ti sapulenyo ditoy á suquisoc
ta igam man dagti incay intugot?
Simmungbat da Quencuana:
ni Jesus Nazareno, conada;
quet ni met Jesus quinonana:
"Ego sum", siac ñgarod no casta,
quet dagdi nagbiroc natuang da.

Napucao daguiti ricna da
ta bileg ti Dios ti nañgicasta
tapno bigbiguenda't pannacabalin na
quet idinton ta caasianna ida
pimmulang met la ti quiredda.
Bimmañgon da met la amin
ñgm dida pinanunot daydi naaramiden
á inted ti Dios á Mannacabalin
tapno inda coma babaoienen
daydi nadangques unay á gaguem.
Quet idi ta pinidua ni Jesus
ti in cadacuada nagsaludsod
no ania ti cayatda á sipupungtot
sinungbatanda dita ñga dagos:
ni Jesus Nazareno á masnoc.
Quinona cadacuada ni Jesu-Cristo:
siac dayta Jesus Nazareno
qt tilioendac lñg no iso ti cayatyo
ñgm diyo iramraman dagti Discipulos co
ta ilac-amco amin ida ñga agpayso.
Ni nagulib á Judas dita
immasideg quen Jesus á sitatalna
quet dagos á inagcan inaracupna
sa nagdaydayaoen á nagconá:
"Ave rabbi," Maestro cablaaoanca.
Quinona quencuana ni Jesu-Cristo:
"amice, ad quid venisti?" ania ti gagarayo?
quet dimmuclos daguidi soldado
ta iniggaman ñga agpayso
ta tilioenda á cas daques á tao.
Ni Pedro inasutna daydi Espada
quet tinagbatna daydi maysa
qt daydi lapayag ni Malco naisina
quet ni Jesus idi maquitana't casta
dagos á ni Pedro tinubengna.
Conana: Pedro, agtalnacan
quet daytoy saoc tandaanam
á ti mangpapatay iti igam
igam met la ti innanto pacatayan
qt no mañgutangca iti biag incanto mt bayadan.
Siac no cayatco coma ti lumisi
itoy rigat qñ tooc á manappitappi
ayabac coma dagti Angeles á umadani

tapno rebquenda toy lubong á natiri
ñgm saan tapno maisalacan quetdi.

Dayta lapayag á naisina
naimbag no ipulang met la coma
quet agpayso apaman á naidinna
quimpet á cas met la idi cagagapona
ta naquem ti Dios inguet asi na.

Sa quiñona ni Jesus cadagdi tao:
¿daques'ac aya ti panañgipagarop yo
ta immay dac tinilio ñga agpayso
á naruay ñga igam ti binalon yo?
¿ania aya caniac ti ipabasol yo?.

Cona pay ni Jesus á nasungdo:
inaldao-aldao naguianac iti templo
quet ¿ñgaman pay á di coma iso
ti nañgalaan caniac nangtilioanyo
no pudno ñga adda basol co?

Rineppetda ditan á sirurungsot
ni nasam-it unay á Jesus
quet nagtaray amin daguiti Discipulos
ta naquemda ti napaquigtot
cadaguiti siigam á nadangcoc.

Ngem idinto ta madamdama
nagtuquiad ni Pedro á nagbuya
nupay adayo la daydi yanna
tapno paliioen quitaenna
ti banaguen piman ni Maestro na.

Quet idinto ta ipanda iti ciudad
ni naDiosan á Jesus á nadayag
simmurot met ni Pedro á siannad
quet daguidi Fariseos quen Escribas
nagbilinda á dumagasda quen Anas.

Daytoy Anas á masarita
nag-pontifice met idi cua,
catugañgan ni Caifas á nadamca
iso ñga pontifice ñga agdama
idi ñga ni Jesu-Cristo tinilioda.....

Quet idi adda iti sañgo ni Anas
ni Jesus á poon ti imbag
nagsaludsod itoy naasi ñga Mesias
no adino ti yan da iti daydi ñga horas
daguiti cacanunongna á naoadoad.

Conana: itan ta addaca iti ima
iti agtengñgel iti quina justicia
¿apaya iti binaybay-anda ca
daguiti naruay ñga agdengdengñgeg qñca,
no di quet ulbod ti isursurom cadacuada?
Al-al-lilaoem daguiti tattao
cadagti ur-uray á iadadalmo
ta maisaluñgasiñgda á pudno
cadagti daan á insursuro
ni Moises á inguet sungdo.
Qt iti casta ñga aramidmo
maaoatan á ti gaguem mo
sica ñgata ti mamaluñgo
cadagti naruay á tattao
á magargarim ita pañgiculbo.
Nalaiñg qt ni Judas
ta nadlaona piman daras
dayta panañgiculbom á nasicap
tapno di mairaman iti rigat
á di bumurong Qca ita á maisaad.
Dayta ti maysa á mañgipadlao
á ti isursurom panañgal-lilao
qt mamatida ita quinasalaoasao
ta panunotda mt ti palaoapao
á sumurot iti aniaman ñga arimbañgao.
Ibagbagam cano á sica ti Mesias
tapno nalacam ti mangpadacdac
cadagti tattao á di agannad
qt no Dios ca coma ¿apaya á dica maucas
dagta reppet mo tapno mabalinmo't maipatac?
Ni nasam-it á Jesus di lñg simmungbat
cadagti macasair á balicas
qt nagbilin ditan ni Anas,
conana: ipanyo ala qñ Caifas
daytoy mauyong á immayyo indatag.
Dagti mamasirib dagdi Judios,
Escribas qñ Fariseos
aguisaoañgda dita iti agcacabantot
qt impanda á sibabalud ni Jesus
iti balay ni Caifas á sumangcadañgcoc.
Qt idi maidateñgda ti Mesias
iti balay ni naulpit á Caifas
daytoy nagsaludsod qñ Jesus daras

maipanguep cadagti agoarnac
á isursurona cadagti di agannad.
Simmuñgbat ditan á dagos
ni nadayag unay á Jesus
cona toy Apo á inguet anus:
no Siac napatac ti panañgisuroc
aoan la ti inlimlimedco á pulos.
Saludsudem la cadagti tattao
dagti innac cadacuada isursuro
tapno isoda ti mangipalaoagto
no adda maisupadi iti linteg á pudno
oenno macaited ririboc oenno quil-lo.
Idi maisao ti casta ni JesuCristo
tinungpa daydi maysa ñga tagabo,
quinonana: ¿casta ti isungbat mo
iti pontifice ñga nañgato
no adda coma bassit á bain mo?
¡Oh tao! uray asino ca man,
panunutem ala ti cas-ang
ti casta ñga inda ipalac-am
qñ JesuCristo á casam-itan
ta iti rupa na inda inimaan!!
Idinto ta ti Dios unay á nadayag
isona la á quinonana ñga insuñgbat
no daques ti sinaoc, inca ala ibatad,
qt no pudno da qñ naimbag,
¿apaya á casta ti inaramidmo caniac?
Daydi nagamrang á timmungpa
ñga iti saclang ti turay di immaripapa
di laeng naguni metten dita,
castamet á dina la dinusa
gapo iti lucsao da qñ Jesus á cagurada.
Daguidi nagulib á Fariseos
qñ Escribas á nañgidarum qñ Jesus
nangtulagda iti sacsi ñga agulbod,
ñgem daguitoy dida met agtutonos
iti palaoagda coma ñga naurnos.
Quinona daguidi dadduma á sacsi:
daytoy á Jesus imbagana idi
á tuañgen ti Templo á nataraqui
tapno iti las-od tal-lo ñga aldao inna isubli
no di quet tao daytoy á natiri.

Quet iti uray daytoy á palaoagda
di pay la agtutunos dagdi sacsi da,
nupay casta ni Caifas nagsaó dita
¿aoan la ti isungbatmo uray ania
cadaguita amin á idarumda Qca?
Iti nagan ti Dios á sibibiag
isapataanca ñga inca ibatad
no pudno á Sica ti Mesias
oenno Cristo ñga anac ti Dios á nagasat
á ururayen idin á nabayag.
Simmungbat ni Jesus á nasungdo,
quinonana: Siac dayta inca sinaó
quet maquitayonto ti Anac ti tao
ñga agtutugao iti macanaoan ti Dios Apo (1)
ñga aggapo lañgit ñga umay ditoy daga mañgocomto.
Daguitoy á saó idi mañgeg ni Caifas
caoes na daguiti inna rinay-ab
tanda ti pungtot na á gumilayab,
quinonana: nagbassaoang iti napatác,
cas natimodyo met á cas caniac.
Iso ti gapona ñga di masapulen
dagti sacsi ñga agpalaoag pay laeng,
anansata mabalinyo á iqueddeñg
ti dusa na quetdi ñga rumbeng;
quet simmungbat ti Consejo: "papatayen."
Idi castan ti impuccaoda
maysa maysa ti cumabil dita
quen Jesu-Cristo Dios á nañgina
adda dumanög, adda cumugtar, adda tumungpa
quet, no mabalin la coma, sidaenda.
Nagrarañgasanda ni Jesu-Cristo
nangrona cadacuada ni Malco
ni Malco idinto ta iso daydi tao
á ti lapayag na impulang á pudno
ni nasam-it á Jesus ñga Apo tayo.
Gapo iti napuyatan dagtoy nadaoel
quet ti horas natalna unayen
cadagti balbalay da inda nagaoiden,
quet ni Jesus intalecda ñga imbatin
cadagdi guardias dita á nalaing.

(1)—Agtutugao iti macanaoan ti Dios caipapananna ti dacquel á bileg qñ pannacabalin.

Inraquedda ni Jesus á nañgina
iti maysa ñga adigui idi siroc á nalaoa
daydi palacio ni Caifas á sacerdote da
quet daguidi agbantay á imbatida
nagpatnag dita ni Jesus á rinabrabacda.
Ti napateg á rupa ni Jesus inabboñganda
iti lupot á nalaos ti ruguitna
sada tupraan, sintoquen, tungpaenda
quet inda pay pagpadlesen dita
no asino ti quimmabil Quencuana.
Conada pay: daytoy aguin-ari;
anansa coma ta maicari
á iccan tay coma quetdi
iti balañgat quen cetro á nasudi
uray si-it quen taguinting á narasi....
Naruay pay quet nadumaduma
daguiti tooc á impasagaba da
á diac mailanad, cas rebbengna,
ñgm no daguidi impalacamda Qña
nacaalalinguec, aoan pada na.
Rabi-i daydi á cangronaan
iti pait, liday quen cas-ang
ta ni Jesu-Cristo, Dios á pagraeman
pinagbalinda ñga aoan capapaayannan
ta nasursuroc, ñgem sairo dagdi nangdusan.
¡Oh Dacay amin á parsua
tattao, Angeles, lañgit quen dagá,
caycayo, danum, taao quen dadduma!
¿mabalinyo ñga buyaen ñgata
dagti tooc ni Jesus á sagabaenna?
Castamet á saludsudenyo
no ania ti napaypayso á gapo
ti casta unay á pannacatotooc ni Jesu-Cristo
ta aoan sabali no di ayatna á napalalo
tapno maisalacan la coma ti tao.

PANAGLIBAC NI PEDRO

Iti daydi rabi-i á nadaguensen
á ni Jesus daydi aguitureden
cadagti saludsad qñ saó á barengbareng
idi balay ni Caifas á tuggareng
lam-ec mt daydi nacana á ricnaen.

Gapona ñga iti sañgo daydi balay
nagpoor da iti di narayray
tapno aguinnodo daguidi agururay
iti banaguen daydi naiparasay
á maaramid dita á nacalidliday.
Ni Pedro á simmurot qñ Maestro na
tapno paliioenna ti banaguenna
nupay dacquel daydi butengna,
simrec met idi patio á yanda
dagdi aguininnodo qt immabay cadacuada.
Quet idinto ta maquita
daydi baba-i met dita á maysa
quinona daytoy: no sica ammoca
tao daydiay Nazareno á insaclangda
gayyem á cacuycuyogna ca.
Ni Pedro á nacatimod iti casta
immapay ti dacquel á butengna
quet dagos la ñga sinungbatanna:
saan, diac amammo dayta,
quet nalabit maal-lilaoca.
Idi maisaona ti castan
timmaraoc daydi caoitan
quet daydi sarita naiaoaoan
ta ni Pedro timmacder ditan
á cas saad ti agpalpalioan.
Quet idinto ta madamdama
adda man judion á maysa
quinonana: sica, gayyem, caduanaca
daydiay Jesus á pagsalsaludsudanda.
quet cona ni Pedro: diac ammo dayta.
Iti daytan ado ti immadani cadacuada
quet conada: oen, daydiay caduanaca
ta dayta bengñgatmo ñga agsarita
iso ti mañgipanecnec mañgibagá
ta galileo ca á cas quencuana.
Idi castan quimmaro ti buteng
ni Pedro á puso na idi ti natangquen
gapona ñga impapilitna laeng
qt dita sinapsapataanna payen
á ni Jesus dina amammo á pulosen.
Apagyebcas na daydi sapatana
nagtaraoc daydi manoc dita
qt iso metten ti pannacaquitana

ñga ni Jesus nanipod iti daydi yanna
ni Pedro piman tinaliaona.
Idi ta castan naipalàguip qña
daydi sinaó idi ni Maestro na
quet iti saquit ti naquem na
rimmuar á immadayo dita
qt nagsañgit iti napait á lulua.
Casta ti inaramid ni Pedro á nagasat,
basol na ti binabaoina't daras,
ñgm naiñget unay, saan á rabrabac
ta curangna la ti mapugsat
ti añges na idi saibbec ñga aoan pumadpad.
Sangsañgit aoan ti pada
ti inaramid ni Pedro dita
ta nairot ti panagbabaoi na
iti daydi naalas á panañgilibac na
á dina amammo ni Maestro na . . . .
Quet idinto ta cabigatan daydin
nagtipon da iti balay ni Caifas manen
daguidi amin á mañgirurumen
quen Apo Jesus á daydayaoen
ta patay nan ti inda iqueddeng.
Iti daydi Sanedrin á nagtitiponánda
ni Jesus manen pinatbagda
no patalguedanna daydi saó na
ñga Anac ti Dios á quinonana
qt simmungbat ni Jesus: oen, incay nasarita.
Quet idinto ta mañgegda ti casta
namimpinsan da á nagcona:
iti patay iso ti caicarianna;
qt ni Caifas nagbilin dita:
ipanyo qñ Pilato tapno itnagna't sentencia.
Impagnada ditan ñga agpayso
ni naanos unay á Jesu-Cristo
tapno inda aoaten quen Pilato
ti queddeng á pait na ti nacaro
á panangpapatay da nupay di mainumo.

PANAGBECQUEL NI JUDAS ISCARIOTE.

Ni Judas idi maimatañgan na
ti pannacairurumen á nacana
ni naimbag á Jesus á Maestro na

nagpanunot quet quinonana:
ti aramid co nacasang aoan pada na.
Conana pay: naimbag no ipulang
daytoy pirac á innac nañgilacoan
iti Dios co á cadudunñgoan
quet agpayso saan á nagtantan
napanen quet dagos simmaclang.
Quinonana cadacuada: oh agcacañgato,
umayco ibabaoi ti inaramid co
á panañgilacoc quen Jesu-Cristo
quet addaytoy amin tay pirac yo,
agraman Escritura á firmaantayo.
Fariseos qñ Escribas simmungbatda:
nay, Judas, saan á mabalin ti casta,
ti nalpas á tulag saan á mabuca
ta di cam ubbing á naquigatang qca,
cucua min ti binayadan mi, qt pumanaocan ala.
Ni Judas idi mañgegna ti casta
nacusocuson daydi naquemna
qt idi simbaan ti napananna
ta daydi pirac ditan impuroacna
ta conana: ¿pagan-anoc pay dayta?
Ammona á daques ti inaramidna
ñgm dina mt babaoyen á saquiten ti naquem na
tapno pacaoanen mt la ti Dios coma
ñgm nagbecquel qt ti napanunotna
tapno manungpalacon, quinonana.
Iti ruar ti paguilian tinuroñgna
qt immoli iti cayo á maysa
siniñgdananna daydi teñgñgedna
ta nagbecquel ditan, qt daydi bangcayna
sinda dagti tumatayab nadumaduma.
Daydi tian na idi á bimtac
bagbaguisna ti naioarsi naiporporoac
qt daydi cararuana á dacsangasat
naipan sadi infierno á nacaamamac
tapno matotooc ñga agnanayon, di mababas.
Dina la piman napanunot
á dagti basbasol uray casano da iti bantot,
no iarārao á babaoien ida qñ Apo Dios
pammacaoan na ti inna iannugot
ta asi na ñgarod ti di mabubos.

Qt idi maammoan daguidi Judio,
á ni Judas imporoacna daydi pirac iti templo
quinonada saan á mainumo
á dayta á pirac ilaoc iti tesoro
ta naalas unay ñga agpayso.
Iti qt rumbeng quencuana
igatang iti sangcadisso á dagá
tapno daguiti gangannaet ti pacaipaayanna
á pacaitabonan ti matay cadacuada,
tapno dayta á pirac adda pacaiccanna.
Gapona ñga Haceldama ti impanaganda
iti dayta masasaó nga guinatangda
iti tao nga agararamid iti bañga
iso ñga ollero ñga conada
daguiti agsasao iti quinacastila.

PANNACAISACLANG NI APO TAY A JESUCRISTO QN OCOM A PILATO.

Daguidi agcacaulpit á Judios
Escribas dita qñ Fariseos
tabtabbaaoenda ni Jesus
á insaclangda ñga dagos
quen Ocom da á ni Pilatos.
Conada: adtoy á yegmi qca
daytoy tao á mañgibagbagá
ñga Anac cano ti Dios á maymaysa
qt sana pay ipapati ioaroará
ñga Ari daguiti tattao iti Judea.
Quet maipoon cadaguitoy á saó
pilit á maririboc daguiti tattao
ta al-lilaoenna ida ñga iculbo,
anansata urayenmi ti pangñgeddengmo
tapno papatayen comá, cas mainumo.
Ni Pilatos simmungbat cadacuada:
oen, papatayen no caicarianna.
ñgm isardengyo pay ta uñgetyo Qña
ta agsaludsudac pay á omona
ta ti natacneng á linteg casta't conana.
Iti casta ñga insungbat ni Pilato
cas nabainan daguidi Judio,
quinonada: no aoan basol toy tao

dicam idarum ita biang mo
ta natacneng cami á di mañgiculbo.
Ni Pilato cadacuada simmungbat:
ita pateg qñ tacnengyo siammoac
ñgm sináo ti linteg ti pagsurotac
tapno iti bilinna ñga nacanatad
ti tungpalec á maalagad.
Anansata agtalna, aguraycayo
ta agsaludsodac, cas mainumo,
¿no asino ñga Ocom ti nañgipato
á rineppet quen quinabcabilyo,
sacay inyeg ita ditoy yan co?
Conayo á babacnang cayo á natacneng
qt casta man ti incay aramiden
á dicay nagpannuray coma pay lñg
iti ocom coma Qña á mañgeddeng
iti sacop ti Roma á daydayaoen?
Nasingpet, naemma daytoy tao
iti adda Quencuana á mabigbigco;
nupay casta, ala man ipalaoagyo
¿no ania ti basolna á conayo
á casta la unayen ti uñget yo?
Daguidi siuñget á nañgidatag
quinonada: daguitoy sumaridat
isoda ti basol á limgac
daytoy ñga mañgipadacdac
iti nauneg unay á panagsicap:
Daytoy á tao aguinnanacman
tapno ado daguiti mailao-an
á maaois quen maayayonan
á sumurot Qña iti dalan
á sumaluñgasing iti pagalagadan.
Daguiti isursuro na pasig á ururay
maiduma, maisupadi la unay
cadaguiti linteg á nadarisay
á inted cadacam impaay
ni Moises á naisagsaguday.
Daguiti mapasurot nan naruay
ta naimbag á manglinglinñgay
cadaguiti saó na ñga naalumamay,
ñgm mañgiculboda á mañgilumay
cadagti di agpanunot, cas maipaay.

Daguiti tattao inna sulsulboguen
á buis da ti di can itden
qñ Cesar Tiberio á daydayaoen
quet, iti casta saan á rumbeng
á dayta aramid na di tubñgen.

Ioaroarnacna pay á sasaoén
ñga iso can ti ari ti Israel
á iso can ti Mesias á ur-urayen,
quet daytoy á tao dicam duaduaen
ti casasaadda á di met natacneng.

Dacami saan cam ñga agduadua
á ti Mesias no dumteng ti yaayna
ado ti pacdaarto á pacpacaona na,
quet daguitoy aoan pay naquita
¿di cad maaoat á tiri daytoy ti saóna?

Ammomi daguiti cacabaguianna
castamet daguiti naganac Qña
napanglao unay ti biag da,
quinaal laoagui la ti pangguedan da
aoan met madamag á nagsursuroanna.

Profeta cona met coma Qña
no adda ammo coma á sursurona
ñgem aoan pay ñgarod agpapan ita
ti profeta á limtuad idiay ili na
ta daytoy napalalo ti numo na.

Idi matimod ni Pilato dayta
ni JesuCristo nagsaludsodanna:
¿daguiti Judio ari da ca aya?
simmungbat ni Jesus: oen quinonana
pudno dayta sinaom á casta.

Conan Pilato: ¿apaya á idarumda ca
daguitoy agquiddao á papapatay ca
no pudno met la á sica ti arida?
¿ania met ti pudno á casasaadmo aya?
¿Dios ca ñga agpayso oenno táo ca?

Ni Jesu-Cristo simmungbat dita:
saanac la á tao ñga cas quenca,
quet ti pagariac saan á ditoy dagá
no di idiay lañgit inguet ñgato na,
ñgem patay co laeng ti daoatenda.

Quinona manen ni Pilato:
¡ari ca ñgarod á napaypayso!
quet simmungbat qña ni Jesu-Cristo:

lañgit ti nañgitalucatic ita saó
ta tumutop á insaoangmo.
Dayta ti gapona ñga immayac
ditoy dagá tapno mayanacac
tápno ti pudno iso ti panecnecac
quet daguiti sumurot iti pudno, nalaoag,
á isoda ti napaypayso ñga iturayac. (1)
Cas di naaoatan ni Pilato toy á saó
ta quinonana: ¿ania ti pudno?
sana imbagá cadaguidi Judio:
aoan masaracac á basol toy tao
tapno malais iti linteg qt papatayenyo. (2)
Napalalo ti gura daguidi Judios
iti casta á cona ni Pilatos
conada pay quet á ni Jesus
ti ocom innansa quet tinaguiroot
cadaguiti saó na á pañguy-uyot.
Gapona á ni Pilato patupequendan
iti saó tapno pilit á ni Jesus padusanan
ta conada mangririboc iti paguilian
idinto ta nanumo á tao ta capanglaoan
iti Galilea ñga pagturayan.
Idi castan nagsaludsod ni Pilato
quen pabasolenda á Jesu-Cristo
no pudno ñga iso Galileo
quet: oen quinona ni Apo tayo
táo'ac sadiay ñga agpayso.
Ni Pilato nabang-aran ti puso na
quet cadaguidi Judios quinonana:
sres, daytoy tao saan á siac ti agturayna
ta ni Herodes ti aquinsacop qña,
anansata iso ti pañgipananyo ala.
Malucsao daguidi Judio
ta di pay la quedñgan dita ni Pilato;
quen Herodes impanda ni Jesu-Cristo
quet ni Herodes adda met idi á tiempo
sadi Jerusalem ta naquipascua cano.
Quet idi á ni Jesus maisaclangda
quen Herodes ñga ari ti Galilea
nalaos daytoy ti ragsac na

(1)—Omnis, qui est ex veritate, audit vocem meam.
(2)—Ego nullam invenio in eo causam.

ta nabayag idin á madamdamagna
á ni Jesus milagro ti araramidenna.
Gapona binugtacna ñga dagos
daguidi Judios á nañgitulod
conana: ¿aoan man asi yo á pulos
itoy tao á inguet anos
ta quinabcabilyo á sibabalod?
Nagcorona, nagcetro idi trono na
sa nagsaó qñ Jesus á sinañgona:
yamanec ta itan agsarac ta
ta cayatco ti cumita coma
iti milagrom uray maymaysa.
Nadumaduma ti nangnañgegco
á nacascasdaao inaramid mo,
anansa coma ta ipabigbigmo
ti conada ñga pannacabalin mo
tapno mamatiac ñga agpayso.
No tungpalem toy á ibagbagac
itdec met quenca ti pagsupapac
ta uray cagudua ti pagariac
mabalinco quenca ñga yaoat;
ita mt ipabasolda Qca inca mañgabac....
Ala coma sumungbatca
cadagtoy innac Qca isarsarita . . . .
ñgem ni Jesus aoan dita ti uni na
ta saan á rumbeng Quencuana
daguidi saó ñga mañgegna.
Gapo iti casta cona ni Herodes:
daytoy tao impatoc no nasingpet,
ñgm itan, agpayso innac mapnec
á mauyong quen macapauñget
ti cababalin na á nadangques
Anansata ditan pinacaoesanna
iti napudao á pangrabrabac Qña
sana imbilin met la ñga isublida
iti biang ni Pilato tapno itinnagna
ti pagarupenna á maipaay á sentencia.
Imbilinna pay ti inna pannaquiamo
idi panagguinnurada quen Pilato;
qñet daguidi nadaoel á Judio
guinuyodda á impagnan ni Jesu-Cristo
ta ganatda unay ti napalalo.

PANANGISUBLI DA QUEN PILATO.

Quet idi maisangpetda qñ Pilato
ni naanos unay á JesuCristo
conana: ¿apaya manen á inyegyo
idinto ta sinaocon cadacayo
ñga aoan, pilaoec iti daytoy tao?
Inimtuodco cadacay á babacnang
daguití conayo á pangpabasolan
quet aoan met innac nasaracan
á umiso Quencuana á pangpattugan
cadaguiti linteg á pagalagadan.
Gapona tapno mapneccayo
idiay arina pinaipanco cadacayo
tapno iso la coma ti macaammo
á mañgeddeng coma iti mainumo
quet pinaisublina met itoy biang co.
Quet agsipod iti aoan maquitac
á basol toy tao á pangdusaac
mapanunotco ñga naimimbag
no baguinan ti ibbatac
ta casta't linteg á nacanatad.
Daguidi Judios simmungbatda:
no coma no aoan basolna
dicam coma daoaten quenca
ti naiñget á pannacadusa
toy tao ñga iti ili riribcquenna.
Quinona met dita ni Pilato:
adda iti cadaoyan á sursurotenyo
á iti Pascua iti tinaoen ibbatanyo
ti maysa ñga balod á tao,
anansata ibbatantay ni Jesu-Cristo.
Daguidi Judios simmungbatda:
pudno ñga no castoy á Pascua
ibbatan ti balod á maysa,
ñgem dicam cayat á ni Jesus ita
ti maibtanan ta daoaten mi ti patay na.
Caycayatmi á ni Barrabas ti ibbatan
nupay nadangques á napeclan
ta basolna cadacam ti nalaglag-an
ñgm iti daytoy mangririboc iti paguilian
qñ tapno turay ti Roma ti di madangran . .

Ni Pilatos dina sinungbatan ida
ta panunoten na ti aramidenna
quet iso metten ti pannacaurayna
iti pinaibaga ni Procle ñga asaoa na
á dina biañgan ti panguep ni Jesus coma.

Natagtagainep naparparmata na
ñga ni Jesus, tao ñga aoan basolna
anansata pinaibagana qñ Pilato ita
tapno saan á mailaoan á mangsentencia
iti macaited Qña iti dusa . . . .

Ngem daguidi Judios inda ululitan
á ni Barrabas ti maibbatan
quet ni Jesus ti pilit madusaan
quinonada qñ Pilatos: ilanzam, ilanzam
dayta macaririboc iti paguilian . . . . (1)

Ni Pilatos napali-ionan
á daguidi Judios á nagamrang
ni Jesus dida laeng ingraran,
napanunotna á quinedñgan
ti dusa á nacaapaprang.

Conana: tapno mabaoasan ta gura yo
alaenyo á sapliten ni Jesu-Cristo,
quet apagdengñgeg daguidi Fariseo
innalada á inracos ni Jesu-Cristo
iti adigui sa sinaplit dagdi verdugo.

Casta unay ti pananggagarada
ta manipod olo inggana iti saca
napidipid, nagsusucot ti saplit na
quet dagti laslasag nasayyasayya,
nagbalin á maymaysa á sugat daydi baguí na.

Amin ñga adda sadi lañgit
padapada da ditan ñga agsangsañgit
iti casdi piman á pannacasaplit
ni na-Diosan á Jesus á nasam-it
á inrubo unay ti quinaulpit.

. . . .
. . . .

(1)—Crucifige, crucifige eum.

Naminano á naglunos ti añges na
ni na-Diosan á Jesus á sinaplitda
quet idi maumadan á mangdusa Qña
binucaanda daydi pannacairacos na
quet dagos á natuang, napasag iti dagá.
Qt idi macabañgon toy nasam-it
naguin-inayad nagardang sagbabassit
innalana daydi inucsobda á caoes
ta pinagpunasna piman iti ling-et
sana incursong nupay apagbi-it,
Apagbi-it ta dagdi nadamca
á Judios inguet ranggas da
adda manen napanunotda
á inda qñ Jesus pangdusa
qt daydi caoes manen inucsobda.
¡Oh! tao inca man ala panunoten
no casano dita ti sagabaen
ni Jesus, Dios á daydayaoen
ta idi caoes na ti inda ucsoben
quimmuyog dagdi lasag á quimpeten.
Agtabtabbaao dagdi naranggas
qt iti daydi caoes inda insucat
ti nalabaga á rutrot, naruguit, naalas

sada pinagtugao iti banco á narucop, maracracrac
tapno imamecda ti si-it á balañgat.
Impaigguemda mt Quencuana
ti tanabog ti taguingting á cona
ta iso can ti pannacacetrona
ta rabrabaquenda ñga sinin ari conada
qt agparintumengda á cumablaao dita.
"Ave rex Judeorum: conada,
ti Dios aluadanna lñg coma,
¡oh! ari dagti Judios á nañgina,
ta casta piman ti cayatmo ñgata,
patotooc cadagti Judios á inguet damca!
Sinsintoquen cabcabilenda
ñga cas aoan capapaayanna
pagpadpadlesen rabrabaquenda,
qt idi maquita ni Pilato ti casta:
ioliyo man ditoy, quinonana.
Qt idi maiolida ni Jesucristo
impatan-ao ni Pilato cadaguiti tattao
sana quinona dita á sinaó
ti nabagas unay ñga: ECCE HOMO,
adtoy ti tao á dusdusaenyo.
Daguidi naruay á nacabuya
immicquisda ñga nagarioaoa
tol-le, tol-le, crucifige eum, conada
pailansam ala di maitungcua
dayta tao ñga salioaoa.
Quinona cadacuada ni Pilato:
¿apayapay á pailanzayo ti ari yo?
qt simmungbat dagdi Judio:
no ti ari mi á maymaysa qñ pudno,
saan á dayta ta ni Cesar Tiberio.
Idi capnecan unay ni Pilatos
daydi siguiguilayab á pungtot
daguiti natabilang á Judios
naquem na piman ti sidudocot
gapona naquisaó manen qñ Jesus:
Gayyem co unay, siammoca
iti napalalo á uñgetda Quenca,
anansata saoem ti pudno ala
no adino ti ilim tapño ibbatanca,
ammom met toy pannacabalinco ñgata.

Simmungbat ñi Jesus quinonana:
dayta pannacabalin ñga adda qca
aoan sabali no di lañgit ti naggapoanna,
anansata icutam ala, cas rebbeng na,
dica ituloc ñga agpalaloda qña.

Ni Pilato malagaoan ti ñaquemna
quet nagtugao idi Lithostrotos á cona,
sa cadaguidi Judios quinonana:
ti ari yo quitaenyo man ita
ti nacalcaldaang á banag na.

Simmungbat qña daguidi Judio:
bumiddotca ita panagsaó
ta ti ari mi ni laeng Tiberio
quet nó maammoan na, agpayso,
á gura nanto quenca ti mauraymo.

Nagbuteng dita ni Pilato
quet saanen á nacasaó;
sa nagpaala iti danum ta agbuggo,
pañgipaaoatna cadaguidi tattao
ñga aoan ti basbasol na cano.

Conana: no siac aoan aoan basol co
iti panagpatay yo itoy tao
ta ibbatac coma ti panguep co
quet ni coma Barrabas ti patayenyo
ta nadangques unay á pudno.

Daguidi Judios simmungbatda:
oen, ni Barrabas ti maitdan oayaoayá,
quet ni Jesus papatayen á ilanza
quet accoen mi á basol ti dara na
agpapan appo dagti appo, aoan inggana.

Casta ti panagcarí dagdi Judios
quet agpayso icarcaroda á di maputpot
ingganamto iti daytoy lubong agguibos
ta daydi gura da unay quen Jesus
aoan la ti pañgipadpadan á pulos.

Idi castan nagtugao idi sitialna
ni Pilato ta itnagna ti sentencia
ta napabutñgan ti naquem na
quet castoy daydi inqueddengna
quen Jesu-Cristo tapno yaoatna.

Siac ni ocom á Poncio Pilato
iti turay ni emperador Tiberio:
iti panangyasog caniac daguiti Judio

iti tao ñga agnagan Jesus Nazareno,
quedñgac toy sentencia á sumaruno:
Agsipod iti mapanecnecan
á daytoy Jesús á naisaclang
ririboquenna ti paguilian
ta balbalioanna ti cadaoyan,
patay quencuana ti maituyang.
Quet iti dusa á pacatayanna:
iti maysa ñga cruz maipadeppa
quet agtengñganto cadaguiti dua
á mannanacao á mailanza
iti bantay Calvario á cona. . . .
Idi daytan ti mañgeg daguidi Judio,
rinabsotdan ni Apo tay á Jesu-Cristo
imima nan ti inda pinuñgo
quet impabaclayda Quencuana ñga agpayso
ti cruz á dagsenna ti napalalo.
Inoccoranda iti tali ti tengñgedna
cugtaran, danoguen, sipatenda,
ti tagari dita aoan ti pada,
quet adda met mañgipuccao, mañgioará
iti naiqueddeng á castoy ti caipapananna:
Ni Jesus Nazareno á mañgibagbagá
á daguiti Judio iso ti ari da,
nagulib ta daguiti tattao iculbona ida
á sumurot iti sabali á lintegna
ta bilin ni Moises ti saluñgasiñgenna.
Ibagbagana met á iso ti-ari ti Israel
quet iti casta maaoat á inna sigpen
ti umagao iti turay á daydayaoen
ni Cesar á maquinsacop iti Jerusalem,
anansata dusa quencuana ti naiqueddeng.
Iti Calvario oenno Gólgota
ti pagtungpalan pacailanzaanna
iti nagbaetan dagti mannanacao á dua
tapno pacapabutñgan ti macaquita
á tumultuladto quet quencuana.
Ipagnada á cuyoguen ni Jesus
siaoit iti inguet dagsen á cruz
á ti tadem ti iquingna naisugat á dagos
iti abaga na á ti dara agararubos
quet idi napacapuyen naidaramodom naigusugos.

Idi bumañgon iti pannacapasagna
manayegteg daguidi sacsaca na
sada piliten manen á mañgipagna
iti daydi cruz inguet dagsenna
cusayanda pay á cabilen iti nagagara.
Quet idi maysa ñga langsañgan
ado daguidi inna malabasan
á babba-i á lulua da ti agarimayang
ta asino man qñ Jesus ti macaimatang,
saan á mabalin á puso na't di lumdaang.
Idi maquita ida ni Jesu-Cristo
conana: saan á Siac ti sangsañgitanyo,
no di met la daguita biang yo
agraman daguiti annac yo;
ta lacamenyonto ti ladiñgit á nacaro.
Dinto bumurong ti aldao á nacana
á daguiti Judios to piman caycayat da
á cadaguiti bambantay magaboranda
ñgm iti nacaalalinguec á panagsagabada
iti tooc quen paguel ñga aoan ti pada.
Quinona pay ni Jesu-Cristo:
no Siac pay ta aoan basol co
castoy ti tooc á malacam co,
¿casanonto cad quetdin ti caro
ti sagabaen ti adda basolna ñga tao?

Iti maysa ñga iguid ti calzada
naquitana ni Virgen Maria á inana
agraman met cadaguidi quinacuyogna
quet no casano ti naaramid dita
di masurotan á saoén á isaggaysa. (1)
Isona la ita ñga ipalaoagco
á cas matunao dagdi dua ñga puso
daguitoy ag-ina ñga nasungdo
ta nacaladladiñgit ñga agpayso
ti capayan ni Apo tay á Jesu-Criso.
Amin daguiti macabuya
aoanan quen addaan man riena
padapada ñga sumnec ti caasida
malacsid daguiti Judios á nadamca,
Fariseos qñ Escribas á mangdusdusa.
Pacapnecan laeñgen ti quinacacaasi
ni Jesu-Cristo á matotooc idi
saan á naturayan ti maysa á baba-i
ti nagsaracusoc piman á rimmubsi
tapno idi yan ni Jesus macaadani.
Daytoy baba-i inguet gasatna
pinunasanna daydi napateg á rupa
ni nasam-it á Jesus ta naquitana
á di mailasinen iti pannacaritorna
cadaguiti tooc ñga aoan ti pumada.
Ni nasingpet á Verónica
á sipod ubing pay á maladaga
manangñgaasi á naiduma,
iso daytoy baba-i á masarita
á immadani itoy Namarsua.
Qt iti gunguna toy nagasat
cararuana ti nacaragpat
cadagti caasi ti Dios á naoadoad,
qt daydi inna qñ Jesus panangpunas
nacascasdaao aoan pumadpad.
Idinto ta tal-lo ti cupin na
daydi abel á impunasna iti rupa
ni Jesus unay á quinaasianna
nailadaoan cadaguidi cupin á padapada
ti rupa ni Jesus á nañgina.

---

(1)—Sabalinto á disso ti pacabasaan á nalaing itoy á panagsarac da nga ag-Ina.

Qt idi ta ni Jesus impagnada
cas matunao ti puso ni Veronica
iti daydi nacacaasi á quita
ni JesuCristo á dusdusaenda
á casla saan á tao ti pañgipapanda.
Qt idi ta iruarda ni Jesus
iti daydi ciudad á nadangcoc
arimbangao dita ti napalaos
ta uni ti tambor qñ trompeta tj di agpugsot
qt no ti tagari macapaquigtot.
Naminano daras á naiduquem
ni Divino Jesus gapo iti dagsen
daydi cruz á inna baclayen,
sana maricna ti oáo qñ bisin
qt cabatoan ti dalan sapay sangáten.
Maiparasisi maitublac dita
qt daydi cruz cacuycuyógna
qt no adda bassit á inaná na
sa tumacder qt ipabaclayda Qña
daydi cruz á inguet dagsenna.
Dagdi bato á inna nacaidumuduman
nabati cadacuada ti ladaoan
daytoy napateg á Nangisalacan
qt agpapan ita dida pay naaoan
tapno isoda ti pacalaglaguipan.
Mamaypayegpeg á umaddang
daytoy Dios Apo á nasgang,
ñgem ti tooc sagabaenna á icarigatan
gapo iti ayat na á maisalacan
ti tao piman á inna pacaipaayan.
Gapona á ti tao utangna
á di lipaten daguiti sinagaba
ni Jesus Dios á Namarsua
ta maipoon la iti ayat na
tapno ti tao aguimbag coma.
Ditay punasen iti laguip
daydi naminano á inna imbisic
"¿quid feci tibi?" ania't innac inaramid
tapno matotoocac iti naiñget?
"responde mihi" sungbatam toy saludsudec.
Tunggal tao panunotenna ala
no ania ti mabalin á isungbatna
quen Divino Jesus á nañgina

ta iti laeng tao ti nacaipoonanna
dagti nacaal-alinguec á sinagabana.
Iti ruar met la daydi ciudad
daguidi Judios inda immatap
á di macadanon idi Golgota á saad,
ta ni Jesusen dina maisacad
daydi sagabaenna ñga nalaos á rigat.
Gapona ñga inda pinatuloñgan
ñga aguimet idi cruz á cadagsenan
daydi lalaqui á inda nasaracan
ta tapno innanto mt la baybay-an
no ni Jesus ta mapauñgaran.
Agpayso sinublatan ni Simon Cirineo
ñga ama da Alejandro qñ Rufo
á Discipulos mt la ida ni Jesu-Cristo
ñgem apagbibi-it mt laeng, apagcanito
ta daydi cruz bantot na ti napalalo.
Inanosan ni Jesus á indanonen
idiay bantay Calvario á nasaém
á iso daydi bantay Moria mt laeng
á pañgidatonan coma ni Abraham qñ Isaaken
no daydi Angel dina coma tinubeng.
Quet idi ta madanonna iti Gólgota
linabosda qñ Jesus daguiti caoesna
quet nañgabaroanan manen Quencuana
daguidi nagcacamang á sugat na
ta maipapilit piman á masair da.
Nupay casdi unay ti sanaang
daydi maricna ti Nañgisalacan
di laeng nagtimec apagapaman
ñga dipay simmardeng dita piman
ti nacaro á inda ipalac-am.
Napanunot da á painumen dita
iti arac, apro quen mirra
ñgem idinto ta ni Jesus maramananna
dina cayat á ininum dayta
quet dida met impapilit Quencuana.
Quet idinto ta maabotánda
daydi cruz á pañgipadeppaanda
daytoy naanus á Jesus imparabaoda
quet immona ñga inlanzada
daydi macatiguid á ima na.

Quet gapo iti di umabot
daydi macanaoan iti daydi abot
binennatda quet pilit nasulnot
daguiti tactaquiag ni Jesus
á cas biagna ditan ti mauyos.

Idin ta mailanza daguidi imima
insublatda met daguidi sacsaca
sada pinacleb iti dagá
tapno ipiconda daguiti lanza
quet naigusogos manen daydi rupa.

Daguiti tumeng quen imima
ta naerteng daguiti ururatda
pulos á dina magunay ida
á maipoon iti bileg ti damca
daguiti tattao á mangtotooc Quencuana.

Quet idinto ta casta't sagabaen
ni nasam-it á Jesus á daydayaoen;
¿ti tao á ispalenna diman agquir-in
iti panagpaternecna iti barengbareng
á pampanunotenna ñga aramiden?

Idi castan daydi cruz binañgonda
ta iti abot iso ti pañgipatacderanda
quet iti pigsa ti pannacairusodna
nagariguenguen daydi baguí á nañgina
quet nabriat amin á ururat qñ tulang na.

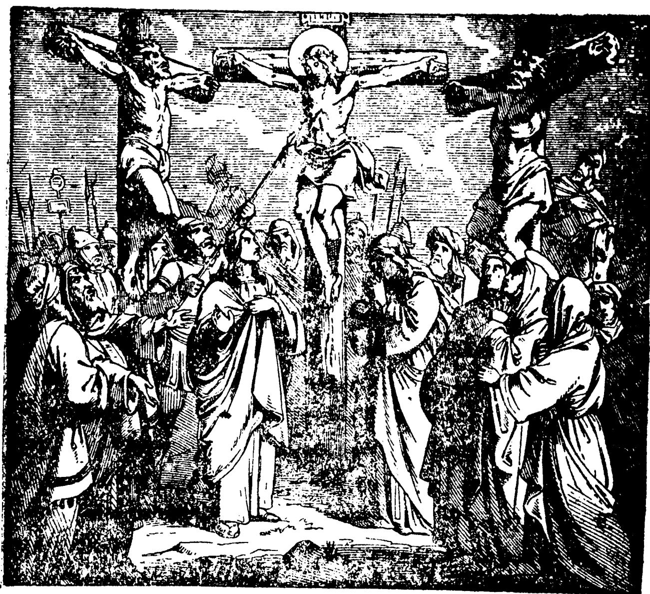
Idi ta iti cruz napatacderda
inlanzada mt dagti mannanacao á dua
qt idi yan ni Jesus pinagsinnungbañgirda
tapno daguiti macaquita conada
á ni Jesus palungo dagti nadamca.

Daydi caoes ni Jesus á nadayag
nagbibinglayan dagdi Judios á uppat
á nagamrang di lñg nagamac
á cadagdi ima ni Jesus nañgbenbennat
qt dagdi dait inda sinaratsat.

Ngem daydi napateg á Túnica
ñga aoan á pulos ti nagdaitanna
dida bininglay ta quinailalaanda
qt sinugalda tapno ti adda gasat na
iso ti mañgala qñ agtaguicua qña.

Ado cadaguidi adda dita
rabrabaquenda ni Jesus qt conada:
sica ñga aguin-diDios á nagcona idi cua

á ti tal-lo ñga aldao ipulangmo ti templo á marba
dayta baguim ispalmo coma iti rigatna ala.
Ni Pilato pinaisaadna ti ROTULO
á uppat á letra I. N. R. I. nagsasaruno
á no basaen: JESUS NAZARENO
ñga ARI daguiti JUDIO
qt daguiti Judios ringorda ti napalalo.

Ngm ni Pilato dina la pinaiccat
ta conana ti naisuraten naisurat
quet di laeng naisupiat
daguidi Fariseos quen Escribas
daydi cayatda coma á mapunas.
No pudno á ti Dios Anac na ca,
ala ita cruz bumabaca ala comá
ta tapno dacami patienda ca
yantañgay qt dagti tattao conada
ñga isalsalacanmo can dagti dadduma.
Ngem ni Jesus á nasungdo
agdaodaoat iti Dios á nadungñgo
conana: Amá, pacaoanem dagti tattao
ta aramid da ti dida ammo
ñga iti cararuada coma mainumo.
Daydi mannanacao á maysa
mangrabrabac met qñ Jesus ta conana:

no Anac na ca ti Dios ala lumapsotca
quet ilapsotna cam met comá
itoy pacatoocan tay á padapada.
Daytoy babalaoen daydi maysa
conana: ¿apaya á casta ti conam Qña
dica man agbuteng iti Dios aya?
datá caicarianta ti madusa,
ñgm daytoy aoan á pulos ti basol na.
Quet idi maisaó ti casta ni Dimas
iti daydi cadua na ñga Gestas
timmaliao qñ Jesus á nañgibatad:
daoatco, Apo ñga laglaguipen nac
no addaca iti pagariam á nadayag. (1)
Iti daytoy napacumbaba ñga saó
á binuyogan ti panagbabaoi á pudno
cadagti amin á basbasol ñga ado
sinungbatan ni nasam-it á Jesu Cristo:
ita umaycanto caniac idiay nailañgitan á Paraiso.
Iti baba met la daydi cruz
adda ni Virgen Maria á iti ladiñgit silalapunos
quet quinona quencuana ni Jesus:
"Mulier, ecce Filios tuus"
addayta ti anac mo á situtuloc
á iso ni Juan á inguet anos.
Quinonana mt qñ Juan Evangelista:
addayta ni ina'm: "ecce mater tua,"
quet ibilbilinco unay quenca
á uray caano dicanto isina
ti panañguycuyogmo quencuana.
Iti tengñga ti aldao á iso ti hora sexta
nagsipñget iti aoan ti pumada
qt nagpaot iti tal-lo ñga horas dayta
ta ti init quen dadduma á parsua
imparangda ti nalaos á ladiñgitda.
Quet iti pay cona dita ni Jesus:
"ut quid dereliquisti me, Deus meus?"
oh Dios co, ¿bayán nac man itoy á tooc?
qt idi mañgeg ti casta dagdi Judios
quinataoaanda iti macaparurod.
Saan á nabayag dita nagsaó
ni siririgat unay á Jesu-Cristo:

(1)—Domine, memento mei, cum veneris in regnum tuum.—Luc-23-v. 42.

maoaoac, conana: "Sitio,"
ñgem ti pacaoaoanna á pudno
iti met la pannacaisalacan ti tao.
Daydi soldadó dita á maysa
usang ti imbabasana iti suca
iso ti inyugnay á ingao-at insubona
quet ninanam piman ti Namarsua
nupay napait ta iti apro linaocan da.
Quet idinto ta mainum na
daydi naglaoc ñga apro qñ sucá:
"consummatum est" quinonana
natungpal aminen á impadtoda
daguidi agcacasingpet á Profeta.
Caudianna: "Pater," cona ni Jesu-Criston
"in manus tuas commendo spiritum meum"
Ama, yaoatco Quenca toy cararua'con
tapno Sica quencuana ti macaammon
iti napateg unay á panañgipatom.
Idi ta maisaó ni Jesus ti casta
nagtunglaben ta simmina ti cararua na,
nagsaluñgayñgay metten daydi olona:
quet dagup amin daguiti parsua
nagladiñgitda dita á nangricna.
Daydi abbong ti tabernaculo iti templo
nagpiguis á isisó nangruguí iti ñgato,
nagguinguined nagtitim-og dagti batbató
naguñgor ti lubong, ado ti naguñgar á tattao
á rimmuar cadagdi tanemda ñga agpayso.
Dagti bambantay cas da matuang
nagcuyém dagti bitbituen quen bulan
aoan parsua dita á di madanagan,
ñgm daguidi Judios á dacsan-gasatan
isoda la ti di ñgata ti nangricnan.
Anansata ti di bumuyog á tao
ñga agladiñgit ñga agpayso
cadaguiti basbasol na ñga ado
mayarig, maipada cadagdi Judio
á nangtotooc qñ Apo tay á Jesu-Cristo.
Utang ti tao á pampanunoten
á iso ti nacaipoonan laeng
iti inayan ni Jesus á pinatotooquen
tapno iti pannacaisalacan ti tao aoan macatubeng
no basbasol ti pudno á inna babaoyen.

Daydi Centurion á turayen dagdi soldados
ñga agbantay dita quen silalanza á Jesus
idi maquitana dagdi naaramid á nacaquigquigtot,
quinonana: "Vere hic homo erat justus"
pudno á daytoy natay: Tao ñga Dios.
Ni San Dionisio Areopagita
ñga adda sadi Atenas idi maaramid ti casta
idinto ta itneg pay la idi, quinonana:
oenno daytoy luboñgen marba
oenno ti Namarsua qña adda ñga agsagaba.
Daguidi tattao dita á nagbuya
sadi Jerusalem nagsublida
aoan quet tagtagarida
quet daguiti barucongda dandanoguenda
ta sidadanagda unay ñgata: . . .
Idinto ta malem á castan
nagbilin daguidi Fariseos á cadaoelan
ñga luppo daguiti nailanza ti maetetan
tapno di bumurong dita ti ipapataydan
quet maiccat met ti duaduá dan.
Daguidi nabilin napanda idi Calvario
quet idi capnecanda á natayen ni Jesu-Cristo,
daguidi caduana á silalanza ti inetetanda iti luppo,
quet idi matay daguitoyen ñga agpayso
napan ti cararua ni Dimas idiay Paraiso.
Daydi capitan daguiti soldados
ñga agnagan iti Longinos
tinudocna ti bacrang ni Jesus
quet dagos quencuana á nagburayoc
ti dara quen danum á nadalos.

PANAMACSO DA QUEN JESUS QUEN PANANGIPONPONDA QUENCUANA

Iti daydi á malem, agpayso,
napan dimmanon quen Pilato
ti maysa á nasingpet á tao
dinaoatna ti bangcay ni Jesu-Cristo
tapno pacsoenda á ipompon cas mainumo.
Ni Pilato aoan iquequedquedna
á nañgipalubos qñ José de Arimattea
á ti bangcay ni Jesus pacsuenda

quet nagyaman aoan ti pada
toy Discipulo á natanóc qñ nasanicua.
Nicodemo ti nagan daydi cadua na
quet nañgicuyogda cadaguiti masapolda
iti panguep ñga aramidenda
agraman bangbanglo quen sábana
á idi bangcay pamuñgonda.
Daydi ñga inda pammacso
iti napateg á bangcay ni Jesu Cristo
impacada da met ñga agpayso
qñ Virgen Maria á nasungdo
tapno masurot ti mainumo.
Ni José inagdananna ditan
iti batog daydi ima á canaoan
castamet daydi bañgir nan
quet immona á linapsotdan
daydi Rotulo qñ balañgat á caulpitan.
Daydi abel insarucangda
idi nasantoan unay á baguí na
sada sinucto daguidi lanza
quet siraraemda á nañgibaba
idi bangcay á inyaoatda qñ V. María.
Aoan pluma á macaiburic
no casano ti nasaem á ladiñgit
daytoy Vitgen ñga agsasaibbec
ta amin á parsua ñga i-lañgit
bimmuyogda quencuana ñga agsañgit.
Cadaguiti amin á taltao dita
aoan mt ti di agsañgit, silulua,
nangrona da Juan Evangelista
qñ naldaang unay á Magdalena
ta cas marunao piman ti puso da.
Cona toy baba-i ñga nagasat:
oh Maestro, qñ Dios co á naayat
¿casanonto pay toy cararua qñ biag
no aoanca metten á maquitac
á mañgisuro cadacam iti imbag?
Oh Dios co, ¿asinonto pay aya
ti amañgan mi á daoatan liolioa
cadaguiti mapagtengmi qñ Marta
no pacaducotan mi ti adda
ta panaoanna cam. metten á isina?

Quet nupay no di nagguibos
ti dung-ao á nacapalpalaos
immasideg da José qñ Nicodemus
qñ Virgen María á inguet dalos
tapno ipaayna là ti anos.
Conada itoy naladiñgit á Ina:
dicam duaduaen, oh señora,
dayta ricnaem inguet cana,
ñgem turdanmi á daoaten quença
ta pammalubos mo á nañgina
Iannugotmo coma ala cadacamin
á incam coma ita idulin
daytoy bangcay ni Maestro min
tapno ditay coma ururayen
ta rabi-i ta ti init lumnequen.
Ni Virgen Maria á sileleddaang
no mabalin dina. coma ibbatan
daydi bangcay ni Jesus á capatgan
ñgm inyannugotna met la piman
tapno inda ipompon cas rebbeng nan.
Nagparintumeng daguidi tao
á immaoat quen Apo tayo
sada inaramid ti mainumo
á panañgibuñgon idi sudario
cas cadaoyanda sadiay á disso
sada binuñgon iti ules á baró.
Ti nasam-it á banglo agadioára
quet dagti Aogeles bimmabáda
á naquipañguyog cadagdi magna
á in mañgidulin iti bangcay na
ni Apo tay á Jesu-Cristo á nañgina.
Naruay met daguiti tattao
á quimmuyog ñga agpayso
iti pannacaitulod á mainumo
ti bangcay ni Jesu-Cristo
quet nadaeg nupay ladiñgit ti napalalo.
Iti asideg iti daydi Calvario
adda guinatang ni José á disso (1)
idi saan pay á matay ni Jesu-Cristo
quet insagotna ñga siayat ñga agpayso
á pacaitabonan toy napateg ñga Apo.

(1)—Ni José de Arimatea ta nasanicua ngarod.

Quet idi á maidanondan
daydi bangcay iti inna pacaidulinan
indissoda á siraraem sipapacurang,
quet idi nalpas sada quinaloban
iti bató ñga marmol á calinisan.
Daytoy nacaitabonan á masasaó
ni napateg ñga Apo tay á Jesu-Cristo
aoan pay nailas-od uray asino
tapno maiparañgarang ti dalos á mainumo
ti pagsaadan ti baguí ni Apo tayo.
Quet idi nalpas ti pomponen
daguidi tattao pimmanaoda metten
quinuyogda ñga inyaoiden
ni natan-oc á María Virgen
nupay no di coma pumanao no mabalin. . . .

PABANTAYAN DAGDI JUDIOS TI NACAITABONAN NI JESU-CRISTO.

Iti cabigatan tí pompon ni Jesus
nagtitipon daguidi Judios
iti saclang ni ocom á Pilatos
tapno pabantayan da daydi abot
cadaguiti talquenda á soldados.
Idi ta palubos ti inted ni Pilató
dinutoc metten daguidi Judio
ti agturay á bagnos daguidi soldado
quet pinusganda ni capitan Longino
ta maiñgel qt talquenda ñga agpayso.
Conada qña: ita saguday á nasudi
quen iñgel mo ñga lalaqui
iso ti masapol á talquenmi
á turayen daguiti baonenmi
ñga mapan agbantay itay igagami
Igagami á iruar dagti tattao
ti bangcay ni Jesus Nazareno
itay nacaitabonan na ñga bató
tapno dida pañgulbod, pangbal-laibo
á naguñgar la ñga agpayso.
Siayat unay á immannugot
ni maiñgel á capitan Longinos,
á quimmuyog cadaguidi soldados

á mapan agbantay iti abot
á nacaitabonan piman ni Jesus.
Dinagosda ditan ti nagna
á nagturong iti nacaibaonanda
quet naiñget ti panagbantay da
iti daydi tanem á tinugaoanda
tapno aoan can macalucat qña.

PANAGUNGAR NI APO TAY A JESU-CRISTO.

Sipod idi ipapatay ni Jesu'en
cararua na á sidi-Dios ti napanen
idi Seno ni Abraham, á di duaduaen
quet ti bangcayna ammotay metten
nagbati iti daydi tanem.
Iti daydi napateg á Seno ni Abraham
innalana amin daguidi cararuan
ta inna inyoli ida sadi Glorian
tapno mairanodda ñgá aglac-am
iti parabor ti Dios á casasam-itan.
Diac palaoaguen ditoy á isaggaysa
ti ragsac dagdi sa Santos á inaona
ta daydi limbo ditan panaoanda
ta inda nanamenen ti Gloria
á iso ti panagayayát ti cararua.
Quet idi ta agbannaoag iti daya
iti maicatlo ñga aldao ti ipapatayna
ni na-Diosan á Jesus á impomponda
nagguinguined ti dagá iti napigsa
quet ni Jesus rimmuar idi tanem na.
Idi nagtipon á baguí qñ cararua na
sicacaoes iti raniag ti Gloria
quet Angeles daguidi cacuyogna;
naglucat daydi tanem á rinuaranna
qt daguidi agbantay aoan nabalinanda.
Naipal-ladaoda ñga naiparparasisin
daguidi agbantay á natuding
ricnada ti napucao qt casda natayen,
qt apaman á nacuñgarda pimanen
nagtatarayda ñga dita pimmanaoen.

Angel á pudaona ti di maperreng
ti nagtugao iti calob daydi tanem
qt daguiti soldados ta pagnada ti nacarting
inoarnacda daydi á naaramiden
ta nalaos cadacuada ti buteng.
Quet idi ta maammoan ti casta
daguidi Fariseos quen Escriba
nalaos met daydi danagda
quet inda napanunòt á tulaganda
daguidi soldados tapuo dida agsarsarita.
Tinangdananda ida iti pirac ñga ado,
ñgm no maipapan quen Longino
di immannugot ñga agpayso
ta conana: saoec ti pudno
ñga Dios ni Jesu-Cristo.
Nalagda ti pammati na iti Dios
daytoy nagasat á Longinos
dita metten inna inlicod
daguiti pañgayayo pañgituggod
daytoy lubong á naulbod.
Conana: uray iccatenda toy biagco
patiec ti quina-Dios ni Jesu-Cristo
ta toy biag diac pagananó

no maragpat la qt á malac-amco
ti Gloria ti Dios á napaypayso.
Quet idi maisaóna ti casta
daguidi mañgoyot pinanaoanna
quet amin á tao á masaracna
ti pudno saoenna cadacuada
tapno iti pudno á Dios surotenda.
Quet idi ta maimatañgan
daguidi Fariseos quen Escriban
á ni Longinos dida matulagan
dagos dita á pinatiliodan
tapno dusaenda iti pagayatandan.
Quet idi ta reppetenda
aoan la ti quitaquit na
ta ni Jesu-Cristo napanunotna
ñga aoan la ti isusuquirna
á dinusdusa pinapatayda.
Cadaguidi quet soldados quinonana:
cacabsat co, toy saoéc timodenyo ala
ta saan cay met ñga agduadua
á bulsecac piman á naparsua
castamet unay daytoy cararua.
Ngem idi natotooc ni Jesus á nanursuro
nasilaoan toy panunot co,
naagasan met daydi quinabulsec co
idi naparsiacan toy matac idi napagparucpocco
ti dara qñ danum iti bacrang ni Jesu-Cristo:
Napnecac met iti quina Diosna
ni Jesu-Cristo á immay namagbagá
ta idi naguñgar á rimmuar idi tanemna
nasursuroc ñgem init ti raniagna
ta napurar daguiti nacabuya Quencuana.
Gapona uray tangdanandac rinibribo
tapno quina-Dios na la ti ilibacco
diacto annugoten uray caano
ta ti pudno la ti palaoaguecto
uray papatayendac á irubo. . . .
Sa immararao iti Dios qt quinonana:
oh Dios co, iaoatco Qñca toy cararua
ta, uray pay no aoan caicarianna,
asim, Apo ti urayec á tungpalna
ta sica met la ti naggapoanna.

Idi nalpasna ti cararag nan
ni Longinos dita pinutulandañ
quet Angeles ti nañgala idi cararuanan
tapno iti agnanayon mapan aglacám
iti Gloria ti Dios á casam-itan.
Ti tao á pudno á Cristiano
utangna á tuladen ni Longino
iti panañgibunannag qñ Jesu-Cristo
ñga agpayso á Dios quen tao
á immay nañgisalacan cadatayo.

PANAGPARANG NI JESU-CRISTO QUEN VIRGEN MARIA.

Ni Jesu-Cristo idi rimmuar iti tanem na
napan nagparañgen quen Ina na
idi Cenáculo met la ñga yanna
quet sipuponno iti ladiñgit na
idi á dumteng ni Jesus quencuana.
Quinona ni Jesus: oh Ina á nainggasatan,
agayayat ala agragragsaccan
ta nalpas ti pannacasubbot dan
dagti putputot da Eva quen Adan
ta natayac qñ naguñgaracon, cas mabuyam.
Simmungbat dita ni Virgen María:
oh Anac co, á biag toy cararua,
nacaguinaoaacon ta naquita ca
quet daydi ladiñgit co nasuctan liolioa
ta impaay ti lañgit á casta.
Idi castan, pimmanao ni Jesus dita
ta inna met piman linioliоá
daguidi nacaro ti leddaang da
á maipoon iti ipapatay na
á nacaladladiñgit aoan pada . . . .
Quet daguidi tal-lo á María
á nacalaguip idi ipapatay ti Namarsua
iti agsapa iti domingo napanda idi nacaitamnanna,
incienso, bangbanglo qñ sagad intugotda
tapno yuboob quen irucbabda.
Magmagnada ñga siraragsac,
conada: ¿asinonto ti bumagcat
itay calob á bató á dalumpinas?

quet nupay napalalo da't pardas
nadanonda daydi tanemen á silulucat.
Nalaos ti liday ni Magdalena
gapona pimmanao á dagos dita
ta inna idamag met ti casta
cadaguidi Apostoles tapno ammoda
quet nabati daguidi dua á María.
Daguitoy dua ditan á María
naquitada ti Angel á narañga
qt daytoy quinonana cadacuada:
dicay agbuteng ta ibagác ita
á ni Jesus naguñgaren aoan curangna.
Pimmanao ditoy nacaipomponannan
quet agaoidcayon iti paguilian
ta dagti Apóstoles incay padamagan
á ni Jesu-Cristo á pagrucbaban
nalpas di impadtona á panaguñgarn an...
Ni nagasat á Magdalena conana:
idi ni Pedro qñ Juan masaracna
ti bangcay ni Maestro á nañgina
aoanen idi nacaipomponanna
ta iso toy naggapoac ita.
Quet tapno itoy saóc mapneccayo
cumuyogcay caniac ta intayo
idi nacaitamnanna á pudno
tapno maiccat ti duaduayo,
quet napandan á tal-lo.
Agpayso idi á nacadanondan
idi tanem á guinagaradan
aoan la ti inda natumpoñgan
no di daydi ules á inna nacaboñgonan,
qñ sudario; gapona silaladiñgitdan.
Qt agsipud iti castan pimmanaoda
da San Pedro qñ San Juan Evangelista
iti paguilianen nagsublida
quet nabati ni Magdalena
ta ni Jesus biroquenna dita.
Qt idinto ta adda dita ni Magdalena
á cas agmauyong ti ladiñgit na
immasideg qña ti Angel á maysa
qt sinaludsodna no ania ti gapona
á casdi unay ti sangsañgit na.

Ni Magdalena simmungbat qña:
diac maibtor á ti Dios tinacaoda;
qt apagsaóna ti castan nagpaquita
ti tao ñga hortelano á maysa
nagsaludsod: nay baba-i apayapay agsangsañgitca?

Nagsaludsod itoy tao ni Magdalena:
¿sica ti nañgala quen Maestroc aya?
quet daydi tao simmungbat quencuana:
siac ti sapsapulem, Maria,
quet ni Jesu-Cristo daydi casasaona.

Ni Magdalena ditan napno iti ragsac....
quinonana: Maestro, dagta sacam agcac,
quet ni Jesu-Cristo qña simmungbat:
saan, Maria, ta diac pay napan qñ Amac,
quet alá inca ioarnaquen á naguñgarac.!

Ni Jesu-Cristo nagpucaoen dina naquita
quet nagna metten ni Magdalena
ta daguidi Apostoles padamaganna;
dua ñga Discipulos, Emaus ti nagturoñganda
quet ni Jesus adda met idi licudanda.

Toy Maestro quinonana: masdaaoac
¿ania aya ta pagleddaañganyo á maquitac?
quet simmungbat ni Discipulo á Cleofas:
¿apaya ti naaramid Jerusalem dica nadamag
á inlanzada ti immay timmao á Mesias?

Ngem, nupay natay ñga agpayso,
aguñgar coma iti aldao á maicatlo
quet agpapan ita dicam pay ammo
ti pannacatungpal daydi á saó
quet siddaaomi toy napalalo.

Ti insungbat ni Jesus cadacuada:
¡oh tattao, á nacurang panunot na!
¿duaduaenyo man ti imbagá dagti Profeta?
ti saó ti Dios aoanto ti ibuburongna
uray agsucát ti lañgit quen dagá....

Idi ta iti ili sumrecdan
quet maquisina coma cadacuadan
inañgayda iti balay á inda papanan
quet ni Jesus inna ida inannugotan
ta isoda ti guinagarana ñgarod piman.

Quet idi ta nacasañgodan á mañgan dita
binendicionan ni Jesus di tinapay á iniggamanna
sana pinispisi á imburay cadacuada

quet iso daydi pannacabigbigda
á ni Jesus daydi casacsaclangda.
Nagpucao ni Jesus dita cadacuadan
quet quigtotda ti napalaloan,
¡ni Jesus daytay gayam! conconadan
quet ditay la nabigbig á nasigodan
idinto ta quinasarsarita tay iti dalan.
Timmacderda ditan ta napanda
á in nañgibunannag iti naquitada
conada: naguñgar ti Maestron, incam quinasarsarita;
quet iti daydi balay á inolianda
rinipcandan daguidi ruañganna.
Quet idinto ta adda dita
pagamoanen adda iti yan da
ni na-Diosan á Jesus á nagcona:
,'talna ti adda coma lñg cadagta cararua"
quet ¿apayapay á sibubutengcay á casta?
Tapno mapunas cadacay ti duadua
quitaenyo dagtoy imimac qñ saesaca
ta siac ni Maestro yo á quinadindinna,
quet ditan aoan nacatimec cadacuada
ta nalaos la piman ti siddaao da.
Insaridatna ti naguimtood dita
no adda canen á pangmalemda,
simmungbat ni Pedro: oen, Maestro, adda
qt quinona ni Jesus cadacuada
idataryo ta mañgantay ala.
Insaclangda dita Quencuana
ti ican quen tinapay á quinnanna
qt idinto ta nayaoatna daydi tidda na;
quinonana: no itan matungpal da
dagti impadto dagdi Profeta.
Insaruno á pinuyotan ni Jesu-Cristo
ti rupa daguidi Discipulo,
quinonana: "aoatenyo ti Espiritu Santo"
iti tao á basolna ti bocaanyo,
sadi lañgit dinto agcurang bucaacto. (1)
Quet itinto diyo bucaan
ta ti panagbabaoi na nacurang
baybay-acto met dita piman

(1)—Accipite Spiritum Sanctum, Quorum remiseritis peccatum . . . .

quet idi á maisaóna daguitan
nagaoanen á dida dita naquitan.
Ngem daydi á panagtitiponda
aoan ni Tomas idi á nairana
qt idi ta nasaóda á naguñgar ni Maestro da
daytoy Tomas quinonana cadacuada:
diac patien á naguñgar no diac maquita.
Qinona pay dita ni Tomas:
no diac maaricap daguiti sugat
ni Maestro tayo ñga naayat
diac patien daguita binalicas
á naguñgaren ni Jesus á nadayag....
Idi malabes ti mano ñga aldaoen
ñga dagdi Discipulos natiponda manen
pagammoan adda man ni Jesus'en,
quinonana: cappia ti adda cadacay lñg
á manacunaynay sitataliñgenñgen.
Sana quinona: Tomas, umasidegca
ta dagtoy sugsugat co aricapem ida
tapno maiccat quenca ti duadua
quet patiemto met ti panaguñgarna
toy nagtutooc qñ natay gapo iti parsua.
Idi naquita ditan ni Tomas
namati quet dagos nagrucbab
quinonana: oh Dios poon ti imbag,
iti curang ti pammatic pacaoanennac
quet diacto coma mapucaoen bayat adda biag.
Ti insungbat ni Jesu-Cristo dita:
nagasat dagti nalagda ti pammati da
á di laeng caniac agduadua
nupay no didac pay la naquita
cadaguiti matá ti baguí da.
Quet idi masaó ti castan
ni Jesu-Cristo á nañgisalacan
nagpucao á dida napopootan
tá sabali manen ti inna napanan
tapno patienda no agparang.
Qt idi calpasan ti uppat ñga aldaoen
sipod panaguñgar ni Jesu'en
napan man nagpaquita nagparañgen
cadagdi Discipulos á natiptipon manen
iti daydi ciudad á Jerusalem.

Quinonana: Apostoles, pinilicayo
á sacsi daguiti amin á inararamidco
tapno daguiti tattao sursuroanyo
cadaguití aramid á mainumo
tapno dida mairurumen mairubo.
Daguiti met masaracanyo
ñga mamati iti icascasabayo
ipaaoatyo ti buniag á Bautismo
tapno mabalinda ti sumrecto
idiay nailañgitan á Paraiso.
Itinto madi ñga umaoat
cadaguiti nalaing quen naimbag
á isursuroyo ipalpalaoag
diacto met ida cayat
quet mapandanto iti apoy á siguiguilayab.
Itdec met cadacayo
ti dacquel á pannacabalinyo
á bilegyo á maquisasaó
cadaguiti agturay uray asino
no linteg la quet ti surotenyo....
Quet idi maisaona daguita
bantay Olivete ti napananna
quimmuyog met Quencuana
daguidi amin ñga Apostolesna,
agraman babba-i á naruayda.
Quet idi ta idi bantay addada
binendicionanna amin ida
ñgimmato met ti baguí na
quet amin á tattao á nacaquita
nagparintumeng siraraemda.
Daguidi nalaoag unay á ulep
á nangtapaya cas nangbitibit
itoy Dios ti dagá quen lañgit
pimmuscolda á ñgimmisit
idi nañgato unayen á nailiñged.

Daguiti Angeles á nañgiñgato
quen amin idiay nailañgitan á Paraiso
ragsacda unay ti nacapalpalalo;
ñgem daguidi nabati ditoy dagá á tattao
liday da met ti di maisao....
Dua ñga Angeles ti bimmabá
á bumaro tao ti lañgada
conada: oh lal-laqui á taga Galilea
¿ania ti quitquitaenyo iti ñgato aya?
ni Jesus umayto met mañgocom ditoy dagá.
Daguidi Angeles idi masaóda ti castan
nagpucaoda met daras ditan,
daguidi Discipulos nagragsacda, nagyáman
quet idi Cenaculo ti inda napanan
tá iti Espiritu Santo idiay ti inda pañgurayan.
Quet idi nacaoli sadi lañgiten
ni Jesu-Cristo á daydayaoen
daguidi Discipulos qñ Maria Virgen
aglulualoda inggana iti dimteng
ti Espiritu Santo ñga ururayen.
Quet idi maicasañgapolo ñga aldaona
ñga immoli ni Jesusen sadi Gloria
immulog met ditoy dagá
ti maicat-lo ñga Persona
á Espiritu Santo á mangliolioa.

Cadaguidi Discipulos ti napananna
agraman quen Virgen María
quet cas la dila ñga apoy ti quitana
á nagdisso cadaguidi ol-olo da
ta na-Diosan á silao ti isip da.

Sipod idin ammodan
amin á pagsasaó uray aniaman
ta Espiritu Santo ti adda cadacuadan
quet nanipod Cenaculo nagluasdan
á napan cadagoiti disso á namagbagán.
Aoan ditan ti buteng da
uray asino ti casasaó da
ta Espiritu Santo á nañgina
ti mangpabileg iti naquem da
qt masmasdaao ti macaquita cadacuada.
Ngem dagdi Judios á nadamca
tinulaganda daguidi cacailianda:
dicay patpatien dagta conconada
ta uray bigbigat agbartecda
á dida ammo ti sasaoenda.
Ngm nupay ado ti inda pamadpadaques
cadaguidi nagasat ñga Apostoles
naruay mt la dagti mamati, dumñgeg
iti icascasabada á macailañgit
cadaguiti tattao ñga agsingpet.

Quet idin ta nasinasina
daguidi Apostoles á in mamagbagá
sadi Jerusalem nagtaeng ni Virgen María,
dagdi met tattao sursurcanna ida
iti umiso á macapalaing iti cararua da.

Inaldao inna quitquitaen ida
dagdi dalan á nagnagnaan di Anac na
qt adda nasingpet á babba-i á caduana
á in sumucnal cadagti nasantoan á dagá,
di met agsarday ti panagcarcararagna.

Daodaoatenna ti pannacaitiponna
iti yan ni nasam-it ñga Anac na
ta inggana iti di mayarpad Qña
gagar ti puso na ti di agtalna
anansata daoatenna ti Gloria.

Quet idi ta madanonanen
ti aldao piman á naiqueddeng
á inna mt sadi lañgit pannacayolin
napan qña ti maysa nga Angel
quet nalaos ti yaman ni María Virgen.

Idi Angel imbagana imbisic
ñga agpacada ti cayatna met
cadaguidi nagasat ñga Apostoles,
quet nupay adayoda á di malimed
iti daydi ñga aldao inda nagsangpet.

Quet idi ta adda da iti Cenaculo
agraman dadduma pay á tattao
binagbagaanna ida iti mainumo
inna met cadacuada inyammo
á, nupay pumanao, di laeng malipatto.

Adayonto la ñga baybayanna
ti panañgidaodaoatna iti Dios á nañgina
iti amin á tao ta annac na ida
aglalo dagti tumaclin quencuana
ñga iti peggad quen daques paigaga.

Idi castan pagammoanda
intednan daydi bendicionna,
cas naridep ti panagquita quencuana
quet iso met daydi isisina
daydi napateg á cararua na.

Dagdi Apostoles á nainggasatan
quen amin ñga adda ditan
lulua da ti agarimayang

iti ladiñgit da á napalaloan
ta natay piman toy ina dan.
Maysa quen maysa cadacuada
idatagna dita ti araraona
á buyogan dagti sasainnec da
á maipoon iti inda pannacaina
quen nasam-it unay á Virgen Maria.
Ti rupa ti bangcay ni Virgen Maria
nasin-ao á cas sibibiag met la dita;
quet no ti banglo agadioara
á macabang-ar iti ricna
asinoman á macasay-op quencuana.
Daguiti amin á i-lañgit
canta da dita ti nasam-it
ta pagdayao á inda ited
itoy natanóc á emperatriz
á cararua na ti calinisan ti nalinis.
Quet idi ta maitarimaandan
dagti panañgisaganan á cadaoyan
iti maipompon á padayaoan,
daydi bangcay inyulogdan á impan
idi rumbeng á inna pacaitamnan.
Naruay dagdi quimmuyog qña
quet aoan naiddep á candela,
matimod met dagti nasam-it á canta
ta dagti Angeles addada dita
á mañgidanon ayamoom á irucbabda.
Daguidi tattao agdudung-aoda,
cadaoyan ti agpasina iti ilalaenna
nangrona idin ta itabonda
quen daydi abot ta calobanda
iti bató á dalumpinas á nañgina.
Pito polo quet dua ti taoenna
ni napateg á Virgen María
idi nadanon ti ipapatay na,
ñgm idi maicatlo ñga aldao dita
naguñgar ta nagpulang ti cararua na.
Iso daydi panangyoli dagti Angeles
iti nañgato unay á lañgit
itoy Virgen á inguet sam-it
intarosda ñga indanon met
iti saclang ti Dios á napateg.

Saan ñga ammo ti aridenggan
cadagti panagdayao á casam-itan
itoy Virgen á nainggasatan
á umiso dita á balañgatan
ti Santisima Trinidad á pagruebaban.
Ti maicadua á Persona
sabtenna dita ni Ina na,
quet ti trono á pañgisaadanna
nañgatñgato ñgem iti yanda
ti init, bulan qñ bituen nadumaduma.
Itoy Virgen naited á caoes
ti di magatadan iti pateg
ta ti naraniag unay á init
maatio pay la iti daeg
casta met ti bulan quen bituen á nañgayed.
Bituen á sañgapolo quet dua
daguiti naisaad á balañgatna
quet ti silnag quen rimatrimat da
aoan cadacuada ti pumada
ta intalugading ti Dios á casta.
Quimmablaao ti Dios Ama
itoy Virgen ñga anac na;
quet ti maicadua á Persona
quinonana: oh patguec á Ina
quinasaranay co á manubbot iti parsua.
Ti met Persona á maicat-lo
ñga iso ti Dios Espiritu Santo
cablaaona itoy Virgen á nasungdo:
oh Esposac á dinungdungñgo
aoan pumada ita dalos mo.
Amin daguiti Gerarquias
daguiti Angeles á nagasat,
Patriarcas quen Profetas
Sasantos quen Sasantas
napno da amin iti ragsac.
Conada: oh napateg á Sagrario
ti Santisima Trinidad ñga Apo,
cumablaaocam itoy idadatengmo
tapno agnananay ti naiparungbo
á lac-amen ditoy Paraiso.....
Aoan tao ditoy rabao ti dagá
á macaibos á mangsarita
ti nagsabrayan á ragsac da

daguiti aglac-ám iti guinaoa
iti namayengmeng unay á Gloria.
Anansa, ñgarod, ta naibatad
ti panagdayao panagrambac
iti fiesta toy Ina ti Dios Anac
á iso ti "Asumpcion" á nairacurac
ni Virgen Maria á nadayag.
Ngem ammoen tay met ita
á idi natay ni Virgen Maria
ni Tomas apostol aoan á nairaná
gapona ñga nalaos ti ladiñgit na
idi aoan ni Virgen Maria á nasangpetanna.
Dinaoat ni Tomas qñ Pedro ñga amaenda
á daydi tanem ni Maria Virgen luctanda coma
tapno umaguep coma cadagti sacsaca na,
qt agpayso naipalubos qt daydi calob linuctanda
ñgm aoan metten daydi bangcay ni Ina da.
Daydi la sapot ti bangcay ti addan
gapona ñga pinatida á di nagduaduaan
á ti baguí ni Virgen Maria á nasgang
nayoli sadi Gloria aoan quet curang
quet ni Tomas ditan nabang-aran . . .
Quet idinto ta nalpas daguita
daguidi Apostoles nagsisinada
ta tunggal maysa tungpalenna
ti annong á naipato quencuana,
cas imbilin ni Jesu-Cristo á nañgina.
Rebbengtay ñga ammoen met
á idi ta nacaoli ni Jesus sadi lañgit
quen di pay nagsisina dagdi Apostoles
namagbagada qt ado ti agdengdengñgeg
iti dayti bonggoy á umarioecoec.
Quinona ni San Pedro á paluñgoda:
oh taga-Israel bigbiguenyo unay ita
á ni Jesu-Cristo á pinatayyo á inlanza
pudno unay ti panaguñgarna
qt immoli sadi lañgit á sibabaguí sicacararua.
Ti quinapudno daytoy sipapatác
ta naruay ti tao á nacamatmat
saan la ñga dacami á nayarpad,
quet ti Dios inna met imbatad
cadagti milagros á inaramidna á naoadoad. . . .

Daguita á saó naisugat iti puso
dagdi agdengdengñgeg á naruay á tao
ta pudno daguidi sinaó ni Pedro,
qt dagdi tattao nagsaludsodda no casano
ti aramidenda met piman á mainumo.
Ni S. Pedro simmungbat cadacuada:
agbabaoicay cadagti basbasol yo alá,
aoatenyo mt ti Bautismo á nañgina,
cas bilin ni JesuCristo á imbagána,
qt aoatenyonto mt ti Espiritu Sto á sipipigsa...
Iti daydi nga aldao mt laeng
tal-lo ribo á tao dida intantanen
inaoatda ti Santo Bautismo metten,
qt innaldao á inda dendenguen
dagti bilin ti Religion Catolica á siñgengenñgen.
Inaldao met ñga agtitiponda
iti santo á Simbaan á pagcararaganda
quet inaldao met piman á umadoda
ta ni Apo Dios pataliñgenñgenenna ida
iti santa ñga Pammati qñ inanama.

PANNACAAGAS TI TAO A DI MACATIG-NAY.--S. PEDRO QN S. JUAN ITI SANEDRIN.

Da San Pedro qñ San Juan
napanda idi Templo iti naminsan
quet adda nasaracda idi ruañgan
á uppat á polo á taoen á sagabaennan
ti dina pannacagunay iti baguínan.
Adda piman idi ruañgan toy tao
ta maquipalpalama dita ñga agpayso
quet idi mabatogan da Juan qñ Pedro
dumaoat met cadacuada, cas mainumo,
quet ni apostol San Pedro nagsao:
Aoan balitoc oenno pirac co,
ñgem ti adda caniac itedco,
iti nagan ni Jesus Nazareno
tumacderca ala quet al-legmo,
magnaca metten ñga agpayso.
Iniggaman ni S. Pedro ti ima'n
daydi masaquit á casasaónan,
quet daytoy timmader di nagtantan

qt siraragsac á simrec mt idi simbaan,
ta iti Dios Apo nagyaman.
Daguidi tattao á nacaquita iti dayta
nalaos daydi pannacasdaaoda,
qt ni S. Pedro quinonana cadacuada:
saan á dacam ti nagtaodan ti ipipia na
no di iti panañgaoagmi qñ Jesus á nañgina.
Ni Jesu-Cristo ta diyo ammo ti quina-Dios na
pinatayyo laeng á inlanza;
ñgem daguiti basbasolyo babaoienyo ala,
qt agpayso naruay ti namati cadacuada,
qt daguidi limaribo á tattao nagbuniagda.
Agdama pay la dagti Apostoles á mañgascasabá
idi immadani dagti nañgibalod cadacuada
qt idi ta addada iti saclang dagti nagpaala
quinona ni Pedro: ni Jesus á nailanza
ti nañgagas itoy nacacaasi á pimmia.
Ni Jesu-Cristo á linaisyo qñ dinusdusa
ti tao á macaited pannacabalin á naiduma
tapno maisalacan ti umararao Quencuana,
qt ti madi á mamati iti isurona
aoanto laeng ti pannacaisalacanna. . . .
Dagti Jueces dagdi balod pinayadayoda
sada nagtutulag á isisoda dita:
ditoy Jerusalem no ti milagro sididiaya,
ñgem iparittayo ñga aoan mangsarsarita
iti nagan ni Jesus qñ inaramidna. . . .
Quinona da S. Pedro qñ S. Juan:
ocomenyo met laeng no inna carbeñgan
no adadda á pagraeman daguita biang
ñgem iti Dios á pudno á carimbaoan
ta dacami ioarnacmi lñg ti incam naimatañgan. . . .
Dagdi Jueces quinarianda da S. Pedro
quet rinucatanda ida ñga agpayso,
dida naitured á dinusa inananó
ta mabutengda cadaguidi tattao
ania ta isoda cadacuada ti mañgibalesto.

PANNACATIPON DAGUIDI APOSTOLES SADI JERUSALEM.

Limapolo á taoenen ti limmabas
sipod yaay ditoy dagá ti Mesias

idi adda susic á timboac
daguidi cristianos á nabatad
sadi Antioquia ñga saad.
Quet agsipod iti dida macapagtutunos
natulagda amin á napanunot
á ti colcol da naimbag no masurot,
qt napan da't Jerusalem á nataltal-laogod
tapno ni S. Pedro cadacuada ti mañgibagnos.
Agpayso idinto ta maimatañgan dita
ni San Pedro daydi colcol da
timmacder toy paluñgo ti santa Iglesia
quet amin dagdi naiguimong siulimecda
á dimñgeg quen Pedro idi saó na.

Cona cadacuada ni San Pedro:
cacabsat co, ala siammocayo
á pinilinac ti Dios Apo
á mañgicascasaba iti Evangelio,
cadaguiti itneg pay la á tattao.
Ti Dios ta piman ammona
ti puso ti tunggal maysa
intedna cadatay á padapada
ti Espiritu Santo á nañgina
idinto ta Pammati tay ti maymaysa.

Anansa, ñgarod, ta di masapulen
á daguiti sumurot itdan pay laeng
iti pacagugoranda á nadagsen
idinto ta pannacaisalacantay ti inanamaen
gapo qñ Jesu-Cristo á daydayaoen.
Cadagdi naruay á tao aoan nacatimec
iti daydi saó ni Pedro nga napateg
ta inanamoñganda aoan nagquitaquit,
quet ni apostol Santiago castamet
pinasinquedan na di saó á inda nañgeg.
Nanungpalanna, natinóng ti Asamblea (1)
á mañgibaonda iti surat sadi Antioquia
iso á nañgibagaanda cadagti Cristianos idiay á dagá
á daydi linteg ni Moises saanen á maicanada
cadagti Cristianos itoy tiempo ñga agdamá...

PANNACARBA TI JERUSALEM.

Tal-lo polo quet pito á taoenen
á immoli ni Jesus sadi lañgiten
idi mauray ti Jerusalem
ti tungpalna á pannacairurumen
qt pannacaaramid na ti nacabutbuteng.
Idi saan pay á naaramid toy nacaquigquigtot,
iti naminsan á fiesta dagti Tabernaculos
naruay daguiti tattao á nagdadagop,
pagamoanen nabatad á natimod
ti natebbag á timec ñga nagogaog.
Quinonana: ¡ay! ti Jerusalem!
¡ay! ti simbaan! ¡ay! toy ilin!
quet nanipod ditan saan á nagsardeng
agtartaray cadagti plaza qñ daldalanen
uray aldao, uray rabi-in.
Nasuroc á pito á taoen á casta
á di laeng nagpaparao ti uni na
quet cadagdi naudi á taoen napapagna
ti isusupring ti Jerusalem idi agturay na
á iso daydi nabileg á imperio ti Roma.
Gapo iti isasaluñgasing da iti Roma'n
daydi Gobernador romano qñ cadua nan
Jerusalem ti inda pinanaoan

(1)—Guimong, tipon.

tapno peggad ti inda maadayoan
cadaguidi Jndios idi paguilian.

Ti Roma ñga naiduma iti bileg
nagbaon ejercitos á umarioecoec
á in manglacob quen mangrebbec
iti daydi Jerusalem á nasuñgit
á iti turay ti Roma agquitaquit.

Quet idi silalacob ñga agpayso
cadaguidi soldados ni general Tito
nagriringgor met iti napalalo
daguidi adda iti ciudad á Judio
ta aguinnagaoda iti turay á nañgato.

Ngem idi saan pay á nalacob ti ciudad
pimmanao qñan á di nagtactac
daydi apo Obispo idiay á saad
agraman tattao ñga naimbag,
ta cas da qñ Lot á mailisi iti peggad.

Iti uneg daydi ciudad dagdi Judio
bonggoy piman ti nagcatlo
quet isoda met laeñgen ñga agpayso
ti nagpipinnatay unay iti nacaro
qt linaclacsa dagti napucao á tattao.

Maipoon iti bisin á sagabaenda
ado ti agtatacao, agararang dita
adda pay agsidan iti anac na
agsipod iti aoanen á pagbiagna
ta ti rigat dita aoan pada.

Nanungpalanna iti naminsan ñga aldaoen
daydi agpucpuccao á di agsardeng
quinonana: ¡ay! ti Jerusalem
¡ay! ti simbaan! ¡ay! toy ilin!
innayonna pay ti ¡ay! ayac metten!!

Apagsaóna piman ti casta
nadungpar ti dacquel á bató daydi olona
ta dagdi nanglacob iti ciudad aguipal-ladaoda
cadagti amin á mabalin á pangranggasda
cadaguidi adda iti uneg á cabusor da.

Quet iti saan á panañgannugot
daguiti Judios ti inda itutulóc
iti pammacaoan cadácuada dagdi Romanos,
ti Jerusalem nagbanag iti tooc
á dina nalisianen á nañgilood.

Daguidi Romanos iti pannacaomsi da
iti daydi pammacaoan á inggayátda
daguidi Judios pinaguicaroda ida
iti nacaarariec unay á pannusa
ta dagti saan á natay inadipen, inlacoda.
Pispisos la ñga agpayso
ti bayad ti tal-lo polo á táo
ti panaguilaco daguidi Romano
cadaguidi adipen dan á Judio
gapo iti tal-lo polo ti nañgilacoanda qñ Jesu-Cristo.
Daydi agdindinamag á templo
saan á pinadadael ni gral Tito
ñgem sinilmotan ti maysa á soldado
gaponá ñga nauram ñga agpayso
qt aoan ti nacaicanaoa ñga uray asino.
Ti unget ti turay ti Roma
cadagdi Judios inguet cuspag da
pinadupracda daydi simbaanda
castamet amin á balbalay dita
tapno daydi á pagarianen maoará.
Agpayso nanipod idi agpapan ita
daydi á pagarian ñga narba
saan á macabañgonen qt dagti tao na
cadagti naruay á disso naioaroarasda
ta pangdusa ti Dios cadacuada.
Ti lagda daydi á reino
idi naquita ni gral Tito
quinonana: no saan á Dios ti nañgipato
saan á naparmec daguiti Romano
ñgem nauraynan ti tungpal na ñga agpayso...

ISUSUCNAL NI EMPERATRIZ ELENA IDI NACAICALIAN DAYDI CRUZ QN LANZA NI APO TAY A JESUCRISSO.

Dagdi naulpit unay á Judios
nasicap ti cadaoyanda á sigod
ta no adda patayenda iti tooc
icalida ti inaroatda á pinagbugsot,
qt casta ti inaramidda quen Jesus.
Daydi cruz quen lanza á inaruatda
incalida met amin ida
sada nagbañgon iti simbaa á maysa

iti rabao daydi naguicalianda
qt simbaan ni Venus daydi impararabaoda.
Iti pannagna ti aldao sinacop ni Constantino
daydiay Jerusalem qñ dadduma á disso
quet daydiay ari á nagcristiano,
anac ni emperatriz Elena á nasungdo
qt daytoy napan Jerusalem ñga agpayso
Idi naammoanna ti yan daydi Cruz qñ lanza
naquisaó qñ S. Macario á obispo sadiay idi cua
qt daydi simbaan ni Venus pinatobtobda
tapno daydi Cruz qñ lanza alaenda
qt agpayso napatuloy laeng á casta.
Daydi Cruz ni Jesus dida ammo
no asino cadagdi nasaracda á tal-lo,
ñgem napnecda cadaguidi milagro
ta adda natay qt naguñgar apagcanitó
idi nayasideg qña daydi Cruz ni Cristo.
Saan ñga ammo no ania daydi á cayo,
ñgm nalabit unay á quitáquitá oenno Cedro
quet daguidi met lanza ñga masasaó
cona ni santa Elena ñga uppatda á pudno
ta ti maysa adda sadi Carpentras cano.
Ti maicadua cadaguidi lanza
simbaan sadi Milan ti yanna
ta ni S. Carlos Borromeo ti nañgala
qt daydi maicat-lo ni mt la sta Elena
ti nagpaisaad idi diadema na.
Ti maicapat cadaguiti lanza
iti taao Adriatico pinaibacalna
idi nagbaguio iti napigsa
qt daydi daoel ti taao nagtalna,
ñgem saan á limned, timpao dita.
Iso ti gapona á naipan
sadi París iti simbaan
ni San Dionisio á pagraeman,
quet daydi quen santa Elenan
sadi Roma ti yanna itan.

PANANGOCOMTO NI APO TAY A JESU-CRISTO CADATAY AMIN A PARSUA.

Mabasa iti santo Evangelio
á ni Apo tay á JesuCristo

sumublinto dítoy dagá á mañgocomto
cadaguiti amin, amin á tattao
qt innton mapagteñg dayta adó ti pacdaarto.
Maquitanto á pagbutbutñgan
ti maysa ñga tao á nagpuniponan. . (1)
dagti quinadañgques, calalaadan
qt naruayto dagti mailaoán
á sumurot qña iti cadaoyan.
Idinto ta cabusor ni JesuCristo
ibagbagananto cadagti tattao
á iso ti napaypayso á cristiano
qt dagti di sumurot iti inna isuro
dusdusaennanto ida iti nacaro.
Qt inton adda tal-lo á taoenen
á mañgilao-an iti barengbareng;
agparangto á mañgisuro iti nalaing
da Enoc qñ Elias á nailemmeng
ñgm ni Anticristo innanto ida papatayen.
Daytanto ti pacaupayan dagti tattao
ñga agtalinaed iti nalaing á pudno,
ñgm da Enoc qñ Elias aguñgardanto
tapno ipasinquedda ti naimbag á sursuro
á pacaisalacanan ti cararua á mairubo.
Ni San Miguel aggaponto mt sadi langit
ta iti olo ni Anticristo iso ti mamuted
qt inton mano polo ñga aldao ti malabes
isonto ti panagguibos toy dagá á marbec
cadagti maaramidto ñga nacaarariec.
Agquimát, agsal-it, aggorroodto
agguinguined mt qñ agbaguio,
ti baybay aguñgorto iti nacapalpalalo,
aglayosto mt gapo iti napigsa á todo
qt amin á sibibiag agquigtot to.
Nacaro nga apoy ti aggaponto iti langit
tapno amin ñga adda ditoy dagá macset,
marba mapucaoto amin á patacderen á nabileg
sa uninto ti trompeta ti mañgeg
tapno amin á parsua inda agulimec.
Ditanto ti panagcona ti Angel á umayab
conananto: dacayo á natnatay bumangon cay daras

---

(1)—Anticristo ti naganna ta aramidna ti casupadi dagti pudno á insursuro ni Apo tay á Jesu-Cristo.

ta incay iti pangocoman ti Dios idiay tay-ac (1)
tapno sadiayto ti pacaquitaan iti napatac
iti aramid ti tungal maysa, daques oenno naimbag.

Dagti bangcay mabuqueldanto mt lñg
uray nagsisinadan á timmaptapoc payen
ta naquem ti Dios á Mannacabalinamin
sa tunggal cararua maitiponto metten
tapno pudno á tao á maocomto manen.
Inton matipon aminen dagti tattao
maquitanto ti Cruz ñga aggapo iti ñgato
sa pinañgempañgen ñga Angeles ti sumaruno
ta cuyoguenda ti naiñget á ocom á iso ni Jesu-Cristo
á tumugaoto iti naraniag unay á trono.
Addanto met iti trono á cadinnana
ni napateg unay á Virgen María ñga Ina na
naintarto met dagti tugao á sañgapolo qt dua (2
á tugao dagdi Apostoles ta isoda ti saesi na
itoy naiñget unay á panañgocom na.
Mauprad á mabasanto dita ti libro
á nacailanadan ti aramid dagti tattao
tapno maipatac ti sentencia á mainumo

(1)—Valle de Josafát.
(2)—San Matias ti suno ni Iscariote.

qt iti muguing maiburicto ñga agpayso
dagup ti pinanunot, inaramid qñ sinasaó.
Ngm dagti uray casano ti inaramidda
no nagbabaoi la quetdi qñ napacaoanda.
saanto met la á maipatac ti basolda
ta napunas quet aoandan á mabasa
iti libro á nacaiburicanda idi cua.
Qt inton malpas dayta panagsuquimat
daytoy pudno á Ocom conananto ti agbalicas:
dacayo ñga nasingpet á nagbiag
umaycay iti guinaoa á di agressat
idiay nailañgitan á Paraiso ti ragsac. . . (1)
Sa tumaliaoto cadagti adda iti catiguid
quet conananto cadacuada á siuñget:
umadayocayo caniac, dacay á nadangques,
incay iti tooc ñga ñga agnanayon á di maiddep
ta supapac ti suquir yo á di caniac dimñgeg.
Intedco cadacay dagti Bilin á surotenyo,
imbaonco dagti mañgipalaguip cadacayo
iti panagtungpal yo coma iti rebbeng yo
ñgem dicay la ida incancanó
ta nalaos ti suquir qñ lioay yo . . . .
Ti dagá á yanda dita agbirrinton
tapno iso cadacuada ti mañgalonón
ta maitaragotogda ñga agdidinnuron
inggana sadi infierno iti tooc ñga agnanayon
ta dida nagbiag á nasingpet ditoy lubong. . . .
¡Oh! Santo Dios! pudno á sica, Apo,
ti nasam-it ñga Ama ti nalaing á tao,
ñgm naiñgetca ñga ocom á mangdusanto
cadagti nasuquir ñga agtungpal Bilin mo,
ta sica ti linteg ñgarod á napaypayso.

LADINGIT

ni apo Santa Maria idi panagtotooc ni Apo tay á Jesu-Cristo.

Nanipod idi panagpacada ni Jesus qñ Ina na
daytoy Virgen di nagsarday ti panagcararagna
iti Dios Apo ñga Namarsua,
ñgem di met naisina ti laguipna
quen Jesus ñga Anac dungdoñgoenna.

(1)—Venite, benedicti Patris . . . .

Qt idi ta tooc ni Jesus ti nangruguin
cas marba ti barucong ni Maria Virgèn
ta nagparicna quencuana ti nacabutbuteng
á tooc quen rigat á sagabaen
ni Anacna á Jesus á daydayaoen.
Quet ni San Juan Evangelista
á nadquet cadacuada ñga ag-ina
idi á maquitana ti capaayan ni Maestrona
saan á masaó ti nalaos á ladiñgitna
dinagosna á inyammo qñ Virgen María.
Idi matimod dayta ni Virgen María
nasdeman iti ladiñgit, cas nalccat ti biagna,
aglalo manen idi immasideg quencuana
ni naayat unay á Magdalena
ta daydi saó ni Juan panecnecanna...
Coná ni Virgen Maria ditan;
¡amañgan á nagcana ti castan!
intay quitaen ala, quet sica, Juan,
ti mañgibagnos cadacam iti dalan
tapno iti mabi-it intay matumpoñgan.
Simmungbat ni Juan: ala oen, Señora,
nupay di duaduaen ti yanna
ta daguiti nagtedtedan ti dara
iso aoan sabali ti nañgipagnaanda
quen Maestro mi á nañgina.
Sipapardasda dita á nagnan
ñgem ni Virgen Maria á sileleddaang
arig á dina masurot ti aramidnan
ta pasaray nacadomog la iti dalan
pasaray ñgato ti turoñgen dagti matanan...
Pasaray agalaleg á magna,
pasaray agarimadeng iti dalanna
pasaray agparintumeng no maquitana
daguiti nagtaredted á Dara
ta conana ñga Dara dayta ni Anacna...
No mañgegna ti uni ti trompeta
agsaludsod: aniansa ti caipapanananna
daydiay aoeng ta pagtibayoenna
daytoy barucongco á cas marapá
ta daytaysa Anac co ti patayenda.
Oh dacay amin á malabasac
nangrona cayo amin ñga adda-an anac
quitaenyo man toy tooc á calac-amac

no adda umasping oenno pumadpad
iti tócoc ni paguel á pacairemremac.
No adda tao á masaracna
agsaludsod: tay Anac co ¿diyo naquíta?
qt no conada ¿casano aya ti lañgana?
sumungbat: cas rosas dagti pingping na,
corales dagti bibig, bul-lalayao dagti quidayna.
Dagti booc na pañgoloten á lumabaga,
natarnao á manacman dagti mata na,
nalaoag á nasam-it ti panagsasaó na,
quet nataer á nasudi ti lañgana
á liolioa iti ladiñgit toy ina na.
Simmungbat ti maysa á iso ni Veronica:
sra, aoan limmabas ditoy á casta't lañgá na
ta ti naquitami nacaay-ay-ay aoan padana
ta saan á pangdusa iti tao ti sinagabana
quet adtoy á ipabuyac ti rupa na....
Itoy dalongdongco á impunasco qña
ta naquítac ti nacalcaldaang á nacapayanna
imbatina á nailadaoan aoan corangna....
qt apaman á naquita ni Virgen María
istay no natayen iti pannacasdemna.
Quet idi agpulang dagdi ricna nan
quinonana: ¡oh rupa á na-Diosan,
castoy man aya ti nagbanágam!
idinto ta dagti lañgit inda ca pagraeman,
no cadagti tattao ¿aoan man aya ti capaayam?
Al-locodenda á ipagna toy Virgen....
qt idi ta yan ni Jesus ti inna magteng,
rigat qñ tooc nan ti di mabalin á saóen
quet tunggal maysa inna pampanunoten
no casano ñgata piman ti inna sagabaen...,
Conana: ¿Anac co, ania aya ti basolmo
tapno madusaca iti casta iti caro?
ibbatam ta Cruz ta siac ti mainumo
cadaguiti pangtotoocda qca, Anac co,
tapno nalaglag-an ti sagabaen toy puso....
Dayta maquitac á tooc mo
cas pana á maipalay itoy puso,
ta ammom ti ayatco qca, Anac co,
gapona á itdem caniac ta aoitmo
qt dimo paiden toy daoatco.

Ni Jesus sinungbatanna ni inana:
saan á mabalin, Ina, á casta
ta ni Amac á Dios inqueddengna
á Siac la ti macaisalacan iti parsua
iti panagtotooc á innac masagaba . . . .
Iti cas pannacatubeng ti pannagna
ni Jesus á naquisaó qñ Ina na
daguidi Judios induronda ni Virgen Maria
qt ni Jesus á nacasipot iti casta
naiduquem gapo iti caasina.
Napasag mt dita ni Virgen Maria
iti pannacaiduquem ni Jesus na,
qt ala, Cristiano, bañgonem coma ida
daguitoy napasag gapo iti dagsen na
ti basolmo á icaroda tapno umimbagca.
Cona ni Jesus qñ Virgen Maria
Ina, idatonmo iti Dios dagta masagaba
qt pabilguem dayta naquem, umingelca,
saan á naisagsaguday ni Judit ñgm iti sica,
di mt naturtured ni Ester á nañgispal iti ilina.
Laglaguipem mt ní Abraham
á di limmucneñg ti naquemnan
idi bilin ti Dios á idatonna coman
ni Isaac á inna nañgipabaclayan
idi cayo á inna nacaiparabaoan . . . .
Quet idi macagtengda
idi bantay Calvario á nañgipananda
¿casano ti panañgibalicas ngata
cadagti tooc á ricnaen ti puso da
daguitoy nasam-it unay ñga aguina?
Diac maibusan ditoy á iburic
daguiti sagabaenda dita á ladingit . . .
ñgm daguitoy aguina tumañgadda sadi lañgit
tapno Dios Ama cadacuadat dumñgeg
qt dagti amin á parsua mañgricnada mt . . .
Ngm daguiti maquipagladingit á parsua
iti nacaro á pannacatotooc ni Jesus dita
aoan pumadpad iti tured ni Virgen Maria
ta isiso ti aquinanac qñ Jesus na
á pagdussooran ti pungtot dagti nadamca.
Narucbos á caycayo qñ mulmula
ti ayamoom dagta sabsabong incay ipecsa
ta ipasayopyo qñ Maria tapno maliolica.

ta dumteng ti horasen á matay ñgata
gapo ta ni Jesus sumina ti cararua na. . . .
Ti init, astros, bulan quen bituen
rangcap da iti Dios ditan ti agmayeng,
amin á parsua maringgoran metten
ta daytoy pay dagá agpiguergueren,
quet dagti la nadangques ti di agbuteng.
Ni nasam-it unay á Virgen Maria
agramah daguidi cacuyogna
denguem, oh tao, ti dung-ao da
bareng panangñgasim ti maducá
no pudno ñga adda puso quenca.
Cadaguidi cadua ni Maria Virgen
naipangrona iti ladiñgit á sagabaen
ni San Juan Evangelista á talquen,
castamet ni Magdalena, di duaduaen,
gapo iti pammati da á sitataliñgenñgen..
Qt idi ta inyaoatda qñ Virgen Maria
daydi pinacsoda á bangcay ti Anac na
cas amin á pait toy lubong ti nayaoat qña
iti nacaro unayen á sagabaenna
ta malmes piman á di macabitla.
Ngem idi ta macaunin quinonana;
oh Anacco! ania ti namayanda Qca!
castoy man aya ti pagsubalitda
idi ayat quen bannogmo á naiduma
á nangted parabor á ninanamda!
¡Oh! amañgan á quinadangques ti tao
ta naulpit unay á managuindidiammo
cadagti naruay á imbag á impapáaymo
qt dida mabalin á limden ta agpayso
daguiti di magatadan á parabormo.
No dida ammoen ti quina-Sica'm
ñga Anac ti Dios á pagrucbaban
aramidmo coma ti inda imatañgan
ñga aoan sabali á tarigagayam
no saan á ti inda pannacaisalacan . . .
. . . .
¡Oh rupa, á nagsiddaaoan raniagna
idiay bantay-Tabor á naisalumina!
¡castoy man aya ti namay-anda quenca!
oh dacay á imima quen sacsaca
á pacaisagutan la ti tao ti inararamidda!

¡Oh! barucong á naiduma't dungñgo,
¡oh nasam-it quen sidi-Dios á Puso,
á nauram iti ayatmo iti tao
tapno maisalacan ti cararuana iti infierno,
maranudac cad met ita rayray mo!

¡Oh Jesus co! ñga inay-ayat
¡amañgan daytoy ti inna pannacai...
iti daydi immay caniac á ragsac
idi ta impaaymo ti nayanac
quen idi ni Isabel sinucnalan nac!

¡Oh Isaac á napaypayso
á naidaton ditoy Calvario,
oh José á inda inlaco
daguiti cacabsatmo á Judio
¡amañgan ti castoy á casasaadmo!

Idi ta mumalem unay ditan
iti daydi saad á nacaitamnan
ni Jesu-Cristo ñga casasam-itan,
immasideg qñ Virgen Maria ni Juan
quinonana: señora, agaoidtayon iti paguilian.

Ti ipapanaomo ditoy narigat, di duaduaen,
ñgem ti panagbatim ditoy di mt rumbeng;
anansata timmuloc mt la toy Virgen
á panaoanna piman daydi tanem
nupay dina coma adayoan no mabalin.

Mauyos man la ditan ti biagna
daytoy nasam-it unay ñga ina
qt inarayat á sinaranay da Magdalena,
sada quinibin á siraraem impagna
qt quinonana ñga idi Cruz agpacada. . . .

Idi poon ti Cruz nagparintumeng ni V. Maria
ta cadatay á tattao pagpatuladna
quinonana: sica ti pañgabac á bandera
daguiti cristianos quet sica ti ulianda
á macaragpat to iti agnanayon á Gloria.

¡Oh! ¡Cruz á inguet pateg
ta abacmo daydi vara ni Moises
sicanto ti manaraon, mamabileg
iti pammati ti tao á sumgued
iti ayat iti Dios á umasideg!

¡Oh! ¡Cruz ni Jesus co á nasgang,
sica ti taoid á capatgan
daguiti amin á putot ni Adan

